

Skot-Hansen, Annemette

Doctoral Thesis

Franske adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer indledt med præpositionen à som argumenter: En valensgrammatisk undersøgelse

PhD Series, No. 22.2009

Provided in Cooperation with:

Copenhagen Business School (CBS)

Suggested Citation: Skot-Hansen, Annemette (2009) : Franske adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer indledt med præpositionen à som argumenter: En valensgrammatisk undersøgelse, PhD Series, No. 22.2009, ISBN 8759384022, Copenhagen Business School (CBS), Frederiksberg,
<https://hdl.handle.net/10398/7944>

This Version is available at:

<https://hdl.handle.net/10419/208730>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

COPENHAGEN BUSINESS SCHOOL
HANDELSHØJSKOLEN
SOLBJERG PLADS 3
DK-2000 FREDERIKSBERG
DANMARK

www.cbs.dk

**Copenhagen
Business School**
HANDELSHØJSKOLEN

Franske adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer
indledt med præpositionen à som argumenter

Franske adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer indledt med præpositionen à som argumenter

En valensgrammatisk undersøgelse

Annemette Skot-Hansen

ISSN 0906-6934
ISBN 87-593-8402-2

ISBN 978-87-593-8402-2

Ph.d.-serie 22.2009

Ph.d.-skolen LIMAC
Fremmedsprog, lingvistik og oversættelse

Ph.d.-serie 22.2009

**Franske adjektivisk afledte adverbier,
der tager præpositionssyntagmer indledt med
præpositionen à som argumenter**

Ph.d.-afhandling

*Franske adjektivisk afledte adverbier,
der tager præpositionssyntagmer indledt
med præpositionen à som argumenter*

En valensgrammatisk undersøgelse

Af Annemette Skot-Hansen
Institut for Internationale Sprogstudier og Vidensteknologi,
Copenhagen Business School

Vejledning:

Professor dr. phil. Hanne Korzen,
Copenhagen Business School

&

Professor dr. ling. merc. Henning Nølke,
Århus Universitet

Marts 2009

Annemette Skot-Hansen

*Franske adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer
indledt med præpositionen à som argumenter
En valensgrammatisk undersøgelse*

1. udgave 2009

Ph.d. serie 22.2009

© Forfatteren

ISBN: 978-87-593-8402-2

ISSN: 0906-6934

Ph.d.-skolen LIMAC er knyttet til forskningsmiljøer inden for sprog, kulturelle studier, kommunikation, jura, informatik, regnskab og revision samt ledelsesteknologi.

Alle rettigheder forbeholdes.

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner, der har indgået aftale med COPY-DAN, og kun inden for de i aftalen nævnte rammer. Undtaget herfra er korte uddrag til anmeldelse.

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Generel anskuelse og inspiration	4
Problemformulering og afhandlingens opbygning	8
Præsentation af data	10
Signaturforklaring	11
Praktiske anvisninger	11
Kapitel 1 Præsentation og afgrænsning af adverbierne	13
1.1 Suffikset <i>-ment</i>	14
1.1.1 Betydning	14
1.1.2 Funktion: beskrivelse	17
1.2 Den almene relation, specialdenotationen og den geometriske relation	
1.2.1 Den almene relation	24
1.2.1.1 Syntaktisk realisering	25
1.2.1.1.1 <i>Parallel struktur</i>	29
1.2.1.1.2 <i>Ikke-parallel struktur</i>	33
1.2.1.1.3 <i>Symmetrisk struktur</i>	36
1.2.1.2 Konceptualisering	39
1.2.2 Den geometriske relation	44
1.2.3 Specialdenotationen	55
1.3 Adverbiet i sammenligningskonstruktioner	58
Opsamling	63

Kapitel 2 Valensbaseret analyse	65
2.1 Herslund & Sørensen: verbernes valens	68
2.1.1 Subjektet	73
2.1.1 Objektet	74
2.1.3 Adjektet og den sekundære prædikation	76
2.2 Valens i andre ordklasser end verbet: adjektivernes valens	81
2.2.1 Det fundamentale argument	83
2.2.1 Adjektet	86
2.3 Valens i andre ordklasser end verbet: adverbiernes valens	87
2.3.1 Det fundamentale argument	88
2.3.1.1 Konstituenten på aftagerfladen	90
2.3.1.1.1 <i>I syntagmet</i>	96
2.3.1.1.2 <i>I sætningen</i>	96
2.3.1.2 Adverbiets prædikative fundament	98
2.3.2 2. VL	101
2.3.2.1 Konstituering af 2. VL ved adverbiets funktion på sætningsniveau	101
2.3.2.2 Konstituering af 2. VL ved adverbiets funktion på syntagmeniveau	105
2.3.2.3 Placering af denotatum for det fundamentale led i forhold til denotatum for 2. VL	107
2.3.2.4 Forholdet mellem adverbium og 2. VL	111
Opsamling	113

Kapitel 3	Adverbiernes denotationsdesign	115
	1. <i>[temporalitet]</i>	121
	2. <i>[spatialitet]</i>	131
	3. <i>[følge]</i>	145
	4. <i>[overensstemmelse]</i>	165
	5. Andre	189
	Opsamling	191
Kapitel 4	Adverbiumsntagmets funktioner	196
4.1	På sætningsniveau	203
	4.1.1 Frie adverbialer	203
	4.1.2 Sætningsadverbialer	206
	4.1.3 Verbaltilknyttede adverbialer	210
4.2	På syntagmeniveau: den adverbielle bestemmelse	217
	4.2.1 Intensitetsmarkører	218
	4.2.2 Spatio-temporale markører	219
	4.2.3 Kausale markører	221
	4.2.4 Overensstemmende markører	222
	Opsamling	222
Konklusion		226
Resumé		229
Summary in English		231
Bibliografi		233

Indledning

Generel anskuelse og inspiration

Valensteorien blev i første omgang udviklet med henblik på at behandle verbernes valens. Der findes talrige studier af de franske verbers valens, og grundstenen til disse studier skal nok findes i Lucien Tesnières arbejde fra 1950'erne. Imidlertid diskuteres det stadig livligt, hvorledes valensstruktur bedst defineres og analyseres, herunder også om valens skal forstås semantisk eller syntaktisk. Selvom det er syntaktisk muligt at eliminere objektet i en sætning som *Il a arrêté*, er der jo ikke tale om, at objektspladsen er forsvundet ud af vores bevidsthed, og vi opfatter derfor ikke sætningen som semantisk ukohærent. I vores verdensopfattelse ved vi godt, også usagt, at verbalsituationen *arrêter* kræver en "patient", som situationen så at sige "går ud over", og denne kunne fx være konstitueret af *la danse* eller *de travailler*: *Il a arrêté la danse / de travailler*. Dybest set er her tale om "et sprogligt fænomen i vores bevidsthed, som er så indlysende, at det er vanskeligt at gøre sig klart, at det forholder sig sådan" (Herslund & Sørensen 1990:11).

Valenstanken, i.e. idéen om *at betragte en bestemt størrelse i sætningen som den centrale, der råder over nogle bestemte pladser for at kunne skabe en kompleks struktur*, er siden hen blevet anvendt på ikke-sætningskonstituerende størrelser, nemlig på substantivet og senest på adjektivet. Det er klart, at disse ordklasser har mere begrænsede muligheder som valensbærere – de komplekse strukturer, de kan producere, begrænser sig til syntagmeled, hvor verbet med sine valensled skaber hele sætninger:

Valensbærer	Valensled	Kompleks struktur
Verbum	subjekt – objekt – adjekt	Sætning
Substantiv	diverse præpositionssyntagmer	(substantiv-)syntagme
Adjektiv	fundamentalt led + præpositionssyntagme	(adjektiv-)syntagme

Derfor finder jeg det relevant udsætte *ordklassen adverbier* for valensgrammatisk undersøgelse som den fjerde i rækken af ordklasser, der kan fungere som valensbærer.

Ordklassen adverbier må dog generelt siges at være forholdsvis broget og indeholder størrelser, der har meget forskellige funktioner. Det kan fx være vanskeligt at se, hvad intensitetsmarkøren *très* og sætningsadverbialet *heureusement* har tilfælles:

- (1) *Je suis très honoré*
- (2) *Heureusement, il y a DVOŘÁK* (dascritch.net/blog.php/post)

Derfor er en afgrænsning af adverbierne selvsagt vigtig for dette arbejde: da ordklassen er broget, ville vi jo ellers skulle tage fx forskellige typer morfologisk opbygning, sætningsfunktion og mulig evne til at knytte led til sig, i betragtning. Jeg har derfor valgt at koncentrere afhandlingens undersøgelsesgenstand til

adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer indledt med præpositionen à som argumenter

som adverbierne i de følgende eksempler:

- (3) *Elle agit conformément à la loi*
- (4) *Cette situation se déroule postérieurement à l'autre*

Særligt to forhold har inspireret mig i mit arbejde med adverbets valens. For det første er det min overbevisning, at der ikke findes noget arbejde eller nogen udgivelse, der kombinerer valensanalyse med netop franske adjektivisk afledte adverbier. Man kan derfor betragte denne afhandling som en belysning af adverbierne i en hidtil uset kontekst: *de franske adjektivisk afledte adverbier er et nyt empirisk område inden for valensgrammatisk analyse.*

For det andet har *adjektivets valens* motiveret mig i min anskuelse af adverbiet som valensbærer. Adjektiver og adverbier har nemlig et langt stykke hen ad vejen nogle fællestræk. Adjektiver er altid knyttede til et nominal, som af flere defineres som *et fundamentalt argument*: et adjektiv *denoterer en egenskab*, og der må i sagens natur være en referent, der tilføres denne egenskab. Ligesom adjektivet er det adjektivisk afledte adverbium, som er genstand for analyse i min

afhandling, også altid underordnet en anden størrelse, men i modsætning til adjektivet udgør disse størrelser en mere heterogen klasse. Adverbiet kan principielt knytte sig til *verber*,

(5) *Elle agit conformément à la loi*

til *hele sætninger*,

(6) *Cette situation se déroule postérieurement à l'autre*

til *adjektiver*,

(7) *B.A.P. nomme F.D., précédemment responsable chez GlaxoSmithKline, au poste de directrice*¹

samt til *andre adverbier*,

(8) *Une gratification a été partagée entre 3 employés inversement proportionnellement à leurs appointements mensuels*²

Og da disse adjektivisk afledte adverbier på lige fod med adjektivet *denoterer egenskaber*, i.e. *conformément* denoterer egenskaben [”overensstemmende”], *postérieurement* [”efterliggende”] etc., og ligesom adjektivet beskriver en anden størrelse med denne egenskab, tager adverbiet dermed også et fundamentalt led i den størrelse, som det er tilknyttet. Da de adverbier, som er genstand for analyse i denne afhandling, samtidig *denoterer en relation mellem to størrelser*, som det fremgår af de fire eksempler, antager jeg, at adverbiet er *divalent* og dermed tager endnu et argument, som det relaterer til sit fundamentale led.

I udvælgelsen af netop adjektivisk afledte adverbier, der tager et præpositionssyntagma indledt med *à* som argument som empirisk genstandsfelt for afhandlingen, har jeg naturligvis overvejet andre adverbier, der på samme måde implicerer andre led via deres betydning. Selvom franske adverbier synes at være et forholdsvis nyt empirisk genstandsfelt for valensgrammatisk analyse, finder man faktisk valens blandt andre typer adverbier. *Den ledsætning*, som semantisk uddyber *den kvantitet*, der denoteres af de korrelative adverbier *si* og *tellement*, synes at være impliceret af adverbiernes

¹ <http://www.gazettelabo.fr/2002archives/breves/2006/0106/dupre.htm>

² www.ilemaths.net/forum-sujet

betydningsindhold, hvorfor de er kvalificerede til at være argumenter herfor. Til illustration følgende eksempler:

(9) *Le vent remue si doucement les feuilles qu'on jurerait d'un bruit de pas* (Lexis 1989)

(10) *Cette maison est tellement grande qu'il est difficile de la chauffer* (Lexis 1989)

Det gælder, uanset om ledsætningen er materielt realiseret eller ej: er den ikke realiseret, har vi fortsat en forventning om en kvantificering *i forhold til noget andet*, i.e. en kvantificering, som altså *kan* uddybes eller forklares vha. denotation for en ledsætning:

(11) *Le vent remue si doucement les feuilles [...]*

(12) *Cette maison est tellement grande [...]*

i.e. *[doucement i hvilken grad ?] → qu'on jurerait d'un bruit de pas*
[grande i hvilken grad ?] → qu'il est difficile de la chauffer

En sådan forventning har vi ikke ved adverbier som fx *très* og *beaucoup*, der også denoterer kvantitet.

Andre eksempler på valensbærende adverbier er *assez* og *trop*. De kvantificerer noget kvantificerbart i den størrelse, de er tilknyttede – det være sig et substantiv, et adjektiv, et part.passé eller et verbum. Kvantiteten heraf skal samtidig ses *i forhold til noget andet*, som konstitueres af styrelsen i et præpositionssyntagma indledt med *pour*³:

(13) *Certaines disciplines ne fournissent pas assez de diplômés pour suffire à la demande*⁴

(14) *Je suis trop soucieux d'exactitude pour que l'on puisse me reprocher cette erreur* (Lexis 1989)

Disse præpositionssyntagmaer synes også at være implicerede af *assez* og *trop*'s leksikalske indhold. Det gælder i øvrigt også det med *assez* synonyme *suffisamment*, som på helt samme måde som

³ Til forskel fra *si* og *tellement* kan *assez* og *trop* imidlertid også læses med en ikke-relational betydning, i.e. for *assez*' vedkommende betydningen "ret" eller "temmelig", *Françoise de Panafieu l'avait dit en son temps, assez crûment: M. Juppé paie pour tout le monde* (Le Monde 4.2.04), og for *trop*'s vedkommende betydningen "meget" i talesprog: *trop génial, trop sympa*

⁴ www.babygo.fr/cgi/web2?req=suffire

assez kvantificerer i forhold til en anden entitet, konstitueret af styrelsen i et præpositionssyntagma indledt med *pour*, der har status som valensled:

(15) *Produire suffisamment pour nourrir la population en expansion constitue un défi*⁵

Listen over franske mulige valensbærende adverbier kan formentlig gøres længere, og det har da også tidligere i forløbet med udarbejdelsen af denne afhandling været under overvejelse at medregne andre typer adverbier, herunder de ovenstående, til genstandsfeltet for denne undersøgelse. Men da i hvert fald *assez* og *trop* adskiller sig fra de adjektivisk afledte, der denoterer en relation og tager et præpositionssyntagma indledt med *à* som argument – *assez* og *trop* denoterer ikke på samme måde egenskaber, hvormed de beskriver en anden størrelse, ligesom de har andre beskrivelsesgenstande –, mener jeg, at de to grupper af adverbier er eksempler på, hvor heterogen en ordklasse, adverbierne udgør, selvom begge grupperne jo faktisk deler det træk, at de er argumenttagende. På trods af at de fem ovenstående adverbier derfor kunne føjes til undersøgelsen af de 30 adjektivisk afledte adverbier, der er empirisk genstand i afhandlingen, har jeg dog valgt *at holde andre adverbier end de ovenfor afgrænsede uden for afhandlingens fokus* netop pga. ordklassens heterogenitet.

Problemformulering og afhandlingens opbygning

Afhandlingens hovedsigte er *en kortlægning af adverbiernes valensstruktur*. Mit arbejde må derfor betragtes som *empirisk-analytisk med adverbierne som empirisk genstand* og ikke som teoretisk-analytisk: det er ikke afhandlingens formål at analysere eller diskutere eksisterende valens- eller adverbialteorier.

Vægten i afhandlingen ligger overvejende på undersøgelser af forhold, som vedrører adverbiernes betydning, hvilket naturligvis skyldes en forventning om, at særligt semantiske forhold influerer på en ordklassens valens. Mit arbejde er således primært *semantisk orienteret*.

I undersøgelsen af adverbiernes valensstruktur er det først og fremmest følgende spørgsmål, der søges besvaret:

---

⁵ www.fao.org/worldfoodsummit/french/newsroom/news/6880-fr.html

Hvilke led impliceres via adverbets leksikalske indhold, herunder denotationen af en relation, og hvordan er disse led semantisk implicerede og syntaktisk realiserede? Hvad er deres status i forhold til adverbet og til hinanden?

Da det kun er en afgrænset gruppe af franske adverbier, der er undersøgelsesgenstand for afhandlingen, er en afgrænsning af netop disse adverbier af afgørende betydning for undersøgelsen. Derfor præsenteres i kap. 1 *en række træk*, der kendetegner disse adverbier: herunder *morfologiske træk*, i.e. at de er adjektivisk afledte og indeholder suffikset *-ment* (kap. 1.1). Derudover kan adverbierne også afgrænses ved deres *denotation*, i.e. deres inderste betydningskerne (kap. 1.2). Denne kerne består dels af denotationen af *en geometrisk relation*, som er et betydningstræk, som de i denne afhandling analyserede adverbier deler, dels af *en specialdenotation*, der adskiller de enkelte adverbier indbyrdes fra hinanden. Hhv. denotationen af den geometriske relation og specialdenotationen er vigtig, idet det er i disse grundbetydninger i adverbiet, at valensen opstår. Dertil kommer, at den denoterede relation faktisk sætter sit præg på hele den sætningsstruktur, adverbiet fungerer i: *sætningsstrukturen kan være parallel, ikke-parallel eller symmetrisk*. I kap. 1.3 præsenteres adverbiernes særlige evne til at fungere som *sammenligningsindledere*, som også er et af deres kendetegnende træk.

Afhandlingens teoretiske del falder i kap. 2. Metoden til min analyse af adverbierne er valensgrammatisk, og derfor præsenteres i dette kapitel Michael Herslund & Finn Sørensens valensteori. Adjektteorien, i særdeleshed den del, der vedrører *”lokaliseringen af denotatum for det fundamentale led i forhold til denotatum for adjektet”*, samt deres arbejde med adjektivet som argumenttager, er særligt relevante for mit eget arbejde med adverbiet som argumenttager. Kapitlet falder i tre dele: kap. 2.1 og 2.2, som omhandler Herslund & Sørensens arbejde med hhv. verbets og adjektivets valens, danner det teoretiske grundlag for undersøgelsen af adverbets valens, der udgør kap. 2.3.

Generelt er der flere ”kilder” til at finde ind til ords betydning. Disse kilder undersøges i kap. 3, *Adverbiernes denotationsdesign*, hvor forhold som *adverbiernes VL’s semantiske roller, deres eventuelle symmetri, deres eventuelle synonymi med andre adverbier* samt ikke mindst *deres etymologiske rødder og morfologi* vil blive undersøgt. Det skyldes naturligvis en forventning om, at vi kan hente viden om adverbiernes betydning, herunder deres valens, i netop disse forhold.

Hvor det således i kapitlerne 1, 2 og 3 er forhold i *adverbiets indre struktur*, der er blevet undersøgt, skildres adverbiet i kap. 4 i et andet perspektiv, idet der her redegøres for de forskellige funktioner, adverbiet med sin valens kan have *udadtil*, dels på sætnings-, (kap. 4.1) dels på syntagmeniveau (kap. 4.2). Adverbiets funktioner er naturligvis særligt relevante i forhold til mit arbejde med adverbiet i det omfang, funktionen påvirker dets betydning, herunder dets status som valensbærer. En sådan påvirkning ser vi dels ved enkelte adverbiers skift *fra sætningsniveau til adverbial bestemmelse*, dels ved nogle adverbiers skift *fra fx sætningsadverbial til verbaltilknyttet adverbial*.

Præsentation af data

Til den empiriske undersøgelse af adverbiernes valens er samlet et eksempelmateriale. Størstedelen af eksemplerne er hentet *elektronisk* på franske hjemmesider med www.google.fr som indfaldsvinkel. Nogle data stammer fra elektroniske leksika, ordbøger og opslagsværker, primært *Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales*, www.cnrtl.fr samt *Le Trésor de la Langue Française informatisé*, <http://atilf.atilf.fr/tlf.htm>, (forkortet hhv. CNRTL og TLF). Herudover er der hentet data i franske almensproglige ordbøger såsom *Dictionnaire de la langue française – Lexis* (1989) og *Le nouveau petit Robert – Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française* (2002) (forkortet hhv. Lexis og Robert). Endelig er en lille del af eksemplerne selvkonstruerede og testet på franske informanter.

Det er klart, at man må tage validiteten af nogle af de data, man finder via Google, med et vist forbehold. En søgemaskine giver adgang til alle typer tekst – herunder også tekster med overdrevent talesprogsbrug, slang og ”sproglige mangler”. Sådanne tekster kan naturligvis tjene som valide data i andre sproglige empiriske undersøgelser, men det er mit indtryk, at de adjektivisk afledte adverbier, der er empirisk genstand i denne afhandling, primært forekommer i tekniske tekster som fx brugs- og monteringsvejledninger og varedeklarationer (fx *perpendiculairement à*, *proportionnellement à* og *latéralement à*), journalistiske tekster, fx med politisk indhold, samt juridiske tekster (fx *conformément à*, *concurrentement à* og *contrairement à*), i.e. fagsprogstekster og administrativt sprogbrug, hvor talesprogsbrug og slang ikke synes at forekomme. Med det forbehold, man derfor bør tage ved indsamling af sprogligt materiale på søgemaskiner som Google, mener jeg dog alligevel, at netop de tekster, man derigennem får adgang til, viser *en sproglig virkelighed*, som man ikke i samme grad får ved indsamling af data vha. etablerede korpora. Denne

sproglige virkelighed er i mange tilfælde en fordel, når man arbejder empirisk med sprog. Derfor er en stor del af de data, der danner grundlag for undersøgelsen, *fagsprogstekster og administrativt sprogbrug*, fundet via Google. Det er dog tilstræbt, at den fagterminologiske abstraktionsgrad ikke må være alt for høj. Dertil kommer, at mange af adverbierne fremstår som ”*littéraires*” (se fx Christian Molinier & Françoise Levrier 2000:56 ⁶), fx *subséquemment*, *conséquemment* og *semblablement*, hvorfor der også er hentet eksempler i *tekster med litterært indhold*.

Det gælder for alle de typer af tekst, der danner grundlag for data i afhandlingen, at de som udgangspunkt er daterede efter år 1900. Men da flere af adverbierne, som er genstand for analyse, bærer præg af at være ”*littéraires*”, er det indlysende, at de optræder i rigt mål i netop tekster, som ligger før 1900. Selvom det er tilstræbt at undgå data, som er så gamle, vil der derfor i afhandlingen alligevel forekomme enkelte eksempler, som daterer sig tilbage til 1900 og tidligere.

Signaturforklaring

Der er i afhandlingen anvendt følgende forkortelser:

O	Objekt
OP	Objektsprædikat
Part.passé	Participium passé
S	Subjekt
SP	Subjektsprædikat
V	Verbum
VL	Valensled

Praktiske anvisninger

En lille række oplysninger, som vedrører typografien i afhandlingen, skal her præciseres.

Den egenskab, adverbiet tilfører sit fundamentale argument ved beskrivelsen af det, vil være mærket [*i citationstegn, med lille skrifttype samt kursiv*]. For adverbier, der denoterer fx [*temporalitet*], vil

⁶ Christian Molinier & Françoise Levrier (2000): *Grammaire des adverbes. Description des formes en -ment*

egenskaben altså være anført som [”efterliggende”] (fx *postérieurement*), [”foranliggende”] (fx *antérieurement*) eller [”sideløbende”] (fx *simultanément*).

Den konfrontation, præpositionen *à* denoterer i *postérieurement à*, *antérieurement à* og *simultanément à*, i.e. [”i forhold til”], vil typografisk være mærket på samme måde: [”efterliggende”] [”i forhold til”], [”foranliggende”] [”i forhold til”] og [”sideløbende”] [”i forhold til”].

De semantiske roller vil være mærket [med lille skrifttype samt kursiv]: fx [årsag] – [virkning] (*consécutivement*), [modstridende referent] – [modstridende referent] (*contrairement*) etc.

Den specialdenotation, adverbiet denoterer – det være sig [temporalitet], [spatialitet], [følge] eller [overensstemmelse] –, vil typografisk være mærket som her: det vil sige [med lille skrifttype og i kursiv].

Alle adverbiumsyntagmer – adverbium, præpositionssyntagme og en eventuel adverbial bestemmelse – vil være understregede. Til illustration følgende eksempel:

*Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un bien inférieurement à l'autre*⁷

Alle eksempler, der danner grundlag for data i afhandlingen, vil være fortløbende nummererede. Flere af eksemplerne vil blive anvendt flere gange til argumentation i forskellige sammenhænge. De vil da være repræsenterede med nye numre. Kildehenvisninger til disse eksempler vil være anført i parentes i umiddelbar forlængelse af det pågældende eksempel som i eks. (14). De kan også fremgå i en fodnote som i eks. (15).

---

⁷ www.patrimoine-de-france.org/mots/mots-acade-50-24951.html

1. Præsentation og afgrænsning af adverbierne

Denne afhandling er en undersøgelse af franske adjektivisk afledte adverbiers valensstruktur. Hensigten med dette kapitel er derfor *at afgrænse de adverbier, som i afhandlingen er genstand for valensgrammatisk analyse*. I det følgende vil jeg præsentere en række træk ved disse adverbier, som jeg omtaler som *de adjektivisk afledte adverbier, som denoterer en relation, og som knytter et præpositionssyntaxme indledt med præpositionalet à til sig*.

Med afsæt i det morfologiske træk, som karakteriserer det adjektivisk afledte adverbiums form, nemlig at adverbiet er afledt af et adjektiv og tilført suffikset *-ment*, omtales i kap. 1.1, *Suffikset -ment*, dette lille suffiks' betydning (kap. 1.1.1) og funktion (kap. 1.1.2). *-ment* markerer forskellen på adverbium og det adjektiv, det er afledt af. Der kan være – men behøver ikke være – *betydningsforskelle* mellem adjektiv og adverbium som fx i forskellen på *bon* og *bonnement*, og der er *funktionsforskellen*: det adjektivisk afledte adverbium beskriver verbalsituationer og egenskaber, hvor adjektivet beskriver nominaler.

I kap. 1.2, *Den almene relation, den geometriske relation og specialdenotation*, præsenteres de sider af det adjektivisk afledte adverbiums betydning, som sammen danner *adverbiets denotation*, nemlig den almene relation, som for de i denne afhandling analyserede adverbier semantisk er geometrisk, og specialdenotationen. Denotationen af den geometriske relation er et træk, som adskiller de adverbier, jeg undersøger, fra andre adverbier: den markerer, hvordan fx *perpendiculairement (à)* og *conformément (à)*, som netop denoterer geometriske relationer, er forskellige fra fx *heureusement* og *professionnellement*. Specialdenotationen derimod er et for det enkelte adverbium individuelt træk, som adskiller adverbiernes betydning indbyrdes fra hinanden og viser forskellen på *perpendiculairement* og *conformément*, i.e. at de udtrykker hhv. *en rumlig dimension* og *en overensstemmelse* mellem to entiteter. Jeg vil såvel syntaktisk (kap. 1.2.1.1, *Syntaktisk realisering*) som semantisk (kap. 1.2.1.2, *Konceptualisering*) vise, hvordan den denoterede relation kommer til udtryk – herunder introducere det valensforhold, der eksisterer mellem adverbiet og bestemte sætnings-/syntagmeled. Mit motiv til at anvende netop udtrykkene "*almen relation*" og "*specialdenotation*" er fra Viggo Brøndals *Præpositionernes Theori* (1940:11). Om præpositioners denotation eller "*værdier*" siger han: "*Klassen som saadan turde være tilstrækkeligt defineret som*

Udtryk for Relation i Almindelighed; indenfor denne Ramme maa den enkelte Præposition søges defineret ved en Sum af Specialrelationer”⁸.

Kap. 1.3, *Adverbiet i sammenligningskonstruktioner*, omhandler adverbets status som sammenligningsindleder. Flere af de adverbier, jeg undersøger, har semantisk rod i latinske komparativer: *extérieurement*, *supérieurement* etc. Det er derfor et karakteristisk træk hos disse, at de kan fungere som indledere i sammenligningskonstruktioner. Jeg vil derfor i kap. 1.3 præsentere nogle kriterier, jeg mener gør sig gældende i de tilfælde, hvor adverbiet med det tilknyttede præpositionssyntagma fungerer som sammenligningsindleder. Det hører naturligt herunder også at overveje, hvorvidt denne funktion udelukkende er forbeholdt de adverbier, der stammer fra latinske komparativer, eller om også andre af de adjektivisk afledte adverbier med tilknyttet præpositionssyntagma, jeg undersøger, har denne mulighed.

1.1 Suffikset *-ment*

Men først følger en kort gennemgang af suffikset *-ment*'s betydning og dets indflydelse på forskellen mellem adverbiet og det adjektiv, adverbiet er afledt af.

1.1.1 Betydning

Som det vil blive vist i kap. 3, *Adverbiernes denotationsdesign*, har stort set samtlige adverbier, der er genstand for analyse i denne afhandling, etymologiske rødder i latin. Der er adverbier, som har deres udspring i latinske komparativer, *supérieurement*, *inférieurement* etc., medens andre typer som fx *comparativement* er dannede af den latinske præposition *cum* og adjektivet *par*. Derudover har alle adverbierne tilfælles, at de morfologisk ender på *-ment*, som er den franske etymologiske udvikling af det latinske substantiv *mens* (i ablativ, i.e. *mente*), ”ånd”, ”sind”, ”tanke” som i ”*devota mente*”, ”*iniqua mente*” etc. – Spitzer taler om ”*die Menschlich-geistige Note*”, i.e. ”*en*

⁸ Der er ingen tvivl om, at de i denne afhandling behandlede adverbier deler træk med præpositioner. Begge denoterer en relation, og ligesom alle andre medlemmer i en ordklasse besidder det enkelte medlem en specifik denotation (i.e. der er forskel på fx *comparativement* sammenlignet med *subséquemment* og på fx *sur* sammenlignet med *avec*). Syntaktisk har de også et fællestræk ved, at de synes at kunne fungere på samme plads i sætningen, fx *Et vous veillerez à ce que mes obsèques se passent conformément aux prescriptions que je laisse* → *Et vous veillerez à ce que mes obsèques se passent de la même façon*. Præpositioner er dog ikke af samme prædikative natur som adverbiet, i.e. de kan ikke tilføre fx verbalsituationer en egenskab, og de har vanskeligt ved at fungere alene, da de er del af et katatagma, medens de adverbier, som er genstand for analyse i denne afhandling konstituerer syntagmaer og har underordnede led tilknyttet. Dette meget interessante og tilmed relevante studium af en sammenligning mellem de adverbier, jeg undersøger, og præpositioner, må imidlertid høre hjemme i en anden sammenhæng

menneskelig-åndelig stemning/klang” (se henvisning til Nilsson-Ehle nedenfor). Da *mens* er femininum, er også de adjektiver, adverbierne er afledte af, femininumformer og repræsenteret som sådan i adverbierne med en femininumendelse som infiks, i.e. *antérieur-e-ment*, *consécutiv-e-ment*, *corrélativ-e-ment* etc. Af forskellige årsager, herunder *fonemiske*, er femininumendelsen dog ikke altid repræsenteret, hvilket fremgår af fx *subséquentment* og *conséquentment*, ganske vist tidligere *subséquent-e-ment* og *conséquent-e-ment*. I sin doktordisputats fra 1941, ”*Les adverbes en -ment compléments d’un verbe*”, har Hans Nilsson-Ehle udarbejdet ”*un aperçu historique*” over *-ment* (1941:9-13). Her omtaler han *-ment*’s helt grundlæggende funktion som ”*une caractérisation de l’action*”: suffikset *-ment* markerer *en beskrivelse af en situation*. *Comparativement* og *concurrentment* i de følgende eksempler udtrykker altså, at verbalsituationerne beskrives hhv. [*med/i en sammenlignende ånd/tanke/stemning/klang*] og [*med/i en konkurrerende ånd/tanke/stemning/klang*]

(16) *Il est nécessaire d’avoir un critère objectif qui permette de mesurer comparativement les réponses des constituants*⁹

(17) *Des logiciels Z39.50 sont également développés concurrentment à des projets internationaux*¹⁰

Nilsson-Ehles definition af adverbier med suffikset *-ment* som denoterende ”*une caractérisation de l’action*”, i.e. *en beskrivelse af en verbalsituation*, er helt fundamental for min afhandling og vil blive anvendt mange gange. Nedenfor vil det blive forklaret, hvordan beskrivelsen også kan vedrøre et adjektiv, et part.passé eller et andet adverbium, når adverbiet fungerer på syntagmeniveau som adverbial bestemmelse.

Suffikset *-ment*’s grundlæggende betydning er altså [*med/i en [adjektiv] ånd/tanke/stemning/klang*], selvom dets betydning i dag forekommer svækket, og dets rolle først og fremmest er *funktionel* i den forstand, at *-ment* markerer ”*une caractérisation de l’action*”, i.e. forskellen på adjektiv og adverbium. Mange har sagt meget om dette, bl.a. Nilsson-Ehle (1941:10): ”*La syllabe -ment elle-même n’y possède plus de valeur sémantique spéciale; elle ne joue essentiellement qu’un rôle fonctionnel*”, Darmesteter (1890:287): ”*-ment, perdant toute existence comme mot indépendant, devint une sorte de suffixe adverbial qu’il suffit d’ajouter au féminin d’un adjectif pour changer ce*

⁹ <http://www.loria.fr/~scherrer/articles/valgo2001.pdf>

¹⁰ www.enssibal.enssib.fr

dernier en adverbe” og Meyer-Lübke (1895-1900: § 620): ”-mente s’est réduit au rôle purement formel”. Denne svækkede, men helt grundlæggende del af adverbets betydning som [*med/i en [adjektiv] ånd/tanke/stemning/klang*], denoteret af *-ment*, er således blevet præsenteret her, men vil ikke blive uddybet nærmere, ligesom den heller ikke vil blive anvendt i den videre analyse af adverbierne i denne afhandling.

I langt de fleste tilfælde er adverbier med *-ment*-suffiks afledt af adjektiver. Det gælder ikke bare de i denne afhandling analyserede adverbier, men generelt. Vi kan derfor med fordel hente oplysninger om adverbets leksikalske indhold i det adjektiv, adverbiet er afledt af¹¹. I sit arbejde med franske adverbier med *-ment*-suffiks, ”*Une analyse non-transformationnelle des adverbes en -ment*”, undersøger Ole Mørdrup bl.a. det semantiske forhold mellem adjektivet og det tilsvarende adverbium, i.e. i hvor vid udstrækning adjektivets betydning er bevaret ved udviklingen til adverbium (1976:130–133)¹². Han konkluderer, at dette forhold er meget komplekst, men slår fast, at *det er sjældent, at et adjektivisk afledt adverbium har en betydning, som det tilsvarende adjektiv ikke samtidigt har, medens det modsatte hyppigt er tilfældet* (1976:131). Det er klart, at det i sådan et arbejde er vigtigt at definere begrebet *betydningsforskel*, i.e. at skelne mellem *deciderede denotationsskift* og *forskellige semantiske nuancer*. Det synes dog at være tilfældet for de adjektivisk afledte adverbier, som undersøges i denne afhandling, at vi stort set *ikke finder sådanne denotationsskift eller semantiske nuanceforskelle i sammenligning med adjektivet*. Ved at beskrive denoterer adverbiet ligesom adjektivet også *en egenskab* (mere herom nedenfor), og *denotativt* er der næppe nogen forskel på fx *postérieur* og *postérieurement*, til illustration følgende eksempler:

(18) *Ce document est légèrement postérieur à cette date*¹³

(19) *Lorsqu’une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat, son prix est librement fixé au moment de sa création*¹⁴

Forskellen på *postérieur* og *postérieurement* vedrører altså *funktionen*, ikke betydningen: *-ment*-suffikset markerer først og fremmest, at det er en verbalsituation, der beskrives, og ikke et nominal,

¹¹ Hans Nilsson-Ehle (1941: 10,11 + 17): *Les adverbes en -ment compléments d’un verbe en français moderne – Étude de classement syntaxique et sémantique*

¹² Ole Mørdrup (1976:128): *Une analyse non-transformationnelle des adverbes en -ment*

¹³ Collins-Robert French Dictionary, 2002

¹⁴ sos-net.eu.org/conso/tig/persoage.htm

som er adjektivets beskrivelsesgenstand. Men adjektivet og adverbiet betyder som udgangspunkt det samme, ”*efterliggende*” – der er ikke noget betydnings skift i forbindelse med afledningen.

1.1.2 Funktion: beskrivelse

Langt de fleste adverbier i klassen af adjektivisk afledte adverbier generelt synes at dele det træk, at de *udtrykker egenskaber*. Således også de i denne afhandling undersøgte adjektivisk afledte adverbier, som jo netop udmærker sig ved at være udtryk for *en beskrivelse* – det være sig af *en situation* eller af *en anden egenskab*.

Adverbierne, som er genstand for analyse i denne afhandling, denoterer egenskaber, og deres overordnede funktion er derfor at beskrive verbalsituationer (på sætningsniveau) eller andre egenskaber (på syntagmeniveau)

Disse beskrivelsesområder forklares i det følgende.

En beskrivelse af en situation kan være udtrykt som *verbaltilknyttet adverbial*, hvor adverbiet knytter sig til verbalet som såkaldt ”word-modifier” (Nilsson-Ehle 1941:15),

(20) *Et vous veillerez à ce que mes obsèques se passent conformément aux prescriptions que je laisse* →
(verbalsituation beskrives som “overensstemmende”)

eller situationsbeskrivelsen kan være udtrykt som *frit adverbial*,

(21) *Consécutivement à la grève des employés de l’électricité, le métro ne fonctionne pas* →
(verbalsituation beskrives som “følgende”)

hvor adverbiet er beskrivende i den forstand, at [*le dysfonctionnement du métro est consécutif à la grève des employés de l’électricité*] (begge eksempler fra TLF1). I begge tilfælde har vi altså *en verbalt udtrykt situation, se passer og fonctionne, som beskrives som værende* [*egenskab denoteret ved adverbiet*]: adverbiet beskriver den situation, der er denoteret ved hhv. [*mes obsèques og se passer*] og

[*le métro* og *fonctionner*] ved at tildele situationen en egenskab, nemlig den egenskab, der er denoteret ved *conformément* eller *consécutivement*¹⁵. Men uanset ledfunktionen og uanset hvor tæt tilknytningen er – frie adverbialer er løsere tilknyttet end mådesadverbialer og VL –, forudsætter adverbiet, der fungerer på sætningsniveau, en verbalsituation at kaste sin beskrivelse over på: man kunne have lyst til at sige, at *verbalet berettiger adverbialets realisering i sætningen* (mere herom nedenfor). Den flade, verbalsituationen befinder sig på, definerer jeg i denne afhandling som en særlig *aftagerflade*, og den uddybes nærmere nedenfor i kap. 2.3.1 om adverbets fundamentale argument. Vendingen ”*verbalt udtrykt situation*” stammer fra Moignet: om adverbier med *-ment*-suffiks siger han i Wilmet (2003:462), at ”*Dans [penser fortement], c’est l’activité [penser], verbalement évoquée, qui est déclarée [forte]*” (se figur 1 nedenfor)¹⁶. I Nilsson-Ehles beskrivelse af *-ment*-suffikset hedder det, at *-ment*-adverbiet beskriver *en situation*, i.e. ”*l’action*” eller ”*l’idée verbale*”¹⁷. Det er altså denne *action* eller *idée verbale*, som ved beskrivelsen tilføres den egenskab, som adverbiet denoterer.

Adverbiet kan også *beskrive en anden egenskab*. I så tilfælde er beskrivelsen udtrykt som *adverbiel bestemmelse*, hvor adverbiet fungerer på syntagmeniveau, og adverbiet lægger sig til *et adjektiv* eller *et andet adverbium*:

(22) *Louis-Napoléon (...) mena une politique supérieurement habile pour servir ses desseins*
(TLFI)

Her har vi *en adjektivisk udtrykt egenskab*, *habile*, som beskrives som *værende* [*egenskab denoteret ved adverbiet*], *supérieurement*, og adverbiet beskriver således den egenskab, der denoteres ved adjektivet *habile*. Med Moignets ord får vi altså ”*C’est la propriété [habile], adjectivalement évoquée, qui est déclarée [supérieure]*”.

Et adjektivisk afledt adverbium, som denoterer en relation og knytter et præpositionssyntagma til sig, og som på syntagmeniveau samtidig beskriver en egenskab, denoteret af et andet adverbium, er sjældent, men vi finder fx

¹⁵ Jeg omtaler aktiviteten som værende *verbalt udtrykt*, da også fx substantiver kan denotere aktiviteter

¹⁶ Marc Wilmet: *Grammaire critique du français* (2003)

¹⁷ Nilsson-Ehle (1941:9): ”*Comme il est normal que la disposition d’esprit d’un sujet agissant se montre dans sa manière d’agir, l’expression de cette disposition arrivait très naturellement à impliquer en même temps une caractérisation de l’action*”

- (23) (...) *puisqu'il semble caractéristique de la politique de l'UE d'être inversement proportionnellement conforme à la volonté des peuples*¹⁸

Adverbiet har altså også behov for en størrelse som *aftager* af sin beskrivelse, når det opererer på syntagmeniveau, og dette forhold behandles, i tråd med tilknytningen mellem adverbium og verbal, i kap. 2.3.1 om adverbets fundamentale argument.

Vi finder også eksempler, hvor adverbiet på syntagmeniveau *beskriver en verbalsituation konstitueret af et part.passé*:

- (24) *Signé en bas à gauche et postérieurement daté : Claude Monet 72*¹⁹

- (25) *Un spectre complet est simultanément acquis pour chaque pixel de l'image, dans le domaine 0.35-5.2 μm* ²⁰

Adverbiernes beskrivelsesgenstande er altså her hhv. denotatum for *dater* og denotatum for *acquérir*, i.e. ”*C'est l'activité [le tableau + dater], verbalement évoquée, qui est déclarée [postérieure]*” etc. Adverbierne kan dog her betegnes som ”forklædte” frie adverbialer, i.e. de er rykket ind i et part.passé-syntagma og står på den adverbielle bestemmelses plads. Vi kan derfor udvide eksemplerne i semantiske parafraser til fx.

- (26) *[Le tableau] [ETRE] signé en bas à gauche et daté postérieurement [à x]: Claude Monet 72*

- (27) *Un spectre complet est acquis simultanément [à x] pour chaque pixel de l'image, dans le domaine 0.35-5.2 μm* ²¹

Følgende figur illustrerer adverbets beskrivelsesgenstande i de to sætningsniveauer:

¹⁸ j -jour.over-blog.com/article

¹⁹ www.marmottan.com/fr/collections/monet/impression.htm

²⁰ www.sciences.univ-nantes.fr/geol/UMR6112/omega.html

²¹ Det vil senere blive vist, hvordan adverbiet også kan relatere to tidsangivelser til hinanden: *Le corps a été construit antérieurement à 1940*. I sådanne eksempler må vi acceptere, at aftageren af adverbets beskrivelse, situationen *Le corps a été construit*, har en indbygget tidsangivelse, som relateres til denotatum for 1940: *Le corps a été construit [à un moment] antérieurement à 1940*, uden at det dog er denne tidsangivelse [à un moment], der rammes af adverbets beskrivelse – i givet fald ville beskrivelsen jo være konstitueret af et adjektiv: *Le corps a été construit [à un moment] antérieur à 1940*

Beskrevet størrelse:	Forholdet ml. beskrevet størrelse og adv.:
- er en situation: prædikat på sætningsniveau	<i>L'activité, verbalement évoquée, est déclarée</i> [adverbium]
- er en egenskab eller en situation: adjektiv, adverbium eller part. passé på syntagmeniveau	<i>La propriété ou l'activité, adjectivement, adverbialement ou verbalement évoquée, est déclarée</i> [adverbium]

(Fig. 1)

Der gøres dog opmærksom på, at *fokus i denne afhandling vil være forholdet mellem adverbiet og prædikatet på sætningsniveau* og altså i mindre grad forholdet mellem adverbiet og dets beskrivelsesgenstand på syntagmeniveau.

Man kan semantisk opfatte det forhold, der opstår mellem adverbiet og prædikatet på sætningsniveau eller adverbiet og adjektivet, adverbiet eller part.passé'et på syntagmeniveau som *en slags copula-relation*. Ikke i den forstand, at der er tale om, at de størrelser, adverbiet beskriver, synligt indgår en relation med adverbiet vha. *être, devenir* eller et andet copula-verbum, som er formelt realiseret i sætningen. Men som det også fremgår af Moignets vending, er *forholdet mellem adverbiet og de størrelser, det beskriver, semantisk forstået nøjagtigt det samme som forholdet mellem adjektivet og nominalet* (verbalsituationen *se passer* er nominaliseret med *le déroulement*),

(28) *Et vous veillerez à ce que mes obsèques se passent conformément aux prescriptions que je laisse → [Le déroulement de mes obsèques est conforme aux prescriptions]*

Adverbiet tilfører den egenskab, det denoterer, til denotatum for prædikatet på helt samme måde. Selvom vi ikke kognitivt foretager semantiske parafraser, med fx *être* og *devenir*, af adverbiets beskrivelse, konceptualiserer vi uden problemer beskrivelsen,

Adverbiet beskriver altså *situationer* og *egenskaber*. Sådanne entiteter tilhører, i John Lyons' kategorisering af entiteter, de såkaldte *second-* og *third-order entities*, i.e. *anden- og tredieordens entiteter* (1977:442-445)²². Førsteordens entiteter er entiteter, som kan siges *at være til* (Herslund og Smith 2003:85)²³: Lyons omtaler gruppen som bestående af fysisk håndgribelige genstande,

²² John Lyons (1977): *Semantics*

²³ Michael Herslund og Viktor Smith i Michael Herslund og Bente Lihn Jensen (red.) (2003:83-125): *Sprog og sprogbeskrivelse*

som er "*publicly observable*" såsom *personer, dyr og ting*. Disse genstande er *tredimensionelle*, i.e. de har, i kraft af deres fysiske håndgribelighed, højde, bredde og dybde. Andenordens entiteter omfatter entiteter, som *er tilfældet* eller *finder sted* såsom *egenskaber* og *begivenheder* (sidstnævnte omtalt af Lyons som "*abstract nouns*"), medens tredieordens entiteter kan siges at bestå af kombinationer af de to første, idet de er *hele sætninger* (Herslund og Smith 2003:86). Tredieordens entiteter foregår i en anden dimension end de to andre så at sige: de beskrives i Lyons som værende "*unobservable*", og de udgør dermed den mest abstrakte gruppe af de tre (se også figur 5 nedenfor). Uden at man kan tale om fuldkommen konsekvens mellem Lyons' ontologi og bestemte ordklasser, synes der at være en sammenhæng mellem førsteordens entiteter og *substantiver*, mellem andenordens entiteter og *adjektiver* og *verber* og mellem tredieordens entiteter og *hele sætninger* (Herslund og Smith 2003:86). Denne sammenhæng harmonerer således fint med, at adverbets beskrivelsesgenstande ovenfor er definerede som hhv. *en situation*, i.e. *en tredieordens entitet*, konstitueret af et *prædikat* (eller et part.pasé på syntagmeniveau), og som *en egenskab*, i.e. *en andenordens entitet*, konstitueret af et *adjektiv*.

Jeg vil i denne afhandling afgrænse verbets denotation til *situationer*: "*Verber denoterer processer eller mere generelt, sagforhold eller situationer, som er karakteriseret ved, at de forløber i tid*" (Herslund (red.) 1997:1) ²⁴. Nilsson-Ehle taler om "*l'idée de proces qui est l'idée verbale par excellence*". Ved omtale af (*verbal-*)*situationen* refererer jeg til *verbalet samt dets S eller O*, i.e. hele prædikatet og altså ikke kun verbalet. Det gør jeg ud fra den betragtning, at *det prædikativiske fundament i transitive konstruktioner dannes af O og verbet, medens det i intransitive konstruktioner dannes af S og verbet* (se Herslund (red.) 1996:83 + 149) samt mit kap. 2.1²⁵). Også semantisk anser jeg det for meget vanskeligt endsige umuligt at opfatte en verbalsituation, uden at man samtidigt forholder sig til de deltagere, der er involverede. Langacker (1991:14) beskriver forholdet mellem verbalsituation og deltagere således: "*An interaction does not exist independently of its participants. Though we can perfectly well conceptualize an object separately from any interaction involving it, the conception of an interaction inherently presupposes some reference - however vague or schematic - to the entities through which it is manifested*" ²⁶. Denne for afhandlingen meget vigtige afgrænsning af verbalsituationen er *helt uafhængig af adverbets funktion som verbaltilknyttet eller tilknyttet hele sætningen*: afgrænsningen bygger derimod på den

²⁴ Herslund (red.) (1997): *Det franske sprog, Kapitel II: Konsistens*

²⁵ Herslund (red.) (1996): *Det franske sprog, Kapitel III. Valens og transitivitet*

²⁶ Ronald Langacker (1991): *Foundations of Cognitive Grammar. Volume II. Descriptive Application*

uhyre tætte tilknytning mellem adverbium og verbum, som består i at netop *verbalet berettiger adverbialets realisering i sætningen* og derudover, at det er umuligt at opfatte verbalsituationen uden samtidigt at forholde sig til dens deltagere.

Det skal tilføjes, at indeholder sætningen *en nægtelse* og et *mådesadverbial* kan disse også betragtes som en del af prædikatet: i rigtigt mange tilfælde er de knyttede til verbet og influerer semantisk på det i en sådan grad, at de må betragtes som hørende til verbalsituationen. Det gør de fx i følgende eksempel:

(29) *Et à ce petit jeu, la France ne pédale pas très vite, comparativement à la moyenne de l'ensemble des pays (taux de croissance mondial)*²⁷

Her bidrager netop nægtelse og mådesadverbial i meget høj grad til at markere den semantiske forskel på de to situationer, som *comparativement* relaterer til hinanden:

la France ne pédale pas très vite ↔ la moyenne de l'ensemble des pays [pédale plus vite]

1.2 Den almene relation, den geometriske relation og specialdenotationen

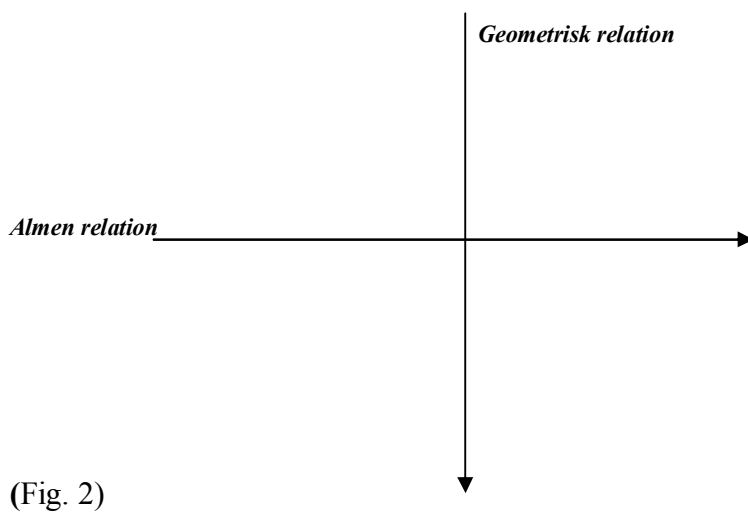
I det følgende præsenteres yderligere et par betydningstræk ved de adjektivisk afledte adverbier, som er genstand for analyse i denne afhandling. Der er tale om denotationen af *en almen relation*, som *for de i denne afhandling analyserede adverbier semantisk set er en geometrisk relation*, samt *en specialdenotation*. Denotationen af *den geometriske relation* adskiller adverbierne i afhandlingen fra andre adverbier og er dermed *et træk, som deles af disse analyserede adverbier som helhed*²⁸. Det forklares i kap. 1.2.2, hvordan den denoterede relation *semantisk set* er geometrisk – det være sig konkret eller metaforisk –, men også *syntaktisk* kommer relationen til udtryk: relationen præger på flere måder sætningsstrukturen, som kan være *parallel, ikke-parallel eller symmetrisk*, hvilket forklares i det følgende kapitel, kap. 1.2.1. *Specialdenotationen* (kap. 1.2.3), adskiller adverbierne indbyrdes fra hinanden, i.e. det er *et for hvert adverbium individuelt træk*. Specialdenotationen markerer således betydningsforskellen på så forskellige adverbier som fx *postérieurement*, *corollairement* og *conformément*, og i kap. 3, *Adverbiernes denotationsdesign*, vil det blive vist

²⁷ <http://obouba.over-blog.com/article-4849389.html>

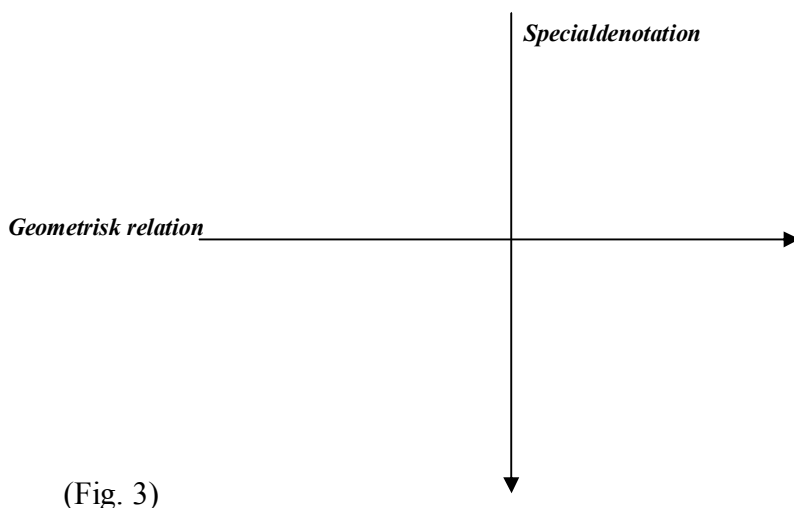
²⁸ Se også Andreas Blinkenberg (1960:302): *Le problème de la transitivité en français moderne* (om *Localisation espace/temps*)

detaljeret, hvordan det enkelte adverbium er bygget op af leksikalske (del-)komponenter, der influerer på dets betydning, herunder altså også på dets valens.

Som man vil se i figur 2 og 3 nedenfor er den almene relation, den geometriske relation og specialdenotationen meget nært forbundne: man kan sige, *at de semantisk indbyrdes forklarer hinanden*, hvor det geometriske udtryk først uddyber den almene relation (figur 2), og specialdenotationen herefter uddyber det enkelte adverbiums geometriske udtryk (figur 3). Specialdenotationen viser altså, om geometrien skal forstås fx *temporalt* som i fx *postérieurement* eller *kausalt* som i fx *corollairement*:

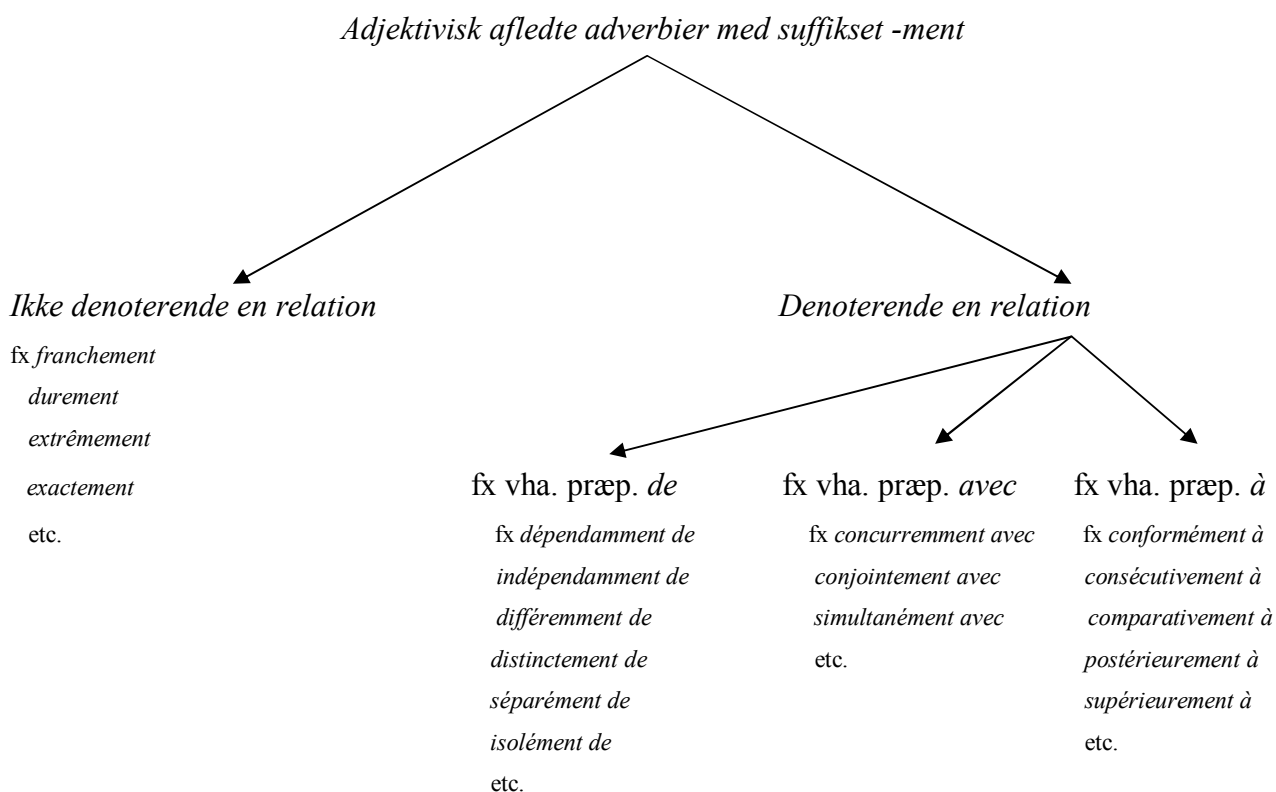

(Fig. 2)

(Fig. 3)

Figur 4 viser, hvordan vi faktisk finder mange adverbier, der, vha. et tilknyttet præpositionssyntagme, denoterer en relation, som kan forklares geometrisk, selvom det kun er adverbierne med præpositionssyntagme indledt med *à*, der her er genstand for undersøgelse:

(Fig. 4)

1.2.1 Den almene relation

Klassen af de adverbier, som underkastes analyse i denne afhandling, er adskilt fra andre adjektivisk afledte adverbier i det franske sprog – som fx *franchement*, *durement*, *extrêmement* og *exactement* – ved, at de denoterer *en relation*: adverbierne *conformément*, *consécutivement* og *comparativement*, som vi så ovenfor, *forkynder en etablering af et forhold mellem to entiteter*. Vi kan ikke opfatte læsningen af disse adverbier uden samtidigt at tænke på to entiteter, som omgiver adverbiet, uanset om disse er formelt realiserede eller ej. Denotationen af denne relation er, ligesom specialdenotationen, et meget centralt begreb for denne afhandling. I det følgende kapitel, kap. 1.2.1.1, *Syntaktisk realisering*, vises det, hvordan den denoterede relation også sætter sit præg på sætningsstrukturen, som nemlig kan være *parallel* (kap. 1.2.1.1.1), *ikke-parallel* (kap. 1.2.1.1.2) eller *symmetrisk* (kap. 1.2.1.1.3), hvilket bl.a. afhænger af, om styrelsen er *en første-, anden- eller*

tredieordens entitet. Herunder afgrænses også de to til hinanden relaterede entiteter som hhv. *adverbiets 1. og 2. relat.* Figur 5 giver et overblik over de to entiteter, som adverbiet relaterer til hinanden på sætningsniveau, afhængigt af om strukturen er *parallel, ikke-parallel eller symmetrisk*:

	<i>Parallel struktur:</i>	<i>Ikke-parallel struktur:</i>	<i>Symmetrisk struktur:</i>
<i>1.relat</i> (konstituent: prædikat [S + vb. / O + vb])	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)
<i>2.relat</i> (konstituent: styrelse [nominal])	<i>Verbalsituation</i> (med samme verbum som i sætning) (anden- eller tredieordens entitet)	- <i>verbalsituation</i> (med andet verbum end i sætningen) (anden- eller tredieordens entitet) - <i>genstand, som er "publicly observable"</i> (førsteordens entitet) - <i>"abstract noun"</i> (andenordens entitet)	- <i>verbalsituation</i> (med samme eller andet verbum som i sætning) (anden- eller tredieordens entitet)

(Fig. 5)

1.2.1.1 Syntaktisk realisering

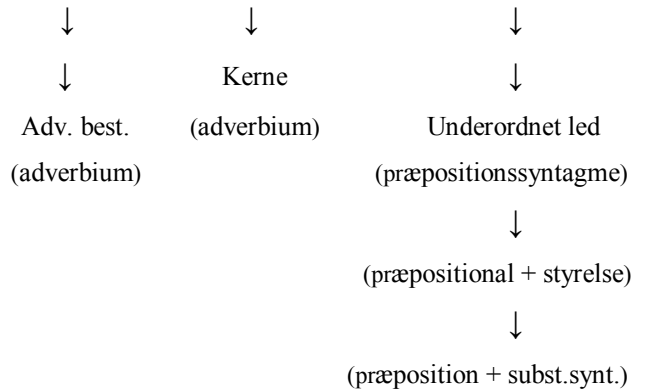
De 30 adverbier, der er genstand for analyse i denne afhandling, og som denoterer en relation, har alle sammen mulighed for at knytte et præpositionssyntagma til sig, der indledes med *præpositionalet à*. Man kunne have valgt i analysen også at medregne adverbier, som knytter præpositionssyntagmer indledt med andre præpositioner til sig såsom *de* i *dépendamment de*, *différemment de* og *distinctement de* (se figur 4 ovenfor). Disse adverbier må jo også siges at denotere en relation, og flere af disse vil formentlig også semantisk kunne forklares geometrisk. Imidlertid er afhandlingens fokus [adjektivisk afledt adverbium + *à*], og i det følgende omtales ganske kort *den konfrontation*, præpositionen *à* denoterer.

I de eksempler, jeg analyserer, konstituerer adverbium og præpositionssyntagma sammen ét kontinuert adverbiumsyntagma, der opererer på sætningsniveau ²⁹:

²⁹ De se også omtalt som "*des locutions prépositionnelles*", men de vil i denne afhandling udelukkende blive omtalt som "*adverbiumsyntagmer*"

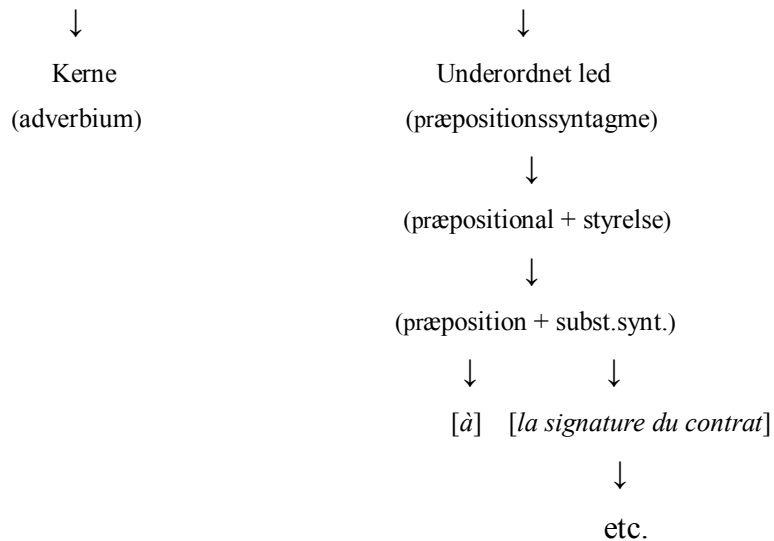
(verbaltilknyttet adverbial)

A D V E R B I U M S Y N T A G M E :

Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un [bien] [inférieurement] [à l'autre]

(frit adverbial)

A D V E R B I U M S Y N T A G M E :

*Une prestation est créée [postérieurement] [à la signature du contrat]*³⁰

Præpositionssyntagmerne i eksemplerne, hhv. *à l'autre* og *à la signature du contrat*, er syntaktisk meget stærkt knyttede til adverbiet, der er kerne eller, som det vil blive vist, valensbærer i adverbiumsyntagmet. Præpositionssyntagmet kan ikke fungere alene uden adverbiet, og den

³⁰ Eksemplet med *inférieurement* er fra www.patrimoine-de-france.org/mots/mots-acade-50-24951.html, eksemplet med *postérieurement* er en forenklet variant af *Lorsqu'une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat, son prix est librement fixé au moment de sa création* (sos-net.eu.org/conso/tig/persoage.htm)

sætning, som adverbiet og præpositionssyndagmet optræder i, bliver ugrammatisk eller semantisk ukohærent, hvis adverbiet elimineres:

(30) *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un (a écrit) bien inférieurement à l'autre*

→ * *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un a écrit à l'autre*

I visse tilfælde, hvor adverbiet denoterer [*temporalitet*], kan adverbiet dog uproblematisk udelades, men med en betydningsændring (i betydningen *lors de*):

(31) *Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat*

→ *Une prestation est créée [à/lors de la signature du contrat]*

(32) *Il a présenté des symptômes antérieurement à l'absorption du gaz*³¹

→ *Il a présenté des symptômes [à/lors de l'absorption du gaz]*

(33) *Ultérieurement à la conclusion de la vente, CAE a dû supporter des frais en rapport avec la mutation de personnel*³²

→ *[à/lors de la conclusion de la vente], CAE a dû supporter des frais en rapport avec la mutation de personnel*

Præpositionssyndagmet er altså syntaktisk underordnet og stærkt bundet til adverbiet. Omvendt spiller præpositionssyndagmet, og særligt præpositionalet *à*, samtidig en væsentlig rolle for adverbiet. Denne lille "*préposition incolore*", som den omtales af Spang-Hanssen, rummer, afhængigt af konteksten, mange betydninger og fortolkningsmuligheder, såvel konkrete som metaforiske og kan bl.a. markere *en retning*, "*une direction*" (Spang-Hanssen 1963:152), *hen mod en referent*, i.e. styrelsen³³.

---

³¹ Robert (2002)

³² www.afc-france.org

³³ Ebbe Spang-Hanssen (1963): *Les prépositions incolores du français moderne*

*Styrelsen i det til adverbiet knyttede præpositionssyntagme
konstituerer den ene af de to entiteter, der er knyttede til adverbiet,
i den relation, adverbiet denoterer*

Vi kan derfor tale om *en konfrontation mellem denotatum for styrelsen og en anden størrelse*, da noget jo nødvendigvis bliver ledt i den af *à* markerede retning, hen mod denotatum for styrelsen (denne anden entitet afgrænses nedenfor). Konfrontationen er dog også *semantisk* indeholdt i fx *inférieurement* og *postérieurement* via den relation, adverbiet denoterer: som det vil blive vist i kap. 3 indeholder langt de fleste af de analyserede adverbier morfologisk *en præposition*, i.e. fx *consécutivement*, *sub-séquemment* og *post-érieurement*. Men det er *à*, der gør konfrontationen *syntaktisk* mulig, idet adverbiet ikke selv syntaktisk kan manifestere en kontakt til denotatum for styrelsen.

Fordi styrelsen konstituerer én af to til hinanden *relaterede* entiteter i *en relation*, finder jeg det naturligt at omtale denne styrelse som *et relat*. Min inspirationskilde her er Viggo Brøndals *Ordklasserne – Parties Orationis* (1928:34) samt hans *Præpositionernes Theori* (1940:27), hvor han kalder ”*Styrelsen for Præpositionen*” for ”*Relatet for Relationen*”.

I det følgende præsenteres tre strukturer, som karakteriserer den sætning, som det adjektivisk afledte adverbium, der er empirisk genstand i denne afhandling, indgår i: *den parallelle struktur*, *den ikke-parallelle struktur* og *den symmetriske struktur*. Den sætningsstruktur, adverbiet fungerer i, kan betegnes som *toleddet*, idet den også udtrykker den relation, adverbiet denoterer.

Vi ved, at adverbets beskrivelsesgenstand er den verbalsituation, der denoteres ved prædikatet. Nedenfor vil det blive vist, hvordan denne verbalsituation ligesom styrelsen også er et relat, og at de to relateres til hinanden i en sætningsstruktur, som er enten *parallel*, *ikke-parallel* eller *symmetrisk* (jf. figur 5 som vist ovenfor, her med tilføjede eksempler):

	Parallel struktur:	Ikke-parallel struktur:	Symmetrisk struktur:
1.relat (konstituent: prædikat [S + vb. / O + vb])	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)
2.relat (konstituent: styrelse [nominal])	<p><i>Verbalsituation</i> (med samme verbum som i sætning) (anden- eller tredieordens entitet), fx:</p> <p><i>Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un a écrit bien inférieurement à [la façon d'écrire de] l'autre</i></p> <p><i>Pierre agit conformément à la loi [qui lui dicte d'agir d'une certaine manière]</i></p>	<p>- <i>verbalsituation</i> (med andet verbum end i sætningen) (anden- eller tredieordens entitet), fx:</p> <p><i>Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat</i></p> <p>- <i>genstand, som er "publicly observable"</i> (førsteordens entitet), fx:</p> <p><i>L'archet doit-il être toujours conduit perpendiculairement à la corde ?</i></p> <p>- <i>"abstract noun"</i> (andenordens entitet), fx:</p> <p><i>Il faut entendre le témoin relativement à l'affaire</i></p>	<p>- <i>verbalsituation</i> (med samme eller andet verbum som i sætning) (anden- eller tredieordens entitet), fx:</p> <p>(samme verbum som i sætning): <i>Il mesure ses dépenses proportionnellement à [la mesure de] ses revenus</i></p> <p>(andet verbum end i sætning): <i>Ces conditionnements sont collectés en fin d'année scolaire, simultanément à la dépose de nouveaux conditionnements pour l'année suivante</i></p>

(Fig. 5)

1.2.1.1.1 Parallel struktur

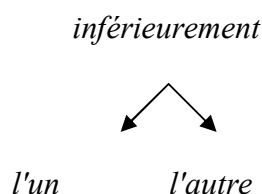
I den parallelle struktur relaterer adverbiet *to ens verbalsituationer* til hinanden. I eksemplet med *inférieurement*,

(34) *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un (a écrit) bien inférieurement à l'autre*

er det ikke vanskeligt at se, at vi har to entiteter i sætningen, som deler *semantiske træk* eller er i besiddelse af *samme type reference*, nemlig *l'un* og *l'autre*. Begge refererer de til et *individ*, en human størrelse. Ikke bare deler de semantiske træk ved at have samme type reference – de *realiseres også syntaktisk ved samme konstituenttype*. *Det er referenten for S*, *l'un*, der sammenholdes med relatet, *l'autre*, og de er begge realiserede som nominaludtryk, som substantivsyntagmer. Det er dog vigtigt at understrege, at de to entiteter immervæk *er* forskellige

ved at have *samme type referent*, men altså *ikke samme referent*: der skal være en grund til den relation, de indgår i.

At de to entiteter både semantisk og syntaktisk deler træk, betyder, at de sammen med adverbiet indgår i en særlig *parallel struktur*, hvorved den relation, adverbiet denoterer, træder tydeligt frem:

Her kommer sætningens styrende verbal ind i billedet. Den parallelle struktur, som der vil blive vist flere eksempler på i afhandlingen, forudsætter nemlig, at de to relaterede entiteter, i kraft af deres overensstemmende referencer, kan *indgå i samme verbalrelation*. Det betyder, at ikke bare den ene af entiteterne, her referenten for S, *l'un*, indgår i en relation med verbalet *écrire* i den semantiske rolle *Agent*. Har de to entiteter samme type reference, bør begge i sagens natur være i stand til at indgå i samme verbale relation, i.e. begge individer skal kunne udføre handlingen *écrire* og dermed udfylde rollen som S for *écrire*:

$$\begin{array}{c}
 \textit{Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un (a écrit) bien inférieurement à l'autre} \\
 \downarrow \\
 \textit{L'un a écrit sur le sujet} \quad \leftrightarrow \quad \textit{L'autre a écrit sur le sujet}
 \end{array}$$

Semantisk har vi altså to identiske verbalsituationer i og uden for adverbiums syntagmet, og karakteristisk for denne parallelle sætningsstruktur er derfor muligheden for *introduktion af sætningens styrende verbal i adverbiums syntagmet* i en semantisk parafrase, her som infinitivsyntagme integreret i præpositionssyntagmets styrelse:

Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un (a écrit) bien inférieurement à l'autre

→ *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un (a écrit) bien inférieurement à [la façon d'écrire de] l'autre*

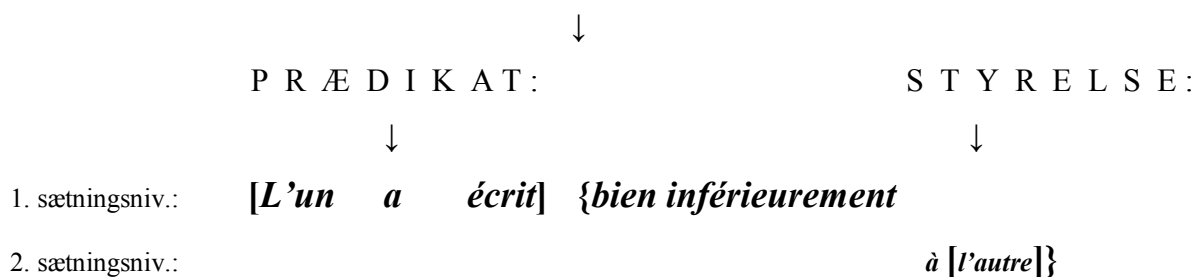
De adjektivisk afledte adverbier, som underkastes analyse i denne afhandling, og som opererer på sætningsniveau, er som vist i kap. 1.1.2 knyttet til prædikatet i sætningen, fordi de beskriver den

situation, der denoteres ved verbalet og dets tætteste VL. Ud over at beskrive dette prædikat relaterer adverbiet det altså samtidigt til denotatum for styrelsen i præpositionssyntagmet:

*Prædikatet konstituerer den anden af de to entiteter,
der er knyttede til adverbiet, i den relation, adverbiet denoteres*

De to relaterede størrelser er altså repræsenterede på to forskellige sætningsniveauer:

Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un (a écrit) bien inférieurement à l'autre

Vi kan nu samle de informationer, vi har om adverbiet i eksemplet med *inférieurement*, og strukturere dem:

1. relaterede entitet	<i>L'un + écrire (prædikat (S + verbal))</i>
2. relaterede entitet (relat)	<i>L'autre + écrire (styrelse i præp.synt.)</i>
Denotation	<i>[geometrisk relation][spatialitet]</i>
Funktion	<i>Verbaltilknyttet adverbial (mådesadverbial)</i>
Sætningsstruktur	<i>Parallel</i>

Andre parallelle strukturer

Vi finder også parallelle strukturer, hvor paralleliteten er mindre synlig, fordi de to relaterede nominaler i hhv. sætning og adverbiums syntagme *ikke spiller samme semantiske rolle*, som vi har set det ovenfor i eksemplet med *inférieurement*. Alligevel er det muligt at introducere sætningens

styrende verbal i adverbiumsyntagmet, fordi nominalet i 2. relat semantisk faktisk har et forhold til dette verbal. Det drejer sig om eksempler som

(35) *Pierre agit conformément à la loi*

I eksemplet med *inférieurement*, *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un (a écrit) bien inférieurement à l'autre*, er begge de relaterede nominaler Agent for verbet *écrire*, og vi kan derfor uproblematisk genoptage verbalet i adverbiumsyntagmet i en semantisk parafrase: *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un (a écrit) bien inférieurement à [la façon d'écrire de] l'autre*. I eksemplet med *conformément* kan vi i en semantisk parafrase også introducere sætningens styrende verbal *agir*, om end på en anden måde end i eksemplet med *inférieurement*, da entiteterne *Pierre* og *la loi* står i hvert sit forhold til det styrende verbal *agir*. Denotatum for *la loi* er ikke Agent for *agir*, som *Pierre* er det, men *la loi* og *agir* står dog i en grammatisk relation til hinanden i den forstand, at [*la loi dicte à Pierre d'agir d'une certaine manière*]: den handling, Pierre påbydes at udføre, kan tolkes som O. Derfor er også dette eksempel udtryk for en parallel struktur, hvorfor adverbiet har en plads i sit syntagme, der kan mættes af sætningens styrende verbal:

(36) *Pierre agit conformément à la loi → Pierre agit conformément à [la manière d'agir dictée par] la loi*

(37) *Pierre agit conformément à la loi → Pierre agit conformément à la loi [qui lui dicte d'agir d'une certaine manière]*

I virkeligheden er denotatum for *la loi* jo S i en helt anden verbalsituation, nemlig *dicter*, og derfor må dette verbum i en eller anden form ligesom *agir* også realiseres i adverbiumsyntagmet. Hvis vi udtrykker paralleliteten på samme måde som i eksemplet med *inférieurement* og ekspliciterer det styrende verbal i adverbiumsyntagmet, men uden at tilføje et nyt verbum, som var begge nominalled Agent for *agir*, får vi * *Pierre agit conformément à [la manière d'agir de] la loi*. Den semantiske kohærens i sætningen er umulig og afslører netop det manglende og egentlige verbal for *la loi*, *dicter*.

1.2.1.1.2 Ikke-parallel struktur

Det er dog langt fra altid, at det adjektivisk afledte adverbium, som denoterer en relation, fungerer i sådanne parallelle strukturer, hvor der i en eller anden form er mulighed for genoptagelse af sætningens styrende verbal inde i adverbiums syntagmet, og vi dermed får to ens verbalsituationer. I det følgende præsenteres adverbiet i *en ikke-parallel struktur*. I denne struktur relaterer adverbiet den verbalsituation, det beskriver, til enten *en anden verbalsituation*, til *en håndgribelig genstand*, som er *"publicly observable"*, eller til et *"abstract noun"*.

	Parallel struktur:	Ikke-parallel struktur:	Symmetrisk struktur:
1.relat (konstituent: prædikat [S + vb. / O + vb])	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet)
2.relat (konstituent: styrelse [nominal])	<p><i>Verbalsituation</i> (med samme verbum som i sætning) (anden- eller tredieordens entitet), fx:</p> <p><i>Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un a écrit bien inférieurement à [la façon d'écrire de] l'autre</i></p> <p><i>Pierre agit conformément à la loi [qui lui dicte d'agir d'une certaine manière]</i></p>	<p>- <i>verbalsituation</i> (med andet verbum end i sætningen) (anden- eller tredieordens entitet), fx:</p> <p><i>Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat</i></p> <p>- <i>genstand</i>, som er <i>"publicly observable"</i> (førsteordens entitet), fx:</p> <p><i>L'archet doit-il être toujours conduit perpendiculairement à la corde ?</i></p> <p>- <i>"abstract noun"</i> (andenordens entitet), fx:</p> <p><i>Il faut entendre le témoin relativement à l'affaire</i></p>	<p>- <i>verbalsituation</i> (med samme eller andet verbum som i sætning) (anden- eller tredieordens entitet), fx:</p> <p>(samme verbum som i sætning): <i>Il mesure ses dépenses proportionnellement à [la mesure de] ses revenus</i></p> <p>(andet verbum end i sætning): <i>Ces conditionnements sont collectés en fin d'année scolaire, simultanément à la dépense de nouveaux conditionnements pour l'année suivante</i></p>

(Fig. 5)

I eksemplet

(38) *Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat*

synes der ikke at være tale om, at denotatum for S, *Une prestation*, sammenholdes med denotatum for relatet, *la signature du contrat*, vha. sætningens styrende verbal, *créer*, på samme måde som i

den parallelle struktur. Der er ikke, i den ikke-parallele struktur, et verbal, som gør paralleliteten perfekt og understreger relationen ved også at kunne fungere inde i adverbiums syntagmet. I eksemplet med *postérieurement* er det ikke muligt at introducere verbalet i adverbiums syntagmet, fordi vi har to forskellige sagforhold,

(39) *Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat*

↓
une prestation est créée   ↔   *le contrat ÊTRE signé*

Som i den parallelle struktur er det styrelsen i præpositionssyntagmet, *la signature du contrat*, som syntaktisk konstituerer relatet, ligesom prædikatet konstituerer det sagforhold, der relateres hertil. Selvom *postérieurement* i *Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat* som frit adverbial er løsere knyttet til prædikatet end et mådesadverbial, er det stadig verbalet, der berettiger adverbiums syntagmets realisering i sætningen: adverbiet er afhængigt af verbalet som aftager af sin beskrivelse. I eksemplet med *postérieurement* er det dermed prædikatet *Une prestation est créée*, altså verbalet og dets S, der rammes af adverbiets beskrivelse, i.e. *l'activité [créer] est déclarée [postérieurement]*, og samtidigt relateres til relatet, *la signature du contrat*.

I den ikke-parallele struktur gælder det således stadig, at

Styrelsen i det til adverbiet knyttede præpositionssyntagme, relatet, konstituerer den ene af de to entiteter, der er knyttede til adverbiet, i den relation, adverbiet denoterer

og at

Prædikatet konstituerer den anden af de to entiteter, der er knyttede til adverbiet, i den relation, adverbiet denoterer

Ved at konstituere den anden af de to til hinanden relaterede størrelser, har prædikatet altså også *status som relat* ligesom styrelsen: prædikatet er også et ”*Relat for Relationen*”. I det følgende vil jeg derfor ved omtale af

- *adverbiets 1. relat* referere til prædikatet [verbal + S eller O (+ eventuelt nægtelse og/eller mådesadverbial)]
- *adverbiets 2. relat* referere til styrelsen i det til adverbiet knyttede præpositionssyntagma

På samme måde som i eksemplet med *inférieurement* kan vi strukturere de oplysninger, vi har om *postérieurement* i ovenstående eksempel, som følger:

1. relat	<i>une prestation + créer</i> (prædikat (S+ verbal))
2. relat	<i>la signature du contrat</i> (styrelse i præp.synt.)
Denotation	[<i>geometrisk relation</i>][<i>temporalitet</i>]
Funktion	<i>Frit adverbial (tidsadverbial)</i>
Sætningsstruktur	<i>Ikke-parallel struktur</i>

Andre ikke-parallele strukturer

Som det fremgår af figur 5 ovenfor er såvel 1. som 2. relat konstitueret af *to verbalsituationer* har vi set – enten *to ens* med mulighed for introduktion af sætningens styrende verbal i adverbiumsyntagmet, i.e. den parallelle struktur, eller *to forskellige*, den ikke-parallele struktur. Vi finder dog også, som vist i figur 5, eksempler på ikke-parallele strukturer, hvor *adverbiumsyntagmet ikke indeholder nogen verbalsituation*. I følgende to eksempler refererer 2. relat til *en håndgribelig genstand*, som er ”*publicly observable*” ved at have *højde, bredde og dybde*, i.e. en førsteordens entitet (se kap. 1.1.2 ovenfor om Lyons’ ontologi), uden at genstanden imidlertid synes at indgå i nogen verbalsituation:

(40) *L’archet doit-il être toujours conduit perpendiculairement à la corde ?*³⁴

(41) *Il fallut donc en jeter la clef dehors à travers une des fenêtres, pour qu’on pût la ramasser et l’appliquer extérieurement à la serrure*³⁵

³⁴ www.levioloncelle.com/articles

³⁵ TLF1, *extérieurement*

Referenten for 2. relat kan i disse eksempler ikke indgå i en verbalsituation med sætningens styrende verbal, * *L'archet doit-il être toujours conduit perpendiculairement à [la conduite de] la corde ?*, som hvis sætningsstrukturen var parallel. Og selvom førsteordens entiteter har mulighed for at være Patient, fordi de har højde, bredde og dybde og dermed turde være genstand for en handling som fx *en placering* – referenten for *la corde* er jo på et tidspunkt blevet anbragt eller placeret på violinen –, vil vi få en søgt semantisk ukohærent sætning ved indsættelse af verbet *placer* i adverbiumsntagmet: *L'archet doit-il être toujours conduit perpendiculairement à [/au placement de] la corde ?*

Endelig finder vi eksempler, hvor 2. relat konstitueres af et ”abstract noun”, i.e. ”som kan siges at være tilfældet eller at finde sted” (Lyons 1977:444 og Herslund og Smith 2003:86), i.e. en andensordens entitet. Heller ikke denotatum for dette relat synes at være tænkt som en del af en verbalsituation:

(42) *Il faut entendre le témoin relativement à l'affaire*³⁶

I den ikke-parallele struktur refererer styrelsen altså til *en situation, en tredimensionel genstand* eller *et såkaldt ”abstract noun”*.

1.2.1.1.3 Symmetrisk struktur

Endelig kan en særlig gruppe af de adjektivisk afledte adverbier, der denoterer en relation, danne *symmetriske strukturer*, nemlig *de symmetriske adverbier*. Blandt de adverbier, der er genstand for undersøgelse i denne afhandling, er følgende symmetriske: *comparablement, comparativement, concomitamment, concurremment, contrairement, inversement, latéralement, parallèlement, semblablement, pareillement, simultanément, proportionnellement*. Et symmetrisk adverbium skal opfylde følgende tre kriterier:

---

³⁶ Lexis, *relativement* (1989). *Une affaire* vil dog, med sin denotation, normalt kunne lade sig forbinde med et verbum som *se dérouler*: *Il faut entendre le témoin relativement [au déroulement de] l'affaire*

1. Er denotatum for 1. relat
- [*"sammenlignet"*] (*comparablement, comparativement*)
  - [*"sideløbende"*] (*concomitamment, latéralement, parallèlement, simultanément*)
  - [*"konkurrerende"*] (*concurrément*)
  - [*"modstridende", "modsat"*] (*contrairement, inversement*)
  - [*"lignende"*] (*semblablement, pareillement*)
  - [*"proportional"*] (*proportionnellement*)

[*"i forhold til"*] denotatum for 2. relat, er denotatum for 2. relat tilsvarende

- [*"sammenlignet"*] (*comparablement, comparativement*)
- [*"sideløbende"*] (*concomitamment, latéralement, parallèlement, simultanément*)
- etc.

[*"i forhold til"*] denotatum for 1. relat.

2. De to VL skal udfylde *samme semantiske rolle*: fx tildeler *comparablement* og *comparativement* den semantiske rolle som [*sammenlignet referent*] til begge deres VL, og i eksemplet

(43) *Les étapes a) à e) sont effectuées comparablement à celles décrites précédemment*³⁷

udfylder både 1. relat, prædikatet *les étapes + effectuer*, og 2. relat, styrelsen *celles décrites précédemment*, rollen som [*sammenlignet referent*]. *Concomitamment* tildeler den semantiske rolle som [*sideløbende referent*] til begge sine VL, *concurrément* tildeler rollen som [*konkurrerende referent*] til begge sine VL etc. (mere om semantiske roller i kap. 3, *Adverbiernes denotationsdesign*). Det skal her understreges, at [*referent*] anvendt til markeringen af en semantisk rolle i denne afhandling *også henviser til verbalsituationer, egenskaber og "abstract nouns"*, idet disse også kan udfylde adverbets VL.

---

³⁷ www.freepatentsonline.com

3. Et symmetrisk adverbium skal i en parafrase kunne *koncentrere sine to VL på sætningsniveau*, så at begge VL udfylder adverbiets aftagerflade og derved rammes af adverbiets beskrivelse på samme måde:

(44) *Il mesure ses dépenses proportionnellement à ses revenus*

→ [*Il mesure ses dépenses et ses revenus proportionnellement*]

(45) *Elles peuvent conduire la Cour à exercer ses compétences concurrentement à celles des juridictions nationales, à porter une appréciation sur leurs jugements*³⁸

→ [*la Cour et les juridictions nationales exercent leurs compétences concurrentement*]

(46) *La société des fourmis est relativement régie semblablement à celle des termites*³⁹

→ [*la société des fourmis et celle des termites sont régies semblablement*]

Er der tale om to forskellige verbalsituationer, må adverbiet, for at koncentrere de to VL i prædikatet, gøre brug af *se dérouler*, *se produire*, *avoir lieu* el.l.:

(47) *Ces conditionnements sont collectés en fin d'année scolaire, simultanément à la dépose de nouveaux conditionnements pour l'année suivante*⁴⁰

→ [*la collection de ces conditionnements et la dépose de nouveaux conditionnements se déroulent/se produisent/ont lieu simultanément*]

Denne valenskoncentration omtales nærmere i kap. 3 i forbindelse med redegørelsen for de symmetriske adverbier.

Endelig finder vi et eksempel på en konstruktion, som er vanskeligere at placere som enten parallel, ikke-parallel eller symmetrisk struktur. Det drejer sig om eksempler, hvor adverbiet relaterer *denotatum for to tidspunkter* til hinanden:

(48) *Le corps a été construit antérieurement à 1940*

Denne konstruktion kan betragtes som en forkortelse af

³⁸ www.conseil-etat.fr/ce/rapport/index

³⁹ cultureetloisirs.france3.fr

⁴⁰ www.lyceespropres.regioncentre.fr/collecte

(49) *Le corps a été construit [à un moment] antérieurement à 1940*

fordi prædikatet indeholder en slags indbygget tidsangivelse. Her er det faktisk nominalet, i.e. denotatum for *un moment*, der sammenlignes med denotatum for *1940* og dermed *ikke to verbalsituationer*. Men det er fortsat denotatum for prædikatet og ikke tidsangivelsen, i.e. nominalet, der rammes af adverbets beskrivelse – i givet fald ville beskrivelsen jo være konstitueret af et adjektiv og ikke et adverbium: *Le corps a été construit [à un moment] antérieur à 1940*. I sådanne eksempler, hvor adverbiet sammenligner denotatum for to tidspunkter, etableres den denoterede relation jo faktisk uden om verbalet, idet adverbiet ikke tager denotatum for dette, men derimod denotatum for *à un moment* og placerer det i forhold til denotatum for *1940*. (Medmindre man accepterer den semantiske parafrase *Le corps a été construit [à un moment placé] antérieurement [au placement de 1940 / au moment où est placé 1940]*, hvor vi igen har to verbalsituationer, der sammenlignes – blot ikke konstitueret af verbalet *construire*.)

1.2.1.2 Konceptualisering

Ovenfor i kap. 1.2.1.1 er vist, hvordan adverbets 1. relat og 2. relat er *syntaktisk* realiserede i den relation, adverbiet denoterer. Jeg forklarede, hvad der konstituerer de to konfronterede entiteter og hvorfor netop disse konstituenten. Nedenfor redegøres for, hvordan den relation, adverbiet denoterer, *semantisk* kommer til udtryk – herunder også i tilfælde, hvor præpositionssyntagmaet ikke er materielt tilstede. Jeg vil også allerede her omtale *specialdenotationen*, da det er vanskeligt for ikke at sige umuligt at forklare relationen semantisk uden samtidigt at inddrage denne specialdenotation.

Adverbierne *inférieurement* og *postérieurement* som i

(50) *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un bien inférieurement à l'autre*

og

(51) *Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat*

har umiddelbart meget forskellige betydningsindhold. *Inférieurement* denoterer [*spatialitet*] (som i eksemplet er metaforisk, i.e. ”ringere”, ”dårligere”), hvor *postérieurement* i dette eksempel udtrykker [*temporalitet*], men dog også i sjældne tilfælde udtrykker [*spatialitet*]. Men adverbierne deler det træk, at de, via deres leksikalske beskrivelse, *forkynder en etablering af et forhold mellem to entiteter*. *Inférieurement* har semantisk rod i den latinske komparativ *inferior* og indikerer dermed en sammenligning, som i sagens natur etableres mellem to entiteter. Med afsæt i *inférieurement's* betydning, metaforisk [*spatialitet*], må rollerne som hhv. [*øverst placerede referent*] og [*nederst placerede referent*], i.e. metaforisk placeret rumligt, nu fordeles på de to konfronterede entiteter. Vi så ovenfor, at de to entiteter *syntaktisk* udfyldes af prædikat og styrelse. For *inférieurement* betyder fordelingen derfor, at det er verbalsituationen *l'un a écrit*, som står på den særlige plads, der rammes af adverbets beskrivelse som ”lavere placeret”, i.e. metaforisk ”ringere”. Denne verbalsituation, adverbets 1. relat, tildeles dermed rollen som [*nederst placerede referent*] i et ”rum”, hvilket naturligt gør denotatum for styrelsen, *l'autre (a écrit)*, til [*øverst placerede referent*], igen metaforisk: ”den ene har skrevet ringere på emnet end den anden” (se Lakoff og Johnson (1980, fx pp. 15-16) ⁴¹. *Inférieurement's* semantiske roller fordelt på dets to VL kan tegnes som følger:

Specialdenotation: [<i>spatialitet</i>]	1. relat: prædikat (tilføres egenskaben [<i>”nederst placerede”</i>]) Semantisk rolle: [nederst placerede referent]	2. relat: styrelse i præp.synt.: Semantisk rolle: [øverst placerede referent]
<i>Inférieurement</i>	<i>L'un + écrire</i>	<i>L'autre (+ écrire)</i>

Den til 1. relat tilførte egenskab, her [*”nederst placerede”*], er altså adverbets primitive uudviklede betydning, i.e. den grundbetydning, der gælder, selvom adverbet, som *inférieurement* i dette eksempel, skal forstås metaforisk, ”på et nedre/lavere niveau”, ”ringere”, ”dårligere”. *Inférieurement* kan dog også udtrykke den primitive og konkrete betydning, som den metaforiske betydning er en variant af:

(52) *On appelle ”terrains anciens” ceux qui sont placés inférieurement aux autres* (Lexis 1989)

Postérieurement's to tilknyttede entiteter impliceres på en anden måde pga. dette adverbiums denotation, [*temporalitet*] (se eks. (51) ovenfor). Her er det de semantiske roller som hhv. [*temporalt sidst*

⁴¹ George Lakoff and Mark Johnson (1980): *Metaphors We Live By*

placerede referent] og [*forrest placerede referent*], der skal fordeles på prædikat og styrelse (disse roller gælder naturligvis også i kontekster, hvor *postérieurement* udtrykker [*spatialitet*] – da som hhv. [*spatialt sidst placerede referent*] og [*forrest placerede referent*]):

Specialdenotation: [<i>temporalitet</i>]	1. relat: prædikat (tilføres egenskaben [<i>"temporalt efterliggende"</i>]) Semantisk rolle: [<i>sidst placerede referent</i>]	2. relat: styrelse i præp.synt.: Semantisk rolle: [<i>forrest placerede referent</i>]
<i>Postérieurement</i>	<i>Une prestation + créer</i>	<i>La signature du contrat</i>

Det er givet, at der også eksisterer en [*øverst placeret referent*], når *inférieurement* tildeler sit 1. relat, prædikatet, egenskaben [*"nederst placeret"*], og disse to entiteter må fordeles i en bestemt orden. Leksikalsk indeholder *inférieurement* således nok en *spatial* komponent, men altså også information om *distributionen* eller *rækkefølgen* af adverbiet to tilknyttede entiteter. I sammenligning med en sådan på forhånd planlagt distribution kan nævnes *det symmetriske adverbium parallèlement*,

(53) *La rue court parallèlement à la Seine* (Robert 2002)

hvis to relater distribueres tilfældigt. *Parallèlement* denoterer også [*spatialitet*], men indeholder derudover delkomponenten [*overensstemmelse*] og adskiller sig derved fra *inférieurement* (adverbiernes leksikalske (del-)komponenter og semantiske roller behandles mere detaljeret i kap. 3).

Nok har adverbierne altså hvert deres *denotatum*, deres eget individuelle betydningsfelt, men isoleret set *ikke nogen reference*. Vi kan med andre ord ikke forstå læsningen af adverbierne uden samtidigt at tage stilling til to relater, som omgiver adverbiet, uanset om disse er materielt tilstede i sætningen eller ej. Og selvom den måde, hvorpå adverbiet implicerer sine to relater, er forskellig fra adverbium til adverbium pga. det enkelte adverbiums specialdenotation, så har samtlige adverbier, som underkastes analyse i denne afhandling, denotationen af en relation tilfælles, fordi det ikke er muligt at opfatte den egenskab, adverbiet denoterer, uden også at forholde sig til de to relater. Elimineres præpositionssyntagmet i eksemplet med *inférieurement*, *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un bien inférieurement à l'autre*, så vi får *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un bien inférieurement*, er det stadig givet, at der er en impliceret entitet, der bidrager til etablering af

hele relationen. Modtager kan fx i forvejen være bekendt med ”svaret” på spørgsmålet *Inférieurement à qui?*, eller han kan tvinge afsender til at tage stilling til dette spørgsmål. *Inférieurement* i de to eksempler opfattes derfor på to helt identiske måder på trods af det eliminerede præpositionssyntagma: det er umuligt at forholde sig til den egenskab, som *inférieurement* denoterer i sin kompleksitet, uden også ubevidst at forholde sig til to relaterede entiteter. Betydningen af adverbiet opfattes altså i vores bevidsthed kun i samspil med disse to relater, uanset om det ene ikke måtte være materielt tilstede i sætningen: der er jo ikke tale om, at dette ene relat er forsvundet ud af vores bevidsthed. Dette forhold udtrykkes i Herslund & Sørensen (1990:11) som følger: ”Dette er så indlysende, at det måske er vanskeligt at gøre sig det klart, at det må være sådan”⁴².

Jeg mener, at det forhold, der etableres mellem adverbiet og de to konfronterede entiteter, er så stærkt, at det er *et valensforhold*, som dette begreb er defineret i Herslund & Sørensen arbejder med det franske verbum som valensbærer. Kriteriet til et VL er her, at det er med til *at fuldende kernens leksikalske indhold*, i.e. at det bidrager til at lukke kernens fulde betydning:

”VL defineres som de led,
der som argumenter impliceres af verbets leksikalske indhold”
(Herslund (red.) 1996:6 samt Herslund & Sørensen 1990:10)

I Herslund henvises samtidigt til Melis (1983:26), der definerer ”actants” ”som de termer, der bidrager til fortolkningen af verbet”⁴³. På samme måde finder jeg, at adverbiet, pga. den relation, det denoterer, som en valensbærer implicerer de to relater som argumenter, som sine VL:

VL defineres som de led,
der som argumenter impliceres af adverbets leksikalske indhold

⁴² Herslund & Sørensen (1990:11): *De franske verber. En valens-grammatisk fremstilling - I. Verbernes syntaks*

⁴³ Ludo Melis: *Les circonstants et la phrase* (1983)

Denne definition er derfor afhandlingens kriterium til VL: denotatum for hhv. prædikat og styrelse skal være impliceret af adverbets leksikalske indhold. I eksemplerne med *inférieurement* og *postérieurement* er altså den hhv. [øverst placerede referent] og [nederst placerede referent] og den hhv. temporalt [bagest placerede referent] og [forrest placerede referent] VL for adverbierne. *Inférieurement* og *postérieurement* tildeler denotatum for prædikat og styrelse disse roller, som derved fuldender relationen.

*Samtlige adverbier, der undersøges i denne afhandling,
forkynder en relation og etablerer derved et valensforhold*

Tilgangen til mit arbejde med de adjektivisk afledte adverbier, der denoterer en relation, som den er defineret ovenfor, er altså *valensgrammatisk*. Mit teoretiske afsæt inden for denne ramme er Herslund & Sørensens videreudvikling af Lucien Tesnières arbejde med de franske verbers valens, men også Herslund & Sørensens anskuelse af ikke-sætningskonstituerende størrelses valens som adjektivet, der har samme prædikative natur som det adjektivisk afledte adverbium, finder jeg særdeles relevant for min afhandling. Herslund & Sørensens valensteori er således her blevet nævnt i forbindelse med den relation, adverbiet denoterer, fordi jeg mener, den kan *forklares valensgrammatisk*, men deres arbejde vil blive præsenteret mere detaljeret i kap. 2, *Valensbaseret analyse*, hvor jeg også vil redegøre nærmere for mit valg af netop deres analyse. I kap. 2 vil jeg naturligvis drage paralleller med adverbiet som valensbærer – herunder vil der blive lagt vægt på såvel verbets som adjektivets *fundamentale argument*, et VL, som er særligt knyttet til valensbæreren. Min interesse for specielt dette led beror på min vurdering af, at prædikatet i sætningen har en lignende fundamental status, som ganske kort nævnt ovenfor, i forhold til adverbiet som valensbærer. Selvom begge VL, i.e. prædikat og styrelse, er beskrevet som hhv. *1. og 2. relat i den relation, adverbiet denoterer*, vil de dog også i det følgende blive omtalt som hhv. *adverbets fundamentale argument* og *adverbets 2. VL*. Deres konstituering, status og indbyrdes forhold uddybes detaljeret i kap. 2.3.1. og kap. 2.3.2.

Men i følgende kapitel præsenteres først endnu et fællestræk ved de adjektivisk afledte adverbier, som er analytisk genstand i denne afhandling, nemlig denotationen af *den geometriske relation*. Den

geometriske relation forklarer semantisk den relation, adverbiet denoterer: ordet ”*geometri*”, oprindeligt græsk, betyder ifølge Wikipedia ”*jordmåling*”, og det fortæller os altså, at her er tale om *en meget rationel og målbar relation* mellem de to relater, der indgår i relationen, omend den i mange tilfælde må forstås metaforisk. Mit afsæt for denne karakteristik af adverbierne som denoterende geometriske relationer er Herslund & Sørensen’s klassificering af en række adjektiver, som alle er argumenttagende, og som denoterer relationer, heraf mange geometriske.

1.2.2 Den geometriske relation

Den relation, der er beskrevet ovenfor, og som de adverbier, der er empirisk genstand i denne afhandling, forkynder, er semantisk i én eller anden forstand *en geometrisk relation* – enten konkret forstået eller som metaforisk udvidelse af en geometrisk relation (mere herom nedenfor). ”*Geometri*” defineres i *Gads lille Leksikon* som ”*et matematisk hovedområde, som handler om figurers og fladers egenskaber mhp. at beskrive beliggenhed, bevægelse og former i den fysiske verden*” (1999), og det er denne fysiske verden, der metaforisk meget ofte overføres til andre områder. Vi så i eksemplet med *inférieurement*, at læsningen af den hhv. [*øverst placerede referent*] og [*nederst placerede referent*] må foregå abstrakt lokativt, som fx ”*over-legen*” og ”*under-legen*”, og *inférieurement* udtrykker her snarere [*måde*] end [*spatialitet*] samtidig med, at forbindelsen til primitiven *inférieurement* som denoterende [*spatialitet*] er bevaret. I Lyons (1977:718) fremgår det, at metaforer, med [*tid*] afledt af [*rum*] som i eksemplet med *postérieurement*, *Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat*, forekommer i de fleste ordklasser, herunder også blandt de i denne afhandling analyserede adverbier. Lyons fremhæver ”*the incontrovertible fact that temporal expressions are patently derived from locative expressions*”⁴⁴.

Samtlige adverbier, der undersøges i denne afhandling, denoterer enten rent geometriske relationer eller metaforiske afledninger af geometriske relationer

⁴⁴ Lyons (1977): “*Spatial expressions (...) serve as structural templates, as it were, for other expressions*” samt ”*Much of what is commonly thought of as being metaphorical in the use of the language can be brought within the scope of the thesis of localism*” (p. 720)

Blandt adverbierne, som kan denotere rent geometriske relationer, finder vi *parallèlement* og *proportionnellement*. Metaforiske afledninger af geometriske relationer er bl.a. *antérieurement* og *ultérieurement*, som i langt de fleste tilfælde udtrykker [temporalitet], men som også, sjældent ganske vist, ses i kontekster, hvor betydningen er rent geometrisk. Andre metaforiske afledninger udtrykkes af fx *consécutivement* og *conséquemment*, som denotere [følge], der i sagens natur også foregår i tid. I dette kapitel placeres de i denne afhandling analyserede adverbier samt de adjektiver, de er afledte af, i Herslund & Sørensens tredeling af argumenttagende adjektiver, som konstrueres med *à*, og *som* "udtrykker egenskaber, som er relationelle", heraf udtrykker de to klasser *geometriske relationer* (Herslund & Sørensen i Van Durme (red.) 1996:29-33 samt Herslund (red.) 1996:250-258). Placeringen af de for afhandlingen relevante adverbier i denne tredeling bringer viden om disse adverbiers betydning og viser endnu et træk, som adskiller dem fra andre adverbier, nemlig denotationen af en geometrisk relation. Placeringen af adverbierne i Herslund & Sørensens klassificering giver et overblik over tre ting: hvilke adjektiver, der har afledt adverbier uden at bevare valensen, hvilke adjektiver, der både har afledt adverbier og bevaret valensen, og endelig hvilke adjektiver, der ikke har afledt adverbier.

Med udgangspunkt i, at de tre grupper af argumenttagende adjektiver overordnet denotere relationelle egenskaber, benævnes relationerne ifølge Herslund & Sørensen som følger :

1. *Geometriske relationer*. Fx *adjacent*, *proche*, *voisin*. Argumenttagende adjektiver i denne gruppe, som har videreudviklet sig til adverbier og bevaret valensen: *antérieur* → *antérieurement*, *extérieur* → *extérieurement*, *inférieur* → *inférieurement*, *perpendiculaire* → *perpendiculairement*, *parallèle* → *parallèlement*, *postérieur* → *postérieurement*, *supérieur* → *supérieurement*
2. *Geometrisk-psykologiske relationer (metaforiske udvidelser af geometriske relationer)*. Fx *commun*, *spécifique*, *égal*. Argumenttagende adjektiver i denne gruppe, som har videreudviklet sig til adverbier og bevaret valensen: *comparable* → *comparablement*, *pareil* → *pareillement*, *semblable* → *semblablement*

3. *Psykologiske relationer*. Fx *agréable, fatal, antipathique, intolérable*. Ingen adjektiver i denne gruppe har videreudviklet sig til argumenttagende adverbier

Det bemærkes, at langt de fleste af de adverbier, der er empirisk analysegenstand i min afhandling, og som er afledte af adjektiver, der er repræsenterede i Herslund & Sørensens klassificering, er afledte af adjektiver i gruppe 1, der udtrykker *geometriske relationer*. Ud over de her nævnte eksisterer en række argumenttagende – med *à* konstruerede – adverbier, som er adjektivisk afledte, som denoterer relationel egenskab som den er defineret ovenfor i kap. 1.2.1, og som også er genstand for analyse i denne afhandling ⁴⁵: *comparatif* → *comparativement, conforme* → *conformément, conséquent* → *conséquemment, consécutif* → *consécutivement, concurrent* → *concurrentement, inverse* → *inversement, simultane* → *simultanément, ultérieur* → *ultérieurement, préalable* → *préalablement, proportionnel* → *proportionnellement, subséquent* → *subséquemment*. Disse adjektiver og deres tilsvarende adverbier må også siges at matche profilerne i gruppe 1 og 2 som denoterende geometriske relationer eller metaforiske udvidelser heraf.

I de følgende tre tabeller har jeg flettet samtlige adverbier, der er genstand for undersøgelse i denne afhandling samt de adjektiver, de er afledte af, ind i den klassificering, der er foreslået af Herslund & Sørensen. Som det også fremgår heraf kan man ”*diskutere det enkelte adjektivs [og adverbiums] (min tilføjelse) placering i den ene eller anden type*” (1996:258), og jeg må henvise til mit kap. 3 nedenfor om *Adverbiernes denotationsdesign* for en mere detaljeret præsentation af de enkelte adverbiers semantik og forskellige typer af specialdenotation. Men principielt for de adverbier, der er analytisk genstand i min afhandling, gælder det, *at den denoterede almene relation i én eller anden forstand må defineres som en geometrisk relation*. Bortset fra *comparatif* → *comparativement* og *inverse* → *inversement*, hvis synonyme *comparable* → *comparablement* og *contraire* → *contrairement* i Herslund & Sørensens klassificering er placeret i gruppe 2, *Geometrisk-psykologiske relationer*, har jeg placeret adverbierne og deres modsvarende adjektiver i gruppe 1, *Geometriske relationer*.

---

⁴⁵ De adjektiver, disse adverbier stammer fra, er ikke repræsenterede hos Herslund & Sørensen

1. Geometriske relationer

<i>Argumenttagende adjektiv:</i>	<i>Afledt adverbium:</i>	<i>Argumenttagende afledt adverbium:</i>
<i>adjacent à</i>	-	-
<i>antérieur à</i>	<i>antérieurement</i>	<i>antérieurement à</i>
<i>concurrent à</i>	<i>concurrentement</i>	<i>concurrentement à</i>
<i>conforme à</i>	<i>conformément</i>	<i>conformément à</i>
<i>consécutif à</i>	<i>consécutivement</i>	<i>consécutivement à</i>
<i>conséquent à</i>	<i>conséquemment</i>	<i>conséquemment à</i>
<i>extérieur à</i>	<i>extérieurement</i>	<i>extérieurement à</i>
<i>hyperonyme à</i>	-	-
<i>inférieur à</i>	<i>inférieurement</i>	<i>inférieurement à</i>
<i>perpendiculaire à</i>	<i>perpendiculairement</i>	<i>perpendiculairement à</i>
<i>parallèle à</i>	<i>parallèlement</i>	<i>parallèlement à</i>
<i>postérieur à</i>	<i>postérieurement</i>	<i>postérieurement à</i>
<i>préalable à</i>	<i>préalablement</i>	<i>préalablement à</i>
<i>proche à</i>	-	-
<i>proportionnel à</i>	<i>proportionnellement</i>	<i>proportionnellement à</i>
<i>simultané à</i>	<i>simultanément</i>	<i>simultanément à</i>
<i>sous-jacent à</i>	-	-
<i>supérieur à</i>	<i>supérieurement</i>	<i>supérieurement à</i>
<i>ultérieur à</i>	<i>ultérieurement</i>	<i>ultérieurement à</i>
<i>voisin à</i>	-	-
<i>subséquent à</i>	<i>subséquemment</i>	<i>subséquemment à</i>

2. Geometrisk–psykologiske relationer

<i>Argumenttagende adjektiv:</i>	<i>Afledt adverbium:</i>	<i>Argumenttagende afledt adverbium:</i>
<i>accessible à</i>	-	-
<i>adéquat à</i>	-	-
<i>associable à</i>	-	-
<i>commun à</i>	<i>communément</i>	-
<i>comparable à</i>	<i>comparablement</i>	<i>comparablement à</i>
<i>comparatif à</i>	<i>comparativement</i>	<i>comparativement à</i>
<i>consubstantiel à</i>	-	-
<i>contraire à</i>	<i>contrairement</i>	<i>contrairement à</i>
<i>coréférent à</i>	-	-
<i>coréférentiel à</i>	-	-
<i>coutumier à</i>	-	-
<i>égal à</i>	<i>également</i>	-
<i>équivalent à</i>	-	-
<i>essentiel à</i>	<i>essentiellement</i>	-
<i>familier à</i>	<i>familièrement</i>	-
<i>habituel à</i>	<i>habituellement</i>	-
<i>inaccessible à</i>	-	-
<i>inverse à</i>	<i>inversement</i>	<i>inversement à</i>
<i>nécessaire à</i>	<i>nécessairement</i>	-
<i>pareil à</i>	<i>pareillement</i>	<i>pareillement à</i>
<i>particulier à</i>	<i>particulièrement</i>	-
<i>personnel à</i>	<i>personnellement</i>	-
<i>propre à</i>	<i>proprement</i>	-
<i>rituel à</i>	-	-
<i>semblable à</i>	<i>semblablement</i>	<i>semblablement à</i>
<i>spécifique à</i>	<i>spécifiquement</i>	-
<i>substituable à</i>	-	-

3. *Psykologiske relationer*

<i>Argumenttagende adjektiv:</i>	<i>Afledt adverbium:</i>	<i>Argumenttagende afledt adverbium:</i>
<i>acceptable à</i>	<i>acceptablement</i>	-
<i>agréable à</i>	<i>agréablement</i>	-
<i>aimable à</i>	<i>aimablement</i>	-
<i>aisé à</i>	<i>aisément</i>	-
<i>antipathique à</i>	<i>antipathiquement</i>	-
<i>bénéfique à</i>	-	-
<i>bienveillant à</i>	<i>bienveillamment</i>	-
<i>bon à</i>	<i>bonnement</i>	-
<i>cher à</i>	<i>chèrement</i>	-
<i>clair à</i>	<i>clairement</i>	-
<i>commode à</i>	<i>commodément</i>	-
<i>compréhensible à</i>	-	-
<i>consolateur à</i>	-	-
<i>cruel à</i>	<i>cruellement</i>	-
<i>défavorable à</i>	-	-
<i>désagréable à</i>	<i>désagréablement</i>	-
<i>difficile à</i>	<i>difficilement</i>	-
<i>douloureux à</i>	<i>douloureusement</i>	-
<i>doux à</i>	<i>doucement</i>	-
<i>dur à</i>	<i>durement</i>	-
<i>facile à</i>	<i>facilement</i>	-
<i>fatal à</i>	<i>fatalement</i>	-
<i>funeste à</i>	-	-
<i>généreux à</i>	<i>généreusement</i>	-
<i>impénétrable à</i>	-	-
<i>important à</i>	-	-
<i>impossible à</i>	-	-
<i>impur à</i>	-	-
<i>incompréhensible à</i>	-	-
<i>inconnu à</i>	-	-

<i>ingrat à</i>	-	-
<i>insoutenable à</i>	-	-
<i>insupportable à</i>	-	-
<i>intolérable à</i>	-	-
<i>inutile à</i>	<i>inutilement</i>	-
<i>lourd à</i>	<i>lourdement</i>	-
<i>naturel à</i>	<i>naturellement</i>	-
<i>néfaste à</i>	-	-
<i>nuisible à</i>	-	-
<i>odieux à</i>	-	-
<i>pénible à</i>	<i>péniblement</i>	-
<i>précieux à</i>	<i>précieusement</i>	-
<i>préjudiciable à</i>	-	-
<i>profitable à</i>	-	-
<i>reconnaissant à</i>	-	-
<i>salutaire à</i>	-	-
<i>sympathique à</i>	-	-
<i>utile à</i>	<i>utilement</i>	-

Vi kan konstatere, at de adverbier, der er analytisk genstand for afhandlingen, begrænser sig til forekomst i gruppe 1 og 2, denotationen af *geometriske relationer* og *psykologisk-geometriske relationer*. I gruppe 1 finder vi ikke adverbier, som ikke har bevaret valensen ved udviklingen fra adjektiv. Ingen adjektiver i gruppe 3, *psykologiske relationer*, har videreudviklet sig til argumenttagende adverbier. Gruppe 1 og 3 er således helt forskellige fra hinanden, idet *alle adverbier i gruppe 1 har bevaret valensen ved udviklingen fra adjektiv, medens ingen adjektiver i gruppe 3 har videreudviklet sig til argumenttagende adverbier*. Nedenfor præsenteres en lille række træk ved adjektiverne i de to grupper, som muligvis kan forklare denne forskel.

Selvom den ikke er geometrisk, men abstrakt, så denoterer adjektiverne i gruppe 3 dog en relation mellem to størrelser. Det vil blive introduceret nærmere i kap. 2.1.3 og 2.3, men for den denoterede relation, uanset om den er geometrisk eller psykologisk/abstrakt, gælder det, at *denotatum for et*

relat placeres i forhold til *denotatum* for et andet *relat* ⁴⁶. Den geometriske relation, der denoteres i gruppe 1, er forholdsvis rationel, i.e. den handler ikke om personers følelser, og må derfor defineres som *målbar* (sml. oversættelsen fra græsk, ”jordmåling”). Relationen opleves her tydeligt som *en måling* mellem to størrelser, som for adjektivets vedkommende meget ofte refererer til non-humane størrelser:

Adjektiv:

Un autre divan, perpendiculaire au premier ⁴⁷

1. relat *[un autre divan] est déclaré [PERPENDICULAIRE]* **2. relat** *[au premier]*

Adverbium:

Vous pouvez placer, perpendiculairement à la première couche, (et donc aux solives), une seconde couche d'isolant ⁴⁸

1. relat *[placer + une seconde couche d'isolant] est déclarée [PERPENDICULAIREMENT] [à la première couche]* **2. relat**

Den geometriske relation markerer således klart, hvordan *denotatum* for *[un autre divan]* konkret *placeres* (som værende *[perpendiculaire]*) i forhold til *denotatum* for *[le premier]* i adjektivets tilfælde, og for adverbiet, hvordan *denotatum* for *[placer + une seconde couche d'isolant]* *placeres* (som værende *[perpendiculairement]*) i forhold til *denotatum* for *[placer + la première couche]*.

Den relation, adjektiverne i gruppe 3, *psykologiske relationer*, denoterer, er derimod psykologisk/abstrakt. Adjektiverne udtrykker personers sindstilstande og holdninger og optræder i det hele taget i kontekster med subjektivitet og følelsesladede udtryk. Særligt adjektivets adjekt refererer typisk til personer – i mange tilfælde udtrykt som et pronomen:

(54) *(..) pour me gêner avec des mots qui ne me sont pas agréables* ⁴⁹

(55) *Léo s'avoue que son petit-fils lui est, par moments, franchement antipathique* ⁵⁰

⁴⁶ Vendingen kan sammenlignes med den relation, der opstår mellem verbets to VL i en sekundær prædikation. I Herslund formuleres det som følger: ”*denotatum* for det fundamentale led *placeres* i forhold til *denotatum* for adjektet”. Dette forhold introduceres nærmere i kap. 2.1.3, *Adjektet og den sekundære prædikation*

⁴⁷ Herslund (red.) (1996:250)

⁴⁸ www.obi.fr

⁴⁹ Herslund (red.) (1996:254)

(56) *Pourtant, il sera difficile à Jospin de faire oublier qu'une semaine auparavant il menait (..) la contre-attaque*⁵¹

Selvom der ikke er tale om en måling mellem to størrelser som ved gruppe 1, er der dog stadig tale om, at *denotatum for et relat placeres i forhold til denotatum for et andet relat*:

(..) *pour me gêner avec des mots qui ne me sont pas agréables*

1. relat		2. relat
<i>qui [des mots]</i>	<i>est déclaré [AGRÉABLE]</i>	<i>à moi</i>

Disse mere flydende og subjektive relationer er ikke målbare som de geometriske relationer: i eksemplet med *agréable* er det en uhyre abstrakt relation, der denoteres ved, at *denotatum for [des mots] placeres (som værende [agréable]) i forhold til denotatum for [moi]*.

Vi så ovenfor, hvordan fx adjektiverne *agréable* og *difficile* fra gruppe 3, *psykologiske relationer*, konstrueres med *à*, og at de samtidig har deriveret adverbier, som ikke har bevaret valensen og dermed ikke lader sig konstruere med *à*:

(57) (..) *pour me gêner avec des mots qui ne me sont pas agréables*

↓

(58) *A l'image de sa consoeur BNP Paribas il y a deux semaines, la Société Générale a agréablement surpris les marchés en dévoilant des profits trimestriels en nette hausse*⁵²

(59) *Pourtant, il sera difficile à Jospin de faire oublier qu'une semaine auparavant il menait (..) la contre-attaque*

↓

(60) *On croit difficilement aux fléaux lorsqu'ils vous tombent sur la tête*⁵³

---

⁵⁰ Herslund og Sørensen i Van Durme (red.) (1996:32)

⁵¹ Herslund (red.) (1996:255)

⁵² <http://www.lexpansion.com/economie/actualite-entreprise/societe-generale-surprend-agreablement> (25.5.05)

⁵³ www.dicocitations.com/citation.php?mot=difficilement

I eksempel (58) og (60) ser vi, hvordan verbalsituationerne er uproblematisk forenelige med egenskaberne [*agréablement*] og [*difficilement*] – verbalsituationerne kan blot ikke beskrives som værende [*agréablement*] og [*difficilement*] [i forhold til] en anden størrelse som fx [[*agréablement*] [*aux/pour les actionnaires*]]: * *A l'image de sa consœur BNP Paribas il y a deux semaines, la Société Générale a agréablement [aux/pour les actionnaires] surpris les marchés en dévoilant des profits trimestriels en nette hausse.*

Selvom adjektiverne i såvel gruppe 1, de geometriske relationer, som gruppe 3, de psykologiske relationer, er valensbærende, kan begge typer fungere absolut, i.e. uden formelt realiseret præpositionssyntagme. Adjektiverne i gruppe 1 fungerer dog hyppigst *med* realiseret præpositionssyntagme, og data indikerer, at flere, som *perpendiculaire* og *proportionnel*, kun optræder *med* præpositionssyntagme. Vi finder dog imidlertid:

Gruppe 1 (geometriske relationer):

(61) *les couleurs chaudes (rouge et orange) représentent ce qui est antérieur*⁵⁴
→ (..) fx *antérieur [à x]*

(62) *Son placenta est antérieur*
→ (..) fx *antérieur [à l'utérus]*

(63) *Si l'isolant est extérieur, le monomur stockera une bonne quantité d'énergie*⁵⁵
→ (..) fx *extérieur [au mur/bois]*

(64) *même si le paiement est ultérieur*⁵⁶
→ (..) fx *ultérieur [à la livraison]*

Men i hvert fald fungerer adjektiverne i gruppe 3 (psykologiske relationer) generelt uproblematisk uden formelt realiseret adjekt, selvom dette er underforstået:

(65) *Comme c'est aimable!*
→ fx *aimable [à nous tous]*

⁵⁴ www.medix.free.fr/sim/orbscan.php

⁵⁵ forums.futura-sciences.com/habitat-bioclimatique-isolation-chauffage/268493-epaisseur-minimum-isolation-exterieur.html

⁵⁶ <http://rfconseil.grouperf.com/article>

(66) *Un accueil en musique, c'est agréable*⁵⁷
 → fx *agréable [à moi]*

(67) *"L'aide aux banques est utile si elle permet d'entrer au capital"*⁵⁸
 → fx *utile [à tout le monde]*

Det adjekt, som adjektivet i gruppe 1 tager, refererer altså til *en specifik størrelse*, som i egentlig forstand *måles* i forhold til denotatum for det fundamentale led. Selvom dette VL ikke er formelt realiseret som i eksemplerne (61), (62), (63) og (64), vil vi intuitivt konceptualisere en specifik størrelse som fx *un utérus, une livraison* el.l. Er det adjekt, som adjektivet i gruppe 3 tager, ikke formelt realiseret, refererer det oftest til en *langt mindre specifik størrelse* – typisk human – som, hvis ikke den er formelt realiseret, *ikke har betydning for læsningen*: er størrelsen ikke formelt realiseret som i eksemplerne (65), (66) og (67), vil vi intuitivt vælge den generelle læsning som *nous tous, tout le monde* etc. Herved adskiller adjektiverne i gruppe 3 sig væsentligt fra adjektiverne i gruppe 1, som til mætning af adjektets plads kræver en non-human specifik størrelse, som, hvis ikke den er realiseret, stadig har stor betydning for læsningen. Med andre ord er der ingen betydningsforskel på

"L'aide aux banques est utile si elle permet d'entrer au capital"

"L'aide aux banques est utile [à tout le monde] si elle permet d'entrer au capital"

En forklaring på, hvorfor adverbierne i gruppe 1 konsekvent har overtaget valensen fra adjektiverne, medens ingen adjektiver i gruppe 3 har udviklet sig til valensbærende adverbier, kan altså være, at *relationen mellem de to VL i gruppe 3 er for abstrakt til, at den kan kobles til en verbalsituation og dermed føres videre i adverbiet*. Vi kan således godt have

(68) *Cela lui est agréable, men ikke*
 (69) ** Il chante agréablement à sa femme*

⁵⁷ kristoudoux.unblog.fr/un-acceuil-en-musique-cest-agreable

⁵⁸ <http://www.segoleneroyal2007.net>

(70) *Cela est utile au projet*, men ikke

(71) * *Il travaille utilement au projet*

Den geometriske relation mellem adjektivets to VL i gruppe 1 derimod er meget stærk: her måles to størrelser i egentlig forstand i forhold til hinanden. Fordi relationen er så stærk, kan *relationen mellem de to VL i gruppe 1 uproblematisk kobles til en verbalsituation og dermed føres videre i adverbiet*:

A est perpendiculaire à B → *A* [verbalsituation] *se déroule perpendiculairement à B*

A est antérieur à B → *A* [verbalsituation] *se déroule antérieurement à B*

Det gælder også, selvom relationen er metaforisk udtrykt som ved fx *supérieur(ement)* og *inférieur(ement)*.

1.2.3 Specialdenotationen

I det følgende præsenteres adverbierne betydning via en anden dimension end den geometrisk relationelle, nemlig *specialdenotationen*.

Hvor denotationen af *en geometrisk relation* er et træk, som *deles af klassen af de i denne afhandling undersøgte adverbier som helhed*, er *specialdenotationen et individuelt træk*, som markerer *det enkelte adverbiums selvstændige betydningskerne*. Specialdenotationen vedrører en side af adverbets betydning, som er lige så vigtig som denotationen af relationen, nemlig *adverbets prædikative natur*. Specialdenotationen og relationen møder hinanden forstået på den måde, at specialdenotationen afgrænser den allerede etablerede geometriske relation ved at præcisere, *hvordan de to relater, de to VL, er relaterede*.

Langt de fleste adverbier med suffikset *-ment* er afledt af adjektiver, og vi må derfor hente leksikalsk information i netop det adjektiv, adverbiet er afledt af, er det anført i kap. 1.1.1. Det gælder for adverbierne i denne afhandling, at vi stort set ikke finder betydningsskift eller

semantiske nuanceforskelle mellem adverbiet og det adjektiv, det er afledt af. Forskellen på adjektivet og adverbiet vedrører derfor først og fremmest *funktionen*. Ved overgangen fra adjektiv til adverbium har adverbiet altså overtaget adjektivets prædikative natur, og det er dermed stadig *en egenskab*, der denoteres, blot rammer beskrivelsen nu *en verbalsituation* eller *en anden egenskab*. I sammenligning med denotationen af relationen er denne beskrivelse af en verbalsituation eller en egenskab, i.e. *specialdenotationen*, et individuelt træk, som adskiller de enkelte adverbiers betydninger fra hinanden.

Adverbierne i denne afhandling er kategoriseret i *fire typer af specialdenotation*, som præsenteres nærmere i kap. 3: [*spatialitet*] (som fx *supérieurement* og *inférieurement*), [*temporalitet*] (som fx *préalablement* og *ultérieurement*), [*følge*] (som fx *consécutivement*, *conséquemment* og *corollairement*) og [*overensstemmelse*] (som fx *conformément* og *comparablement*). Adverbiet udpeger altså, via den almene relation, de to relater, som står i et geometrisk, eventuelt metaforisk, forhold til hinanden, og det er dette geometriske forhold, der er "*spatialt*", "*temporalt*", "*følgende*" eller "*overensstemmende*". Med sin beskrivelse af verbalsituationen i sætningen eller af egenskaben i syntagmet præciserer adverbets specialdenotation nu denne geometriske relation semantisk og præciserer, *hvordan* de er relaterede til hinanden. Specialdenotationen oplyser altså nærmere om det leksikalske indhold i adverbierne og markerer dermed forskellen på de geometriske relationer, der denoteres ved så forskellige adverbier som fx *préalablement*, hvis specialdenotation er [*temporalitet*], som i

(72) *Préalablement à toute négociation, il faut discuter le bien-fondé de la décision*

og *contrairement*, hvis specialdenotation er [*overensstemmelse*], som i

(73) *Je n'ai pas oublié, contrairement à ce que tu crois*⁵⁹

I eksempel (72) implicerer *préalablement* hhv. denotatum for prædikatet *discuter le bien-fondé de la décision* og denotatum for styrelsen *toute négociation* som sine to VL ved at forkynde en geometrisk relation mellem dem. Samtidigt beskriver *préalablement's* specialdenotation verbalsituationen *discuter le bien-fondé de la décision* med egenskaben [*foranliggende*]. Med

⁵⁹ <http://fr.thefreedictionary.com/contrairement>

udgangspunkt i *préalablement*'s specialdenotation, [*temporalitet*], må de to implicerede relater nu fordeles på de semantiske roller som hhv. [*forrest beliggende referent*] og [*sidst beliggende referent*], i.e. placeret i tid:

Specialdenotation: [<i>temporalitet</i>]	1. relat : prædikat (tilføres egenskaben [<i>"foranliggende"</i>]): Semantisk rolle: [<i>temporalt forrest beliggende referent</i>]	2. relat : styrelse i præp. synt. Semantisk rolle: [<i>temporalt sidst beliggende referent</i>]
<i>Préalablement</i>	<i>Discuter + le bien-fondé de la décision</i>	<i>Toute négociation</i>

Leksikalsk indeholder *préalablement* altså en *temporal* komponent, men også oplysning om en bestemt placering i en *rækkefølge* af adverbets to tilknyttede entiteter. Dette leksikalske træk deler *préalablement* i øvrigt med *antérieurement* og *précédemment*, hvis 1. relater, denotatum for prædikatet, også altid vil være realiseret på et tidligere tidspunkt end denotatum for deres 2. relater:

(74) *Il a présenté des symptômes antérieurement à l'absorption du gaz* (Robert 2002)

(75) *Application des principes qui ont été exposés précédemment à la division rationnelle de la croûte du globe*⁶⁰

Specialdenotation: [<i>temporalitet</i>]	1. relat : prædikat (tilføres egenskaben [<i>"foranliggende"</i>]): Semantisk rolle: [<i>temporalt forrest beliggende referent</i>]	2. relat : styrelse i præp. synt. Semantisk rolle: [<i>temporalt sidst beliggende referent</i>]
<i>Antérieurement</i>	<i>Des symptômes + présenter</i>	<i>L'absorption du gaz</i>
<i>Précédemment</i>	<i>Des principes + exposés</i>	<i>La division rationnelle de la croûte du globe</i>

Det symmetriske *contrairement* i eks. (73) implicerer verbalsituationen *Je + oublier* samt denotatum for styrelsen *ce que tu crois* som sine to VL ved at forkynde en geometrisk relation mellem dem, ganske vist på en anden måde end *préalablement*. *Contrairement* i eks. (73) fungerer som sætningsadverbial, og det er derfor, i modsætning til *préalablement* i eks. (72), ikke del af sætningens propositionelle indhold. Det betyder, at *contrairement*'s to relater befinder sig på to forskellige ytringsplaner, og at vi derfor må læse eksemplet som følger:

⁶⁰ jubil.upmc.fr/sdx/pl/doc-tdm

→ *[[le fait que je n'ai pas oublié] et [ce que tu crois] [se déroulent / se produisent / ont lieu] contrairement]*

Denne del af adverbiernes ledfunktion redegøres der mere detaljeret for i kap. 3 (i betydningsbeskrivelsen af *contrairement*) og kap. 4.1.2, *Sætningsadverbialer*. Der er dog stadig tale om, at *contrairement* beskriver denotatum for prædikatet *Je + oublier* med egenskaben [*”modstridende”*], hvilket kvalificerer denotatum for styrelsen, *ce que tu crois*, til *”det, der strides imod”*. *Contrairement*'s to VL udfylder altså samme semantiske rolle, i.e. som [*modstridende referent*]:

Specialdenotation: [<i>overensstemmelse</i>]	1. relat : prædikat (tilføres egenskaben [<i>”modstridende”</i>]): Semantisk rolle: [<i>modstridende referent</i>]	2. relat : styrelse i præp. synt. Semantisk rolle: [<i>modstridende referent</i>]
<i>Contrairement</i>	<i>Je + oublier</i>	<i>Ce que tu crois</i>

Som beskrevet ovenfor udfylder adverbiet specialdenotation altså to funktioner:

- *dels beskriver adverbiet specialdenotation denotatum for 1. relat med sin egenskab, hvorved denotatum for relatet tilføres denne egenskab*
- *dels definerer adverbiet specialdenotation den geometriske relation semantisk og præciserer, med afsæt i sin egenskab, hvordan de to relater er relaterede*

1.3 Adverbiet i sammenligningskonstruktioner

I det følgende præsenteres endnu et træk ved de adjektivisk afledte adverbier, som er genstand for analyse i denne afhandling. Med undtagelse af fire adverbier, der denoterer [*følge*] (*consécutivement*, *conséquemment*, *corollairement* og *subséquemment*), kan samtlige af de analyserede adverbier nemlig fungere som sammenligningsindledere. Flere af adverbierne stammer da også fra latinske komparativer, i.e. *antérieurement*, *inférieurement*, *extérieurement*, *postérieurement*, *supérieurement* og *ultérieurement*. Men da ikke alle har rødder i sådanne latinske komparativer, må de have andre egenskaber, der gør, at de kan fungere som sammenligningsmarkører for deres to relater. Hensigten med dette kapitel er derfor *at kortlægge de træk i adverbierne, som giver adverbierne status som sammenligningsindledere*. Til det formål vil Claude Mullers arbejde med

sammenligningskonstruktionen, som den er skitseret i *La subordination en français* fra 1996, blive inddraget.

Ifølge Muller er en sammenligning ”*une confrontation de deux notions*” (Muller 1996:83). De to begreber eller entiteter, der konfronteres, kan være realiserede som

(76) en sætning + en sætning: *Pierre a bu autant de vin que Paul a bu d'eau* (”*complément phrastique*”) (Muller 1996)

eller som

(77) en sætning + et nominal: *Luc se trouve ailleurs qu'en Chine* (”*complément nominal*”) (Muller 1996)

De to entiteter, der er genstand for konfrontation, må nødvendigvis *dele semantiske træk*, i.e. det *træk, der er genstand for sammenligning*. Disse træk, ser vi, er i det øverste eksempel [*kvantitet*] og i det andet eksempel et rumligt træk, [*spatialitet*]. Det *semantiske træk*, der deles af de to entiteter, er altså bestemt af korrelativerne *autant* og *ailleurs*'s denotationer, medens selve *sammenligningskonjunktionen, que*, udtrykker konfrontationen. I eks. (76) markerer *autant*, at sagforholdet *Pierre a bu du vin* og sagforholdet *Paul a bu de l'eau* har trækket [*kvantitet*] tilfælles, og det er denne [*kvantitet*], der sammenlignes hos sagforholdene. I eks (77) deler sagforholdet *Luc se trouve ailleurs* og sagforholdet *Luc ne se trouve pas en Chine* et rumligt træk, i.e. her denoteres [*spatialitet*], og det er dette træk, der er genstand for sammenligning. Dette gælder, uanset om sammenligningen bygger på *lighed (égalité)* (Muller 1996:93) denoteret af *autant* som eks. (76), eller *ulighed (inégalité)* denoteret af *ailleurs* som eks. (77).

I sin sproglige form synes det adjektivisk afledte adverbium, der denoterer en relation, med sit præpositionssyntagma at ligne disse korrelative konstruktioner med *autant que* og *ailleurs que*. For som forklaret i kap. 1.2.1.1 denoterer *à* en konfrontation mellem to størrelser og kan dermed sammenlignes med sammenligningskonjunktionen *que*. Samtidigt kan man betragte adverbiet som den betydningsbærende størrelse, der med sin specialdenotation denoterer det semantiske træk, der deles af de to sammenlignede størrelser, og som er det, der sammenlignes hos dem, nøjagtigt som korrelativet også semantisk præciserer konfrontationen. I eksemplet

(78) *As-tu déplacé ton PC précédemment à la panne ?*⁶¹

denoterer *précédemment* med sin specialdenotation [*temporalitet*], som dermed er det træk, der sammenlignes hos *précédemment*'s to relater, *déplacer ton PC* og *la panne*. De indgår begge i den temporale kontekst, der er denoteret ved *précédemment*'s specialdenotation. Samtidigt markerer *à* konfrontationen. I eksemplet med *concomitamment*,

(79) *Concomitamment à la levée de capitaux, ce fonds a déjà réalisé sa première acquisition*⁶²

er det semantiske specialtræk, som går igen hos de to relater og som sammenlignes, *en overensstemmelse i tid*, i.e. [*temporal overensstemmelse*], denoteret af *concomitamment*, medens *à* markerer konfrontationen. Sammenligningerne i eksemplerne bygger på hhv. *inégalité* i eks. (78), og *égalité* i eks. (79): i modsætning til *précédemment* denoterer *concomitamment* [*overensstemmelse*] mellem sine to relater, ligesom *autant* og *ailleurs* i ovenstående eksempler (76) og (77), der også denoterer hhv. *égalité* og *inégalité*.

Jeg finder derfor, at en meget nærliggende definition på en sammenligningskonstruktion kunne være *tilstedeværelsen af en særlig størrelse, som dels denoterer en konfrontation mellem to entiteter, dels et semantisk specialtræk som samtidigt er det, der sammenlignes hos de to entiteter*. Flere konstituentter passer til denne definition: vi har fx i ovenstående eksempler set, hvordan sammenligningsindlederen kan være realiseret som en sammenligningskonjunktion, der foregribes af et korrelativ, i.e. *autant que* og *ailleurs que*, og altså også af adjektivisk afledte adverbier, der denoterer en relation og tager et præpositionssyntagma som argument. En sammenligningskonstruktion kan altså *semantisk* afbildes som

$$Xz \leftarrow \underline{\quad z \quad} \rightarrow Yz$$

x og *y* i figuren er de *to konfronterede entiteter*, pilene i midten er *konfrontationen*, i.e. den denoterede relation, og *z* er *specialdenotationen*, i.e. det semantiske træk, der sammenlignes hos entiteterne, som altså kan være [*kvantitet*], [*spatialitet*] el.l.

Med den nævnte undtagelse af adverbier, der denoterer [*følge*], denoterer en lang række af de adverbier, der er genstand for analyse i denne afhandling, *en konfrontation mellem to entiteter, der deler et semantisk træk, som sammenlignes hos dem*. Vi kan derfor betragte disse adverbier som

⁶¹ forum.aideonline.com

⁶² www.businessimmo.info

sammenligningsindledere i sammenligningskonstruktioner. Der er tale om adverbier, som denoterer [*temporalitet*], [*spatialitet*] og [*overensstemmelse*]:

Blandt adverbier, der denoterer [*temporalitet*], finder vi fx

(80) *Parallèlement à la sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard, les éditions Futuropolis rééditent « Le Petit Bleu de la côte Ouest »*⁶³

(81) *Cela est arrivé postérieurement à ce que vous dites*⁶⁴

(82) *Rappel des différentes étapes et expertises menées préalablement à la greffe partielle de la face, réalisée le 27 novembre 2005*⁶⁵

Blandt adverbier, der denoterer [*spatialitet*], finder vi fx

(83) *Cette inhomogénéité tend alors à s'orienter perpendiculairement à la direction de vibration*⁶⁶

(84) *Est-ce que les salaires augmentent proportionnellement à la hausse des prix ?*

Blandt adverbier, der denoterer [*overensstemmelse*], finder vi fx

(85) *Qu'est-ce que vivre conformément à la nature ?*⁶⁷

(86) *Il s'agit donc, semblablement à ce qui se passe en musique, de composer un ensemble de variations à partir de ce « simple », par analogie, que constitue la citation*⁶⁸

(87) *"Rhapsodie symphonique": Oeuvre post-impresionniste au mélodisme à mon avis suave et charmeur, empreint de volupté, comparablement à la "Ballade" de Fauré. L'orchestre amplifie l'atmosphère impresionniste malgré sa limitation aux cordes*⁶⁹

Adverbier, som denoterer [*følge*] derimod, synes ikke at kunne fungere som indledere i sammenligningskonstruktioner. Fire adverbier, som er genstand for analyse i denne afhandling, denoterer en sådan [*følge*], *corollairement*, *consécutivement*, *conséquentment* og *subséquentment*:

(88) *Les demandes pour dotNET ont explosé, corollairement à une très nette diminution*

⁶³ www.lesechos.fr

⁶⁴ www.definition.ptidico.com/postérieurement

⁶⁵ www.informationhospitaliere.com/actualite

⁶⁶ www.inac.cea.fr/sbt/Phoce/Vie_des_labos

⁶⁷ www.aide-en-philos.com

⁶⁸ www.espacetemps.net

⁶⁹ www.critique-musicale.com

des demandes pour Java ⁷⁰

- (89) Consécutivement à ces expériences mystiques, elle fut considérée comme folle par les scientifiques et perdit toute crédibilité à leurs yeux ⁷¹
- (90) Le chômage a augmenté conséquemment à la crise économique ⁷²
- (91) Cette règle est renoncée pour les demandeurs qui satisfont les critères suivants à la date de la demande: s'ils ont résidé aux États-Unis subséquemment à une admission légale (..) ⁷³

Men med deres præpositionssyntagmer kan disse fire adverbier faktisk siges at denotere en konfrontation mellem to entiteter samt et semantisk specialtræk, nemlig [følge] eller en kausal sammenhæng, som de to entiteter begge indgår i. Og dermed opfylder de faktisk kriteriet til at være sammenligningsindledere – ligesom adverbierne, der denoterer [spatialitet], [temporalitet] og [overensstemmelse] –, selvom vi ikke opfatter dem som sådan. Men adverbierne, der denoterer [følge], kræver, ud over denotationen af en konfrontation og det semantiske specialtræk, der sammenlignes, også, at de to sammenligningsled skal kunne sættes i en kausal forbindelse med hinanden som hhv. [årsag] og [virkning] og dermed, at denotatum for den ene hændelse, [virkning], er betinget af den anden, [årsag], og kun eksisterer på grund af denne. En sådan betingelse udtrykker ingen af de adverbier, der denoterer [temporalitet], [spatialitet] og [overensstemmelse]: som sammenligningsindledere kræver de kun, at deres to sammenligningsled begge skal kunne indgå i den *spatiale, temporale* eller *overensstemmende* kontekst, de denoterer. Selvom den relation, de fire følgeadverbier *corrélativement, conséquemment, consécutivement* og *subséquemment* denoterer, også er geometrisk, fordi [årsag] og [virkning] finder sted i tid, mener jeg, at det faktum, at denotatum for virkningen er betinget af denotatum for årsagen, udelukker de fire følgeadverbier som sammenligningsindledere.

I betydningsbeskrivelsen af de adverbier, der er genstand for undersøgelse, uddybes i kap. 3 de kausale relationer denoteret af de fire adverbier nærmere – herunder at den kausale relation, i modsætning til den temporale, spatiale og overensstemmende relation, foregår ubevidst og gennem intuition, fordi kausaliteten i sig selv ikke kan ses med det blotte øje (Hume 1739) ⁷⁴.

⁷⁰ www.generation-nt.com

⁷¹ www.manyways.site.voila.fr

⁷² fr.ca.encarta.msn.com/dictionary

⁷³ www.aalawyer.com/french/citoyennete_pour_emigrant

⁷⁴ David Hume (1739): *A treatise on Human Nature*. Se også Henrik Thomsen: *Hvem tænkte hvad?* (1964:251-256)

Opsamling

I dette kapitel er redegjort for en række morfologiske, syntaktiske og semantiske træk, der kendetegner de adjektivisk afledte adverbier, som er genstand for undersøgelse i denne afhandling, nemlig at de

- er adjektivisk afledte og tilført suffikset *-ment*
- beskriver verbalsituationer eller egenskaber
- tager hhv. et prædikat (på sætningsniveau) eller et adjektiv, et andet adverbium eller et part. passé (på syntagmeniveau) samt et præpositionssyntagma med *à* som præpositional som *VL*, som det er defineret ovenfor
- indgår i sætningsstrukturer, som kan defineres som *parallelle*, *ikke-parallelle* eller *symmetriske*

Herunder er også præsenteret de to meget væsentlige sider af adverbiets leksikalske indhold, som giver dem status som valensbærere, nemlig *denotationen af en geometrisk relation* samt *specialdenotationen*: det er netop i disse denotationer, at adverbiernes valens grundlægges.

Vi kan nu definitivt samle de adverbier, der er empirisk genstand i denne afhandling, som vist i følgende figur:

Adverbier, der er genstand for analyse:

Adversativement à

Antérieurement à

Comparablement à

Comparativement à

Concurremment à

Concomitamment à

Conformément à

Consécutivement à

Conséquemment à

Contrairement à

Corollairement à

Corrélativement à

Extérieurement à

Inférieurement à

Inversement à

Latéralement à

Pareillement à

Parallèlement à

Perpendiculairement à

Postérieurement à

Préalablement à

Précédemment à

Préféablement à

Proportionnellement à

Relativement à

Semblablement à

Simultanément à

Subséquemment à

Supérieurement à

Ultérieurement à

2. Valensbaseret analyse

Eftersom tilgangen til mit arbejde med franske adverbier er valensgrammatisk, er det primære sigte med dette kapitel *at præsentere noget af den forskning og de idéer, der ligger bag valensteoretisk sætningsanalyse*. Særlig vægt vil der blive lagt på Herslund & Sørensens videreudvikling af Tesnières arbejde med de franske verbers valens (kap. 2.1), men også Herslund & Sørensens anskuelse af ikke-sætningskonstituerende størrelses valens som adjektivet finder jeg særdeles relevante for min afhandling (kap. 2.2)⁷⁵. Hvorfor netop deres arbejde redegøres der for i det følgende. Langt de fleste eksempler i dette kapitel er enten fra Herslund (red.) (1996), *Det franske Sprog. Kapitel III. Valens og transitivitet* eller fra Busse & Dubost (1977), *Französisches Verblexikon*, og enkelte er selvkonstruerede og forelagt franske informanter.

Mit valg af Herslund & Sørensens materialer som teoretisk fundament for mit arbejde skyldes primært to ting. For det første er deres analytiske tilgang primært *semantisk*. Som forklaret i kap. 1.2.1.2, *Konceptualisering*, er kriteriet til et VL, at det *fuldender kernens leksikalske indhold*:

”VL defineres som de led,
der som argumenter impliceres af verbets leksikalske indhold”
(Herslund (red.) 1996:6 samt Herslund & Sørensen 1990:10)

Denne opfattelse af valens anvendt på de franske verber er som før omtalt også blevet anvendt på de franske adjektiver. Det er klart, at ikke-sætningskonstituerende størrelser har andre – man kan mene mere *begrænsede* – muligheder for at kreere komplekse strukturer, og de kan heller ikke, som verbet kan det, konstituere sætninger – kun syntagmer (disse ”restriktioner” vil kort blive omtalt i indledningen til kap. 2.2). *Det fundamentale argument*, som såvel verbet som adjektivet tager, og som vil blive betragtet nærmere nedenfor, har desuden *forskellige status* i forhold til deres valensbærer eller rettere: hhv. verbets og adjektivets fundamentale argument er *implicerede på hver*

⁷⁵ For franske substantivers valens henvises i Herslund (red.) (1996) flere steder til Lilian Stage og Irène Baron, fx Stage (1997): *La transposition des actants dans le syntagme nominal* og Baron (1992): *Les syntagmes nominaux complexes dans les textes juridiques français*

deres måde, dog naturligvis af deres kernes leksikalske indhold. For hvor verbet implicerer sine VL via *den situation*, der denoteres, er adjektivets VL impliceret ved *adjektivets prædikative natur*, ”*la propriété*”, eller *den egenskab*, et adjektiv denoteres. Verbets argumenter spiller altså *hver deres rolle i den handling*, som verbet dikterer, medens man vanskeligt kan tale om, at adjektivets argumenter på samme måde spiller *en rolle i den egenskab*, adjektivet denoteres. Men man kan sige, at adjektivets argumenter, herunder altså også det fundamentale, bidrager til at lukke deres kernes fulde betydning ved *at uddybe den egenskab*, der denoteres.

Hos det intransitive verbum udfyldes det fundamentale argument oftest af de semantiske roller, som hhv. *den handlende*, *Agent*, eller *den, der udsættes for emotionel påvirkning*, *Experient*, spiller i handlingen (mere herom i kap. 2.1.1). Syntaktisk er denne rolle som oftest konstitueret af S (Herslund (red.) 1996:7 + 75). I transitive konstruktioner er det typisk *den, handlingen går ud over*, *Patient-rollen*, der tildeles status som verbets fundamentale led (Herslund (red.) 1996:7). Den måde, hvorpå adjektivet implicerer *sit* fundamentale led, er en lidt anden, idet adjektivets fundamentale led som sagt impliceres i kraft af adjektivets beskrivende natur og altså ikke, som hos verbet, i kraft af en situation ⁷⁶. Ligesom det er beskrevet om adverbiet i kap. 1.1.2, kræver adjektivet pga. sin prædikative natur *en aftager* for den egenskab, det denoteres, i.e. *en aftagerflade* at kaste sin specialdenotation over på, og herved kommer denne aftager i besiddelse af den egenskab, som adjektivet denoteres (mere om denne aftagerflade i kap. 2.3.2.1). Syntaktisk realiseres adjektivets fundamentale led ubetinget altid af *det nominal*, *det knytter sig til*, og adjektivet stiller, i modsætning til verbet, ikke krav til sit fundamentale leds sætningsfunktion (Herslund (red.) 1996:245), som altså kan fungere både som S (kap. 2.1.1), O (kap. 2.1.2) og A (kap. 2.1.3), men også som ikke-VL, i.e. som fri tilføjelse uden at være leksikalsk impliceret af verbet. I eksemplet

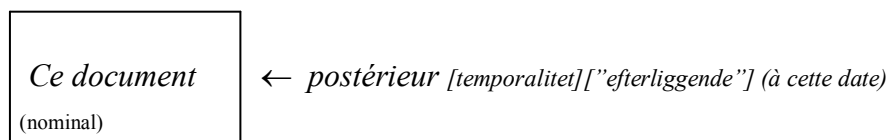
(92) *Ce document est légèrement postérieur à cette date* (Collins-Robert French Dictionary, 2002)

⁷⁶ Se dog Herslund (red.) (1996:246), hvor det vises, at flere verbalafledte adjektiver så at sige indgår i nøjagtigt samme strukturer som verbet: ”*Ved adjektiver afledt fra transitive verber er det verbets O, der udgør adjektivets fundamentale argument (fx accepter x → x est acceptable). Ved adjektiver afledt fra intransitive verber er det verbets S, der udgør det fundamentale argument for adjektivet: x équivaut à y → x est équivalent à y)*”. I eksempler som disse er det altså ikke udelukkende et *semantisk* spørgsmål om, at en særlig referent besidder den egenskab, som adjektivet denoteres, men i ligeså høj grad et *syntaktisk* anliggende, som adjektivet har fået med ved afledningen fra verbet. Dette omtales nærmere i kap. 2.2.1

er det altså nominalet *Ce document*, der som *postérieur*'s fundamentale argument aftager *postérieur*'s specialdenotation [*temporalitet*]. *Ce document* tilføres herved den egenskab, *postérieur* denoterer ved at blive beskrevet som [*"efterliggende"*]:

Aftagerflade af specialdenotationen:

Min anden begrundelse for at vælge Herslund & Sørensen's teori som afsæt for mit arbejde ligger i forlængelse af ovenstående og da særligt i forlængelse af anskuelsen af adjektivet som argumenttager. I kølvandet på Herslund & Sørensen's analyser af først verbet, siden substantivet og efterfølgende adjektivet finder jeg nemlig, at det som nævnt i indledningen kunne være interessant at fortsætte Herslund & Sørensen's valensteoretiske analyse af særligt adjektivet over i adverbiet, i.e. som den fjerde i rækken af ordklasser, der kan tage argumenter. De adverbier, som er empirisk genstand for undersøgelse i denne afhandling, deler nemlig en række træk med adjektivet. Adverbierne er fx alle af samme prædikative natur som det adjektiv, de er deriveret af, ved også at denotere egenskaber:

(93) *Le divan est perpendiculaire au mur* [*spatialitet*] [*"vinkelret"*] (*au mur*)
(Herslund (red.) 1996:249)

(94) *Vous pouvez placer, perpendiculairement à la première couche, (et donc aux solives), une seconde couche d'isolant* [*spatialitet*] [*"vinkelret"*] (*à la première couche (et donc aux solives)*)
(www.obl.fr)

Ud over at de, som adjektiver, er valensbærende i den forstand, at de tager argumenter, der syntaktisk må udfyldes af præp.synt.'er inden for rammerne af selve adverbiums syntagmet i ét kontinuert syntagma, kræver de, som adjektivet i kraft af den prædikative natur, en *aftagerflade* at kaste den egenskab, de denoterer, over på, i.e. *et fundamentalt led*, som må findes på afstand af *adverbiums syntagmet*. I modsætning til adjektivet kan de størrelser, adverbiet knytter sig til, variere: adjektivets *aftagerflade* dækkes som nævnt altid af et nominal, medens den hos adverbiet udfyldes

af prædikatet, dersom adverbiet opererer på sætningsniveau, eller af et adjektiv, et part.passé eller et andet adverbium, dersom adverbiet opererer på syntagmeniveau:

<i>Fundamentalt led:</i>	<i>Forholdet ml. fundamentalt led og adv.:</i>
- er en situation: prædikat på sætningsniveau	<i>L'activité, verbalement évoquée, est déclarée</i> [adverbium]
- er en egenskab eller en situation: adjektiv, adverbium eller part. passé på syntagmeniveau	<i>La propriété ou l'activité, adjectivement, adverbialement ou verbalement évoquée, est déclarée</i> [adverbium]

(Fig. 1)

Disse konstituenttyper synes derfor at have fundamental argumentstatus i forhold til adverbiet, på samme måde som nominalet har det i relation til adjektivet. Adverbets to VL, i.e. det fundamentale argument og 2. VL, herunder *deres konstituering, forhold til adverbiet og status som VL*, vil der blive redegjort mere dybtgående for i kap. 2.3.1 og 2.3.2 som et led i kortlægningen af adverbets komplekse valensstruktur.

Men i det følgende kapitel tages først udgangspunkt i *verbet som valensbærer*. Kap. 2.1.1, 2.1.2 og 2.1.3 præsenterer ganske kort verbets VL, *S*, *O* og *adjektet*.

2.1 Herslund & Sørensen: verbernes valens

Kriteriet til de led, som jeg opfatter som argumenter for adverbierne, der undersøges i denne afhandling, tager afsæt i ovennævnte definition på verbets VL:

"VL defineres som de led,
der som argumenter impliceres af verbets leksikalske indhold"
(Herslund (red.) 1996:6 samt Herslund & Sørensen 1990:10)

Dette implikationsforhold mellem verbet som *prædikat* og bestemte sætningsled som dets *argumenter* uddybes i følgende kapitel.

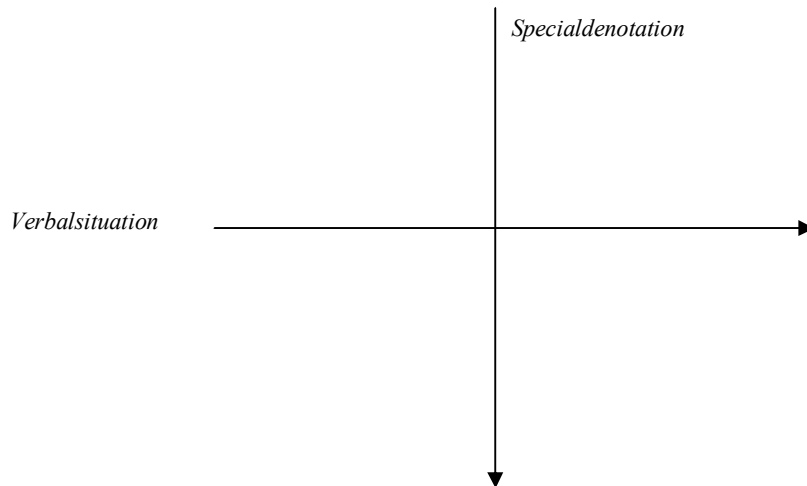
I kap. 1.1.2 er det forklaret, hvordan verber generelt kan karakteriseres ved, at de denoterer situationer, som forløber i tid. Afhængigt af verbets *aktionsart* kan dette tidsrum være kortere eller længere forstået på den måde, at verberne *arrêter* og *danser* begge denoterer en situation, men altså en situation, som for aktions verbet *arrêter*'s vedkommende er så kort, at der måske i virkeligheden snarere er tale om et (vende-)punkt:

(95) *Il a arrêté son travail*

(96) *Il a arrêté de fumer*

(97) *Il a dansé jusqu'à l'aube*

Via en anden dimension har det enkelte verbum sit eget *denotatum*, i.e. det forkynder sin egen *individuelle semantiske information*. I Herslund (red.) (1996:7) hedder det, at "*hvert verbum denoterer et specifikt sæt af roller, som er unikke for netop det verbum*". Som hos adverbiet – og alle andre ordklasser i øvrigt – kan man altså tale om *en specialdenotation*. De to træk, i.e. denotationen af *verbalsituationen* og *specialdenotationen*, møder hinanden i den forstand, at specialdenotationen uddyber og afgrænser den denoterede verbalsituation på samme måde som adverbets specialdenotation definerer den denoterede geometriske relation i adverbiet:

(Fig. 6)

Specialdenotationen er altså et *individuel træk*, som semantisk afgrænser verberne i forhold til hinanden, og som markerer, at hvert enkelt verbum er leksikalsk unikt, i.e. at *arrêter* og *danser* refererer til to vidt forskellige verbalsituationer. *Arrêter* definerer fx verbalsituationen med "*ikke at fortsætte (med ngt.)*", medens *danser* uddyber sin verbalsituation med "*at bevæge sig til musik*"⁷⁷. Men denotationen af selve *verbalsituationen* er derimod et *træk, som deles af verbalklassen som helhed*.

Imidlertid er det utroligt vanskeligt for ikke at sige umuligt at opfatte verbalsituationen uden samtidig at forholde sig til *de implicerede entiteter*, der bidrager til etablering af hele sagforholdet, i.e. *de roller*, som verbet dikterer skal spilles. Det betyder, at den verbalsituation, *arrêter* denoterer i hhv.

Il a arrêté son travail / de fumer   og   *Il a arrêté*

opfattes på to helt identiske måder på trods af det eliminerede O i *Il a arrêté*. Forklaringen er, at *arrêter*, som denoterer "*ikke at fortsætte med ngt.*", helt basalt forudsætter en Patient, *som situationen går ud over*, i.e. en *entitet, som Agenten ikke fortsætter med*, uanset om entiteten, her

⁷⁷ Sådanne beskrivelser af verbets "mening" er del af et verbums "leksikonpost" (Herslund & Sørensen (1990:12), "*De franske verber. En valensgrammatisk fremstilling: I. Verbernes syntaks*")

son travail eller *de fumer*, er formelt realiseret eller ikke: *son travail* eller *de fumer* bidrager til at lukke *arrêter*'s fulde betydning, og verbet lader sig ikke opfatte uden dette O. Som citeret i kap. 1.2.1.2 siger man om dette forhold i Herslund & Sørensen (1990:11) som følger: ”*Dette er så indlysende, at det måske er vanskeligt at gøre sig det klart, at det må være sådan*”, hvilket må siges at være hele grundstenen i valenstanken ⁷⁸. I *Il a arrêté* er der altså ikke tale om, at O-pladsen er forsvundet ud af vores bevidsthed. O er stadig impliceret i *Il a arrêté*, og verbet råder stadig over en plads til udfyldelse af dette O, som blot ikke er realiseret. Man kunne have lyst til at sige, at dette forhold omkring implicit udtrykte VL er en så integreret del af vores bevidsthed og måde at opfatte verden på i det hele taget, at diskussion og problematisering heraf grænser til det absurde.

Et VL, som her O, skal altså ikke nødvendigvis være formelt realiseret. Den materielle tilstedeværelse er *ikke* et generelt kriterium til et VL, som på den måde primært har *semantisk* status ⁷⁹. Et VL's materielle tilstedeværelse eller mangel på samme synes at være et *syntaktisk* anliggende, bestemt af det enkelte verbum, idet nogle verber kræver eksplicit udfyldelse af bestemte argumentpladser. Sætningen *Il va er ugrammatisk, idet *aller* kræver et eksplicit udtrykt LOK, som udfylder den semantiske rolle Location: *Il va en Espagne*. Sætningen *Il a arrêté* er derimod helt grammatisk, da *arrêter* tillader ikke-formelt realiseret O. Men *en Espagne* er altså ikke af den grund et vigtigere argument for *aller*, end *son travail* eller *de fumer* er det for *arrêter* ⁸⁰. Blandt de adjektivisk afledte adverbier, som er genstand for analyse i denne afhandling, finder vi i hvert fald ét, *conformément*, som på samme måde kræver eksplicit udfyldelse af en argumentplads, nemlig af 2. VL. Vi kan således ikke have

⁷⁸ Herslund & Sørensen (1990): ”*De franske verber. En valensgrammatisk fremstilling: I. Verbernes syntaks*”

⁷⁹ Se Herslund & Sørensen (1990:41-42) om *Obligatoriske og fakultative led*. S skiller sig dog ud, da S pga. ”*sin propositionskonstituerende funktion er en obligatorisk del af enhver primær prædikation og optræder fast som uundværlig del af enhver finit sætning, med den velkendte undtagelse af imperativ*” (Herslund (red.) 1996:58). Som det eneste af verbets VL gælder det altså *helt generelt* for S, at det altid skal være materielt tilstede, hvorimod dette træk ikke gælder konsekvent for O og A (S præsenteres nærmere i kap. 2.1.1 nedenfor)

⁸⁰ Der synes dog at være en lille gruppe verber, som tager et S, der falder uden for definitionen, ”*VL defineres som de led, der som argumenter impliceres af verbets leksikalske indhold*”. Der tænkes her på ”meteorologiske” verber som *pleuvoir* og *neiger*. Det er vanskeligt at se, hvilke semantiske roller deres S spiller, og det er i hvert fald umuligt for modtager at få afsender til at tage stilling til det absurde spørgsmål **[Qu'est-ce qui a plu / neigé?]* Vi ved, at de i hvert fald *syntaktisk* tager et S, da de evner at indgå i prædikationer og dermed er sætningskonstituerende. I Herslund forklares denne lidt tvivlsomme semantiske valens med, at disse verber tilhører en særlig gruppe *inergative verber*, som karakteriseres ved, at ”*den entitet, der deltager i verbalsituationen, allerede er leksikaliseret i verbalroden*” (1996:19). *Pleuvoir* og *neiger*'s S kan derfor ikke kan udfylde en selvstændig valensplads ved at spille en semantisk rolle: argumentet er på forhånd indbygget i verbalet, som på den måde ikke har behov for et VL til at fuldende sit leksikalske indhold. For *pleuvoir* og *neiger*'s vedkommende betyder det, at S, i.e. ”*den, der regner*” og ”*den, der sneer*”, i forvejen er del af verbernes verbalrødder, hvilket, fremgår det af Herslund (red.) (1996:20 + 139), må ses i lyset af, at de er verbaliseringer af substantiverne *pluie* og *neige*. Semantisk er det altså i virkeligheden *la pluie qui pleut* og *la neige qui neige*, men da sådanne sætninger næppe er semantisk kohærente, fordi S *semantisk* allerede er leksikaliseret i verbet, er disse verber, for at konstituere en sætning, nødsagede til at hidkalde et formelt og dermed *syntaktisk* S

(98) * *Pierre agit conformément*

da *conformément* kræver en eksplicit udtrykt placering af verbalsituationen i forhold til en anden størrelse:

(99) *Pierre agit conformément à la loi* (mere herom nedenfor).

Vi ser altså, at det faktisk ikke er muligt at forholde sig til, endsige forstå verbalsituationen i sin kompleksitet, uden også at forholde sig til de særlige implicerede entiteter, som gælder for det enkelte verbum. Det skal højst sandsynligt ses i lyset af, at et verbum nok har sin specialdenotation, sit eget individuelle betydningsfelt, men isoleret set *ikke nogen reference* (se kap. 1.1.2 for henvisning til Langacker). Med deres respektive specialdenotationer denoterer *arrêter* og *danser* ganske vist hhv. [”ikke at fortsætte med ngt.”] og [”at bevæge sig til musik”], men som det også er nævnt ovenfor kræver *arrêter* helt basalt en Agent og en Patient og *danser* en Agent for at etablere *sagforhold*, *Il a arrêté (son travail)* og *Il a dansé jusqu’à l’aube*, som vi kan konceptualisere. Det er netop grunden til, at adverbiet, som præciseret i kap. 1.1.2, kræver hele prædikatet, og ikke bare verbet, til mætning af sin fundamentale aftagerflade uanset adverbets ledfunktion som verbaltilknyttet eller tilknyttet hele sætningen.

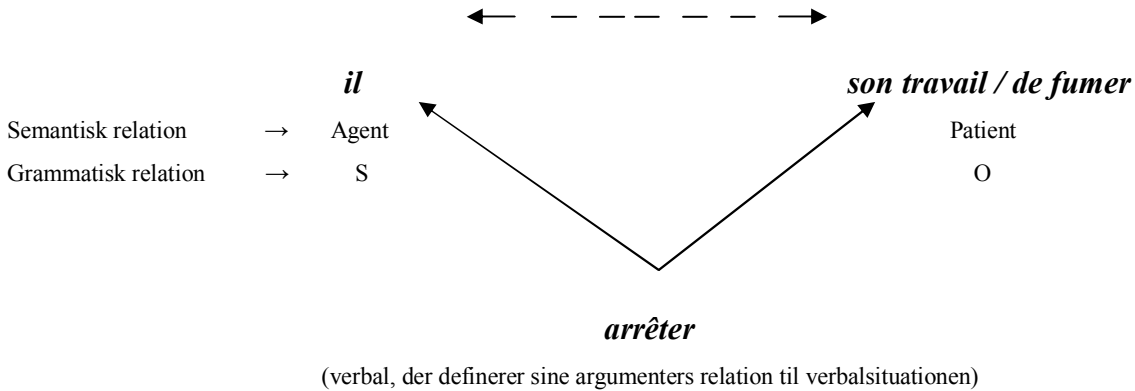
Man kan altså sige, at nok er sætningens styrende verbal både *semantisk* og *syntaktisk* omdrejningspunktet i sætningen: *semantisk*, fordi det som prædikat er den størrelse, som med sit leksikalske indhold dikterer hvilke semantiske roller, dets argumenter skal spille, og *syntaktisk*, fordi det er sætningsdannende. *Men verbet har ikke nogen eksistens uden sine argumenter*⁸¹.

Verbalet er faktisk ikke andet end *relationerne* mellem disse entiteter, i.e. entiteterne er dem, der i sagforholdet skaber referencen ved, netop fordi de har reference, at kunne lade sig udpege, medens verbet udtrykker, hvori relationen består imellem entiteterne, hvordan de er forbundne⁸². I *Il a arrêté de fumer* illustreres dermed det sagforhold, hvor *arrêter* definerer sine to argumenters,

⁸¹ Se Herslund (red.) (1997:1): *Det franske sprog, Kapitel II: Konsistens*: ”De har ikke nogen eksistens uafhængigt af de (nominale) entiteter, som deltager i situationerne” samt Herslund (red.) (1996:6): ”.. ikke kan udpege en verbalsituation uden at inddrage de entiteter, der etablerer den, mens entiteterne i de fleste tilfælde sagtens kan udpeges (fx personer og ting)”

⁸² Se Herslund i Sørensen (red.) (1988:6): *”Valency. Three Studies on the Linking Power of Verbs”*

nemlig *Il* og *de fumer*'s, relation til verbalsituationen *arrêter*, [”ikke at fortsætte med ngt.”]: *Il* er Agenten, i.e. *den/det, der ikke fortsætter med ngt*, og *de fumer* er Patient, *den/det, der ikke fortsættes med*. Dermed forbindes de to VL også til hinanden:

(Fig. 7)

2.1.1 Subjektet

I forbindelse med kravet om formel realisering af VL er det ovenfor nævnt, at S, undtaget i imperativkonstruktioner og som det eneste af verbets VL, optræder obligatorisk i enhver finit sætning, hvilket skyldes den *propositionskonstituerende funktion*, i.e. den *sætningsdannende funktion*, som S altid besidder. I intransitive strukturer tildeles S derudover også den *prædikatskonstituerende funktion*, som ellers, i transitive strukturer, forbeholdes O (se kap. 2.1.2 nedenfor). I Herslunds arbejde er denne propositionskonstituerende funktion, som kendetegner S, den ganske overordnede definition på S, endskønt også andre karakteristika, såsom *uudtrykt S* og *S' adfærdsegenskaber*, præsenteres ⁸³.

S kan spille de semantiske roller *Agent-*, *Patient-*, *Experient-* og *Location-*rollen, hvilket naturligvis afhænger af det enkelte verbs denotation og distribution: alle verber, der råder over en Agent-rolle, vil fx altid søge at mætte S-pladsen med denne (Herslund (red.) 1996:76) (alle følgende fire eksempler er fra Busse & Dubost 1977):

⁸³ Se Herslund (red.) (1996:58 + 149)

- (100) *Il a assassiné le cousin du ministre* (*Il: Agent*, den handlende (både den kontrollerende/initiativtagende og den udøvende))
- (101) *Pierre est linguiste, Pierre a pris de l'âge* (*Pierre: Patient*, den handlingen går ud over)
- (102) *Je vois maintenant ce que vous voulez dire* (*Je: Experient*, den, der udsættes for en perceptuel eller emotionel påvirkning)
- (103) *Il a beaucoup d'esprit, Elle porte son nom* (*Il / Elle: Location*, det sted, der etableres en relation til ⁸⁴)

2.1.2 Objektet

Som S kan O også spille de semantiske roller *Patient*, *Experient* eller *Location*, men forbindes til gengæld dårligt med *Agent*-rollen:

- (104) *La voiture a renversé le piéton* (*le piéton: Patient*, den handlingen går ud over) (Busse & Dubost 1977)
- (105) *Le mauvais temps persistant l'a dégoûté de poursuivre son voyage* (*le: Experient*, den udsættes for en perceptuel eller emotionel påvirkning) (Busse & Dubost 1977)
- (106) *Julie a chargé la voiture de caisses* (*la voiture: Location*, det sted, der etableres en relation til) (Herslund (red.) 1996:103 + 104)

I modsætning til S er O ikke en fast og uundværlig del af en finit sætning. I sagens natur forekommer O kun i *transitive konstruktioner* og har ikke engang da, som tidligere nævnt, krav på at være formelt realiseret. Ikke desto mindre er der sagt meget om O's utroligt tætte tilknytning til verbet, som må ses i lyset af O's *prædikatskonstituerende funktion* ⁸⁵: O danner det prædikativiske fundament sammen med verbet i den transitive sætningsstruktur. Denne *prædikatskonstituerende enhed* eller denne *symbiose*, som O indgår med verbet, er Herslunds definition på O.

⁸⁴ Eksemplet *Il a beaucoup d'esprit* skal læses som at "*meget indsigt er placeret hos ham / på hans ejendom / i hans besiddelse / i hans varetægt*". Se også Herslund (red.) (1996:89) om Location-rollen

⁸⁵ Se Herslund (red.) (1996:83 + 100): "*Hvis O er det til verbet tættest knyttede led, skulle man vente, at verber ofte følges af obligatorisk udtrykt O*"

Et verbum får først endelig betydning i en bestemt kontekst vha. af de entiteter, der omgiver det, i.e. vha. sine *VL* eller rettere vha. *konstituenterne* i disse. I transitive konstruktioner spiller O *den særligt vigtige fundamentale argumentrolle som del af det prædikativiske fundament*: ”*C’est l’argument qui entretient les rapports les plus intimes avec le verbe, qui détermine son sens exact*” (Herslund i Schøsler 2000:35). Selvom *arrêter* har samme denotatum i *Il a arrêté de fumer / son travail / le voleur*, alle transitive konstruktioner, kan de enkelte sagforhold først rigtigt fortolkes semantisk, idet O impliceres. O er på mange måder det til verbalet tættest knyttede led: i kraft af sin prædikatskonstituerende funktion udfylder det en hel *fundamental valensplads* ved leksikalsk at indsnævre og præcisere verbalsituationen (Herslund & Sørensen 1990:54). Sammen med det sætningsdannende S indgår prædiketet nu en helhed, hvorved *prædikationen* og herved *propositionen* etableres: ”*Si l’objet est l’argument constitutif du prédicat, le rôle du sujet est de se combiner avec ce prédicat pour former une prédication. Le sujet est l’argument constitutif de la prédication et l’actant responsable de la création d’une proposition*”⁸⁶, i.e.

Transitiv struktur: ***S + præd. fundament_[V+O] = prædikation → proposition***

I intransitive strukturer overtager S som nævnt den fundamentale argumentrolle og har nu både den propositions- og prædikatskonstituerende funktion:

Intransitiv struktur: ***S + præd. fundament_[V] = prædikation → proposition***

Denne anskuelse af et af VL’ne, som i forhold til argumenttageren må anses som særligt vigtigt, *det fundamentale argument*, er af stor betydning for min analyse af de adjektivisk afledte adverbier, der, som valensbærere betragtet, også tager et argument, der er særligt betydningsfuldt for adverbiet og indgår en enhed med det. *Prædiketet på sætningsniveau og adjektivet, adverbiet eller participiet på syntagmeniveau har fundamental argumentstatus i forhold til adverbiet*, og i eksemplet

---

⁸⁶ Se Herslund (2000:35) :”*L’actant fondamental et les verbes symétriques et réfléchis de l’ancien français*” i Schøsler (red.)”*La valence, perspectives romanes et diachroniques*” samt Herslund (red.) (1996:85)

(107) *Vous pouvez placer, perpendiculairement à la première couche, (et donc aux solives), une seconde couche d'isolant*

ser vi en særlig relation mellem prædikatet (verbal og O), *placer une seconde couche d'isolant* og *pendiculairement*, og adverbiet, fordi den af prædikatet denoterede situation *placer une seconde couche d'isolant* – eller [*le placement d'une seconde couche d'isolant*] – tilføres den egenskab, der er denoteret ved *perpendiculairement*:

L'activité [placer une seconde couche d'isolant], verbalement évoquée, est déclarée [perpendiculairement]

Der redegøres for hhv. adjektivets og adverbets prædikativiske fundament i kap. 2.2.1 og 2.3.1.2.

Dog er der som tidligere nævnt en forskel i *implikationsforholdet*, hvis man betragter de måder, hvorpå hhv. verbet, adjektivet og adverbiet implicerer deres fundamentale argumenter: verbet implicerer sit fundamentale led pga. den situation, det denoterer, medens adjektivet og adverbiet implicerer deres fundamentale led via deres prædikative natur og derfor kræver en særlig ”aftagerflade” på afstand af deres syntagmer. Inden jeg præsenterer adjektivet og adverbets valensstrukturer i hhv. kap. 2.2 og 2.3 og herunder uddyber adverbets to VL, skal dog ganske kort redegøres for den tredje og sidste type af verbets VL, *adjekt-relationen*, som udmærker sig ved at spille en særlig rolle i forhold til netop det fundamentale argument, og som også er af stor betydning for mit arbejde med adverbiernes valens.

2.1.3 Adjektet og den sekundære prædikation

Betegnelsen *adjekt* er som sådan konstrueret af Herslund & Sørensen. Den dækker dels de to prædikative led, *subjektsprædikat (SP)* og *objektsprædikat (OP)*, dels en lille række præpositionelle led af lokativ natur, *lokativobjekt (LOK)*, *dativobjekt (DAT)* og *præpositionsobjekt (PO)*. Det må siges at være fem umiddelbart ret forskellige grammatiske relationer. Den Location-rolle, som adjektet ifølge Herslund & Sørensen spiller, afslører dog, at de fem VL faktisk deler fællestræk, som kan forklares med afsæt i adjektets grundlæggende indhold, nemlig ”*en placering af noget i forhold til noget, dvs. at det grundlæggende indhold er Location*”. Der er tale om, at ”*denotatum*

for det fundamentale led rumligt placeres i forhold til denotatum for adjektet” (Herslund (red.) 1996:179 + 192 samt Herslund & Sørensen: *Om adjekter* 1994:6). Det turde forekomme indlysende i sætninger særligt med LOK, men også med DAT og PO (alle fire eksempler er fra Busse & Dubost 1977):

- (108) *Un contrat de dix ans me lie à cette entreprise* (LOK) ((konkret) placering af *me* i forhold til *à cette entreprise*)
- (109) *Vous lui prêtez beaucoup trop d'importance* (DAT) ((abstrakt) placering af *beaucoup trop d'importance* i forhold til *lui*)
- (110) *Il le supplie de ce qu'il soit indulgent* (PO) ((abstrakt) placering af *le* i forhold til *de ce qu'il soit indulgent*)

Til gengæld kan det synes vanskeligt at påvise det lokative element i adjekter, som er konstituerede af SP og OP. Men *Location*, ligesom hos DAT og PO, skal imidlertid forstås abstrakt: adjektets fem muligheder for manifestation må ses som *metaforiske udvidelser* af grundbetydningen *Location*, og SP og OP refererer til *en placering af det fundamentale led i forhold til en tilstand* eller *en klasse* (se Herslund i Baron, Herslund og Høeg Müller (red.) 2002):

- (111) *Il est et il reste l'un des écrivains les plus intéressants de notre époque*
(SP) ((abstrakt) placering af *il* i forhold til klassen *les écrivains les plus intéressants de notre époque*)
(Busse & Dubost 1977)
- (112) *Les hommes n'épousent jamais les filles qu'ils mettent enceintes ?*
(OP) ((abstrakt) placering af *les filles* i forhold til tilstanden *enceintes*) (Herslund (red.) 1996:188)

Vi ser altså, at der via adjektet faktisk indføres en ekstra dimension af betydning i sætningen, som opstår ikke bare mellem verbum og adjekt, men mellem *det fundamentale led og adjektet*. Denne nye relation kaldes *den sekundære prædikation*, og den afspejler forholdet mellem det fundamentale led og adjektet i en konstruktion med *être*. Den sekundære prædikation, udtrykt ved konstruktionen med *être*, markerer så at sige *resultatet af lokaliseringen* af det fundamentale led i forhold til adjektet – med andre ord *”etableres den som en følge af den primære prædikation”* (Herslund &

Sørensen: *Om adjekter* 1994:6). Sagt lidt groft kan man sige, at *être* i sig selv denoterer en *placering*:

		'Fundamentalt led	ETRE	adjekt'
<i>Un contrat de dix ans me lie à cette entreprise</i> (LOK)	→	'me	ETRE	à cette entreprise'
<i>Vous lui prêtez beaucoup trop d'importance</i> (DAT)	→	'beaucoup trop d'importance	ETRE	à lui'
<i>Il le supplie de ce qu'il soit indulgent</i> (PO) ⁸⁷	→	'le	ETRE	de ce qu'il soit indulgent'

Her skiller DAT sig ud, da dens sekundære prædikation lader sig "vende om" i en konstruktion med *avoir*, og denotatum for adjektet herved kan gøres til S:

<i>Vous lui prêtez beaucoup trop d'importance</i> (DAT)	→	'lui	AVOIR	beaucoup trop d'importance'
---	---	------	-------	-----------------------------

Som *être* denoterer *avoir* også en *placering*, men i modsætning til *être*'s valensstruktur distribuerer *avoir* modtageren som S (se Herslund 1988:288 samt Herslund i Baron, Herslund og Høegh Müller (red.) 2002:17-33 ⁸⁸).

Den sekundære prædikation turde være ret åbenlys i de prædikative strukturer:

Il est et il reste l'un des écrivains les plus intéressants de notre époque (SP) →

'Fundamentalt led	ETRE	adjekt'
'il	ETRE	l'un des écrivains les plus intéressants de notre époque'

⁸⁷ Særligt PO må i mange tilfælde opfattes stærkt metaforisk: der er i dette eksempel fx tale om, at *il* placeres i retning af *de ce qu'il soit indulgent*, i.e. at *han* placeres i retning af overbærenhed

⁸⁸ Herslund (1988): *Le datif en français*, Herslund (2002): *Adjektet – 20 år efter*. I Baron, Herslund og Høeg Müller (red.) *Lingvistiske essays til minde om Finn Sørensen*

Les hommes n'épousent jamais les filles qu'ils mettent enceintes ? (OP) →

'Fundamentalt led   ETRE   adjekt'
                           'les filles   ETRE   enceintes'

I Herslund (red.) (1996:45 + 50) beskriver man den sekundære prædikation som underordnet, da den som ovenfor vist nærmest er en videreudvikling eller i hvert fald *en gentagelse af allerede eksisterende VL, som sættes i en ny relation med hinanden*. Det rokker dog ikke ved adjektets status som VL: på lige fod med S og O er adjektet impliceret af verbets leksikalske indhold. Men det er *en marginal status*, fordi den kobles på de helt grundlæggende relationer, som S og O på forhånd har etableret med verbet, nemlig den *propositionskonstituerende* og den *prædikatskonstituerende funktion*.

På trods af de fem umiddelbart ret forskellige grammatiske relationer, som betegnelsen adjekt dækker over, manifesterer de ifølge Herslund & Sørensen alligevel samme relation ved at være indbegrebet af det semantiske indhold Location og ved derfor altid at være udsat for, at "*denotatum for det fundamentale led placeres i forhold til denotatum for adjektet*". Men et andet væsentligt argument for at antage, at de fem typer tilhører samme grammatiske relation, er, at de *gensidigt fortrænger hinanden*. Ligesom verbet kun råder over ét S og ét O, må et verbum vælge én af de fem mulige manifesteringer af sit adjekt, og *der findes derfor ikke verber, der både tager fx DAT og SP eller DAT og PO*⁸⁹.

Også i forhold til en undersøgelse af adverbets valens kan man tale om *en placering af denotatum for det fundamentale led i forhold til denotatum for et andet led*. I det følgende eksempel, hvor adverbiumsntagmet fungerer som frit adverbial, er 1. relat, i.e. det fundamentale led, udfyldt af prædikatet *discuter le bien-fondé de la décision*,

(113) *Préalablement à toute négociation, il faut discuter le bien-fondé de la décision*

⁸⁹ Om man så betragter eksemplerne *Qu'il ne soit pas chez lui, cela me semble improbable* og *Le conférencier nous a parlé longuement de la situation actuelle*, alle fra Busse & Dubost (1977), som undtagelser fra dette, eller som at det ene af de to VL-lignende led i eksemplerne i virkeligheden er *modifikatorer*, er en diskussion, der ikke vil blive taget her

Faktisk synes der også at være en relation mellem adverbets fundamentale argument, *discuter le bien-fondé de la décision*, og styrelsen i det præp.synt., *à toute négociation*, som adverbiet derudover tager som VL. I én eller anden forstand er der tale om, at *denotatum for adverbets fundamentale led placeres rumligt eller temporalt i forhold til denotatum for styrelsen i det til adverbiet knyttede præp.synt.*, ligesom vi har set, at denotatum for verbets fundamentale led placeres i forhold til denotatum for adjektet i den sekundære prædikation. I vores eksempel placeres altså *discuter le bien-fondé de la décision* temporalt i forhold til *toute négociation* ved *i tid* at være realiseret som den første af to entiteter:

Specialdenotation: [temporalitet]	1. relat: prædikat (tilføres egenskaben [”foranliggende”]) Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]	2. relat: styrelse i præp.synt.: Semantisk rolle: [temporalt sidst beliggende referent]
<i>Préalablement</i>	<i>Discuter le bien-fondé de la décision</i>	<i>Toute négociation</i>

Faktisk opleves denne placering stærkt hos adverbiet, idet der i virkeligheden, som hos det tilsvarende adjektiv, er tale om ”subjektive metaforiske udvidelser af oprindeligt geometriske relationer”. Og som vist i kap. 1.2.2, *Den geometriske relation*, er netop de i denne afhandling afgrænsede adverbier særligt egnede til at ”bære” sådanne geometriske relationer, metaforiske eller ej, der udtrykker en rumlig placering mellem to entiteter (se også henvisning til Lyons i kap. 1.2.2). Denne placering af denotatum for adverbets fundamentale led i forhold til denotatum for 2. VL uddybes nærmere i kap. 2.3.2.3 nedenfor.

I kap. 2.2 bevæger jeg mig et trin ned i sætningsanalysen på syntagmeniveau og præsenterer noget af Herslund & Sørensens arbejde med *adjektivet som argumenttager*.

2.2 Valens i andre ordklasser end adverbiet: adjektivernes valens

I meget høj grad deler adverbierne, der er genstand for analyse i denne afhandling, valensgrammatiske træk med det adjektiv, det er deriveret af, er det omtalt i kap. 1.1.1. Vi kan derfor hente brugbar leksikalsk information i netop dette adjektiv. Inden jeg redegør for adverbets valens i kap. 2.3, vil jeg derfor præsentere noget af Herslund & Sørensens arbejde med *adjektivet som argumenttager*. Opfattelsen af valens på de to ordklasser er umiddelbart den samme – begge denoterer egenskaber, og begges funktion er at beskrive en anden størrelse med denne egenskab –, og der tages derfor stadig afsæt i definitionen ”VL defineres som de led, der som argumenter impliceres af valensbærerens leksikalske indhold”. Jeg vil i det følgende uddybe implikationsforholdet mellem adjektivet som argumenttager og bestemte led som dets argumenter velvidende, at adjektivet har andre og mere begrænsede muligheder for at danne strukturer i sammenligning med verbet.

Vi kan ikke helt anvende det samme paradigme af semantiske roller, som vi finder på sætningsniveau, på adjektivernes VL. Rollerne som Agent, Possessor, Experiencier etc. er dikterede af verbet og spilles derfor også i forhold til verbet. Adjektivet denoterer en egenskab, og det synes absurd at søge at definere fx en Agent i forhold til denne egenskab.

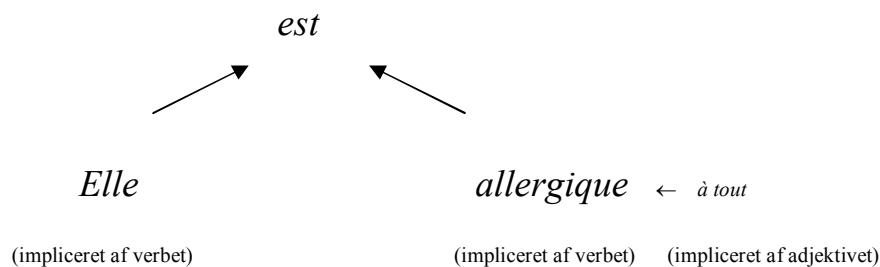
Jeg vil, i de to følgende kapitler 2.2 og 2.3 om hhv. adjektivets og adverbets valens, ikke anvende de semantiske roller, vi kender fra verbet. Ligesom vi heller ingensteds i Herslund & Sørensens arbejde finder disse roller anvendt i forhold til adjektivet. Men vi vil se, at mange adjektiver og adverbier ledsages af præpositionssyntagmer, som kan identificeres med de adjekter, vi finder på sætningsniveau. Disse præpositionelle komplementers adfærd kan fx generelt minde om den Location-rolle, som de tre adjektyper LOK, DAT og PO har på sætningsniveau, og Herslund deler da også de af adjektivet leksikalsk implicerede præp.synt.’er op i LOK, DAT og PO (Herslund i Van Durme 1996:29-36 samt Herslund (red.) 1996:250-275).

Det forhold, at det kan forekomme vanskeligt fuldkomment at trække det samme paradigme af verbets semantiske roller og VL ned over adjektivets og adverbets valensstruktur, skyldes, som

omtalt indledningsvis, for det første, at verber denoterer *situationer*, medens adjektiver og de i denne afhandling analyserede adverbier denoterer *egenskaber*, hvorfor det næsten giver sig selv, at de tre ordklasser implicerer deres argumenter forskelligt og til dels også tager forskellige argumenter (mere herom nedenfor).

For det andet adskiller de sig syntaktisk fra hinanden som argumenttagere på en række punkter, som jeg ikke skal præsentere fyldestgørende her. Men en væsentlig forskel er under alle omstændigheder, at adjektivets VL *ikke er sætningskonstituerende* som verbets VL og derfor kun kan producere *syntagmeled*. Herslunds inddeling af adjektivets adjekter som LOK, DAT og PO er således ikke sætningsled, i.e. de er ikke implicerede af verbet (Herslund (red.) 1996:32). Som underordnede deres kerne, adjektivet, ”gemmer” de sig bag denne og er som sådan urørlige i forhold til verbet. Verbet implicerer altså nok adjektivet, men ikke adjektivets eget præp.synt., her vist med eksemplet

(114) *Elle est allergique à tout.*

(Fig. 8)

Ligesom det i verbets tilfælde, som vist i kap. 2.1, ikke lader sig ikke gøre at konceptualisere *verbalsituationen* uden VL, er det også umuligt at forholde sig til *adjektivegenskaben*, komplekst set, uden samtidigt at registrere de implicerede entiteter, der bidrager til den fulde forståelse af egenskaben. Igen er her tale om det faktum, som er så indlysende, at det er vanskeligt at gøre sig klart, at det er sådan: elimineres denotatum for præp.synt. i eksemplet *Elle est allergique à tout*, så vi får *Elle est allergique*, betyder det ikke, at adjektpladsen ikke eksisterer mere. Den er blot slettet i

overfladen, men kan altid møttes af et præp.synt. Det synes at gælde for adjektivets adjekt som for verbets VL, at den materielle tilstedeværelse ikke er kriterium til definition af et VL. Formel realisering af adjektet eller ikke synes bestemt af det enkelte adjektiv.

Adjektivsyntagmet kan udfylde forskellige funktioner i sætningen:

- (115) *Je suis superstitieux à la tradition: je n'ai pas d'autre raison d'être* (adjekt) (Herslund i Van Durme (red.) 1996:36)
- (116) *Respectueux des consignes données, le juge avait appelé le docteur Rieux* (frit prædikativ) (Herslund (red.) 1996:274)
- (117) *Tu n'as trouvé, là-bas, une situation équivalente à celle d'ici ?* (attributiv i nominalsyntagma) (Herslund (red.) 1996:252)

Et adjektiv tager ét eller to VL: *det fundamentale led* alene som i

- (118) *Anne est toujours si amusante*

eller *et adjekt og det fundamentale led* som i

- (119) *Comment pourrais-je être utile à la République ?* (Herslund (red.) 1996:262)

Disse to typer af VL uddybes i kap. 2.2.1 og 2.2.2.

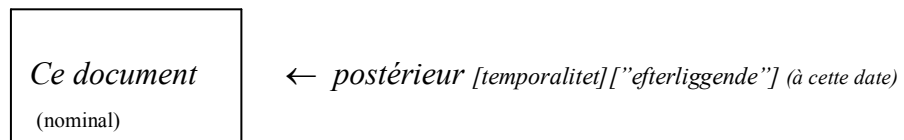
2.2.1 Det fundamentale argument

Det er ikke et generelt krav til et VL, som ovenfor nævnt, at det skal være formelt realiseret. Vi så, at verbet *arrêter* kræver en Patient, som verbalsituationen går ud over – en ”entitet, som Agenten ikke fortsætter med” –, uanset om entiteten er formelt realiseret eller ikke. Men Patienten er,

materielt tilstede eller ej, et helt grundlæggende bidrag til den semantiske fortolkning af *arrêter*. Selvom adjektiver denoterer egenskaber og verber situationer, og de dermed implicerer deres VL på forskellig vis, gælder dette grundlæggende bidrag til den semantiske fortolkning af valensbæreren også for adjektivets VL. Man kunne have lyst til at tilføje ”i særdeleshed for adjektivets *fundamentale led*”: impliceringen af netop dette VL forekommer endnu mere indlysende end impliceringen af adjektet (se nedenfor i kap. 2.2.2), idet ”et adjektiv altid implicerer, at der er et individ, som har den egenskab eller indgår i den relation, som adjektivet denoterer” (Herslund i Van Durme (red.) 1996:24), jf.

(120) *Ce document est légèrement postérieure à cette date*

Aftagerflade af specialdenotationen:

hvor referenten for *Ce document* tilføres den egenskab, *postérieure* denoterer. Det er værd at bemærke denne leksikalske implikation, at adjektivet med sin beskrivende natur nødvendigvis må kaste sin beskrivelse et sted hen, nemlig over på *aftagerfladen*. Implikationen er helt elementær ved adjektivet som argumenttager og fuldstændig upåvirkelig af dets ledfunktion som prædikativ eller attributiv. Implikationsforholdet er af væsentlig betydning for mit arbejde med adverbiet, som det vil blive vist i kap. 2.3.1, idet adverbiet jo også kræver en aftager for sin denoterede egenskab og derfor tager et fundamentalt argument.

At ”et adjektiv altid implicerer, at der er et individ, som har den egenskab, som adjektivet denoterer” må siges at være et *semantisk* anliggende. Syntaktisk finder man dog også en vis systematik for mange adjektivers vedkommende: ”Ved adjektiver afledt fra transitive verber er det verbets *O*, der udgør adjektivets *fundamentale argument*” – ”Ved adjektiver afledt fra intransitive verber er det verbets *S*, der udgør det *fundamentale argument for adjektivet*” (Herslund (red.) 1996:246). En transitiv sætning *Il accepte la proposition* kan sammenlignes med adjektivkonstruktionen *La proposition est acceptable*, og vi ser en sammenhæng mellem hhv.

verbets og adjektivets fundamentale led: det fundamentale led, O eller *la proposition*, i den transitive sætning, er i adjektivkonstruktionen blevet til den størrelse, der tillægges den egenskab, som *acceptable* denoterer.

Men da der faktisk ikke findes så mange adjektiver, der er afledt fra verber, som fx *acceptable*, *aimable*, i sammenligning med antallet af ”ægte” adjektiver, som fx *supérieur* og *postérieur*, finder jeg, at et fundamentalt led må defineres *semantisk*, i.e. at det er *den størrelse, som besidder adjektivets denoterede egenskab*. Denne definition må man fx anvende i eksempler som (...) *un artiste authentique que Tolstøi avait jugé, sans aucune modestie, supérieur à lui* samt *la vocalisation était nécessairement postérieure à la compilation* (Herslund (red.) 1996:250-251), hvor ingen af de to adjektiver er afledt fra verber, og vi derfor ikke kan bestemme det fundamentale led vha. verbets transitivitet. Det er da også denne *semantiske* definition, der vil blive anvendt i min afgrænsning af adverbets fundamentale led nedenfor.

Sætningens *prædikativiske fundament* dannes, er det forklaret i kap. 2.1.2, af *verbalet samt dets tætteste VL*, dets fundamentale argument. Som nævnt ovenfor gør det samme sig gældende for adjektivet, hvis fundamentale argument også er særligt knyttet til adjektivet i en sådan grad, at de to sammen skaber en enhed (Herslund & Sørensen i Van Durme (red.) 1996:24):

Adjektivisk konstruktion: *Præd. fundament = adjektiv + fundamentalt argument*

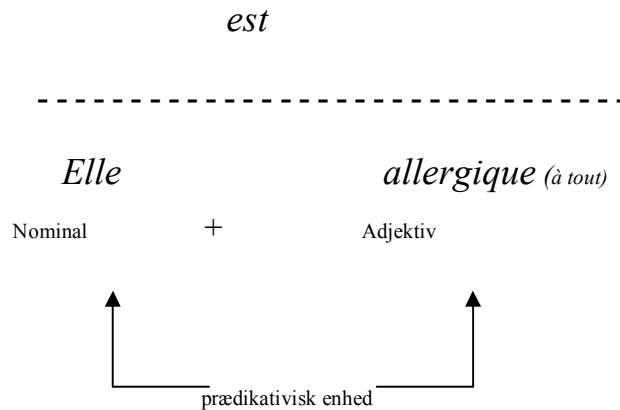
I de to eksempler

(121) *Elle est allergique à tout*

(122) *Jean est mûr pour le cabanon* (Picabia 1978:49)

er det prædikativiske fundament altså konstitueret af hhv. *Elle* og *allergique* samt *Jean* og *mûr*. Det gælder syntaktisk helt grundlæggende for adjektivet som valensbærer, at ”den fundamentale prædikativiske enhed (...) aldrig kan realiseres som et led bestående af et adjektivsyntagme, som

inde i sig har det fundamentale led” (Herslund (red.) 1996:244). Syntaktisk er adjektivets prædikativiske fundament altså realiseret som en af verbalet afbrudt enhed, i.e. med adjektivet som kerne og den fundamentale argumentplads mættet på afstand af adjektivsyntagmet. Det prædikativiske fundament etableres så at sige *uden om verbet*, bogstaveligt talt, her vist ved eksemplet *Elle est allergique à tout*:

(Fig. 9a)

2.2.2 Adjektet

Mange adjektiver udtrykker *geometrisk relationelle egenskaber*, som kan forsvares som ”*statiske modstykker til de dynamiske relationer*”, som mange adjekttagende verber denoterer (Herslund (red.) 1996:258). Den geometriske relation, der denoteres ved *comparable* i

(123) *Ses dépenses sont comparables à ses revenus*

svarer således til den relation, som situationen *comparer* denoterer i

(124) *Il compare ses dépenses à ses revenus*

Præpositionssyntagmet er i begge tilfælde den ene del af den geometriske relation, en slags modtager af den anden del. Og da verbets adjekts grundlæggende indhold er *Location*, fordi denne rolle markerer *placering af noget i forhold til noget*, og ”*adjektivets præpositionelle komplement kan identificeres med verbets adjekter*”, turde det også gælde for adjektivets adjekt, at *denotatum for adjektivets fundamentale led placeres i forhold til adjektivets adjekt*⁹⁰. I *Ses dépenses sont comparables à ses revenus* rammes *Ses dépenses* først og fremmest af *comparable*'s beskrivelse og får herved status af fundamentalt led. Herefter placeres det i forhold til adjektivets adjekt, *ses revenus*, pga. den geometriske relation – eller metaforiske udvidelse heraf –, som egenskaben *comparable* denoterer, ligesom vi ser det i den sekundære prædikation:

	<i>'Fundamentalt led</i>	<i>ETRE</i>	<i>adjekt'</i>
<i>Ses dépenses sont comparables <u>à ses revenus</u></i>	→ ' <i>ses dépenses</i>	<i>ETRE (COMPARABLE)</i>	<i>à ses revenus'</i>
<i>Tous rentrèrent alors chez eux, aveugles <u>au reste du monde</u></i> (Herslund (red.) 1996:263)	→ ' <i>tous</i>	<i>ETRE (AVEUGLE)</i>	<i>au reste du monde'</i>

2.3 Valens i andre ordklasser end verbet: adverbierne valens

I kap. 1 er vist, hvordan adverbiet implicerer sine to VL: via den denoterede geometriske relation implicerer adverbiet to relater, hvis forhold uddybes af dets specialdenotation. Nedenfor følger en nærmere undersøgelse af disse to relater, i.e. *det fundamentale argument* og 2. VL. I forhold til mit arbejde er det særligt følgende forhold, der interesserer mig:

- *konstituering af de to VL, i.e. såvel på aftagerfladen som i præpositionssyntagmet og såvel på sætnings- som på syntagmeniveau*
- *de to VL's status og forhold, ikke bare indbyrdes, men også til deres valensbærer*
- *adverbets prædikative fundament*

⁹⁰ Se Herslund (red.) (1996:242): ”Den anden klasse er adjektiver, som ud over deres fundamentale argument tager et adjekt, som relateres til det fundamentale argument, ligesom det er tilfældet ved verberne”

2.3.1 Det fundamentale argument

Adverbiets to VL, i.e. det fundamentale argument og 2. VL, uddybes nærmere i dette kapitel samt i kap. 2.3.2. Deres konstitueringsmuligheder kan i figur 10 skitseres som følger:

	Fundamentalt led (står på aftagerfladen) (1. relat)	2.VL (2. relat)
På sætningsniveau:	<i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet) [prædikat]	- <i>Verbalsituation</i> (anden- eller tredieordens entitet) [styrelse], fx: <i>Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat</i> - <i>genstand, som er publicly observable</i> (førsteordens entitet) [styrelse], fx <i>L'archet doit-il être toujours conduit perpendiculairement à la corde ?</i> - "abstract noun" (andenordens entitet) [styrelse], fx <i>Il faut entendre le témoin relativement à l'affaire</i>
På syntagmeniveau:	- <i>egenskab</i> (andenordens entitet) [adjektiv], i eksemplet tager <i>conséquemment</i> adjektivet <i>sain</i> som fundamentalt led: <i>Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres</i> - <i>egenskab</i> (andenordens entitet) [adverbium], i eksemplet tager <i>inversement</i> adverbiet <i>proportionnellement</i> som fundamentalt led: (..) <i>puisqu'il semble caractéristique de la politique de l'UE d'être inversement proportionnellement conforme à la volonté des peuples</i> - <i>verbalsituation</i> (andenordens entitet) [part.passé], i eksemplet tager <i>simultanément</i> participiet <i>acquis</i> som fundamentalt led: <i>Un spectre complet est simultanément acquis pour chaque pixel de l'image</i>	- <i>egenskab</i> (andenordens entitet) [adjektiv], i eksemplet <i>net</i> og <i>hygiénique</i> : <i>Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres, i.e. [saines conséquemment à la propriété [nette et hygiénique]]</i> - <i>egenskab / verbalsituation</i> (andenordens entitet) [part. passé], i eksemplet <i>développée</i> : <i>La France développée au Nord et à l'Est est comparativement vide à l'Ouest et au Sud-Ouest, i.e. [vide comparativement à la propriété [développée]]</i>

(Fig. 10)

I kap. 2.1 og 2.2 har jeg omtalt hhv. verbets og adjektivets fundamentale argument som en størrelse i disse ordklassers valensstruktur, som har en særlig status, og som sammen med hhv. verbet og adjektivet danner det prædikativiske fundament. Verbet implicerer sit fundamentale led via den verbalsituation, det denoterer, medens adjektivet implicerer sit fundamentale led via sin prædikative natur og derfor kræver en særlig ”*aftagerflade*” på afstand af sit syntagme, en flade som mættes af netop det fundamentale argument. Da adverbiet ved afledningen fra adjektivet jo bevarer den beskrivende funktion og dermed også tager et fundamentalt argument, præsenteres denne for adverbiet så vigtige fundamentale aftagerflade nærmere i følgende kapitel.

2.3.1.1 Konstituenten på aftagerfladen

Som det er forklaret i kap. 2.2.1, definerer jeg det fundamentale led *semantisk* i den forstand, at det refererer til

*den verbalsituation/egenskab, som står på adverbets aftagerflade,
og som derved tilføjes den egenskab, som adverbiet denoterer
via sin specialdenotation*

Som det også fremgår af figur 10 ovenfor, finder vi således på adverbets aftagerflade *en verbalsituation*, denoteret af *prædiketet*, eller vi finder, på syntagmeniveau, denotatum for *en anden egenskab*, denoteret af *et adjektiv* eller *et andet adverbium* (eventuelt en verbalsituation denoteret af et part.passé), i.e. genstande, der, som forklaret i kap. 1.1.2, tilhører *anden- og tredieordens entiteter* i Lyons’ ontologi.

Begrebet aftagerflade skal altså forstås som et område eller en plads, som adverbiet har til rådighed i sin valens, og som kun kan møttes af en verbalsituation på sætningsniveau eller af en anden egenskab eller en verbalsituation på syntagmeniveau

I eksemplet

(125) *C'était en même temps que se développait l'habitat, conséquemment à l'extension de l'agglomération parisienne*⁹¹

hvor adverbiet fungerer som frit adverbial på sætningsniveau, gælder det altså, at

L'activité [l'habitat + se développer], verbalement évoquée, est déclarée [conséquemment]

I eksemplet

(126) *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM*⁹²

hvor adverbiet beskriver denotatum for sit fundamentale led på syntagmeniveau som adverbial bestemmelse, gælder det tilsvarende, at

La propriété [sain], adjectivalement évoquée, est déclarée [conséquemment]

i.e., at denotatum for *net* og *hygiénique* [følges af] egenskaben *sain* (eller "pga." egenskaberne *net* og *hygiénique* opstår egenskaben *sain*) som vist i figur 10.

⁹¹ www.archeo.cg94.fr/noticesarcheo/villejuif

⁹² www.artestructo.be/info

Som situationsbeskrivende på sætningsniveau fungerer adverbierne, der er genstand for analyse i min afhandling som *frit adverbial*, *sætningsadverbial*, *verbaltilknyttet adverbial* eller, meget sjældent, som *VL*,

(127) Frit adverbial: *C'était en même temps que se développait l'habitat, conséquemment à l'extension de l'agglomération parisienne*

(128) Sætningsadverbial: *AMD avait 29.1 % du marché des desktops comparativement à 26.6 % un an auparavant, soit 9% de mieux*⁹³

(129) Verbaltilknyttet adverbial: *Les gamins étaient vêtus pareillement à leurs papas*⁹⁴

(130) VL: *Institut de St-Aubain (ISAN), 1977. Situé antérieurement à la rue de Bruxelles*⁹⁵

(Sætningen er tvetydig og kan både læses med spatial betydning, "beliggende foran/inden rue de Bruxelles", hvilket kvalificerer "la rue de Bruxelles" til VL, samt med temporal betydning, "tidligere beliggende i rue de Bruxelles")

Som egenskabsbeskrivende på syntagmeniveau er der tale om *en adverbial bestemmelse*,

(131) *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM*

Adverbiernes funktioner vises mere detaljeret i kap. 4.

Figur 11 er udarbejdet med udgangspunkt i eksemplerne (127) og (131), og den viser aftagerfladen i de to sætningsniveauer:

⁹³ <http://www.presence-pc.com/actualite/AMD-marche-22212>

⁹⁴ Christoph Schwarz: *Der nicht-nominale -ment-Ausdruck im Französischen* (1980:324)

⁹⁵ namur.homily-service.net/gennart/monuments_religieux_nam

Aftagerflade af specialdenotationen:

*se développer +
l'habitat*
(prædikat på sætningsniveau)

← *conséquemment* [[følge][”resulterende”] (à l’extension de l’agglomération parisienne)

sain
(adjektiv på
syntagmeniveau)

← *conséquemment* [[følge][”resulterende”] (à [net et hygiénique])

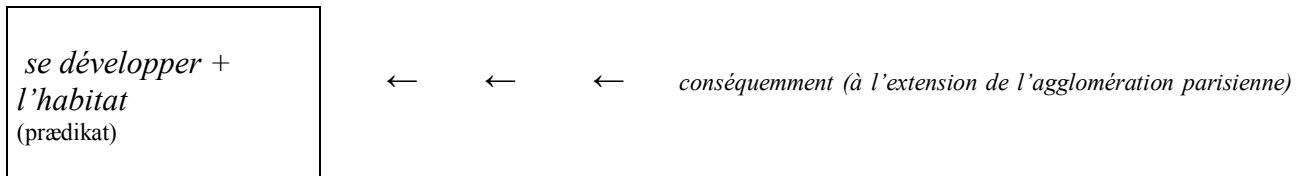
(Fig. 11)

Adverbets aftagerflade dækker således prædikat og adjektiv på hhv. sætnings- og syntagmeniveau. Fladen kan, som det fremgår af figur 10, på syntagmeniveau også dækkes af et andet adverbium og af et participium, men da der i de fleste tilfælde er tale om et adjektiv, der på syntagmeniveau beskrives af adverbiet, *er det først og fremmest dette par, i.e. [adverbiel bestemmelse + adjektiv], der er min undersøgelsesgenstand på syntagmeniveau*. Som det fremgår af figur 11 er *aftagerfladen på syntagmeniveau mindre end på sætningsniveau*: fladen på syntagmeniveau dækkes af én simpel konstituent, hvor konstituenten på sætningsniveau, prædikatet, er kompleks. Det er meget vigtigt at understrege, at *den implikation, at adverbiet med sin prædikative natur må kaste sin beskrivelse et sted hen, nemlig over på aftagerfladen, er helt elementær ved adverbiet som argumenttager og fuldkommen upåvirkelig af dets ledfunktion, som adverbial eller VL på sætningsniveau eller som adverbiel bestemmelse – ligesom adjektivets implikation af sit fundamentale led*.

Afhængigt af, om adverbiumsyttagmet fungerer som frit adverbial, sætningsadverbial, verbaltilknyttet adverbial eller VL, kan der være *en forskel i placeringen af fladen i forhold til adverbiet*: frie adverbialer og sætningsadverbialers aftagerflade er så at sige *placeret længere væk* ved at være mindre knyttede til verbalsituationen end verbaltilknyttede adverbialer og VL,

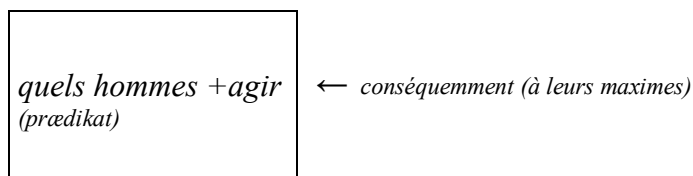
Frit adverbial:

C'était en même temps que se développait l'habitat, conséquemment à l'extension de l'agglomération parisienne

Verbaltilknyttet adverbial:

*Quels hommes agissaient toujours "conséquemment à leurs maximes"?*⁹⁶

(Fig. 12)

Men adverbiet er uanset ledfunktion helt igennem afhængigt af sin fundamentale aftagerflade. Det uhyre tætte forhold mellem adverbiet og ikke bare det fundamentale led som helhed, men først og fremmest verbalet, beskrives nærmere nedenfor i kap. 2.3.1.1.2.

Det er værd at bemærke, at *adverbiets skift fra sætnings- til syntagmeniveau*, med ganske få undtagelser, som forklares i kap. 4, *ikke synes at påvirke dets betydning*, herunder påvirkes dets status som valensbærer heller ikke:

[følge] :

(132) *Mais, corollairement à ces savoirs acquis, elle fortifie sa recherche intérieure : le « pourquoi je suis faite », oser s'avouer et explorer l'inné, cette capacité, ce don qu'elle possède, cette longue maturation qu'elle laisse épanouir*⁹⁷

(133) *Il est froid, tenace, personnel, corollairement hypocrite* (CNRTL)

⁹⁶ TLFi, *conséquemment*

⁹⁷ www.weleda-bebe.fr/fr/nos-conseils/conseils-de-professionnels

[overensstemmelse] :

(134) *Ces documents renferment des conseils émanant de spécialistes qui exhortent les fumeurs à arrêter de se faire intoxiquer par des produits dont la quasi-totalité est cancérigène. Pareillement à cela, des expositions sont actuellement organisées à travers plusieurs établissements à caractère culturels ou scientifiques montrant les ravages causés par le tabagisme*⁹⁸

(135) *Dans cette extrême déchéance il est toujours pareillement beau* (CNRTL)

[temporalitet]:

(136) *La loi a été votée antérieurement à son élection*⁹⁹

(137) *Le cas échéant, il en informe l'État membre antérieurement responsable, celui qui conduit une procédure de détermination de l'État membre responsable*¹⁰⁰

[spatialitet]:

(138) *Nous vivons et agissons le plus souvent extérieurement à notre propre personne* (TLFI)

(139) *Quelque peu révoltée dans son for intérieur, mais extérieurement impassible* (CNRTL)

Det er dog klart, at man, fordi adverbets 2. VL ikke er formelt realiseret på syntagmeniveau, i forhold til *betydningsbeskrivelsen* må benytte sig af andre løsninger: *antérieurement* kan således ikke helt sidestilles med *avant*, ("inden") på syntagmeniveau, selvom adverbet i de to funktioner er bygget op af helt de samme leksikalske komponenter og i begge tilfælde tilfører egenskaben ["temporalt foranliggende"] til det fundamentale argument, uanset om dette konstitueres af et prædikat på sætningsniveau eller af et adjektiv, et adverbium eller et part.passé på syntagmeniveau. Og det er netop *denne tilførte egenskab*, som her ["temporalt foranliggende"], *som ved adverbets beskrivelse rammer det fundamentale argument på nøjagtigt samme måde uanset sætningsniveau* – det er som ovenfor nævnt kun størrelsen på den fundamentale aftagerflade i de to sætningsniveauer, der er forskellige. At adverbet til gengæld har problemer med formelt at realisere sit 2. VL på syntagmeniveau, selvom det stadig implicerer to relater, er et syntaktisk anliggende, som uddybes nedenfor.

⁹⁸ www.elwatan.com/Journee-mondiale-contre-le-tabagisme

⁹⁹ fr.thefreedictionary.com/antérieurement

¹⁰⁰ www.info-europe.fr/doc02

2.3.1.1.1 I syntagmet

Adverbiets aftagerflade mættes altså af *et adjektiv*, når adverbiet fungerer på syntagmeniveau. Imidlertid kunne man vælge, når adverbiet fungerer på syntagmeniveau, også at medregne adjektivets eget fundamentale argument, hvilket vil sige *nominalet*, i adverbiets fundamentale argumentflade – på samme måde som verbets fundamentale argument, S eller O, er medregnet, når adverbiet fungerer på sætningsniveau.

Adverbiet på syntagmeniveau tiltrækker imidlertid først og fremmest en anden egenskab som aftager af sin egen denoterede egenskab, hvorfor det er mellem adverbium og adjektiv, at der opstår en tilknytning. Adverbiet har heller ingen forbindelse til nominalet: det kan fx aldrig modificere det eller lægge semantiske eller syntaktiske restriktioner på det. Forholdet mellem adjektivet og dets fundamentale led vedrører således ikke forholdet mellem den adverbielle bestemmelse og dens fundamentale led, adjektivet.

*Derfor betragter jeg udelukkende adjektivet som dækkende adverbiets fundamentale aftagerflade, når adverbiet fungerer på syntagmeniveau*¹⁰¹

2.3.1.1.2 I sætningen

Adverbiets beskrivelse på sætningsniveau, er det vist i figur 1 i kap. 1.1.2, rammer *prædikatet*, som udtrykker den verbalsituation, verbet denoterer sammen med sit eget fundamentale argument. Opererer adverbiet på sætningsniveau, er det derfor prædikatet, der mætter adverbiets aftagerflade. Vi finder også eksempler, hvor nægtelser og mådesadverbialer kan anses for hørende til prædikatet, dersom sætningen indeholder disse størrelser. Vi så i kap. 1.1.2, hvordan hele sætningen *la France*

¹⁰¹ Denne afgrænsning skal naturligvis tages med det forbehold, der er taget ovenfor i kap. 2.3.1.1: ”*Fladen kan, som det fremgår af figur 10, på syntagmeniveau også dækkes af et andet adverbium og af et participium, men da der i de fleste tilfælde er tale om et adjektiv, der på syntagmeniveau beskrives af adverbiet, er det først og fremmest dette par, i.e. [adverbial bestemmelse + adjektiv], der er min undersøgelsesgenstand på syntagmeniveau*”

ne pédale pas très vite, i.e. inkl. nægtelse og mådesadverbial, dækker *comparativement's* fundamentale aftagerflade i følgende eksempel:

(140) *Et à ce petit jeu, la France ne pédale pas très vite, comparativement à la moyenne de l'ensemble des pays (taux de croissance mondial)*¹⁰²

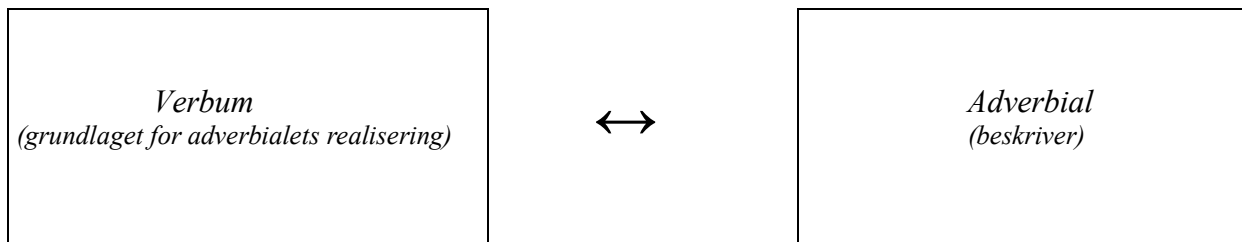
Derfor betragter jeg hele prædikatet - S eller O samt eventuelt nægtelse og/eller mådesadverbial - som dækkende adverbets fundamentale aftagerflade, når adverbiet fungerer på sætningsniveau

Et verbum har sin egen specialdenotation, men isoleret set ingen reference uden en eller flere referenter som deltagere i verbalsituationen, hvorfor adverbiet tager *hele prædikatet* som sit fundamentale led, er det forklaret i kap. 1.1.2 med reference til Langacker (1991:14). Men adverbiet på sætningsniveau tiltrækker først og fremmest *verbet* i verbalsituationen som aftager af sin specialdenotation, i.e. det er frem for alt verbet, der rammes af adverbets beskrivelse, og dermed også mellem adverbium og verbum, at der opstår en direkte forbindelse. Verbalsituationen eksisterer ikke uafhængigt af S eller O, men S eller O rammes kun indirekte, gennem verbet, af adverbets beskrivelse. Så selvom S eller O er del af adverbets fundamentale aftagerflade, *vedrører forholdet mellem S / O og verbet ikke forholdet mellem adverbiet og verbet*, og der er derfor ikke nogen direkte forbindelse mellem S / O og adverbiet, jf. som tidligere nævnt, at adverbiet ikke modificerer nominaler og heller ikke kan lægge semantiske eller syntaktiske restriktioner på det. Verbet er altså *kernen i adverbets fundamentale led*, i.e. *det primære fundamentale argument*. Uanset om adverbiet fungerer som frit adverbial, sætningsadverbial, verbaltilknyttet adverbial eller VL, kræver adverbiet på sætningsniveau et beskrivelsesgrundlag, verbalet:

Verbet berettiger adverbets realisering i sætningen. Er der ikke noget verbal, er der heller ikke nogen sætning, og følgelig heller ikke noget modifikationsgrundlag, hvilket betyder ikke nogen eksistensberettigelse for adverbiet

¹⁰² <http://obouba.over-blog.com/article-4849389.html>

Dette indbyrdes afhængighedsforhold, i.e. med verbet som fundament for adverbets eksistens og adverbiet, som omvendt beskriver verbet, kan afbildes som følger:

(Fig. 13)

2.3.1.2 Adverbets prædikative fundament

Ligesom adjektivet og dets fundamentale argument i adjektive konstruktioner sammen konstituerer adjektivets prædikative fundament, kan vi også, med udgangspunkt i adverbiet som valensbærer, betragte *adverbiet og dets fundamentale led, i.e. prædikatet, som adverbets prædikative fundament*:

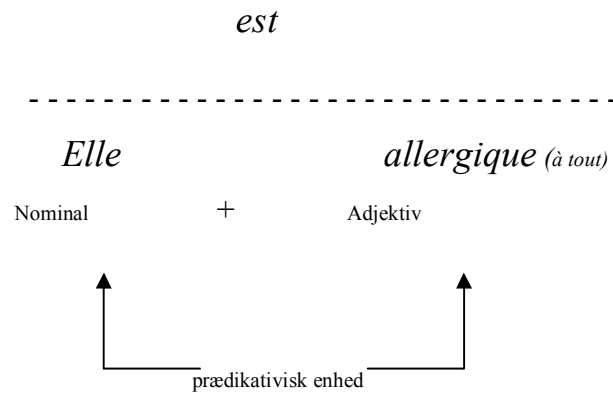
Adverbial konstruktion: Præd. fundament = [[fundamentalt argument] + [adverbium]]

I eksemplet *C'était en même temps que se développait l'habitat, conséquemment à l'extension de l'agglomération parisienne* består det prædikative fundament altså af

Adverbial konstruktion: Præd. fundament = [[l'habitat + se développer] + [conséquemment]]

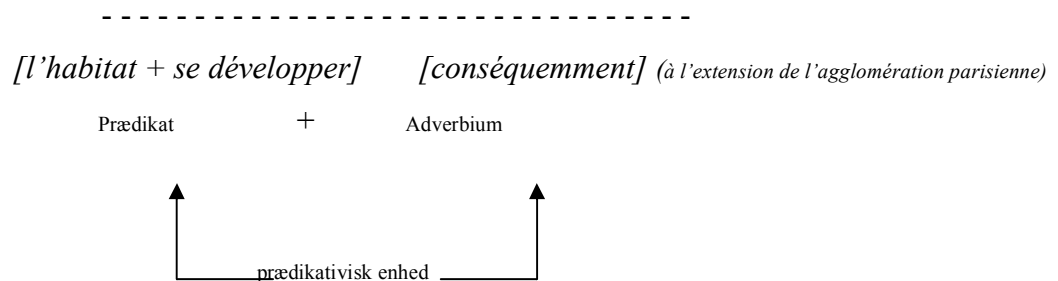
Som ovenfor nævnt gælder det for adjektivet, at "*den fundamentale prædikative enhed aldrig kan realiseres som et led bestående af et adjektivsyntagme, som inde i sig har det fundamentale led*" (Herslund (red.) 1996:244) – i figur 9a er eksemplificeret med *Elle est allergique à tout*. Adjektivets prædikative fundament er nemlig realiseret som *en diskontinueret enhed*, i.e. uden om verbalet og med den fundamentale argumentplads mættet på afstand af adjektivsyntagmet:

(Fig. 9a)

Helt på samme måde kan vi ikke tegne adverbets prædikative fundament: adverbets fundamentale aftagerflade indeholder jo netop adverbets primære fundamentale led, i.e. det for adverbiet så vigtige verbal. Adverbets fundamentale prædikative enhed realiseres altså *ikke uden om verbalet*, som adjektivets gør det – *verbalet er tværtimod en del af den prædikative enhed*. I figur 9b er eksemplificeret med *C’était en même temps que se développait l’habitat, conséquemment à l’agglomération parisienne*:

(Fig. 9b)

Som for adjektivet gælder det også for adverbiet, at *det prædikative fundament ikke kan realiseres som én kontinuert enhed, som indeholder det fundamentale led*: vi kan *ikke have et adverbiumsyntagme, i.e. med adverbiet som valensbærer, som samtidig bærer prædikatet inde i sig*. Men i modsætning til adjektivet har adverbets prædikative fundament faktisk *udseende som en sætning, i.e. med verbalet som valensbærer*, og i den forstand kan man altså sige, at adverbiet med sit fundamentale argument kan danne en kontinuert enhed, som blot ikke er et adverbiumsyntagme:

C'était en même temps que se développait l'habitat, conséquemment à l'extension de l'agglomération parisienne →

Adverbiets prædikativiske fundament: *[[l'habitat + se développer] + [conséquemment]] → l'habitat se développe conséquemment*

L'un a écrit inférieurement à l'autre →

Adverbiets prædikativiske fundament: *[[l'un + écrire] + [inférieurement]] → l'un a écrit inférieurement*

Lorsqu'une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat, son prix est librement fixé au moment de sa creation →

Adverbiets prædikativiske fundament: *[[une prestation + créer] + [postérieurement]] → une prestation est créée postérieurement*

Til gengæld producerer adverbiet uproblematisk sit eget syntagme med sit 2. VL, medens den prædikativiske enhed derimod realiseres med aftagerfladen mættet af det fundamentale led på afstand af adverbiumsyttagmet. Adverbiet får således *et overlap* i de to enheder, som det danner med sine to VL, hhv. sit prædikativiske fundament og adverbiumsyttagmet:

Lorsqu'une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat, son prix est librement fixé au moment de sa creation

← ← ← ← ← ← ←

ADVERBIETS PRÆDIKATIVISKE FUNDAMENT

<i>UNE PRESTATION EST CRÉÉE</i>	<i>POSTÉRIEUREMENT/ Postérieurement</i>	<i>à la signature du contrat</i>
---------------------------------	---	----------------------------------

a d v e r b i u m s y n t a g m e

→ → → → → → → →

(Fig. 14)

2.3.2 2. VL

I modsætning til adverbets fundamentale led, som kan fungere både på sætnings- og syntagmeniveau,

(141) Sætningsniveau: *La rue court parallèlement à la Seine*
(fundamentalt argument: *La rue + courir*)

(142) Syntagmeniveau: *Que le texte original soit parallèlement accessible en fac-similé donne une certaine liberté à la modernisation du texte*¹⁰³
(fundamentalt argument: *accessible*)

opererer 2. VL *altid på syntagmeniveau*, hvor det sammen med adverbiet konstituerer et kontinuert adverbiumsyntagme, i hvilket det er underordnet adverbiet.

2.3.2.1 Konstituering af 2. VL ved adverbets funktion på sætningsniveau

Adverbierne, som er empirisk genstand i denne afhandling, har, når de opererer *på sætningsniveau*, alle mulighed for *syntaktisk* at realisere deres 2. VL som *styrelse i et præpositionssyntagme, der indledes med præpositionalet à* (se kap. 1.2.1.1, *Syntaktisk realisering*).

Det er klart, at denne status som VL af et lavere sætningsniveau og som underordnet en kerne giver 2. VL et andet forhold til sin valensbærer i sammenligning med det fundamentale led. Vi ved, at kravet om formel realisering ikke kan anvendes som kriterium til et VL. Det må siges at gælde i særdeleshed for VL som adverbets 2. VL: mange af de adverbier, der underkastes analyse i denne afhandling, fungerer uproblematisk med et elimineret, men underforstået 2. VL. Til illustration følgende eksempler, som oprindeligt er fundet uden formelt realiseret præpositionssyntagme:

---

¹⁰³ www.berardier.org/projet

- (143) *les Goa'ulds étant venus postérieurement [à x] et ayant été impressionnés par le principe même de la pyramide*¹⁰⁴
- (144) *Si vous reprogrammez, révisiez ou renommez subséquentement [à x] l'une des caractéristiques précédentes, cette opération ne comptera pas à titre de participation additionnelle au Concours*¹⁰⁵
- (145) *Je cherche un stage préférentiellement [à x] dans les domaines qui concernent mes études, mais à la fin j'accepterai n'importe quel travail*¹⁰⁶

Det er således et syntaktisk anliggende, som ikke vedrører valens, at ganske få adverbier som *conformément* imidlertid ikke kan virke uden eksPLICIT udtrykt 2. VL

(146) *Pierre agit conformément à la loi*

→ * *Pierre agit conformément*

(147) *ISO 14001 : construire votre système de management conformément aux exigences de la norme*¹⁰⁷

→ * *ISO 14001 : construire votre système de management conformément*

Samtidigt er præpositionssyntagmet meget tæt knyttet til adverbiet og kan ikke fungere uden det: som vist i kap. 1.2.1.1 vil den sætning, som adverbium og præpositionssyntagma har deres virke i, blive ugrammatisk eller semantisk ukohærent, dersom adverbiet elimineres.

Den størrelse, adverbiet kræver til mætning af sin fundamentale aftagerflade, udfyldes på sætningsniveau altid af en tredjeordens entitet, nemlig prædikatet. 2. VL's konstituenten kan derimod variere, som det er vist i figur 10 ovenfor:

¹⁰⁴ www.stargate-fusion.com/forum-stargate/lofiversion

¹⁰⁵ www.cartescibc.com/reglementconcours10000

¹⁰⁶ www.chambéry.enligne-fr.com/annonce

¹⁰⁷ www.boutique-formation.afnor.org/ecpfr/2009/environnement-securite-et-developpement-durable

	<p style="text-align: center;">Fundamentalt led (står på aftagerfladen) (1. relat)</p>	<p style="text-align: center;">2.VL (2. relat)</p>
<p>På sætningsniveau:</p>	<p><i>Verbalsituation</i> (tredieordens entitet) [prædikat]</p>	<p>- <i>Verbalsituation</i> (anden- eller tredieordens entitet) [styrelse], fx:</p> <p><i>Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat</i></p> <p>- <i>genstand, som er publicly observable</i> (førsteordens entitet) [styrelse], fx</p> <p><i>L'archet doit-il être toujours conduit perpendiculairement à la corde ?</i></p> <p>- "abstract noun" (andenordens entitet) [styrelse], fx</p> <p><i>Il faut entendre le témoin relativement à l'affaire</i></p>
<p>På syntagmeniveau:</p>	<p>- <i>egenskab</i> (andenordens entitet) [adjektiv], i eksemplet tager <i>conséquemment</i> adjektivet <i>sain</i> som fundamentalt led:</p> <p><i>Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres</i></p> <p>- <i>egenskab</i> (andenordens entitet) [adverbium], i eksemplet tager <i>inversement</i> adverbiet <i>proportionnellement</i> som fundamentalt led:</p> <p>(..) <i>puisque'il semble caractéristique de la politique de l'UE d'être inversement proportionnellement conforme à la volonté des peuples</i></p> <p>- <i>verbalsituation</i> (andenordens entitet) [part.passé], i eksemplet tager <i>simultanément</i> participiet <i>acquis</i> som fundamentalt led:</p> <p><i>Un spectre complet est simultanément acquis pour chaque pixel de l'image</i></p>	<p>- <i>egenskab</i> (andenordens entitet) [adjektiv], i eksemplet <i>net</i> og <i>hygiénique</i>:</p> <p><i>Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres, i.e. [saines conséquemment à la propriété [nette et hygiénique]]</i></p> <p>- <i>egenskab / verbalsituation</i> (andenordens entitet) [part. passé], i eksemplet <i>développée</i>:</p> <p><i>La France développée au Nord et à l'Est est comparativement vide à l'Ouest et au Sud-Ouest, i.e. [vide comparativement à la propriété [développée]]</i></p>

(Fig. 10)

På sætningsniveau relaterer adverbiet altså den verbalsituation, det beskriver, til enten *en verbalsituation* (den samme som i sætningen eller en anden), *en fysisk genstand, som er "publicly observable"*, eller til *et "abstract noun"*:

Verbalsituation til verbalsituation:

(148) *Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat*

(149) *Contrairement à beaucoup d'idées reçues, il n'existe pas d'interdiction absolue*¹⁰⁸

Verbalsituation til *fysisk genstand, som er "publicly observable"*:

(150) *L'archet doit-il être toujours conduit perpendiculairement à la corde ?*

Verbalsituation til *"abstract noun"*:

(151) *Il faut entendre le témoin relativement à l'affaire*

(152) *Une question, donc, qui n'est toujours pas résolue et qui reste, subséquemment à cet état de fait, sans réponse*¹⁰⁹

Herudover kan 2. VL, når adverbiet opererer på sætningsniveau, også referere til *tidsangivelser* – vi så i kap. 1.2.1.1.3 følgende eksempel:

(153) *Le corps a été construit antérieurement à 1940*

I sådanne eksempler må vi acceptere, at det i virkeligheden er en i det fundamentale led indbygget tidsangivelse, der relateres til denotatum for 2. VL, og altså ikke verbalsituationen:

(154) *Le corps a été construit [à un moment] antérieurement à 1940*

¹⁰⁸ <http://www.juriscom.net/pro/1/priv19990810.htm>

¹⁰⁹ www.cafeduglobe.net/rubabrac/rubabrac.htm

Det er denotatum for *un moment* – og ikke verbalsituationen –, der sammenlignes med denotatum for *1940*.

2.3.2.2 Konstituering af 2. VL ved adverbets funktion på syntagmeniveau

Derimod er det vanskeligt generelt at redegøre for konstituenten i adverbets 2. VL, når adverbet fungerer på syntagmeniveau, idet *adverbet her fungerer absolut*, i.e. uden præpositionssyntagme. 2. VL er ikke realiseret i et kontinuert adverbiumsyntagme på dette niveau, og vi må derfor tænke os til denne konstituent i en semantisk parafrase, hvor adverbiumsyntagmet inklusiv ”den tænkte” udfyldning af 2. VL rykkes op på sætningsniveau. Adverbet kan fx relatere denotatum for sit fundamentale led, i.e. *den egenskab*, det beskriver, til *en anden egenskab* eller til *en verbalsituation*:

Egenskab relateres til egenskab, her adjektiv til adjektiv:

(155) *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM*

→ *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et saines [conséquemment à la propriété [nette et hygiénique]] dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM*

Egenskab relateres til egenskab, her adjektiv til part.passé:

(156) *La France développée au Nord et à l'Est est comparativement vide à l'Ouest et au Sud-Ouest¹¹⁰*

→ *La France développée au Nord et à l'Est est vide à l'Ouest et au Sud-Ouest [comparativement à la propriété [développée] au Nord et à l'Est]*

(kan dog også betragtes som egenskab til verbalsituation, fordi *développée* er part.passé)

Adverbet på syntagmeniveau kan også beskrive *en verbalsituation*, konstitueret af et part.passé, og relatere denne *til en anden verbalsituation*:

---

¹¹⁰ TLF1

Verbalsituation til verbalsituation:

(157) *Un spectre complet est simultanément acquis pour chaque pixel de l'image, dans le domaine 0.35-5.2 μm*

→ *Un spectre complet est acquis simultanément [à x] pour chaque pixel de l'image, dans le domaine 0.35-5.2 μm*

(158) *Signé en bas à gauche et postérieurement daté : Claude Monet 72*

→ *Signé en bas à gauche et daté [postérieurement à la signature]: Claude Monet 72*

En meget væsentlig forskel på 2. VL på hhv. sætnings- og syntagmeniveau er, at 2. VL, når adverbiet fungerer på sætningsniveau, altid kan realiseres i et kontinuert adverbiums syntagme (i direkte forlængelse af adverbiet), men aldrig kan realiseres i et sådant, når adverbiet fungerer på syntagmeniveau som adverbial bestemmelse: *det er umuligt at indsætte andre led mellem den adverbielle bestemmelse og adjektivet/adverbiet/participiet:*

(159) *La France développée au Nord et à l'Est est comparativement vide à l'Ouest et au Sud-Ouest*

→ * *La France développée au Nord et à l'Est est comparativement [à x] vide à l'Ouest et au Sud-Ouest*

(160) *Signé en bas à gauche et postérieurement date: Claude Monet 72*

→ * *Signé en bas à gauche et postérieurement [à x] daté : Claude Monet 72*

Som det også fremgår af de semantiske parafraser i eksemplerne (157) og (158) ovenfor *flytter valensudfyldningen af 2. VL på syntagmeniveau derfor adverbiet fra foranstilling til efterstilling i forhold til sit fundamentale led, her også vist ved eks. (161):*

(161) *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM*

→ *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et saines [conséquemment à la propriété [nette et hygiénique]] dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM*

Vi finder dog undtagelser som fx *inférieurement*, som i følgende eksempel alligevel har muligheden for at realisere sit 2. VL til højre for adjektivet. I dette eksempel kræver valensudfyldningen af 2. VL altså undtagelsesvis *ikke*, at adverbiet flyttes fra foranstilling til efterstilling:

(162) *Je confirme que la lenteur de la sensodrive (identique à la 2-tronic de la 1007, du coup) n'est pas très agréable et se comporte de manière inférieurement agréable à la boîte robotisée de la 107*¹¹¹

Under alle omstændigheder er der altså *en syntaktisk forskel* på realiseringen af 2. VL i de to sætningsniveauer, men kun hos ganske få adverbier *en semantisk forskel*. For hos *relativement*, *supérieurement* og *inférieurement* kan man diskutere valensen på syntagmeniveau. Er *relativement* overhovedet valensbærende i et eksempel som

(163) *Cette île, relativement petite, est à 1h30 de bateau de l'aéroport*¹¹²

eller er der sket en ændring i dets betydning i sammenligning med dets funktion på sætningsniveau:

(164) *Mesurer deux grandeurs relativement à une troisième*

Denne diskussion genoptages i kap. 4 om *Adverbiumsyntagmets funktioner*.

2.3.2.3 Placering af denotatum for det fundamentale led i forhold til denotatum for 2. VL

I kap. 2.2 er omtalt problemet i at anvende det samme sæt af semantiske roller, som vi kender fra verbet, hvilket bl.a. hænger sammen med, at verber og adverbier denoterer så forskellige begreber som situationer og egenskaber, og de semantiske roller følgelig dikteres herefter. Men én af de i forhold til verbet definerede semantiske roller finder jeg imidlertid overordnet kan dække den type semantiske roller, som karakteriserer adverbets 2. VL, nemlig *Location*-rollen. For som forklaret

¹¹¹ www.forum-peugeot.com/Forum/forum-peugeot

¹¹² Eksemplet er fra abstract af Martine Schuwer på kollokvium om intensitetsmarkører: *Intensité, degré, comparaison* på universitetet i Brest, juni 2003

om verbets adjekt i kap. 2.1.3 er dets grundlæggende indhold *Location*, som må forstås som *det sted eller den referent, der etableres en relation til*, og som i mange tilfælde skal læses *metaforisk*. Begge adverbets VL er relater i en relation, men som det vil blive forklaret nedenfor, har adverbets 2. VL derudover status som *modtager af den placering*, der finder sted, idet *denotatum for det ene relat placeres i forhold til denotatum for det andet relat*. I kap. 1.2.1.1 om *Syntaktisk realisering* er denne placering af denotatum for de to VL i forhold til hinanden omtalt som *en konfrontation mellem dem*, en konfrontation, der syntaktisk er realiseret i sætningen vha. præpositionalet *à*, som markerer en retning hen mod denotatum for 2. VL. 2. VL kan derfor defineres som

den referent/verbalsituation/egenskab, der etableres en relation til

I forbindelse med verbets valens er det i kap. 2.1.3 vist, hvordan der via adjektet tilføres en ekstra dimension af betydning til sætningen – en betydning, som opstår mellem verbets fundamentale led og dets adjekt. Denne nye relation mellem de to VL, *den sekundære prædikation*, afspejler i en semantisk parafrase forholdet mellem dem i en konstruktion med *être*:

[Fundamentalt led *ETRE* adjekt]

Il compare ses dépenses à ses revenus (PO) → 'ses dépenses *ETRE* à ses revenus'

Relationen etableres altså som følge af den primære prædikation, som det valensbærende verbum allerede har skabt.

På samme måde placeres denotatum for adjektivets fundamentale led i forhold til denotatum for dets adjekt:

[Fundamentalt led   ETRE   adjekt]

La gare est comparative à une figuration d'une separation difficile → la gare   ETRE (COMPARATIF)   à une figuration (..) ¹¹³

La fonction de Mbombog est comparative à celle de démiurge → la fonction   ETRE (COMPARATIF) à celle de démiurge ¹¹⁴

Mellem adverbets fundamentale led og dets 2. VL finder vi den samme relation:

(165) *Les taux des IgG4 spécifiques du Fel d 1 montraient une association statistiquement significative avec la présence d'un chat au domicile, avec des taux plus élevés chez les patients ayant un chat au domicile comparativement à ceux n'en ayant pas ¹¹⁵*

[Fundamentalt led	ETRE	adjekt]
→ [avoir + un chat]	ETRE (COMPARATIVEMENT)	à ceux n'en ayant pas

Velvidende, at adverbets valensflade er mere kompleks end adjektivets – i hvert fald den fundamentale aftagerflade er større end adjektivets –, er der altså også i adverbets valens tale om, *at denotatum for adverbets fundamentale led placeres i forhold til denotatum for 2. VL*, ligesom vi har set verbet og adjektivet placere deres to VL i forhold til hinanden. Både adjektivet og adverbiet tilfører i øvrigt denne placering *den beskrivelse*, der ligger i deres prædikative natur, i.e. *denotatum for det fundamentale led placeres [”sammenlignet”] i forhold til denotatum for 2. VL*. Nedenfor i kap. 3, *Adverbiernes denotationsdesign*, klassificeres adverbierne i forhold til deres specialdenotation, [*temporalitet*], [*spatialitet*], [*følge*] og [*overensstemmelse*], og inden for hver af disse typer af specialdenotation beskriver adverbiet denotatum for sit fundamentale led som fx [*”temporalt foranliggende”*] (fx *antérieurement*), [*”temporalt efterliggende”*] (fx *ultérieurement*), [*”følgende”*] (fx *consécutivement*) etc. Med udgangspunkt i de typer specialdenotation, som kendetegner adverbierne, kan relationen mellem adverbets to VL altså skitseres som følger:

¹¹³ http://forum.doctissimo.fr/psychologie/reves-cauchemars/train-prend-meurt-sujet_154128_1.htm

¹¹⁴ www.eco-spirituality.org/f-cmr03.htm

¹¹⁵ <http://www.allergique.org/spip.php?article2706>

denotatum for adverbets fundamentale led placeres

[[”temporalt foranliggende”] [”temporalt efterliggende”] [”følgende”] etc.

[”i forhold til”]

denotatum for 2. VL

I ovenstående eksempel med *comparativement* tager adverbiet således det prædikat, som står på aftagerfladen, *avoir + un chat*, i.e. det fundamentale led, og beskriver denotatum herfor med afsæt i sin specialdenotation, som for *comparativement’s* vedkommende er *[overensstemmelse]*. Inden for denotationen af denne *[overensstemmelse]* beskriver *comparativement* således *avoir + un chat* med egenskaben *[”sammenlignet”] [”i forhold til”]* denotatum for 2. VL, *ceux n’en ayant pas*, og placerer altså som sådan de to VL i forhold til hinanden:

denotatum for [avoir + un chat] placeres [”sammenlignet”][”i forhold til”] denotatum for [ceux n’en ayant pas]

I kap. 2.3.1.1, *Konstituenten på aftagerfladen*, er det fundamentale led defineret som ”*den verbalsituation eller den egenskab, som står på adverbets aftagerflade, og som derved tilføjes den egenskab, som adverbiet denoterer via sin specialdenotation*”. Med afsæt i placeringen af denotatum for det fundamentale led i forhold til denotatum for 2. VL kan vi imidlertid tildele det fundamentale led en ekstra status som

den verbalsituation/egenskab, som er genstand for placering

De to VL kompletterer altså hinanden med deres status, da 2. VL ovenfor er defineret som

den referent/verbalsituation/egenskab, der etableres en relation til

Det er værd at understrege *den dobbeltfunktion* eller *dobbelte status*, som det fundamentale led således har, både i kraft af, at *det tilføres den egenskab, som adverbiet denoterer via sin specialdenotation*, men altså også ved *at udfylde den ene af de to pladser, som adverbiet har til rådighed via den denoterede relation, hvorved det placeres i forhold til denotatum for 2. VL*. Det fundamentale led har altså både status som *aftager af adverbets specialdenotation* og som *1. relat.*

2.3.2.4 Forholdet mellem adverbium og 2. VL

Ovenfor er det vist, at er der ikke noget verbal, har adverbiet ikke noget modifikationsgrundlag. Vi ser altså en valensbærer være stærkt forankret i sit VL, samtidig med at det implicerer det. I forholdet mellem adverbium og 2. VL ser vi faktisk det omvendte fænomen, idet præpositionssyntagmet ikke har nogen forankring, hvis ikke adverbiet er realiseret. Hvor det i forholdet mellem adverbium og fundamentalt argument er *VL'et*, der er valensbærerens forankringspunkt, er det altså i forholdet mellem adverbium og 2. VL *valensbæreren*, der er VL'ets forankringspunkt:

2. VL's forankringspunkt er adverbiet → VL FORANKRET I VALENSBÆRER

Adverbets forankringspunkt er verbalet → VALENSBÆRER FORANKRET I VL

2. VL's underordning i forhold til adverbiet tildeler 2. VL en status, vi nødvendigvis må tage stilling til. Underordningen betyder nemlig, at 2. VL syntaktisk set *aldrig kan blive ramt af adverbets beskrivelse*, men som sådan er *uden for beskrivelsen*¹¹⁶. For som underordnet en kerne i et syntagma er vi nødt til syntaktisk samtidigt at betragte 2. VL som tilknyttet denne kerne og dermed medvirkende i kernens, i.e. adverbets, beskrivelse af sit fundamentale led. I eksemplerne (166) og (167)

¹¹⁶ Som omtalt i kap. 1.2.1.1.3, *Symmetrisk struktur* kan man ved de symmetriske adverbier, *parallèlement, pareillement, comparablement, comparativement, relativement, semblablement, simultanément, concomitamment* og *concurrentment*, dog tale om, at begge VL *semantisk* rammes af adverbets beskrivelse, fordi de spiller samme semantiske rolle: *La rue court parallèlement à la Seine* → *La Seine court parallèlement à la rue* → *La rue et la Seine courent parallèlement*. At adverbiet rammer begge VL med sin beskrivelse gælder dog kun semantisk og vedrører udelukkende symmetriske adverbier – syntaktisk er der, som ved de andre adverbier, den statusforskel på de to VL, at 2.VL er underordnet en kerne i et syntagma og dermed hjælper denne med at beskrive det fundamentale argument

(166) *Certains de ses produits contiennent des narcoïdes provoquant une accoutumance comparablement à la drogue ou à la cigarette*¹¹⁷

(167) *Concomitamment à la levée de capitaux, ce fonds a déjà réalisé sa première acquisition*¹¹⁸

er de to 2. VL, hhv. *la drogue ou la cigarette* og *la levée des capitaux*, syntaktisk underordnede en kerne, hhv. adverbierne *comparablement* og *concomitamment*, i et syntagma, og som sådan medvirker de i deres kernes beskrivelse af denotatum for det fundamentale led. Det skal understreges, at det er *et syntaktisk anliggende*, at 2. VL er underordnet adverbiet og medvirkende i beskrivelsen af denotatum for det fundamentale led, hvilket også er udtryk for en statusforskel på de to VL. *Semantisk* derimod impliceres de to VL på lige fod ved begge at have status som relat i den af adverbiet denoterede relation (se figur 15 nedenfor).

Man kan tale om *en komplettering* af de to VL i forhold til hinanden, idet denotatum for det fundamentale led af adverbiet tilføres den beskrivelse, som denotatum for 2. VL medvirker i. Ud over den ovennævnte definition på adverbets 2. VL som *den referent/verbalsituation/egenskab, der etableres en relation til*, kan vi altså også tildele 2. VL status som *et i forhold til adverbiet syntaktisk underordnet led, der, i kraft af underordningen, aldrig vil kunne blive ramt af adverbets beskrivelse, men derimod kan betragtes som medvirkende i adverbets beskrivelse af det fundamentale led*. Ligesom det fundamentale argument har 2. VL altså også en dobbeltstatus.

¹¹⁷ www.lafrancelibre.20minutes-blogs.fr/archive/2008/07/23/fanta-coca-des-millions-de-femmes-touche-par-une-depigmentat.html

¹¹⁸ www.businessimmo.info

Opsamling

Vi kan altså tegne de to VL's status som følger:

	Fundamentalt led:	2. VL:
Status som relat i relationen:	<i>den verbalsituation/egenskab, som er genstand for placering (1. relat)</i>	<i>den referent/verbalsituation/egenskab, der etableres en relation til (2. relat)</i>
Status ved [beskrivelse]:	<i>den verbalsituation/egenskab, som står på adverbets aftagerflade, og som derved tilføres den af adverbiet denoterede egenskab</i>	<i>et i forhold til adverbiet syntaktisk underordnet led, der aldrig vil kunne tilføres den af adverbiet denoterede egenskab, men som kan betragtes som medvirkende i tilførslen af denne egenskab til denotatum for det fundamentale led</i>

(Fig. 15)

Med udgangspunkt i adverbets beskrivelse af denotatum for det fundamentale argument kompletterer de to VL således hinanden i beskrivelsen ved, at det fundamentale argument defineres som

den verbalsituation/egenskab, som står på adverbets aftagerflade, og som derved tilføres den egenskab, som adverbiet denoterer via sin specialdenotation

Samtidigt kan vi tildele 2. VL følgende status, som kompletterer den status, det fundamentale argument har:

et i forhold til adverbiet syntaktisk underordnet led, der aldrig vil kunne tilføres adverbets beskrivelse, men, som underordnet, er medvirkende i adverbets beskrivelse af denotatum for det fundamentale led

- i.e. [den beskrevende] overfor [den i beskrivelsen medvirkende].

Med udgangspunkt i placeringen af denotatum for det fundamentale led i forhold til denotatum for 2. VL kompletterer de to VL hinanden i denne placering ved begge at have status som relater i en relation. For det fundamentale leds vedkommende som

den verbalsituation/egenskab, som er genstand for placering

For 2. VL's vedkommende som

den referent/verbalsituation/egenskab, der etableres en relation til

- i.e. *[den placerede] overfor [modtageren af placeringen].*

3. Adverbiernes denotationsdesign

I et arbejde med ords valens er en kortlægning af de pågældende ords semantiske indhold af stor betydning. Det gælder ikke bare i et arbejde som dette, der vedrører en bestemt type adverbier, men helt generelt for valensgrammatisk analyse af en given ordklasse. Formålet med dette kapitel er derfor *at undersøge og kortlægge betydningen af de adjektivisk afledte adverbier, der denoterer en relation.*

Med udgangspunkt i *et trækdiagram* (figur 16 nedenfor), der viser de enkelte adverbiers specialdenotation, vil samtlige adverbier, der er genstand for analyse i denne afhandling, blive samlet i fire grupper. Det enkelte adverbiums semantiske træk inden for den enkelte gruppe vil blive kortlagt og ikke mindst sammenlignet med gruppen som helhed. Generelt er der flere ”kilder” til at finde ind til ords betydning, og i denne afhandling er det følgende forhold, der vil blive undersøgt til afklaring af adverbiernes betydning:

- *adverbiernes VL's semantiske roller*
- *deres eventuelle symmetri*
- *deres eventuelle synonymi med andre adverbier fra samme gruppe*
- *deres etymologiske rødder og morfologi*

Særligt sidstnævnte, det enkelte adverbiums etymologiske status og morfologiske opbygning, finder jeg relevant for en undersøgelse af dets denotation, idet disse forhold kan rumme oplysning om adverbiets valens: som forklaret i kap. 1.2.1.1 er den denoterede relation også indeholdt i adverbiet alene og ikke kun i præpositionalet *à*, hvilket bl.a. er derfor, at langt de fleste undersøgte adverbier har mulighed for at fungere absolut, i.e. uden præpositionssyntagme (selvom det er *à*, der gør konfrontationen mellem de to VL syntaktisk mulig).

I forbindelse med en stillingtagen til eventuel synonymi mellem adverbierne er det vigtigt at understrege, at det er sjældent, at to ord konsekvent kan erstatte hinanden i en given sætning, og at egentlig synonymi mellem to ord derfor strengt taget ikke findes. Men det er klart, at der, i tilfælde af at to eller flere adverbier har det samme semantiske rolleparadigme, er en vis sandsynlighed for,

at adverbierne derudover har semantiske fællestræk og måske distribuerer deres VL på samme måde. I denne afgrænsede forstand kan man tale om *synonymi* mellem adverbier som fx *ultérieurement* og *postérieurement*, tilsvarende mellem *adversativement*, *contrairement* og *inversement*¹¹⁹.

I kap. 1.2.2 er vist, hvordan adverbierne, der er analytisk genstand i denne afhandling, er karakteriserede ved alle at denotere en relation, som i én eller anden forstand er geometrisk. Den geometriske relation kan enten forstås helt konkret og denoterer da [*spatialitet*],

(168) (...) *un petit muscle situé supérieurement à la partie postérieure de la jambe* (TLFI)

eller den kan være metaforisk afledt af denne [*spatialitet*], som derved må læses i overført betydning,

(169) *Il est supérieurement doué*, i.e. ”på et højere niveau”.

Metaforiske afledninger af [*spatialitet*] ser vi også i adverbier, der denoterer [*temporalitet*], ”*temporal expressions are patently derived from locative expressions*” (se henvisning til Lyons i kap. 1.2.2), som fx i

(170) *Rien n'existe préalablement à ce projet* (TLFI)

Og oven i købet denoterer flere af de her analyserede adverbier både [*spatialitet*] og [*temporalitet*] som fx *antérieurement*, der her denoterer [*temporalitet*]:

(171) *Il a présenté des symptômes antérieurement à l'absorption du gaz* (Robert 2002)

Antérieurement's tidsdimension er afledt af den rumlige dimension, idet de første registrerede betydninger af adverbiet har været ”*au sens local*” (se nedenfor). Endelig er [*følge*] også en metafor for [*spatialitet*]: tidsdimensionen er indlejret i [*følge*] i den forstand, at [*årsag*] tidsmæssigt foregriber [*virkning*], og adverbier, der denoterer [*følge*] som fx *conséquemment*, denoterer dermed også i overført betydning en geometrisk relation:

¹¹⁹Afhandlingen har nemlig ikke til formål at undersøge fx stilistiske, pragmatiske og aspektuelle forhold, der ligger ud over adverbiernes valensstruktur, denotation og funktion i sætningen, og som i givet fald ville vise en forskel i brugen af *ultérieurement* sammenlignet med *postérieurement*, der igen ville vise, at de to kun kan betragtes som partielt synonyme

(172) *Depuis que la Chine a signé la Convention contre la torture en 1988 (cf. art.12), 84 Tibétains sont morts conséquentment à des tortures (http://forums.france2.fr).*

I sit abstract fra 2004, *Nyt om dimensionsadjektiver*, henviser Ebbe Spang-Hanssen til Greimas (1966:35), som i et trækdiagram viser otte dimensionsadjektiver, *haut*, *bas*, *long* m.fl., og de *primitiver*, fx *spatialité*, *dimensionnalité* og *verticalité*, der kendetegner deres indholdsside ¹²⁰. *Haut* indeholder fx *spatialité*, *dimensionnalité* og *verticalité*, men ikke *horizontalité*, *perspectivité* og *latéralité*, medens *long* indeholder *spatialité*, *dimensionnalité*, *horizontalité* og *perspectivité*, men ikke *verticalité* og *latéralité*. Som det forklares i Spang-Hanssen har *haut* og *long* således på mange måder samme betydning ved at dele trækkene *spatialité* og *dimensionnalité* og ikke mindst det manglende træk *latéralité*, men adskiller sig samtidigt ved, at *haut* også denoterer *verticalité*, som *long* ikke er kendetegnet ved. Ved kombinationer af disse primitiver kan man altså forklare betydningerne af en bestemt gruppe af ord, som fx dimensionsadjektiverne i Spang-Hanssen, og ikke mindst disse betydningers afgrænsning i forhold til hinanden (Herslund og Smith 2003:97).

I den tidligere omtalte artikel *Semantik* af Herslund og Smith er præsenteret en række metodiske tilgange til definition af ords betydninger. Der skelnes mellem *trækbaserede* og *ikke-trækbaserede tilgange* (2003:93). Én af de trækbaserede tilgange er *strukturalistisk*, og den tager bl.a. afsæt i, ”at ord ikke bare har en betydning, men at denne betydning afgrænses af alle sprogets andre ord, mere specielt af de naboord som det pågældende ord synes at indgå i en klasse med” (Herslund og Smith (2003:96). Vi kan altså hente viden om det enkelte adverbiums betydning ved også at forholde os til specialdenotationen i de andre adverbier inden for klassen af adjektivisk afledte adverbier, der denoterer en geometrisk relation. Og vi kan foretage yderligere afgrænsning af det enkelte adverbiums betydning i forhold til sine naboadverbier inden for hver af de fire typer specialdenotation, [*temporalitet*], [*spatialitet*], [*følge*] og [*overensstemmelse*]: vi kan fx tage stilling til forskellen på *précédemment* og *ultérieurement*, som begge denoterer [*temporalitet*] og trods det, inden for temporalitetens afgrænsede univers, ikke kunne være mere forskellige. Med udgangspunkt i et trækdiagram (figur 16 nedenfor), som jo netop er strukturalistisk, opløses det enkelte adverbiums samlede betydning i *leksikalske komponenter*. Det skyldes en forventning om, at hvert adverbium netop indeholder et sæt af semantiske elementer, som påvirker dets betydning, herunder dets valens, og som dermed også bestemmer sammensætningen af adverbiets semantiske roller samt dets eventuelle symmetri og synonymi med andre adverbier.

¹²⁰ Greimas (1966): *Sémantique structurale*

De typer specialdenotation, der kendetegner de adverbier, der er analytisk genstand i denne afhandling, er

1. [temporalitet], 2. [spatialitet], 3. [følge] og 4. [overensstemmelse]

og det er disse, der kan betragtes som metaforiske udvidelser af den geometriske relation. Dimensionen [spatialitet] kan imidlertid også denotere ren geometri, i.e. den primitive uudviklede betydning, som ikke er metaforisk, af bl.a. *supérieurement*, *parallèlement* og *latéralement*. Det er vigtigt at understrege, at der *ikke*, i placeringen af adverbierne i de fire typer specialdenotation, *er skelnet mellem adverbets primitive betydning og den metaforiske udvidelse heraf*. Det betyder, at fx *inférieurement*, som denoterer [spatialitet], figurerer som sådan velvidende, at adverbiet oftest må læses som en overført betydning af denne [spatialitet], i.e. ”på et lavere niveau”, hvorved vi altså stadig fornemmer en placering i rum: *Deux auteurs ont écrit sur le même sujet, mais l'un bien inférieurement à l'autre*.

Selvom et adverbium består af et eller flere leksikalske delkomponenter, forbindes hvert adverbium særligt med én type specialdenotation, som har en særlig tyngde i dets denotationsdesign. *Consécutivement* fx denoterer både [følge] og [temporalitet], men tidsdimensionen udtrykkes udelukkende, fordi en følge forløber i *tid*, hvorfor [følge] i *consécutivement* er den komponent, der vejer tungest.

Som det også er anført i kap. 1.2.1.1.3, er det vigtigt at understrege, at [referent] anvendt til markeringen af en semantisk rolle og diverse semantiske parafraser i denne afhandling *også henviser til verbalsituationer, egenskaber og ”abstract nouns”*, idet sådanne også kan udfylde adverbets VL.

Specialdenotation: Adverbium:	<i>[temporalitet]</i>	<i>[spatialitet]</i>	<i>[følge]</i>	<i>[overensstemmelse]</i>
<i>Adversativement à</i>	-	-	-	+
<i>Antérieurement à</i>	+	+	-	-
<i>Comparablement à</i>	-	-	-	+
<i>Comparativement à</i>	-	-	-	+
<i>Concomitamment à</i>	+	-	-	+
<i>Concurremment à</i>	+	-	-	+
<i>Conformément à</i>	-	-	+	+
<i>Consécutivement à</i>	+	-	+	-
<i>Conséquemment à</i>	+	-	+	+ / -
<i>Contrairement à</i>	-	-	-	+
<i>Corollairement à</i>	+	-	+	-
<i>Corrélativement à</i>	+	-	+	+
<i>Extérieurement à</i>	-	+	-	-
<i>Inférieurement à</i>	-	+	-	-
<i>Inversement à</i>	-	-	-	+
<i>Latéralement à</i>	-	+	-	+
<i>Parallèlement à</i>	+	+	-	+
<i>Pareillement à</i>	-	-	-	+
<i>Perpendiculairement à</i>	-	+	-	-
<i>Postérieurement à</i>	+	+	-	-
<i>Préalablement à</i>	+	-	-	-
<i>Précédemment à</i>	+	-	-	-
<i>Préféablement à</i>	-	-	-	-
<i>Proportionnellement à</i>	-	+	-	+
<i>Relativement à</i>	-	+	-	+
<i>Semblablement à</i>	-	-	-	+
<i>Simultanément à</i>	+	-	-	+
<i>Subséquemment à</i>	+	-	+ / -	-
<i>Supérieurement à</i>	-	+	-	-
<i>Ultérieurement à</i>	+	-	-	-

(Fig. 16)

I nedenstående diagrammer, figur 17a til 17d, fremstår adverbierne i grupper med udgangspunkt i den specialdenotation, som har en særlig tyngde i dets denotationsdesign, samt dertil hørende

eventuelle leksikalske delkomponenter. Enkelte af adverbierne figurerer i to forskellige skemaer, fordi de, afhængigt af konteksten i det givne eksempel, kan have to forskellige typer denotation: *antérieurement* og *postérieurement* denoterer fx i langt de fleste tilfælde dimensionen [temporalitet], men ses tilmed, yderst sjældent ganske vist, som denoterende [spatialitet]. Disse adverbier vil være repræsenterede to gange i to forskellige diagrammer, først som denoterende [temporalitet] og herefter [spatialitet], da dimensionerne [temporalitet] og [spatialitet] gensidigt udelukker hinanden i et og samme adverbium. Da [temporalitet] og [følge] som i fx *consécutivement* derimod ubetinget altid hænger sammen, vil *consécutivement* kun være repræsenteret én gang, nemlig i diagrammet, der viser specialdenotationen [følge].

1. [temporalitet]

I følgende diagram vises *de adverbier, hvis specialdenotation er [temporalitet]*. Ud over denne specialdenotation indeholder flere af disse adverbier *en ekstra leksikalsk delkomponent*.

[temporalitet]	Ekstra leksikalsk delkomponent	Eksempel
<i>Antérieurement à</i>	-	<i>Ma demande a été faite antérieurement à la vôtre</i> (TLFI, Wictionnaire)
<i>Concomitamment à</i>	[overensstemmelse]	<i>Concomitamment à la levée de capitaux, ce fonds a déjà réalisé sa première acquisition</i> (www.businessimmo.info)
<i>Parallèlement</i>	[overensstemmelse]	<i>Parallèlement à la sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard, les éditions Futuropolis rééditent « Le Petit Bleu de la côte Ouest »</i> (www.lesechos.fr)
<i>Postérieurement à</i>	-	<i>Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat</i>
<i>Préalablement à</i>	-	<i>rien n'existe préalablement à ce projet</i> (TLFI)
<i>Précédemment à</i>	-	<i>As-tu déplacé ton PC précédemment à la panne ?</i> (forum.aideonline.com)
<i>Simultanément à</i>	[overensstemmelse]	<i>L'installation des nouveaux câbles se fera simultanément à la dépose des câbles en place</i> (www.freepresse.com)
<i>Ultérieurement à</i>	-	<i>Vous pourrez également vous opposer ultérieurement à ce que les données vous concernant soient transmises</i> (www.m6mobile.fr)

(Fig. 17a)

I indledningen til dette kapitel omtalte jeg, hvordan ”ord ikke bare har en betydning, men at denne betydning afgrænses af alle sprogets andre ord, mere specielt af de naboord som det pågældende ord synes at indgå i en klasse med” med henvisning til Herslund og Smith (2003:96). Denne afgrænsning finder, for de i denne afhandling relevante adverbiers vedkommende, sted på to plan: dels mellem det enkelte adverbium og klassen af adjektivisk afledte adverbier, der denoterer en geometrisk relation, som det enkelte adverbium tilhører (fx *préalablement* denoterer [temporalitet], medens naboadverbierne denoterer [spatialitet], [følge] og [overensstemmelse]). Og dels inden for

specialdenotationen [*temporalitet*], i.e. mellem det enkelte adverbium og klassen af adjektivisk afledte adverbier, der denoterer en geometrisk relation, som er temporal. For selvom de otte adverbier alle denoterer [*temporalitet*], er de ikke selvskrævede synonyme. En specifikation af det enkelte adverbiums *semantiske roller*, som det udstikker til sine to VL, kan afgrænse adverbets betydning i forhold til sine naboadverbier:

Specialdenotation: [<i>temporalitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”foranliggende”]): Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt bagest beliggende referent]
<i>Antérieurement</i> <i>Ma demande a été faite antérieurement à la vôtre</i>	<i>Ma demande + faire</i>	<i>La vôtre (+ faire)</i>

Specialdenotation: [<i>temporalitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”foranliggende”]): Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt sidst beliggende referent]
<i>Préalablement</i> <i>Rien n'existe préalablement à ce projet</i>	<i>Rien + exister + ne</i>	<i>Ce projet (+ exister)</i>

Specialdenotation: [<i>temporalitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”foranliggende”]): Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt sidst beliggende referent]
<i>Précédemment</i> <i>As-tu déplacé ton PC précédemment à la panne ?</i>	<i>Ton PC + déplacer</i>	<i>La panne</i>

Specialdenotation: [<i>temporalitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”efterliggende”]): Semantisk rolle: [temporalt bagest beliggende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]
<i>Postérieurement</i> <i>Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat</i>	<i>Une prestation + créer</i>	<i>La signature du contrat</i>

Specialdenotation: [<i>temporalitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”efterliggende”]): Semantisk rolle: [temporalt bagest beliggende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]
<i>Ultérieurement</i> <i>Vous pourrez également vous opposer ultérieurement à ce que les données vous concernant soient transmises</i>	<i>Vous + opposer</i>	<i>Ce que les données vous concernant soient transmises</i>

Specialdenotation: [temporalitet] [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”temporalt sideløbende” / ”samtidig”]): Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]
<i>Concomitamment</i> <i>Concomitamment à la levée de capitaux, ce fonds a déjà réalisé sa première acquisition</i>	<i>Sa première acquisition + réaliser</i>	<i>La levée de capitaux</i>

Specialdenotation: [temporalitet] [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”temporalt sideløbende” / ”samtidig”]): Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]
<i>Parallèlement</i> <i>Parallèlement à la sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard, les éditions Futuropolis rééditent « Le Petit Bleu de la côte Ouest »</i>	<i>«Le Petit Bleu de la côte Ouest» + rééditer</i>	<i>La sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard</i>

Specialdenotation: [temporalitet] [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”temporalt sideløbende” / ”samtidig”]): Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]
<i>Simultanément</i> <i>L'installation des nouveaux câbles se fera simultanément à la dépose des câbles en place</i>	<i>L'installation des nouveaux câbles + faire</i>	<i>La dépose des câbles en place</i>

En stillingtagen til adverbiernes semantiske roller inden for specialdenotationen [temporalitet] tillader altså en yderligere afgrænsning af det enkelte adverbium. *Antérieurement*, *préalablement* og *précédemment* har nemlig tilfælles, at de tildeler denotatum for deres fundamentale argument den semantiske rolle som [forrest beliggende referent] i tid ved at beskrive dette argument med egenskaben [”foranliggende”]. Dette kvalificerer naturligt denotatum for 2. VL til den i tid [sidst beliggende referent]. *Postérieurement* og *ultérieurement* distribuerer deres to relater omvendt i den forstand, at denotatum for deres fundamentale argument udfylder rollen som [bagest beliggende referent] i tid og dermed beskrives med egenskaben [”efterliggende”], hvilket gør denotatum for 2. VL til den i tid [forrest beliggende referent]. Endelig er *concomitamment*, *parallèlement* og *simultanément* forskellige fra disse to grupper: foruden [temporalitet] består *concomitamment*, *parallèlement* og *simultanément* også af [overensstemmelse], som, kombineret med [temporalitet], betyder, at de tre adverbier tildeler samme semantiske rolle, [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent], til denotatum for deres to VL. Det

gælder i øvrigt for de to af adverbierne, *concomitamment* og *parallèlement*, at de både kan bruges om to situationer, som ”forløber”, i.e. ”existing at the same time”, men også om to situationer, som ”opstår”, i.e. ”occurring at the same time” (Merriam-Webster). På grund af tildelingen af samme semantiske rolle til hvert VL er de tre adverbier *symmetriske*. Dertil kommer et par andre kriterier til symmetriske adverbier, som de opfylder, og som blev præsenterede i kap. 1.2.1.1.3:

- Er verbalsituationen [”temporalt sideløbende” / ”samtidig”] [”i forhold til”] denotatum for 2. VL, er denotatum for 2. VL også [”temporalt sideløbende” / ”samtidig”] [”i forhold til”] verbalsituationen
- Symmetriske adverbier kan i en parafrase koncentrere deres to VL på sætningsniveau, så at begge VL udfylder adverbets aftagerflade og derved rammes af adverbets beskrivelse på samme måde:

(173) *Concomitamment à la levée de capitaux, ce fonds a déjà réalisé sa première acquisition*

→ [la réalisation de la première acquisition et la levée de capitaux [sont déclarées] / [se déroulent / se produisent / ont lieu] concomitamment]

(174) *Parallèlement à la sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard, les éditions Futuropolis rééditent « Le Petit Bleu de la côte Ouest »*

→ [la réédition de « Le petit Bleu de la côte Ouest » et la sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard [se déroulent / se produisent / ont lieu] parallèlement]

(175) *L’installation des nouveaux câbles se fera simultanément à la dépose des câbles en place*

→ [L’installation des nouveaux câbles et la dépose des câbles en place se feront simultanément]

De otte adverbier, hvis betydninger ovenfor er præsenteret i hvert deres denotationsdesign, kan derfor samles i tre grupper som følger:

Specialdenotation: [temporalitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”foranliggende”]): Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt sidst beliggende referent]
<i>Antérieurement</i> Ma demande a été faite antérieurement à la vôtre	<i>Ma demande + faire</i>	<i>La vôtre (+ faire)</i>
<i>Préalablement</i> Rien n'existe préalablement à ce projet	<i>Rien + exister + ne</i>	<i>Ce projet (+ exister)</i>
<i>Précédemment</i> As-tu déplacé ton PC précédemment à la panne ?	<i>Ton PC + déplacer</i>	<i>La panne</i>

Specialdenotation: [temporalitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”efterliggende”]): Semantisk rolle: [temporalt bagest beliggende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]
<i>Postérieurement</i> <i>Une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat</i>	<i>Une prestation + créer</i>	<i>La signature du contrat</i>
<i>Ultérieurement</i> <i>Vous pourrez également vous opposer ultérieurement à ce que les données vous concernant soient transmises</i>	<i>Vous + opposer</i>	<i>Ce que les données vous concernant soient transmises</i>

Specialdenotation: [temporalitet] [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”temporalt sideløbende” / ”samtidig”]): Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]
<i>Concomitamment</i> <i>Concomitamment à la levée de capitaux, ce fonds a déjà réalisé sa première acquisition</i>	<i>Sa première acquisition + réaliser</i>	<i>La levée de capitaux</i>
<i>Parallèlement</i> <i>Parallèlement à la sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard, les éditions Futuropolis rééditent « Le Petit Bleu de la côte Ouest »</i>	<i>«Le Petit Bleu de la côte Ouest» + rééditer</i>	<i>La sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard</i>
<i>Simultanément</i> <i>L'installation des nouveaux câbles se fera simultanément à la dépose des câbles en place</i>	<i>L'installation des nouveaux câbles + faire</i>	<i>La dépose des câbles en place</i>

Concomitamment, *parallèlement* og *simultanément* tilhører gruppen af *symmetriske adverbier*. Den geometriske relation, disse adverbier denoterer, er *symmetrisk* inden for temporalitetens afgrænsede univers, fordi [temporalitet] og [overensstemmelse] kombineres, hvorimod den relation, der denoteres ved *antérieurement*, *préalablement*, *précédemment*, *postérieurement* og *ultérieurement*, er *successiv* eller *forskudt* i tid. Strengt taget kunne man, for at afgrænse disse adverbiers betydning endnu mere præcist, definere *antérieurement*, *préalablement*, *précédemment*, *postérieurement* og *ultérieurement* med [temporal forskydning] og *concomitamment*, *parallèlement* og *simultanément* med [temporal overensstemmelse].

Etymologisk er flere af adverbierne i gruppen [temporalitet] latinske komparativer. Det drejer sig om *antérieurement*, *postérieurement* og *ultérieurement*. *Anterior* er komparativ af *ante*, ”devant”, og betegner derved den størrelse, ”som er længere foran” i tid eller rum. *Antérieurement* består

morfologisk af *anterior*, som altså i fransk er blevet til *antérieur*, femininumendelsen *-e* samt adverbiumsuffikset *-ment*. Vi kan derfor formalisere *antérieurement*'s betydning som følger:

<u>PRÆDIKAT (1. RELAT):</u>	<u>ADVERBIUM:</u>	<u>PRÆPOSITION / À:</u>	<u>STYRELSE (2. RELAT):</u>
[[denotatum for fundamentalt led] [”er længere foran”]		[”i forhold til”]	[denotatum for 2. VL]

Det skal her understeges, at *anterior*, *posterior* samt *ulterior* som nævnt ovenfor er *komparativer* og derfor vil blive vist som sådan i de semantiske parafraser. Komparativen er altså den egentlige primitive grundbetydning i adverbiet. Men i virkeligheden er der semantisk tale om ”den forreste”, ”bageste”, ”fjerneste”, ”nederste” (*inférieurement*), ”øverste” (*supérieurement*) og ”yderste” (*extérieurement*), i.e. *superlativformer*, idet der jo kun er *to konstituent*er, og denotatum for den ene derfor i sagens natur vil være ”den forreste”, ”bageste” etc. af de to (se Mikkelsen 1978:72) om den latinske komparativs flere betydningsnuancer)¹²¹. I visningen af de semantiske roller vil betydningen derfor fremstå som *superlativ*: vi har allerede set fx *postérieurement* og *ultérieurement*'s semantiske roller som hhv. [*temporalt bagest beliggende referent*] og [*temporalt forrest beliggende referent*].

De første betydninger, man har registreret om adjektivet *antérieur*, har været ”*au sens local*” og først senere ”*au sens temporel*” (”*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*” 1996). Ifølge CNRTL er de første betydninger af *antérieurement*, man har kendskab til, derimod fra 1611 og synonyme med ”*précédemment dans le cours du temps et dans l'espace*”: ifølge CNRTL skal *antérieurement* altså hele tiden have været anvendt om såvel [*temporalitet*] som [*spatialitet*]. I dag er det *spatiale antérieurement* imidlertid kun sjældent anvendt og ses først og fremmest i tekster med forholdsvis høj fagterminologisk abstraktionsgrad. Om en række eksempler med *antérieurement* i *spatial* betydning fremgår det af TLF1, at ”*Ces sens ne sont attestés dans aucun dictionnaire*”. Data bekræfter da også dette, og ved søgning på Google er langt de fleste forekomster af konstruktionen *antérieurement à* med temporalt indhold. Men vi finder altså følgende eksempler, som synes at denotere [*spatialitet*]:

(176) *Institut de St-Aubain (ISAN), 1977. Situé antérieurement à la rue de Bruxelles*¹²²

¹²¹ Kr. Mikkelsen (1978): *Latinsk læsebog*

¹²² namur.homily-service.net/gennart/monuments_religieux_nam. Som anført ovenfor kan eksemplet dog også læses med temporal betydning

- (177) *Une position intermédiaire de changement de sens du guide-fil, position qui est toujours située postérieurement à la position intermédiaire du mouvement précédent et située antérieurement à la position finale*¹²³
- (178) *Le rang de cellules (dont les propriétés sont discutées) est positionné antérieurement à la plaque préchordale*¹²⁴

Det samme gælder *postérieurement*, som også har etymologiske rødder i et latinsk adverbium – eller den latinske præposition *post*, ("bagved"), hvis komparativ er *posterior* ("længere bagved"). Denne "efterliggenhed" kan etableres både *spatialt* og *temporalt*. *Post* er naturligvis beslægtet med adjektivet *posterus*, og som ved *anterior* finder vi faktisk en sammenligning eller en implikation af to entiteter allerede i positiv-formen *posterus*: den intensionale definition er her "qui est après, suivant" ("Dictionnaire étymologique et historique de la langue française" 1996). Morfologisk er *postérieurement* således bygget op af komparativen *postérieur*, femininumendelsen *-e* og adverbiumsuffiks:

[[denotatum for fundamentalt led] ["er længere bagved"] ["i forhold til"] [denotatum for 2. VL]]

De første registrerede betydninger, der findes om adjektivet *postérieur*, er temporale – de er fra 1475. De første forekomster af *postérieurement*, man har kendskab til, er fra 1660 (CNRTL), og ligesom *antérieurement* er det *spatiale postérieurement* kun yderst sjældent anvendt, primært i fagsprogstekster med meget høj detaljeringsgrad (mere om adverbier med specialdenotationen [*spatialitet*] nedenfor):

- (179) *Les characidés sont caractérisés par une nageoire adipeuse placée postérieurement à la nageoire dorsale et dépourvue de rayons*¹²⁵

Ultérieurement stammer også fra en latinsk komparativ, idet *ulterior* er komparativ af *ultra*, "au-delà", "hinsides", "over":

[[denotatum for fundamentalt led] ["er fjernere"] ["i forhold til"] [denotatum for 2. VL]]

Antérieurement, *postérieurement* og *ultérieurement* er alle tre morfologisk byggede op omkring en præposition, *ante*, *post* og *ultra*. Vi fornemmer altså forkyndelsen af en relation, og dermed

¹²³ www.wipo.int/pctdb/en/wo/jsp

¹²⁴ disc.vjf.inserm.fr/BASIS/medsci/fqmb/medsci/DDD

¹²⁵ www.musee-afriqueoceanie.fr/pages/page_id18934_u112.htm

etableringen af valensforholdet, allerede på det morfologiske niveau, hvor præpositionen i sig selv også denoterer en relation ved den konfrontation, den markerer, *ante*, "foran x", *post*, "bagved x", *ultra*, "hinsides/over x". Adverbiet og præpositionssyntagmet *antérieurement à*, *postérieurement à* og *ultérieurement à* denoterer samlet set morfologisk faktisk en *dobbeltrelation*, som altså er udtrykt både ved *ante/post/ultra* og ved *à*:

[[denotatum for fundamentalt led] ["er foran"/["bagved"/["hinsides"] [i forhold til] [denotatum for 2. VL]]

og altså ikke

[[denotatum for fundamentalt led] ["er foran"/["bagved"/["hinsides"] [0] [denotatum for 2. VL]]

En anden morfologisk struktur har fx *concomitamment*: *Concomitamment à la levée de capitaux, ce fonds a déjà réalisé sa première acquisition*. Hvor *antérieurement*, *postérieurement* og *ultérieurement* består af en latinsk komparativform, en femininumendelse samt adverbiumsuffikset, er *concomitamment*, ud over *-ment*, konstrueret af en latinsk præposition samt en latinsk verbalform, [*cum-*] + [*-comitans*]. Præfikset *con-* er altså den franske variant af præpositionen *cum*, "med" (*"Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages"* 2008:128), og *comitans* er part.présent-formen af *comitari*, " ledsage", i.e. " ledsagende med" ¹²⁶. Etymologisk kan vi derfor forklare *concomitamment*'s betydning som følger:

[[denotatum for fundamentalt led] ["er ledsagende"] ["med"]] ["i forhold til"] [denotatum for 2. VL]]

Også i *concomitamment* oplever vi altså valensen allerede i morfologien i form af den relation, præpositionen *cum* denoterer, " ledsagende med x". Sammen med *à* udtrykker også *concomitamment* morfologisk en *dobbeltrelation*, nemlig ["er ledsagende"] ["med"] ["i forhold til"] x" (og altså ikke bare " ledsagende med x"). Langt de fleste af de i denne afhandling analyserede adverbier denoterer, som det vil blive vist, denne *dobbeltrelation* i samspil med præpositionssyntagmet.

Det tilnærmelsesvis synonyme *simultanément* har rødder i det latinske adjektiv *simultaneus*, "employé au sens de "ce qui se produit en même temps". *Simultaneus* stammer fra substantivet

¹²⁶ Michiel de Vaan (2008): *Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages*

simultas, "rivalité" ("Dictionnaire étymologique et historique de la langue française" 1996). Begge størrelser kommer af *simul*, "ensemble" (Robert (2002), Merriam-Webster), der er affødt af *similis*, "semblable". I det hele taget finder vi *simul* mange steder i fransk: *sem-* (*semblable* og *semblablement* (se nedenfor), *ensemble*) og *sim-* (*similer*, *similaire*, *similairement*), som, ligesom *simultanément*, denoterer en [*overensstemmelse*]. Hvor vi i *concomitamment* foruden *-ment* altså har hele to morfemer, nemlig *cum* → *con*, samt det for betydningen væsentligste morfem, *comitans*, er der i *simultanément* ud over adverbiumsuffikset kun det latinske adjektiv *simultaneus*, som i fransk er blevet til *simultané*, til at bære den egentlige betydning:

[[denotatum for fundamentalt led] ["foregår på samme tid"] ["i forhold til"] [denotatum for 2. VL]]

I *simultanément* er der således ikke nogen præposition morfologisk indbygget, hvorfor vi heller ikke ser nogen dobbeltrelation. Der er dog stadig en valensimplikation af to størrelser i *simultanément*, uanset om man ser på betydningen i *simultaneus*, "ce qui se produit en même temps", eller betydningen i *simul*, "ensemble".

Inden for gruppen af adverbier, der denoterer [*temporalitet*], er *parallèlement* grupperet sammen med *concomitamment* og *simultanément*, idet de tre adverbier alle markerer samme *symmetriske* og *temporale overensstemmelse*. *Parallèlement* ses også hyppigt i spatiale kontekster (se nedenfor). *Parallèlement* stammer etymologisk fra græsk: det græske *parallelos*, som i latin er blevet til *parallelus*, er morfologisk konstrueret af præpositionen *para*, "à côté de", og pronominet *allos*, "autre" (Merriam-Webster). Som et led i den morfologiske opbygning af *parallèlement* har vi dermed, foruden præpositionen *para*, en slags styrelse, *allos*, "autre", og dermed udtrykkes *parallèlement*'s 2. relat så at sige to gange, dels som *allos* i *parallèlement*, dels som styrelse i det til *parallèlement* knyttede præpositionssyntagma (i.e. *la Seine* i eksemplet *La rue court parallèlement à la Seine*). Dertil kommer den dobbelt udtrykte relation i form af præpositionen *para* og *à*:

[[denotatum for fundamentalt led] ["er ved siden af"] ["en anden"]] ["i forhold til"] [denotatum for 2. VL]]

Endelig er *préalablement* og *précédemment* i gruppe med *antérieurement*: de tre adverbier deler beskrivelsen af denotatum for det fundamentale argument som ["foranliggende"] og tildelingen af semantiske roller som [*temporalt forrest beliggende referent*] og [*temporalt sidst beliggende referent*] til hhv. fundamentalt argument og 2. VL. Adjektivet *préalable*, tidligere *preallable*, er deriveret af det

gamle franske verbum *prealler*, ”*aller devant*” (”*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*” 1996). Heraf stammer *aller* fra det latinske verbum *alare*, som igen er ”*une réduction mal expliquée*” af *ambulare*, ”*marcher*” (Robert 2002), medens *pré-* har rødder i præpositionen *prae*, ”*avant, devant*”, som markerer ”*l’antériorité temporelle, plus rarement spatiale*”, og som vi også finder i *précédemment* og *préférablement* (se nedenfor). *Préalablement* kan dog ikke markere andet end ”*l’antériorité temporelle*”, i.e. *préalablement* ses ikke med rumlig betydning, selvom den primitive grundbetydning er som følger:

[[denotatum for fundamentalt led] [”går”][”foran”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Endelig er *précédemment*, tidligere *précédemment*, afledt af *précédent*, som morfologisk er konstrueret af part.présent-formen af det latinske verbum *cedere*, *cedens*, samt præpositionen *prae* → *pré-*. På trods af grundbetydningen, [”gående”][”foran”]], kan *précédemment* ligesom *préalablement* heller ikke udtrykke rum:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er gående”][”foran”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

2. [spatialitet]

I figur 17b vises de adverbier, hvis specialdenotation er [spatialitet]:

[spatialitet]	Ekstra leksikalsk delkomponent	Eksempel
<i>Antérieurement à</i>	-	<i>Elle se situe antérieurement à la dualité sujet/objet qui est la caractéristique sur la base de laquelle nous vivons dans l'état de veille</i> (http://alexandra.is.free.fr)
<i>Extérieurement à</i>	-	<i>Nous vivons et agissons le plus souvent extérieurement à notre propre personne</i> (TLFI)
<i>Inférieurement à</i>	-	<i>(..) on choisirait un de ces bourgeons placés inférieurement à lui</i> (jardinierauvergne.free.fr)
<i>Latéralement à</i>	[overensstemmelse]	<i>(..) une documentation technique et commerciale sur vos volets coullissant latéralement à la façade</i> (www.edgb2b.com)
<i>Parallèlement à</i>	[overensstemmelse]	<i>le corps de ballet rangé perpendiculairement ou parallèlement à la rampe</i> (TLFI)
<i>Perpendiculairement à</i>	-	<i>le passage qui s'allongeait perpendiculairement à la rue</i> (Robert (2002))
<i>Postérieurement à</i>	-	<i>(..) une nageoire adipeuse placée postérieurement à la nageoire dorsale et dépourvue de rayons</i> (www.musee-afriqueoceanie.fr)
<i>Proportionnellement à</i>	[overensstemmelse]	<i>comptabiliser (..) le chiffre d'affaires et les bénéfices ou les pertes sur le projet en cours proportionnellement à l'avancement des travaux constatés</i> (www.vernimmen.net/html/glossaire/definition)
<i>Relativement à</i>	[overensstemmelse]	<i>Mesurer deux grandeurs relativement à une troisième</i> (Robert (2002))
<i>Supérieurement à</i>	-	<i>(..) un petit muscle situé supérieurement à la partie postérieure de la jambe</i> (portail.atilf.fr)

(Fig. 17b)

Som ved adverbierne, der denoterer [temporalitet], forsøges i det følgende at afgrænse det enkelte adverbiums betydning i forhold til dets naboadverbier inden for specialdenotationen [spatialitet]. Vi finder, trods fællesnævneren [spatialitet], også i denne gruppe både synonymer og antonymer, og gruppen er i det hele taget forholdsvis heterogen: det giver næsten sig selv, at de mange og

forskellige varianter af geometriske relationer, der kendetegner adverbierne i denne afhandling, gør sig gældende i netop denne gruppe, der denoterer [*spatialitet*], bl.a. med meget forskelligartede semantiske roller. I det følgende specificeres de enkelte adverbiers semantiske roller i forhold til hinanden med henblik på en konkretisering af adverbiernes betydning.

Specialdenotation: [<i>spatialitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [<i>''foranliggende''</i>]): Semantisk rolle: [<i>spatialt forrest beliggende referent</i>]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [<i>spatialt bagest beliggende referent</i>]
<i>Antérieurement</i> <i>Elle se situe antérieurement à la dualité sujet/objet qui est la caractéristique sur la base de laquelle nous vivons dans l'état de veille</i>	<i>Elle + se situer</i>	<i>La dualité sujet/objet qui est la caractéristique sur la base de laquelle nous vivons dans l'état de veille</i>

Specialdenotation: [<i>spatialitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [<i>''efterliggende''</i>]): Semantisk rolle: [<i>spatialt bagest beliggende referent</i>]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [<i>spatialt forrest beliggende referent</i>]
<i>Postérieurement</i> <i>(..) une nageoire adipeuse placée postérieurement à la nageoire dorsale et dépourvue de rayons</i>	<i>Une nageoire adipeuse + placer</i>	<i>La nageoire dorsale</i>

Specialdenotation: [<i>spatialitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [<i>''udvendig''</i>]): Semantisk rolle: [<i>yderst beliggende referent</i>]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [<i>inderst beliggende referent</i>]
<i>Extérieurement</i> <i>Nous vivons et agissons le plus souvent extérieurement à notre propre personne</i>	<i>Nous + vivre + agir</i>	<i>Notre propre personne</i>

Specialdenotation: [<i>spatialitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [<i>''øverst beliggende''</i>]): Semantisk rolle: [<i>øverst beliggende referent</i>]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [<i>nederst beliggende referent</i>]
<i>Supérieurement</i> <i>(..) un petit muscle situé supérieurement à la partie postérieure de la jambe</i>	<i>Un petit muscle + situer</i>	<i>La partie postérieure de la jambe</i>

Specialdenotation: [<i>spatialitet</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [<i>''underliggende''</i>]): Semantisk rolle: [<i>nederst beliggende referent</i>]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [<i>øverst beliggende referent</i>]
<i>Inférieurement</i> <i>(..) on choisirait un de ces bourgeons placés inférieurement à lui</i>	<i>Un de ces bourgeons + placer</i>	<i>Lui</i>

Specialdenotation: [spatialitet] [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”sideløbende”]): Semantisk rolle: [sideløbende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [sideløbende referent]
<i>Latéralement</i> (..) <i>une documentation technique et commerciale sur vos volets coulissant latéralement à la façade</i> (www.edgb2b.com)	<i>Vos volets + coulisses</i>	<i>La façade</i>
<i>Parallèlement</i> <i>le corps de ballet rangé perpendiculairement ou parallèlement à la rampe</i>	<i>Le corps de ballet + ranger</i>	<i>La rampe</i>

Specialdenotation: [spatialitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”vinkelret”]): Semantisk rolle: [vinkelret referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [vinkelret referent]
<i>Perpendiculairement</i> <i>le passage qui s’allongeait perpendiculairement à la rue</i>	<i>Le passage + s’allonger</i>	<i>La rue (+ s’allonger)</i>

Specialdenotation: [spatialitet] [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”forholdsmæssig”]): Semantisk rolle: [forholdsmæssig referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [forholdsmæssig referent]
<i>Proportionnellement</i> <i>Il mesure ses dépenses proportionnellement à ses revenus</i>	<i>Ses dépenses + mesurer</i>	<i>Ses revenus (+ mesurer)</i>
<i>Relativement</i> <i>Mesurer deux grandeurs relativement à une troisième</i>	<i>Deux grandeurs + mesurer</i>	<i>Une troisième (+ mesurer)</i>

Med udgangspunkt i de semantiske roller, adverbiet tildeler sine to VL, er de otte adverbier, der denoterer [temporalitet] ovenfor (se figur 17a), inddelt i tre klasser. En sådan inddeling synes vanskeligere ved adverbierne, der denoterer [spatialitet]: som det vil blive forklaret mere detaljeret i det følgende, er gruppen mere *heterogen*, og vi ser, i denne gruppe, mange forskellige typer af geometriske relationer, som i konkret forstand jo etableres rumligt og dermed er indbegrebet af [spatialitet]. Vi ser endog forskellige typer af symmetri inden for spatialitetens afgrænsede univers. De forskellige *beliggenheder*, *bevægelser* og *former*, som den geometriske relation beskriver i den fysiske verden (for definition se kap. 1.2.2.), udtrykkes således konkret af fx *antérieurement*, som beskriver denotatum for sit fundamentale argument med egenskaben [”foranliggende”], *extérieurement*, som beskriver denotatum for sit fundamentale argument med egenskaben [”udvendig”] og *perpendiculairement*, som beskriver med [”lodret”] eller [”vinkelret”]. De egenskaber og de semantiske roller, som kendetegner adverbierne i denne gruppe, er således langt mere forskelligartede, og det

gør det vanskeligere at samle dem i undergrupper. Enkelte har dog fællestræk ved at være symmetriske inden for [*spatialitet*] og lader sig på den måde klassificere sammen: *latéralement* og *parallèlement* for sig og *proportionnellement* og *relativement* for sig. Disse fire adverbier og deres symmetri præsenteres nedenfor. I det følgende redegøres først for etymologien bag adverbierne i gruppen, hvis specialdenotation er [*spatialitet*].

Ligesom i gruppen, der denoterer [*temporalitet*], finder vi også i denne gruppe en vis forekomst af latinske komparativer, nemlig *extérieurement*, ”ydre”, *supérieurement*, ”højere”, og *inférieurement*, ”lavere”. De er komparativformer af adverbierne/præpositionerne *extra*, *supra* og *infra*:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er ydre”] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

[[denotatum for fundamentalt led] [”er højere”] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

[[denotatum for fundamentalt led] [”er lavere”] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

De tre adverbier ses alle med konkret betydning, i.e. hvor den geometriske relation tydeligt ses:

(180) *Il fallut donc en jeter la clef dehors à travers une des fenêtres, pour qu'on pût la ramasser et l'appliquer extérieurement à la serrure*¹²⁷

(181) (...) *un petit muscle situé supérieurement à la partie postérieure de la jambe*

(182) (...) *on choisirait un de ces bourgeons placés inférieurement à lui*

Denne betydning er dog forholdsvis sjælden, og i hvert fald *extérieurement*, som her optræder i et eksempel fra 1836, forekommer heller ikke længere at være produktiv. De optræder hyppigere med abstrakt metaforisk betydning :

(183) *Nous vivons et agissons le plus souvent extérieurement à notre propre personne*

(184) *On ne comprend bien quelque chose qu'en en faisant le tour, sous plusieurs angles; seul un individu supérieurement doué est en mesure de comprendre à partir d'une seule approche*¹²⁸

(185) *Les deux écrivains ont écrit sur le même sujet, mais l'un bien inférieurement à l'autre*

¹²⁷ TLF1, *extérieurement*

¹²⁸ <http://www.debatnational.education.fr/forum/viewtopic.php>

Med deres tilknyttede præpositionssyntagme udtrykker de også *relationen dobbelt* ved både morfologisk at have en iboende præposition, *extra, supra og infra*, og ved præpositionalet *à*.

Latéralement stammer oprindeligt fra det latinske adjektiv *lateralis*, som igen stammer fra *latus*, "side" ("The Oxford Dictionary of English Etymology" 1966). CNRTL definerer *latéralement* som betydende "de côté, sur le côté", og Merriam-Webster definerer adjektivet *latéral* som "1: of or relating to the side, 2: situated on, directed toward, or coming from the side". *Latéralement* anvendt uden præpositionssyntagme som i de følgende eksempler (186) og (187) synes ikke at denotere samme relation som den anvendelse af *latéralement*, der følger nedenfor i eksemplerne (188), (189) og (190), og som konstrueres med præpositionssyntagme. *Latéralement* i betydningen "de côté, sur le côté" implicerer ikke to relater, men tager kun en verbalsituation som VL, i.e. som fundamentalt argument, uden at relatere den til noget andet. Derfor konstrueres dette *latéralement* ikke med præpositionssyntagme:

(186) *Ses rayons [du soleil] entraînent latéralement dans les tribunes* (Robert 2002) → "de côté, sur le côté"

(187) *Si l'on se figure une trentaine d'arcs de triomphe enchaînés latéralement les uns aux autres et à peu près semblables par la hauteur et l'ouverture à l'arc de triomphe de l'Étoile, on aura une idée de l'aqueduc de Maintenon* (CNRTL) → "de côté, sur le côté"¹²⁹

Derudover har i hvert fald adjektivet ifølge CNRTL en betydning, som er synonym med *parallèle*, og som bruges om geografi, "Canal qui longe un cours d'eau: Canal latéral à la Loire". *Latéral* i denne betydningsnuance, som jo også må siges at være "sideagtig" (se *para* ovenfor, som betyder ["ved siden af"]), konstrueres med præpositionssyntagme, fordi det både implicerer et fundamentalt argument, som er det, der beskrives som værende ["ved siden af"] ["en anden"], samt et argument, der i sagens natur må befinde sig *ved siden af* denotatum for det fundamentale argument. Når vi ved, at adjektivet *latéral* eksisterer med samme betydning som *parallèle*, er det meget sandsynligt, at også adverbiet findes med denne betydning, og at det er den variant, vi finder i følgende eksempler, der også er konstruerede med præpositionssyntagme:

(188) *(..) une documentation technique et commerciale sur vos volets coulissant latéralement à la façade* → "parallèlement"

¹²⁹ Præpositionen *à* i *aux autres* er her knyttet til verbalet *enchaîner* og ikke til adverbiet: [*l'un [l'arc de triomphe] est enchaîné à l'autre*]

- (189) *Lorsque l'empereur Romanos enrichit le monastère de Saint-Luc, auprès du Parnasse, d'une église (...) remarquable (...), l'impératrice fit élever latéralement à cet édifice une seconde église plus petite → "parallèlement", "à côté de" (CNRTL)*
- (190) *Les Cisterciens (...) donnèrent généralement à leurs églises une disposition qui se distingue par la présence de quatre chapelles placées latéralement au sanctuaire → "parallèlement", "à côté de" (CNRTL)*

Latéralement i eksemplerne (189) og (190) kan dog, som det fremgår, også til dansk oversættes med "ved siden af": to parallelle relater befinder sig jo også "ved siden af" hinanden, og er to relater parallelle, er det forudsat, at de "strækker sig" i to lige linier eller forløb (se betydningsbeskrivelse af *parallèlement* nedenfor). Denotatum for de to relater skal derfor være af en vis længde, for at der overhovedet kan være tale om *strækninger*, og det er tvivlsomt, om det semantiske indhold i *latéralement*'s VL i de to eksempler, *cet édifice, une seconde église plus petite, le sanctuaire, quatre chapelles*, refererer til sådanne strækninger, hvorfor der altså i de to eksempler i virkeligheden kan være tale om en tredje betydningsvariant af "sideagtig", nemlig "à côté de".

Fællesnævneren for de tre betydningsvarianter er altså beskrivelsen af denotatum for det fundamentale argument med egenskaben ["sideagtig"]. Denne "side" kan adverbiet udtrykke på tre forskellige måder: *latéralement* kan beskrive verbalsituationen som ["sideagtig"] i den forstand, at den foregår "på, mod eller fra siden", men ikke relateres til noget andet. Denne anvendelse af *latéralement* konstrueres derfor ikke med præpositionssyntagme. Beskrivelsen som ["sideagtig"] kan imidlertid også foregå ved, at *latéralement* beskriver verbalsituationen som ["sideagtig"], fordi den er beliggende eller strækker sig, i.e. *side mod side* forstås, i forhold til en anden størrelse og dermed placerer sig *parallelt med* eller *ved siden af* denne. Denne betydningsvariant af "sideagtig" tager derfor et 2. VL, som relateres til verbalsituationen:

[[denotatum for fundamentalt led] ["er sideagtig"] ["i forhold til"] [denotatum for 2. VL]]

Således er *latéralement*, der etymologisk altså har sit udspring i *latus*, "side", faktisk det eneste adverbium i denne undersøgelse, som ikke også morfologisk i sig selv udtrykker en relation. *Latéralement* indeholder ikke en præposition eller et andet morfem, hvis betydning implicerer to argumenter og dermed forkynder en relation: *latus* eller *lateralis* denoterer ikke, på samme måde som fx *simultaneus*, *exterior*, *superior* og *inferior*, en relation. I betydningen *parallèlement* er

latéralement derfor nødt til at hidkalde *à* til realisering af præpositionssyntagmet for ad den vej at skabe en relation. Relationen ligger ikke i *latéralement* alene, som, har vi set ovenfor, ikke kan denotere en relation uden præpositionssyntagmet.

Perpendiculaire stammer fra *perpendicularis*, som igen kommer fra *perpendicularum*, der er den latinske betegnelse for "un fil à plomb", i.e. "en lodline" eller "en lodsno" ("Dictionnaire étymologique et historique de la langue française" 1996). Vi finder *perpendiculairement* i

(191) *le corps de ballet rangé perpendiculairement ou parallèlement à la rampe* (TLFI)

(192) *le passage qui s'allongeait perpendiculairement à la rue* (Robert (2002))

(193) *Vous pouvez placer, perpendiculairement à la première couche, (et donc aux solives), une seconde couche d'isolant*

Perpendiculairement består af den latinske præposition *per*, "par, à travers", samt en form af verbet *pendere*, i.e. "pendre". *-culum* i *perpendicularum* er i fransk blevet til *-cule*, *-aris* i *perpendicularis* til suffikset *-aire*, og dertil kommer adverbiumsuffikset *-ment* ("The Oxford Dictionary of English Etymology" 1966):

[[denotatum for fundamentalt led] [{"hænger"}] [{"gennem"}] [{"i forhold til"}] [denotatum for 2. VL]]

Den semantiske parafrase må altså forstås således, at denotatum for det fundamentale led udgør den lodrette akse, som findes ved hjælp af lodlinen eller lodsnoen. Derved bliver det plan, som står vinkelret i forhold til linen eller snoen, vandret, og med sin tyngde og placering i forhold til det vandrette plan kan lodsnoen faktisk "skære" eller "hænge gennem" det. *Perpendiculairement's* betydning var således tidligere *verticalement*, "lodret", hvilket i virkeligheden er grundbetydningen, etymologien taget i betragtning:

(194) *Toutes les fois qu'un corps tombe librement, il tombe perpendiculairement à l'horizon*¹³⁰

¹³⁰ littrereverso.net/dictionnaire-francais/definition/perpendiculairement

Men betydningen i dag er snarere *vinkelret*, i.e. ”*ortogonal*” eller, i geometrisk fagsprog, ”*normal (til)*”. Den størrelse, som *perpendiculaire* eller *perpendiculairement* beskriver, befinder sig således ikke nødvendigvis i lodret position, men er først og fremmest *vinkelret*: ”*en formant un angle droit (avec une droite, un plan, une ligne de direction)*” (CNRTL), ”*situated or having a direction at right angles*” (”*The Oxford Dictionary of English Etymology*” 1966), medens ”*perpendiculairement au plan de l'horizon, synonym. verticalement*” er ”*vieilli*” (CNRTL) (se også Robert (2002): ”*à angle droit*”, ”*verticalement (vieux)*”). For betydningsbeskrivelsen af *perpendiculairement* vil det altså sige, at den verbalsituation, der beskrives som værende *perpendiculairement*, ikke kan være lodret uden samtidig at være *vinkelret*, medens den uproblematisk kan være *vinkelret*, men ikke nødvendigvis samtidig er lodret.

Proportionnellement har etymologiske rødder i det latinske ”*pro portione*”, i.e. ”*pour sa part, pour sa portion*” (”*Nouveau dictionnaire étymologique du français*” 1973):

[[denotatum for fundamentalt led] [”er for”] [”sin del”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Der denoteres således *et harmonisk afstemt forhold mellem to dele i et hele*:

(195) *Comptabiliser (..) le chiffre d'affaires et les bénéfices ou les pertes sur le projet en cours proportionnellement à l'avancement des travaux constatés*

Forholdet kan også bygge på *en forskellighed* mellem de to dele og er da *omvendt proportionalt*, i.e. *x se déroule inversement proportionnellement à y* eller *x se déroule proportionnellement à l'inverse de y*:

(196) *Une gratification de 471200 a été partagée entre 3 employés inversement proportionnellement à leurs appointements mensuels qui sont 216000, 194400 et 162000*¹³¹

(197) *La dose reçue décroît proportionnellement à l'inverse du carré de la distance de la source* (CNRTL)

Relativement kan anvendes om mange forskellige typer forhold mellem to relater og har således en slags *default-denotation*: *relativement* denoterer *la constitution ou l'implication d'une relation* (CNRTL). Etymologisk stammer det fra det latinske *latus*, som er den meget uregelmæssige part.

¹³¹ www.ilemaths.net/forum-sujet

passé-form af verbet *ferre*, "porter", og består derudover af præfikset *re-*, som markerer [*le retour en arrière*] ("*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*" 1996). Dertil kommer suffikserne *-ative* og *-ment*. Vi kan derfor formalisere *relativement*'s betydning som

[[denotatum for fundamentalt led] [{"er båret"} [{"tilbage"}] [{"i forhold til"}] [denotatum for 2. VL]]

Vi ser altså tydeligt denotationen af *et forhold* eller *et samspil* mellem to relater ved, at denotatum for det fundamentale led [{"bæres"} [{"tilbage"}], underforstået [{"hvordet kommer fra"}], til denotatum for 2. VL.

I det følgende præsenteres den symmetri, der kendetegner adverbierne *proportionnellement*, *relativement*, *latéralement* og *parallèlement*. Vi kan klassificere hhv. *latéralement* og *parallèlement* for sig, idet de synes at have nogle denotative fællestræk, som gør dem synonyme: i eksemplerne

(198) *Les béquilles représentées par les figures 1 à 4 comportent chacune une tige de support, une poignée qui s'étend latéralement à cette tige (..)*¹³²

(199) *De cette façon l'axe polaire (ou d'ascension droite) de l'instrument est placé parallèlement à l'axe de rotation de la Terre*¹³³

tilfører de begge egenskaben [{"sideløbende"}] til deres fundamentale argumenter og tildeler samtidigt samme semantiske rolle til deres to VL, [*sideløbende referent*]. *Latéralement* og *parallèlement* er derfor symmetriske:

- Er verbalsituationen [{"sideløbende"}] [{"i forhold til"}] denotatum for 2. VL, er denotatum for 2. VL også [{"sideløbende"}] [{"i forhold til"}] verbalsituationen
- De to adverbiers to VL udfylder samme semantiske rollepar som [*sideløbende referent*]
- Symmetriske adverbier kan i en parafrase koncentrere sine to VL på sætningsniveau, så at begge VL udfylder adverbets aftagerflade og derved rammes af adverbets beskrivelse på samme måde:

¹³² www.freepatentsonline.com

¹³³ www.astrosurf.com/luxorion/astro-outils3.htm

(200) *Lorsque l'empereur Romanos enrichit le monastère de Saint-Luc, auprès du Parnasse, d'une église (...) remarquable (...), l'impératrice fit élever latéralement à cet édifice une seconde église plus petite*

→ *[l'impératrice fit élever latéralement [l'un à l'autre] cet édifice et une seconde église plus petite]*

(201) *De cette façon l'axe polaire (ou d'ascension droite) de l'instrument est placé parallèlement à l'axe de rotation de la Terre*

→ *[l'axe polaire (ou d'ascension droite) de l'instrument et l'axe de rotation de la Terre sont placés parallèlement]*

Det er klart, at det kun er det *latéralement*, der konstrueres med præpositionssyntagme, der regnes for symmetrisk og dermed partielt synonymt med *parallèlement*. *Latéralement* i betydningen "på, mod eller fra siden" er naturligvis ikke symmetrisk (se ovenfor).

Den geometriske relation, disse adverbier denoterer, er altså *symmetrisk* inden for spatialiteten, hvorimod den geometriske relation, der denoteres ved *antérieurement*, *extérieurement*, *inférieurement*, *postérieurement* og *supérieurement*, er *forskuet* og udtrykkes i to rumlige plan: *foran – bagved*, *inden i – uden på* og *foroven – forneden*. Vi kan altså, for at afgrænse adverbiernes betydning yderligere i forhold til hinanden, definere *antérieurement*, *extérieurement*, *inférieurement*, *postérieurement* og *supérieurement* som denoterende [*spatial forskydning*] og *latéralement* og *parallèlement* som denoterende [*spatial symmetri*].

Proportionnellement og *relativement* er ikke egentligt synonyme, men alligevel klassificeret sammen, da de tildeler samme semantiske rollepar til deres to VL, [*forholdsmæssig referent*], og dermed har fællestræk i deres betydning. Ligesom *latéralement* og *parallèlement* er *proportionnellement* og *relativement* også symmetriske: det denoteres, at denotatum for det fundamentale argument er "i forhold med" denotatum for 2. VL, og dermed må denotatum for 2. VL i sagens natur også være "i forhold med" denotatum for det fundamentale argument. Derfor kan *proportionnellement* og *relativement* også koncentrere deres VL, så de begge rammes af adverbets beskrivelse på samme måde:

(202) *Il calcule ses dépenses proportionnellement à ses revenus* ¹³⁴

→ [*Il calcule ses dépenses et ses revenus proportionnellement*]

(203) *Mesurer deux grandeurs relativement à une troisième*

→ [*Mesurer deux grandeurs et une troisième relativement*]

De to typer semantiske roller, de fire adverbier tildeler deres VL, hhv. [*forholdsmæssig referent*] og [*sideløbende referent*], er dog forskellige inden for spatialiteten ved at foregå i forskellige dimensioner så at sige, og det påvirker naturligvis symmetrien. Disse forskelle i adverbiernes symmetri forklares i det følgende.

Leksikografisk defineres *parallèlement* på *Dictionnaire de la langue française Littré* som ”d’une manière parallèle”, og på CNRTL derudover også som ”1. conjointement (et dans le même temps)”, ”2. de façon concomitante; à la fois” og ”3. Par ailleurs et de la même manière; symétriquement”. En geometrisk og mere præcis leksikografisk definition finder vi ved konsultation af adjektivet *parallèle* på *Dictionnaire de la langue française littré* som ”deux lignes ou deux surfaces également distantes l’une de l’autre dans toute leur étendue”, og af TLFi fremgår det, at *parallèle* denoterer ”[deux lignes] qui ne se rencontrent pas, qui n’ont aucun point commun”. Selvom definitionen er hentet hos adjektivet, må den siges også at dække adverbiet *parallèlement*, såvel det spatiale,

(204) *L’extension, de forme rectangulaire, s’installe parallèlement au bâtiment existant, et se rattache à ce dernier par un petit bâtiment d’accueil à toiture* ¹³⁵

(205) *De cette façon l’axe polaire (ou d’ascension droite) de l’instrument est placé parallèlement à l’axe de rotation de la Terre*

som det temporale,

(206) *Parallèlement à ses activités de concertiste, TM enseigne le clavecin au Conservatoire Royal de la Haye* ¹³⁶

(207) *La production locale d’histoire, qui se développe au xixe siècle, parallèlement à l’élaboration de l’histoire nationale, joue un rôle déterminant* ¹³⁷

¹³⁴ Lexis (1989), *proportionnellement*

¹³⁵ www.studiokompa.com/kompa.swf

¹³⁶ www.colmar-festival.com

Uanset spatialitet eller temporalitet fremstår *parallèlement*'s to VL altså som *sideløbende* i forhold til hinanden: vi har *to linier eller to flader*, som i tid eller rum strækker sig ved siden af hinanden, og der er samme vedvarende afstand mellem dem på denne strækning. De to "linier" eller "flader" afbrydes altså på intet tidspunkt af hinanden. For det temporale *parallèlement* skal definitionen altså forstås sådan, at de to situationer forløber uafhængigt og "ved siden" af hinanden på samme tid uden at krydse hinanden, sml. betydningen af *pendant* og *au cours de*. En krydsning af denotatum for de to VL ser vi derimod hos de temporale adverbier, der denoterer en relation, som er successiv eller forskudt, *antérieurement*, *préalablement*, *précédemment*, *postérieurement* og *ultérieurement*, hvor det ene relat så at sige afbryder det andet i tid. Hvor symmetrien altså af *parallèlement* udtrykkes ved disse to konstant sideløbende linier eller flader, er den i *proportionnellement* udtrykt som et harmonisk afstemt forhold mellem to dele i et hele. TLFi definerer *proportionnellement* som "*d'une façon directement proportionnelle à*" og "*de façon à être en proportion avec*", i.e. hhv. [*"så x er ligefrem proportional med"*] og [*"så x er i forhold med"*]:

(208) *Il calcule ses dépenses proportionnellement à ses revenus*

→ *Il calcule ses dépenses [d'une façon directement proportionnelle à] / [de façon à ce qu'elles soient en proportion avec] ses revenus*

(209) *Redimensionner une fenêtre proportionnellement à une image Delphi*¹³⁸

→ *Redimensionner une fenêtre [d'une façon directement proportionnelle à] / [de façon à ce qu'elle soit en proportion avec] une image Delphi*

Man kan naturligvis sige, at *parallèlement* og *latéralement*'s fundamentale led også beskrives [*"så x er i forhold med"*]: de to VL står jo, ligesom afhandlingens andre adverbiers VL i øvrigt, i et forhold med hinanden. Men det forhold, der er indeholdt i *proportionnellement*, skal forstås helt konkret: *proportionnellement*'s to VL denoterer *beregninger*, *målinger* eller *entiteter*, *der kan beregnes eller måles*, og *proportionnellement* denoterer således, at denotatum for de to dele, i.e. de to beregninger eller målinger, *passer til hinanden* eller *er afstemt i forhold til hinanden*, også selvom de er forskellige, i.e. *omvendt proportionale*:

¹³⁷ www.culture.gouv.fr/mpe/recherche/ao/production

¹³⁸ www.developpez.net/forums/showthread

- (210) *Il calcule ses dépenses proportionnellement à ses revenus*
- (211) *Comptabiliser (...) le chiffre d'affaires et les bénéfices ou les pertes sur le projet en cours proportionnellement à l'avancement des travaux constatés*¹³⁹
- (212) *le minimum est réduit proportionnellement à sa durée d'assurance (...)* ¹⁴⁰
- (213) *La dose reçue décroît proportionnellement à l'inverse du carré de la distance de la source*
(CNRTL)

Helt så præcist afgrænset i betydningen er det forhold, som *relativement* denoterer mellem to entiteter, ikke – her er ikke i samme grad tale om to dele, der er afpasset i forhold til hinanden. *Relativement* denoterer overordnet set *la constitution ou l'implication d'une relation*. Det må siges at være en forholdsvis bred betydning (mere herom nedenfor), og vi kan videreinddele denne betydning i *par rapport à* og *pour ce qui est de, en ce qui concerne*:

[*Par rapport à*]:

- (214) *Mesurer deux grandeurs relativement à une troisième*
- (215) *Les variations relatives dans la valeur des produits, sont les variations qu'ils éprouvent l'un relativement à l'autre* (CNRTL)

[*Pour ce qui est de, en ce qui concerne*]:

- (216) *Il faut entendre le témoin relativement à l'affaire*
- (217) *Me voilà arrivé à 37 ans (...) sans projets arrêtés pour l'avenir. Je suis fort indécis relativement à Antoinette* (CNRTL)

Det er således muligt, at *relativement* i *Mesurer deux grandeurs relativement à une troisième* skal forstås lige så præcist som *proportionnellement*, men faktisk ved vi ikke, hvori den omtalte måling består, i.e. om den er proportional, parallel eller andet. *Relativement* kan altså anvendes om mange forskellige typer forhold mellem to relater og har således en slags *default-denotation*: samtlige adverbier, der er genstand for analyse i afhandlingen, kan i princippet erstattes med *relativement*.

Latéralement, parallèlement, proportionnellement og *relativement* denoterer altså alle fire mellem deres VL en geometrisk relation, som er symmetrisk inden for spatialiteten, men der er tale om

¹³⁹ <http://www.vernimmen.net/html/glossaire/definition>

¹⁴⁰ www.legislation.cnav.fr

forskellige former for symmetri. Derfor kan adverbierne ikke klassificeres sammen, som den lille gruppe af temporalt symmetriske adverbier kan det, *concomitamment*, *parallèlement* og *simultanément*: disse tre adverbiers VL tilføres alle samme semantiske rolle som *[temporalt sideløbende referent]* / *[samtidig referent]*, og her er det derfor den samme symmetri, der går igen i adverbierne.

Parallèlement finder vi både i temporale og spatiale kontekster, hvor det tildeler denotatum for sine to VL den semantiske rolle *[sideløbende referent]*. Det enkelte adverbiums denotationsdesign tegnes oftest af kombinationer af træk – som fx kombinationen af *[temporalitet]* og *[overensstemmelse]* som i *parallèlement*. Men de to træk *[temporalitet]* og *[spatialitet]* synes gensidigt at udelukke hinanden i det enkelte adverbium og lader sig ikke kombinere, hvorfor *parallèlement* både optræder i *[temporalitet]*-diagrammet og *[spatialitet]*-diagrammet. To andre adverbier, som også i to forskellige kontekster kan denotere *[temporalitet]* og *[spatialitet]*, er *antérieurement* og *postérieurement*:

[temporalitet]:

(218) *Ma demande a été faite antérieurement à la vôtre*

(219) *(..) la mise au jour de grands gisements uranifères américains postérieurement à la découverte et la mise en exploitation des gisements sud-africains, australiens et canadiens*
(CNRTL)

[spatialitet]:

(220) *Le rang de cellules (dont les propriétés sont discutées) est positionné antérieurement à la plaque préchordale*

(221) *(..) une nageoire adipeuse placée postérieurement à la nageoire dorsale et dépourvue de rayons*

3. [følge]

I følgende diagram vises *de adverbier*, hvis *specialdenotation* er [følge]:

[følge]	Ekstra leksikalsk delkomponent	Eksempel
<i>Consécutivement à</i>	[temporalitet]	<i>Consécutivement à la grève des employés de l'électricité, le métro ne fonctionne pas</i> (TLFI)
<i>Conséquemment à</i>	[temporalitet]	<i>Depuis que la Chine a signé la Convention contre la torture en 1988 (cf Art.12), 84 Tibétains sont morts conséquemment à des tortures</i> (http://forums.france2.fr)
<i>Corollairement à</i>	[temporalitet]	<i>les demandes pour dotNET ont explosé, corollairement à une très nette diminution des demandes pour Java</i> (www.generation-nt.com)
<i>Subséquemment à</i>	[temporalitet]	<i>Une question, donc, qui n'est toujours pas résolue et qui reste, subséquemment à cet état de fait, sans réponse</i> (http://cafeduglobe.net)

(Fig. 17c)

Nedenfor afgrænses det enkelte adverbiums betydning i forhold til dets naboadverbier inden for specialdenotationen [følge]. Gruppen er mere homogen end adverbierne, der denoterer [spatialitet]: de fire adverbier tildeler som udgangspunkt alle deres to VL samme semantiske rollepar, nemlig som hhv. [årsag] og [virkning]. Gruppen er også forholdsvis ensartet ved ikke at indeholde antonymer som fx *postérieurement* – *antérieurement* og *inférieurement* – *supérieurement*: ingen af de fire adverbier, der denoterer [følge], har et sådant modsatrettet betydningsindhold i forhold til et andet adverbium fra denne gruppe. Imidlertid finder vi data, som viser, at i hvert fald *consécutivement* og *conséquemment* kan *udtrykke den denoterede følge på lidt forskellige måder*, og det influerer naturligvis på deres VL's semantiske roller. Som et led i betydningsbeskrivelsen af adverbierne søges disse betydningsnuancer derfor kortlagt i det følgende.

Eftersom de fire adverbier alle har en betydningsvariant, som udstikker det samme semantiske rollepar som [årsag] og [virkning] til deres to VL, kan vi uproblematisk samle dem som følger:

Specialdenotation: [følge] [temporalitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”resulterende”]): Semantisk rolle: [virkning]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [årsag]
<i>Consécutivement</i> Consécutivement à la grève des employés de l'électricité, le métro ne fonctionne pas	<i>Le métro + fonctionner + ne pas</i>	<i>La grève des employés de l'électricité</i>
<i>Conséquemment</i> Depuis que la Chine a signé la Convention contre la torture en 1988 (cf Art.12), 84 Tibétains sont morts conséquemment à des tortures	<i>84 Tibétains + mourir</i>	<i>Des tortures</i>
<i>Corollairement</i> les demandes pour dotNET ont explosé, corollairement à une très nette diminution des demandes pour Java	<i>Les demandes pour dotNET + exploser</i>	<i>Une très nette diminution des demandes pour Java</i>
<i>Subséquemment</i> Une question, donc, qui n'est toujours pas résolue et qui reste, subséquemment à cet état de fait, sans réponse	<i>Une question + rester + sans réponse</i>	<i>Cet état de fait</i>

Som anført i indledningen til dette kapitel vil specialdenotationen [følge] altid være forbundet med [temporalitet]. Denne semantiske indlejring af [temporalitet] i [følge] er indlysende, idet [virkning] i tid altid vil være foregrebet af [årsag]. Også specialdenotationen [følge] har således dybe rødder i en geometrisk relation ved, at den bygger på *en temporal forskydning* og på den måde peger *foran* og *bagud*. Hvilket også forklarer, hvorfor vi ikke finder symmetriske adverbier i denne gruppe.

Consécutivement beskriver denotatum for sit fundamentale led ”*de façon consécutive dans l'ordre de la causalité*” (CNRTL). I eksemplet

(222) *Consécutivement à la grève des employés de l'électricité, le métro ne fonctionne pas*

beskrives altså verbalsituationen [[*le métro*] + [*ne fonctionne pas*]] med egenskaben [”resulterende”], og den tildeles dermed den semantiske rolle [virkning], hvor denotatum for 2. VL er [årsag]. Vi kan derfor tegne *consécutivement*'s betydning med afsæt i dets semantiske roller som følger:

Specialdenotation: [følge] [temporalitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”resulterende”]): Semantisk rolle: [virkning]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [årsag]
<i>Consécutivement</i> Consécutivement à la grève des employés de l'électricité, le métro ne fonctionne pas	<i>Le métro + fonctionner + ne pas</i>	<i>La grève des employés de l'électricité</i>

Consécutif er, ifølge ”*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*” (1996), deriveret af *consecutus*, part.passé-formen af det latinske verbum *consequi*, ”indhente”, ”opnå”. Morfologisk er *consécutif* bygget op af præpositionen *cum*, ”med”, der i fransk er blevet til [*con-*], og *-secutus*, part.passé-formen af *sequi*, ”følge”, som i fransk har udviklet sig til *-sécutif*. Etymologisk kan vi derfor forklare *consécutivement*’s betydning som følger:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er fulgt”][”med”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Såvel *consécutivement* som det tilnærmelsesvis synonyme *conséquemment* stammer fra *sequi*. Men hvor *consécutivement* har sit udspring i part.passé-formen, har *conséquemment* etymologiske rødder i part-présent-formen, *consequens*. En betydningsbeskrivelse af *conséquemment* følger nedenfor.

Imidlertid kan *consécutivement* også udtrykke den denoterede følge med en lidt anden semantisk nuance. Forskellen på de to betydninger forklares nedenfor – den kan i figur 18a vises som følger:

Specialdenotation [<i>følge</i>]		
<i>Consécutivement</i>		
Kausal, ” <i>pga.</i> ”		Ikke-kausal, [<i>spatialitet</i>] / [<i>temporalitet</i>], ”i umiddelbar forlængelse af hinanden”
Tilført egenskab:	[” <i>resulterende</i> ”]	[” <i>umiddelbart følgende [hinanden]</i> ”]
Semantiske roller:	Hhv. [<i>årsag</i>] og [<i>virkning</i>]	Begge [<i>umiddelbart følgende referent</i>]
Syntaktisk realisering af VL:	To konstituentter	Valenskoncentration i prædikatet

(Fig. 18a)

I denne anden variant, den ikke-kausale, beskriver adverbiet denotatum for sit fundamentale argument ”*de façon consécutive dans l’ordre temporel (surtout), spatial ou notionnel*” (CNRTL). Denne betydning er altså ikke årsagsrelateret, men er synonym med *sans interruption* og

immédiatement l'un après l'autre. Dens specialdenotation er [*ikke-kausal følge*] og [*spatialitet*] / [*temporalitet*], idet dette *consécutivement*, som fungerer *absolut*, i.e. uden præpositionssyntagme, placerer denotatum for sine VL *i tid eller rum* i forhold til hinanden, uden altså at forbinde dem ved kausalitet:

[*temporalitet*]:

(223) *Il a tiré deux fois consécutivement*

(224) *Il a eu consécutivement deux accidents* ¹⁴¹

[*spatialitet*]:

(225) *Suite au succès de quatre singles placés consécutivement en première place des charts américains, et surtout depuis l'incroyable succès réservé à "I'll be there", MJ se voit donner une chance toute spéciale par la maison de disque Motown* ¹⁴²

(226) *La définition de tableau nous enseigne qu'il s'agit d'un type agrégé formé de plusieurs objets identiques placés consécutivement en mémoire* ¹⁴³

Selvom det ikke i kausal forstand drejer sig om [*følge*] i denne variant af *consécutivement*, er der alligevel tale om to eller flere på hinanden *følgende* entiteter i de fire ovenstående eksempler, entiteterne er blot ikke betingede af hinanden. Adverbiet beskriver her to (eller flere, se nedenfor) verbalsituationer som værende placeret *i træk* eller *i umiddelbar forlængelse af hinanden*. Specialdenotationen er derfor [*temporalitet*] eller [*spatialitet*], og de to VL udfylder samme semantiske rolle som [*umiddelbart følgende referent*].

Syntaktisk adskiller det ikke-kausale *consécutivement* sig også fra det kausale. Selvom det ikke-kausale *consécutivement* denoterer [*temporalitet*] eller [*spatialitet*], informerer det imidlertid *ikke om den temporale eller spatiale rækkefølge eller orden*, i hvilken denotatum for VL'ne er placerede. Vi ved ikke hvilken størrelse, der er *foranliggende* og hvilken, der er *efterliggende*. Vi ved kun, at de i sagens natur er forskudte i forhold til hinanden i tid eller rum og *ikke samtidige* eller *placeret samme sted*. Denne manglende leksikalske information synes at hænge sammen med en særlig *koncentration af VL'ne i prædikatet* (som normalt udelukkende er forbeholdt de symmetriske adverbier): det ikke-kausale *consécutivement* fungerer nemlig *absolut*, i.e. uden formelt realiseret

¹⁴¹ Molinier og Levrier (2000:443): *Grammaire des adverbes. Description des formes en -ment*

¹⁴² www.michaeljackson-fr.com

¹⁴³ www.developpez.net/forums/showthread

præpositionssyntagme. Adverbiet distribuerer ikke sine VL separat som hhv. [*foranliggende referent*] og [*efterliggende referent*], syntaktisk i to forskellige konstituenters som prædikat og styrelse i et præpositionssyntagme, men *koncentrerer derimod valensen i prædikatet* – ligesom et symmetrisk adverbium, der også kan samle sine to VL. Det betyder, at de på hinanden følgende verbalsituationer fremstår som en ”masse”, hvori *den eller de foranliggende situation(er)* er blandet med *den eller de efterliggende situation(er)*, uden at vi informeres om rækkefølgen. I eksemplerne (223), (224) og (225) kender vi antallet af verbalsituationer, der følger hinanden:

Il a tiré deux fois consécutivement

Il a eu consécutivement deux accidents

Suite au succès de quatre singles placés consécutivement en première place des charts américains, et surtout depuis l'incroyable succès réservé à "I'll be there", MJ se voit donner une chance toute spéciale par la maison de disque Motown

Men antallet af disse på hinanden følgende verbalsituationer er ofte ukendt som i eks. (226):

La définition de tableau nous enseigne qu'il s'agit d'un type agrégé formé de plusieurs objets identiques placés consécutivement en mémoire

Det ikke-kausale *consécutivement* adskiller sig altså fra det kausale ved *valenskoncentrationen*: at den denoterede relation formelt ikke er realiseret som præcis to konstituenters i sætningen, *men samlet i det fundamentale led*, der derfor refererer til mindst to på hinanden følgende verbalsituationer.

De semantiske og syntaktiske forskelle, der altså er på det kausale og det ikke-kausale *consécutivement*, kan vi, som ovenfor vist, strukturere som følger:

Specialdenotation [følge] <i>Consécutivement</i>		
Kausal, "pga."		Ikke-kausal, [spatialitet] / [temporalitet], "i umiddelbar forlængelse af hinanden"
Tilført egenskab:	["resulterende"]	["umiddelbart følgende [hinanden"]]
Semantiske roller:	Hhv. [årsag] og [virkning]	Begge [umiddelbart følgende referent]
Syntaktisk realisering af VL:	To konstituent	Valenskoncentration i prædikatet

(Fig. 18a)

Vi finder dog også det kausale *consécutivement* i absolut funktion:

(227) *Je dis quelque chose et consécutivement, je ne peux plus dire que je n'ai rien à dire*¹⁴⁴

Consécutivement kan her umuligt have ikke-kausal betydning, selvom det ikke har realiseret et præpositionssyntagma: prædikatet, *dire* + *quelque chose*, henviser kun til én enkelt verbalsituation (ikke til flere på hinanden følgende), nemlig [årsag]. Herefter er [virkning] udtrykt i en ny sætning, *je ne peux plus dire que je n'ai rien à dire*. De to VL er med andre ord ikke koncentrerede i prædikatet, og vi kan uproblematisk parafrasere, så at denotation for [årsag] realiseres som styrelse i et præpositionssyntagma:

(228) [*Consécutivement à ce que je dis quelque chose, je ne peux plus dire que je n'ai rien à dire*]

Vi finder også to semantiske nuancer af specialdenotationen [følge] i *subséquentement*. Dels den kausale, som også indeholder den leksikalske komponent [temporalitet], og som svarer til betydningen af "en conséquence de quoi, par suite",

¹⁴⁴ hyene-again.karmaos.com/post

Specialdenotation: [følge] [temporalitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”resulterende”]) Semantisk rolle: [virkning]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [årsag]
<i>Subséquemment</i> <i>Une question, donc, qui n'est toujours pas résolue et qui reste, subséquemment à cet état de fait, sans réponse</i>	<i>Une question + rester + sans réponse</i>	<i>Cet état de fait</i>

dels en ikke-kausal, som denoterer ren temporalitet og samme temporale forskydning som ”après”:

Specialdenotation: [temporalitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”efterliggende”]) Semantisk rolle: [temporalt sidst beliggende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [temporalt forrest beliggende referent]
<i>Subséquemment</i> <i>le bien mobilier a été emporté hors du Québec définitivement sans avoir été utilisé au Québec subséquemment à son achat</i> ¹⁴⁵	<i>Le bien mobilier + emporter/utiliser</i>	<i>Son achat</i>

Consécutivement har, som vist ovenfor, også en ikke-kausal temporal variant, som denoterer [temporalitet] (eller [spatialitet]), hvor begge VL står på aftagerfladen og dermed rammes af *consécutivement*'s beskrivelse som [”umiddelbart følgende [hinanden”]]. Men i modsætning til *consécutivement* har vi, til definition af *subséquemment*'s betydning, *ingen syntaktiske redskaber til bestemmelse af, om her er tale om kausalitet eller ren temporalitet*. Såvel den kausale som den ikke-kausale brug af *subséquemment* synes at kunne fungere både absolut og med formelt realiseret præpositionssyntagma (se eksempler nedenfor). *Subséquemment* kan heller ikke, som *consécutivement* kan, koncentrere sine VL i prædikatet, så begge rammes af adverbets beskrivelse, og ad den vej afsløre, at her er tale om ren temporalitet. Da *subséquemment* altid denoterer [temporalitet], idet der jo er tale om en temporal forskydning af denotatum for de to VL i forhold til hinanden uanset kausalitet, er spørgsmålet altså, *hvad der gør sig gældende, når subséquemment derudover også denoterer kausalitet*, og det undersøges i det følgende. Diskussionen om, hvorvidt en relation er kausal eller rent temporal, er meget kompleks og rummer store dybder, også filosofisk. Det, der her vil blive forsøgt kortlagt, er derfor, om der kan spores nogle sproglige tendenser til afklaring af kausaliteten, når den udtrykkes i sproget.

Subséquemment eksisterer ikke som opslagsord i ”*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*” (1996), men om adjektivet *subséquent* får vi at vide, at ordet oprindeligt kommer

¹⁴⁵ www.ijjcan.com/qc/legis/regl

af *subsequens*, som igen består af [*sub-*], ”under”, og part.présent-formen af *sequi*, [*-sequens*], ”følgende”¹⁴⁶:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er følgende”][”under”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Den kausale variant af *subséquentment* defineres som betydende ”*en conséquence de quoi, par suite*”, medens den ikke-kausale, som denoterer ren temporalitet, svarer til betydningen af ”*après*” (TLFI). Selvom vi intuitivt formentlig vil vælge fortolkningen ”*post hoc ergo propter hoc*” i eks. (229) og (230), kan vi faktisk tvinge begge læsninger frem, i.e. den kausale såvel som den ikke-kausale, i eksemplerne hvor præpositionssyntagmerne er formelt realiserede¹⁴⁷:

(229) *La voie a été ouverte en 1973, subséquentment à la grande sécheresse qui a ravagé le Sénégal et plus particulièrement cette partie juxtant la Mauritanie. Après la perte des récoltes et du bétail et le petit commerce ayant périclité, les populations n’eurent d’autres choix que d’émigrer vers d’autres horizons plus cléments*¹⁴⁸

→ *La voie a été ouverte en 1973, [en conséquence de/par suite de/après] la grande sécheresse (..)*

(230) *Subséquentment à l’effondrement des tours jumelles du World Trade Center, quatre autres bâtiments sur le site du WTC et quatre stations de métro ont été détruits ou très endommagés*¹⁴⁹

→ *[En conséquence de/par suite de/après] l’effondrement des tours jumelles du World Trade Center, quatre autres bâtiments sur le site du WTC et quatre stations de métro ont été détruits ou très endommagés*

Vi kan imidlertid også tvinge begge læsninger frem i følgende eksempler, hvor *subséquentment* fungerer absolut:

(231) *Il a été condamné; subséquentment, il a perdu ses droits civiques*¹⁵⁰

→ *Il a été condamné; [en consequence]/[par suite]/[après], il a perdu ses droits civiques*

¹⁴⁶ *Sub* kan dog også betyde ”*reaching from below, up to*” og således også betegne en bevægelse, der udgår *nedefra* (*Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages* 2008:594)

¹⁴⁷ For god ordens skyld gøres opmærksom på, at ingen af de eksempler, som figurerer i TLFI, er med præpositionssyntagme

¹⁴⁸ www.grioo.com/blogs/louga/index

¹⁴⁹ <http://in-memoriam-wtc.skyrock.com/article>

¹⁵⁰ Molinier & Levrier (2000:511)

(232) *Nous avons rencontré le sieur X en train de marauder et subséquentment nous avons verbalisé*¹⁵¹

→ *Nous avons rencontré le sieur X en train de marauder et [en consequence]/[par suite]/[après], nous avons verbalisé*

Til spørgsmålet om, hvad der gør sig gældende, når *subséquentment* denoterer kausalitet, må vi se på de semantiske roller. For denoterer et adverbium kausalitet, må kausaliteten kunne dokumenteres af de semantiske roller [*årsag*] og [*virkning*]. I Comte-Sponville defineres begrebet kausalitet som ”[une] relation entre deux êtres ou deux événements, telle que l’existence de l’un entraîne celle de l’autre et l’explique”¹⁵². Denne filosofiske definition harmonerer med den kausalitet, som mange sproglige størrelser, herunder *subséquentment*, *consécutivement*, *conséquentment* og *corollairement*, også kan udtrykke. For det fundamentale led henviser til *en verbalsituation*, i.e. ”un événement”, som vi intuitivt læser som *virksomheden af eller resultatet af noget andet*, i.e. ”un autre événement”, som vi opfatter som *årsagen til den opståede verbalsituation*. En sådan intuitiv ubevidst læsning af forbindelsen mellem den opståede verbalsituation og en anden entitet, finder vi i eksemplerne (230), (231) og (232) (eks. (231) og (232) er parafraserede med formel realisering af præpositionssyntagmaet):

Subséquentment à l’effondrement des tours jumelles du World Trade Center, quatre autres bâtiments sur le site du WTC et quatre stations de métro ont été détruits ou très endommagés

Il a été condamné; subséquentment [à ce qu’il a été condamné] / [à la condamnation], il a perdu ses droits civiques

Nous avons rencontré le sieur X en train de marauder et subséquentment [à ce que le sieur X a maraudé], nous avons verbalisé

Imidlertid er der ingen tvivl om, at *ordvalget eller terminologien* i det sproglige indhold, der konstituerer VL’ne, tilmed harmonerer med de semantiske roller [*virkning*] og [*årsag*] og dermed danner grundlag for en kausal læsning: valget af netop ord som *effondrement* → *détruire / endommager*, *condamner* → *perdre ses droits civiques*, *marauder* → *verbaliser* vidner, også isoleret set, om en kausal sammenhæng mellem to genstande, i.e. at den ene begivenhed fører til den anden. Læsningen er dog stadig intuitiv på trods af den umiddelbart kausale relation mellem de to VL forårsaget af ordvalget, *effondrement* → *détruire / endommager* etc.

¹⁵¹ Lexis (1989), *subséquentment*

¹⁵² André Comte-Sponville (2001:101-103): *Dictionnaire philosophique*. Se Sophie Hamon (2005:147): *La phrase double causale – propriétés syntaxiques et interprétations sémantiques*

<p style="text-align: center;">[årsag] (2. VL): <i>afstedkommer verbalsituationen</i></p>	<p style="text-align: center;">[virkning] (fundamentalt led): <i>resulterende verbalsituation</i></p>
Eks. (230): <i>l'effondrement des tours jumelles du WTC</i>	<i>quatre autres bâtiments sur le site du WTC et quatre stations de métro + ETRE détruit ou très endommagé</i>
Eks. (231): <i>[ce qu'il a été condamné] / [la condamnation]</i>	<i>ses droits civiques + perdre</i>
Eks. (232): <i>[ce que le sieur X a maraudé]</i>	<i>nous + verbaliser</i>

(Fig. 19)

Man kan faktisk betragte hhv. årsags- og virkningsrollen som en slags *semantisk S og O* i kausaliteten: *[årsag]* har status som S og udfylder Agent-rollen, der *afstedkommer eller producerer* en situation, som er *[virkning]*. *[virkning]* har da status som O og udfylder Patient-rollen: som *den, der afstedkommes eller produceres*, den, som Agentens aktivitet går ud over. Lyons omtaler virkningen som “*the situation that is brought into being as a result of the agent’s activity*” (1977:489):

S / Agent ([årsag])*[l'effondrement des tours jumelles du WTC]**[ce qu'il a été condamné] / [la condamnation]**[ce que le sieur X a maraudé]**produit le fait que**produit le fait que**produit le fait que*O / Patient ([virkning])*[quatre autres bâtiments sur le site du WTC et quatre stations de métro ont été détruits ou très endommagés]**[il a perdu ses droits civiques]**[nous avons verbalisé]*

At læsningen af en kausal forbindelse mellem to situationer foregår intuitivt og ubevidst, bygger på, at *kausaliteten i sig selv aldrig kan opfattes eller ses med det blotte øje* (se henvisning til Hume (1739) i kap. 1.3, se også Comte-Sponville (2001:101), som henviser til Kant). Vi opfatter og ser helt bevidst begivenheder, både enkeltstående og sammenfaldende. Men *en eventuel kausalitet mellem disse begivenheder er en individuel tolkning, som foregår på et ubevidst plan*. Hamon beskriver det som følger: “*ce qui a été observé, c’est la succession des deux événements et non le*

lien de la causalité, laquelle n'est pas inscrite dans les objets eux-mêmes, mais dans notre conscience" (Hamon 2005:147) (se også Lyons 1977:490).

Hamon konkluderer endvidere, at vi ikke registrerer begivenheder uden årsag (2005:145)¹⁵³. Vi opfatter altså *alle begivenheder som havende en årsag*, uanset om vi har været vidne til denne årsag eller ikke, og uanset om den er eksplicit udtrykt i sproget eller ikke. Afhængigt af fra hvilken vinkel man anskuer en situation, kan denne have forskellige årsager: "*la question causale peut être rattachée à différentes interprétations*" (Hamon 2005:147). Således kunne en anden årsag til denotatum for virkningen i eks. (230), *quatre autres bâtiments sur le site du WTC et quatre stations de métro + détruire / endommager*, i virkeligheden forklares mere teknisk, stadig med kausal sammenhæng:

Subséquemment [au poids du fer massif tombé sur les bâtiments voisins du WTC] / [à la chaleur énorme de l'incendie dans WTC], quatre autres bâtiments sur le site du WTC et quatre stations de métro ont été détruits ou très endommagés

Begge forklaringer udfylder årsagsrollen, og semantisk tjener de begge som svar på spørgsmålet "*pourquoi*" (Comte-Sponville i Hamon 2005:147)¹⁵⁴: "*Pourquoi quatre autres bâtiments sur le site du WTC et quatre stations de métro ont-ils été détruits ou très endommagés ?*" Det betyder også, at det ikke altid er inden for rammerne af *subséquemment*'s valens, at den direkte årsag til begivenheden findes endsige, at vi finder svaret på "*pourquoi (..) ?*". Eks. (229),

La voie a été ouverte en 1973, subséquemment à la grande sécheresse qui a ravagé le Sénégal et plus particulièrement cette partie jouxtant la Mauritanie. Après la perte des récoltes et du bétail et le petit commerce ayant périclité, les populations n'eurent d'autres choix que d'émigrer vers d'autres horizons plus cléments

læser vi uproblematisk som en kausal forbindelse mellem to begivenheder, hvor denotatum for 2.VL, *la grande sécheresse qui a ravagé le Sénégal et plus particulièrement cette partie jouxtant la Mauritanie*, udfylder årsagsrollen i forhold til denotatum for det fundamentale argument *La voie a été ouverte*. Kausaliteten består altså i, at [*Sénégal + ravager*] fører til [*la voie + être ouverte*], og denne intuitive læsning harmonerer med ordvalget i det sproglige indhold, *ravager – ouvrir*, i.e. [*"noget ødelægges*] – [*noget nyt bygges*"]. Men den direkte årsag til begivenheden [*la voie + être*

¹⁵³ Sophie Hamon: *La phrase double causale – propriétés syntaxiques et interprétations sémantiques* (2005:145): "*à partir du moment où l'homme est doué de raison, il ne conçoit pas un événement sans cause*"

¹⁵⁴ Comte-Sponville (2001:103) definerer "*une cause*" som "*ce qui répond à la question "pourquoi ?"*"

ouverte] ligger i virkeligheden uden for *subséquentment*'s valens og findes i konteksten længere ude, nemlig i begivenheden [*les populations + émigrer (vers d'autres horizons)*]: at [”befolkningen udvandrer”] fører til [”åbningen af vejen”]. De øvrige begivenheder, [*la sécheresse*], [*Sénégal + ravager*], [*la perte des récoltes et du bétail*] og [*la périlclitation du commerce*] er omstændigheder, som forinden har ført til den egentlige årsag [*les populations + émigrer (vers d'autres horizons)*] for [*la voie + être ouverte*], og mellem hvilke der også er kausalitet:

[*la sécheresse*] → [*Sénégal + ravager*] / [*la perte des récoltes et du bétail*] → [*la périlclitation du commerce*] → [*les populations + émigrer (vers d'autres horizons)*] → [*la voie + être ouverte*]

Conséquentment har ligesom *consécutivement* og *subséquentment* flere betydningsnuancer. Det er imidlertid nogle andre nuancer, og disse præsenteres i det følgende. Én betydning deler *conséquentment* under alle omstændigheder med *consécutivement* og *subséquentment*, nemlig *den kausale betydning*, der altså svarer til *en conséquence de, à cause de*:

(233) *Depuis, et en dépit des courriers et demandes d'actes que lui formule, conformément à la loi, Abdelhamid Hakkar, celui-ci est laissé sans réponse. Le 20 juillet 2001, conséquentment à ce silence et ce qu'il considère comme un déni, il saisira la Cour européenne des Droits de l'Homme d'une requête en urgence*¹⁵⁵

Conséquentment i eks. (233) tager prædikatet *saisir la Cour européenne des Droits de l'Homme*, der står på *conséquentment*'s aftagerflade, som sit fundamentale led, samt styrelsen i præp.synt., *ce silence et ce qu'il considère comme un déni*, som 2. VL. Det gælder således, at

L'activité [*la Cour européenne des Droits de l'Homme + saisir*], *verbalemment évoquée, est déclarée* [*conséquentment*]

Prædikatet *saisir la Cour européenne des Droits de l'Homme* denoterer en verbalsituation, som er *virksomheden* af denotatum for styrelsen:

¹⁵⁵ www.prisons.eu.org/article

Specialdenotation [følge]	Fundamentalt led/præd. på sætningsniv. (tilføres egenskaben [”resulterende”]): Semantisk rolle: [virkning]	2. VL/styrelse i [præp.synt] på synt.niv: Semantisk rolle: [årsag]
<i>Conséquemment</i> (..) <i>conséquemment à ce silence et ce qu’il considère comme un déni, il saisira la Cour européenne des Droits de l’Homme d’une requête en urgence</i>	<i>Saisir + la Cour européenne des Droits de l’Homme</i>	<i>ce silence et ce qu’il considère comme un déni</i>

Som ovenfor nævnt stammer *conséquemment* etymologisk fra det latinske verbum *consequi*, der består af *cum*, ”med”, og part.présent-formen af *sequi*, *sequens* (”*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*” 1996)

[[denotatum for fundamentalt led] [”er følgende”][”med”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Med sit tilknyttede præpositionssyntagma har *conséquemment* også en anden betydningsvariant, hvor [følge] kommer til udtryk på en lidt anden måde, selvom de to betydninger af [følge] ligger tæt på hinanden, idet de er varianter af samme grundbetydning. Denne anden variant har betydningen *d’après, selon* eller *suivant*:

(234) *Et quand sa conduite serait en contradiction avec ses principes déclarés, cela prouverait seulement qu’il se conduisait mal, mais non qu’il ne parlait pas de bonne foi. Quels hommes agissaient toujours “conséquemment à leurs maximes”?*¹⁵⁶

(235) *Disons que les hommes n’étant pas trop accoutumés à vivre conséquemment à leurs principes, les chrétiens n’ont pas suivi les leurs; et qu’ils ont été violents, en prêchant un Évangile qui ne leur commande que la débonnairété, nous sauverons par là le christianisme aux dépens de ses sectateurs*¹⁵⁷

(236) *Il a conduit l’affaire conséquemment à ce qui avait été réglé*¹⁵⁸

Betydningen og valensstrukturen er samtidigt meget tæt på den, vi finder i *conformément à*: de tildeler begge samme semantiske rollepar til deres to VL som hhv. [dikteret referent] og [dikterende referent], således at der opstår *et hierarki* mellem dem, og begge kræver pladsen for 2. VL mættet af denotatum for *en retningslinie*, der *dikterer* denotatum for det fundamentale led:

¹⁵⁶ TLFi, conséquemment

¹⁵⁷ www.perso.wanadoo.fr/dboudin/zEtudes/Bayle

¹⁵⁸ <http://dictionnaire.mediadico.com/traduction/dictionnaire.asp/definition/consequemment>

Specialdenotation: [følge] [overensstemmelse]	Fundamentalt led/præd. på sætningsniv. (tilføres egenskaben [”følgende”]): Semantisk rolle: [dikteret referent]	2. VL/styrelse i [præp.synt] på synt.niv: Semantisk rolle: [dikterende referent]
<i>Conséquemment</i> <i>Quels hommes agissaient toujours “conséquemment à leurs maximes”?</i>	<i>Quels hommes + agir</i>	<i>Leurs maximes</i>
<i>Conformément</i> <i>Qu'est-ce que vivre conformément à la nature?</i> ¹⁵⁹	<i>X + vivre</i>	<i>La nature</i>

Conformément omtales nærmere nedenfor i forbindelse med adverbier, der denoterer [overensstemmelse].

At denotatum for *conséquemment*'s 2. VL dikterer den situation, der denoteres af det fundamentale argument, fremgår af følgende semantiske parafrase:

Quels hommes agissaient toujours “conséquemment à leurs maximes”? → *Quels hommes agissaient toujours “conséquemment à leurs maximes [qui dictent / commandent / prescrivent / règlent / stipulent / imposent la façon d’agir]”?*

Conséquemment i denne betydning denoterer altså fortsat [følge], men også [overensstemmelse]. Selvom den denoterede følge her har betydningen *d’après, selon* eller *suivant* og dermed ikke er af helt samme type kausale forbindelse som den, der denoteres af *consécutivement, subséquemment* og *corollairement*, beskriver *conséquemment* denotatum for sit fundamentale argument som [”følgende”], idet denotatum for 2. VL jo dikterer, at denotatum for det fundamentale argument skal ”følge det”. Man kunne derfor også benævne de semantiske roller [kopi] og [original]. I denne variant af *conséquemment*, hvor det denoteres, at denotatum for det fundamentale argument skal følge denotatum for 2. VL og i den forstand er *en følge* af det, finder vi samtidig specialdenotationen [overensstemmelse]: verbalsituationen [*quels hommes + agir*] foregår i *overensstemmelse* med det, der dikteres af denotatum for 2.VL. Denne *overensstemmelse*, som er en naturlig konsekvens af *følgen* i denne variant af *conséquemment*, finder vi ikke i de kausale adverbier *consécutivement, subséquemment* og *corollairement*, medens den er helt karakteristisk for *conséquemment* (og *conformément*).

¹⁵⁹ www.aide-en-philo.com

Da begge varianter af *conséquemment* distribuerer deres VL på samme måde, i.e. som hhv. prædikat og præpositionssyntagma, kan det være vanskeligt at afgøre, hvorvidt her er tale om det egentligt kausale *conséquemment* eller det overensstemmende kausale. Man kan derfor bruge ordvalget eller terminologien i materialet, der konstituerer 2. VL: det semantiske indhold i 2.VL vil, for den overensstemmende følges vedkommende, meget ofte være konstitueret af størrelser som *principe*, *règle*, *loi*, *hypothèse* etc. eller af størrelser, hvis denotation svarer til en sådan ”*retningslinie*”, i.e. den semantiske rolle [*dikterende referent*]. Til bestemmelse af det egentligt kausale *conséquemment* kan man, som det er forklaret ovenfor ved betydningsbeskrivelsen af *subséquemment*, overveje, om der er ”*entraînement*” mellem de to VL, i.e. om deres forhold kan forklares som ”[*une*] *relation entre deux êtres ou deux événements, telle que l’existence de l’un entraîne celle de l’autre et l’explique*” (Comte-Sponville (2001:101-103)) og dermed tilføres de semantiske roller [*årsag*] og [*virkning*]. Igen kan vi tage det sproglige indhold i de semantiske roller i betragtning: vi kan under alle omstændigheder konstatere, at der i eks. (233) er en naturlig kausal sammenhæng mellem *déni* og *saisir*, som harmonerer med de semantiske roller [*årsag*] og [*virkning*], og som kan dokumentere, at den ene begivenhed fører til den anden: (..) *Le 20 juillet 2001, conséquemment à ce silence et ce qu’il considère comme un déni, il saisira la Cour européenne des Droits de l’Homme d’une requête en urgence.*

Endelig kan man inddrage *conséquemment*'s *ledfunktion* på sætningsniveau, i.e. som *frit adverbial* eller som *verbaltilknyttet adverbial*, til definition af adverbets betydning. Det er meget sandsynligt, at det kausale *conséquemment*, i.e. med betydningen *à cause de*, generelt tenderer mod at fungere som *frit adverbial*, da et frit adverbial netop er karakteriseret som *une circonstancielle*, som angiver semantiske nuancer i sætningen som fx netop *årsag* (Nølke (red.) (1999:20), mere herom nedenfor i kap. 4 om *Adverbiumsyntagmets funktioner*)¹⁶⁰. Og data viser faktisk en sammenhæng mellem *conséquemment*'s funktion som frit adverbial og kausal betydning:

(237) *Depuis, et en dépit des courriers et demandes d’actes que lui formule, conformément à la loi, Abdelhamid Hakkar, celui-ci est est laissé sans réponse. Le 20 juillet 2001, conséquemment à ce silence et ce qu’il considère comme un déni, il saisira la Cour européenne des Droits de l’Homme d’une requête en urgence*¹⁶¹

¹⁶⁰ Henning Nølke (red.) (1999): *Det franske sprog, Kapitel V, II. Modifikation 2*

¹⁶¹ www.prisons.eu.org/article

(238) *26% des adolescents gays disent avoir quitté la maison conséquemment à des conflits avec leur famille en raison de leur orientation sexuelle*¹⁶²

(239) *Depuis que la Chine a signé la Convention contre la torture en 1988 (cf Art. 12), 84 Tibétains sont morts conséquemment à des tortures*¹⁶³

Tilsvarende mellem *conséquemment's* ledfunktion som verbaltilknyttet adverbial og dets overensstemmende kausale betydning som *conformément à*:

(240) *Et quand sa conduite serait en contradiction avec ses principes déclarés, cela prouverait seulement qu'il se conduisait mal, mais non qu'il ne parlait pas de bonne foi. Quels hommes agissaient toujours "conséquemment à leurs maximes"?*

(241) *Disons que les hommes n'étant pas trop accoutumés à vivre conséquemment à leurs principes, les chrétiens n'ont pas suivi les leurs; et qu'ils ont été violents, en prêchant un Évangile qui ne leur commande que la débonnairété, nous sauverons par là le christianisme aux dépens de ses sectateurs*

(242) *Mais ce n'est pas de cela qu'il est question; c'est d'agir conséquemment à ses principes et d'imiter les gens qu'on estime*¹⁶⁴

Vi finder dog enkelte eksempler, som går på tværs af dette skel: i følgende eks. fungerer *conséquemment* som frit adverbial, men kan næsten kun forklares med overensstemmende kausal betydning, *conformément à*:

(243) *Conséquemment à cette hypothèse, une créature ne pourrait agir conformément à sa nature*¹⁶⁵

I kap. 4 præsenteres de ledfunktioner, som adverbierne synes at kunne fungere i på hhv. sætnings- og syntagmeniveau, og samtlige adverbier placeres endeligt i disse funktioner.

Vi finder også *conséquemment* i absolut anvendelse, men 2.VL, i.e. en [*årsag*] eller en [*dikerende referent*], vil da stadig være underforstået:

(244) *Elle [la Commission] est chargée de missions de suivi, de contrôle et de veille au sujet des différents aspects de la cherté de la vie. A cet effet, elle est appelée à faire conséquemment*

¹⁶² <http://www.homoedu.free.fr/programme.htm>

¹⁶³ fred.morghanne.free.fr/etl/10choses

¹⁶⁴ gallanar.net/rousseau/lettream.dalembert.htm

¹⁶⁵ www.membres.lycos.fr/paulhenri/essaissurlemerite.htm

*au Gouvernement des propositions relatives à la politique des prix, à l'organisation efficiente de la distribution des produits de première nécessité et à leur approvisionnement correct à travers tout le territoire national*¹⁶⁶

I dette eksempel kan *conséquemment* læses både med egentlig kausal betydning og med overensstemmende kausal betydning. Det underforståede 2. VL kan derfor både referere til en [årsag] og til en [dikterende referent]:

(245) *A cet effet, elle est appelée à faire conséquemment au Gouvernement des propositions (..)*

→ *A cet effet, elle est appelée à faire conséquemment [à sa charge de missions de suivi, de contrôle et de veille au sujet des différents aspects de la cherté de la vie] au Gouvernement des propositions relatives à la politique des prix (..)*

I Lafayes *Dictionnaire des Synonymes*, ganske vist fra 1861, omtales kun varianten med overensstemmende kausal betydning: "*Conséquemment rappelle l'idée de l'action de se conformer, de céder, d'obéir à quelque chose d'antérieur (..) On dit "conséquemment à" comme "conformément à"* (1861:92). Der eksemplificeres med "*J'ai promis de vous servir, j'agirai conséquemment*", som altså må være underforstået "*j'agirai conséquemment à ma promesse*", i.e. "*følgende, i overensstemmelse med mit løfte*" (følge med egentlig kausal betydning kan ifølge Lafaye kun udtrykkes af "*en conséquence de*" og altså ikke med *conséquemment*).

Adjektivet *conséquent à* har i øvrigt også begge betydningsvarianter: det egentligt kausale *conséquent à*, i.e. med betydningen *dû à*, finder vi i

(246) "*Les troubles de la phonation liés aux divisions palatines .. aux dysarthries neurologiques (troubles d'articulation conséquents à une lésion cérébrale), à l'aphasie (trouble du langage conséquent à une lésion cérébrale localisée) .. à l'agraphie (trouble de l'écriture également conséquent à une lésion cérébrale) .. sont aussi du ressort de l'orthophoniste*", souligne Mme Rebaï (www.infosigne.over-blog.com/article)

Det overensstemmende kausale *conséquent à* som i

---

¹⁶⁶ www.yayiboni.com/spip

(247) *La création d'une nationalité algérienne de droit par l'indépendance ne pouvait être seulement un acte politique opportun, mais un acte conséquent aux principes et valeurs qui définissaient la France. L'accomplissement d'un devoir d'humanité élémentaire qui imposait de reconnaître l'autre pour ce qu'il était et voulait être*
(www.revel.unice.fr/cmedi/document.html)

defineres på TLFi som *qui suit quelque chose de manière logique, qui suit tel principe* og hos Robert som *conforme à, en accord avec*. I eksemplerne med adjektivet er der samme relation mellem de to VL som hos *conséquemment*: denotatum for styrelsen i eks. (247), *les principes et valeurs qui définissaient la France*, dikterer denotatum for det fundamentale led, *un acte*, ved at foreskrive, at denne, *un acte*, skal være en *kopi af* eller *stemme overens med* denotatum for *les principes et valeurs qui définissaient la France*.

Vi kan derfor tegne følgende "betydningsparadigme" for *conséquemment* i figur 18b:

Specialdenotation [følge]		
<i>Conséquemment</i>		
Kausalitet, "à cause de"		Overensstemmende kausalitet "d'après", "selon", "suivant"
Tilført egenskab:	["resulterende"]	["dikteret"]
Semantiske roller:	[årsag] og [virkning]	[dikteret referent] og [dikterende referent]

(Fig. 18b)

Corollairement eksisterer ikke som selvstændigt lemma i TLFi eller CNRTL. Ved opslag under *corollaire* derimod fremgår det, at adjektivet *corollaire* betegner egenskaben "qui résulte à titre de conséquence d'une proposition antérieurement énoncée". *Corollaire* stammer fra det latinske substantiv *corolla*, der betegner "une petite couronne" ved at være diminutiv af *corona*. *Corona*

stammer fra det latinske *curvus*, ”bøjet”, ”bueformet”, ”kurveformet”, ”rund”, på græsk *korónos* (”*Nouveau dictionnaire étymologique du français*” 1973)¹⁶⁷.

[[denotatum for fundamentalt led] [”er kroneagtig”][”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

I *corolla* har også substantivet *corollarium* sit udspring, ”*une petite couronne offerte en don*” – TLFi tilføjer ”*comme gratification (surtout aux acteurs)*”. Adverbiet *corollairement* defineres som beskrivende en verbalsituation ”*à la manière d'un corollaire, en conséquence*” (CNRTL). I modsætning til *consécutivement*, *conséquemment* og *subséquemment* har *corollairement* altså kun denne ene betydning, som er kausal:

Specialdenotation: [følge] [temporalitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”resulterende”]) Semantisk rolle: [virkning]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [årsag]
<i>Corollairement</i> <i>les demandes pour dotNET ont explosé, corollairement à une très nette diminution des demandes pour Java</i>	<i>Les demandes pour dotNET + exploser</i>	<i>Une très nette diminution des demandes pour Java</i>

Den kausale betydning gør sig gældende uanset formel realisering af præpositionssyntagmet (herved adskiller *corollairement* sig fra *consécutivement*):

(248) *Il ment, corollairement, on ne le croit pas*¹⁶⁸

→ *Il ment, corollairement [à son mensonge / à ce qu'il ment], on ne le croit pas*

(249) *Vous me présenterez vos critiques et, corollairement, vos suggestions*¹⁶⁹

→ *Vous me présenterez vos critiques et, corollairement [à la présentation de vos critiques], [vous me présenterez] vos suggestions*

(250) *Corollairement à cette action en faveur des artistes contemporains, Courbet s'occupa des musées et des oeuvres d'art en général*¹⁷⁰

(251) *L'abatement survenu corollairement à cette annonce lui fit perdre alors toute connexion avec la réalité du monde qui l'entourait*¹⁷¹

¹⁶⁷ Jacqueline Picoche (1973): *Nouveau dictionnaire étymologique du français*

¹⁶⁸ Molinier & Levrier (2000:444)

¹⁶⁹ Lexis (1989), *corollairement*

¹⁷⁰ http://increvablesanarchistes.org/articles/avan1914/1871_education.htm

¹⁷¹ seraphine.ultim-blog.com/article

Etymologien bag *corollarium* viser altså ganske tydeligt kausaliteten og de semantiske roller [*årsag*] og [*virkning*]. Denotatum for *corollarium* er ”*une petite couronne offerte en don comme gratification (surtout aux acteurs)*”, og vi kan af ”*comme gratification*” udlede, at situationen *offrir une petite couronne* udspiller sig ”*i tilgift*” eller ”*som anerkendelse/gave/tak*” for en anden situation, fx *la performance* (jf. at ”*la petite couronne est offerte en don comme gratification surtout aux acteurs*”):

”*une petite couronne offerte en don aux acteurs [[grâce à]/[en raison de]/[à cause de] [la performance]]*”

Altså kan vi læse situationen *une petite couronne offerte en don* som [*virkning*] af en anden situation, fx *la performance*, som dermed er [*årsag*].

Ovenfor er vist hvordan *consécutivement*, *conséquemment*, *corollairement* og *subséquemment* har denotationen af en kausal relation tilfælles. Ved denotationen af denne kausalitet tildeler alle fire adverbier det samme semantiske rollesæt til deres VL, nemlig [*årsag*] og [*virkning*]. Derudover har adverbierne, bortset fra *corollairement*, en ekstra betydningsvariant. Adverbierne udtrykker den følge, der denoteres i denne variant, med hver deres betydningsnuance og beskriver dermed denotatum for det fundamentale led med hver deres egenskab, hvorfor hvert adverbium tildeler sine to VL hvert sit semantiske rollesæt:

Semantiske roller ved [følge]

<i>Adverbium:</i>	<i>Kausalitet:</i>	<i>Anden semantisk nuance:</i>
<i>Consécutivement</i>	[<i>årsag</i>] [<i>virkning</i>]	[<i>umiddelbart følgende referent</i>] [<i>umiddelbart følgende referent</i>] (samme semantiske roller pga. valenskoncentration)
<i>Conséquemment</i>	[<i>årsag</i>] [<i>virkning</i>]	[<i>dikterende referent</i>] [<i>dikteret referent</i>]
<i>Corollairement</i>	[<i>årsag</i>] [<i>virkning</i>]	-
<i>Subséquemment</i>	[<i>årsag</i>] [<i>virkning</i>]	[<i>temporalt efterliggende referent</i>] [<i>temporalt foranliggende referent</i>]

(Fig. 20)

4. [overensstemmelse]

I følgende diagram vises *de adverbier*, hvis *specialdenotation er [overensstemmelse]*:

[overensstemmelse]	Ekstra leksikalsk delkomponent	Eksempel
<i>Adversativement à</i>	-	<i>la femme mariée, qui entame, adversativement à son mari, une instance de référé (TLFI)</i>
<i>Comparablement à</i>	-	<i>(..) votre pays se porte relativement bien comparablement à d'autres (europa-feudale.forumactif.com)</i>
<i>Comparativement à</i>	-	<i>La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003</i>
<i>Concurremment à</i>	<i>[temporalitet]</i>	<i>Des logiciels Z39.50 sont également développés concurremment à des projets internationaux (http://enssibal.enssib.fr)</i>
<i>Conformément à</i>	-	<i>Qu'est-ce que vivre conformément à la nature ? (www.aide-en-philos.com)</i>
<i>Contrairement à</i>	-	<i>Contrairement à mes prévisions, Anne ne s'opposa pas à ces mondanités (TLFI)</i>
<i>Inversement à</i>	-	<i>je dois faire inversement à ce que tu as fait (passionchat.xooit.com)</i>
<i>Semblablement à</i>	-	<i>la société des fourmis est relativement régie semblablement à celle des termites (cultureetloisirs.france3.fr)</i>
<i>Pareillement à</i>	-	<i>Les gamins étaient vêtus pareillement à leurs papas</i>

(Fig. 17d)

I det følgende afgrænses det enkelte adverbiums betydning i forhold til dets naboadverbier inden for specialdenotationen [overensstemmelse]. Vi finder i denne gruppe både synonymer og, i modsætning til ovenstående gruppe, der denoterer [følge], også antonymer som fx *contrairement* – *pareillement*: de to adverbier tilhører begge gruppen [overensstemmelse], og alligevel kunne de ikke være mere forskellige, idet *contrairement* jo udelukkende indeholder trækket [overensstemmelse], fordi adverbiets leksikalske betydning her er beskrevet ved netop det træk, som det ikke indeholder, nemlig [ikke overensstemmelse] eller [0 overensstemmelse] mellem sine to VL. Gruppen er i det hele taget mere heterogen

end gruppen, der denoterer [følge]: adverbierne, der denoterer [overensstemmelse], har fx ikke en fællesnævner i én særlig betydningsvariant inden for denne overensstemmelse – i modsætning hertil så vi, at adverbierne, der denoterer [følge], har tilfælles, at de alle kan udtrykke en kausal relation. Gruppen adskiller sig i øvrigt fra de andre grupper ved at have en forholdsvis stor forekomst af adverbier, der kan *fungere som sætningsadverbial ved at "træde ud" af propositionen* og arbejde uden på verbalsituationen og dermed ikke indgå i det propositionelle indhold. Det drejer sig om *comparablement, comparativement, contrairement, inversement, semblablement* og *pareillement*. Denne del af deres ledfunktion omtales i kap. 4.

De ni adverbiers semantiske roller inden for gruppen [overensstemmelse] tegner sig som følger:

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”modstridende”]) Semantisk rolle: [modstridende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [modstridende referent]
<i>Adversativement</i> <i>la femme mariée, qui entame, adversativement à son mari, une instance de référé</i>	<i>Une instance de référé + entamer</i>	<i>Son mari (+ une instance de référé + entamer + ne pas)</i>

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led: prædikat (tilføres egenskaben [”sammenlignet”]) Semantisk rolle: [sammenlignet referent]	2. VL: styrelse i præpositionssyntagme Semantisk rolle: [sammenlignet referent]
<i>Comparablement</i> <i>(.) votre pays se porte relativement bien comparablement à d’autres</i>	<i>Votre pays + se porter + bien</i>	<i>D’autres [pays] (+ se porter + moins bien)</i>

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led: prædikat (tilføres egenskaben [”sammenlignet”]) Semantisk rolle: [sammenlignet referent]	2. VL: styrelse i præpositionssyntagme Semantisk rolle: [sammenlignet referent]
<i>Comparativement</i> <i>La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003</i> ¹⁷²	<i>89 % + atteindre</i>	<i>73 % (+ atteindre)</i>

¹⁷² www.co.sncf.com/communiq

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”konkurrerende”]) Semantisk rolle: [konkurrerende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [konkurrerende referent]
<i>Concurrentement</i> <i>Des logiciels Z39.50 sont également développés concurrentement à des projets internationaux</i>	<i>Des logiciels Z39.50 + développer</i>	<i>Des projets internationaux (+ développer)</i>

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”dikteret”]) Semantisk rolle: [dikteret referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [dikterende referent]
<i>Conformément</i> <i>Qu'est-ce que vivre conformément à la nature?</i> ¹⁷³	<i>X + vivre</i>	<i>La nature [qui dicte/précrit de vivre d'une certaine manière]</i>

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”modstridende”]) Semantisk rolle: [modstridende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [modstridende referent]
<i>Contrairement</i> <i>Contrairement à mes prévisions, Anne ne s'opposa pas à ces mondanités</i>	<i>Anne + s'opposer + ne pas</i>	<i>Mes prévisions [qu'Anne s'oppose]</i>

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”modstridende”]) Semantisk rolle: [modstridende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [modstridende referent]
<i>Inversement</i> <i>Je dois faire inversement à ce que tu as fait</i>	<i>Je + faire</i>	<i>Ce que tu as fait</i>

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”lignende”]) Semantisk rolle: [lignende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [lignende referent]
<i>Pareillement</i> <i>Les gamins étaient vêtus pareillement à leurs papas</i>	<i>Les gamins + vêtir</i>	<i>Leurs papas (+ vêtir)</i>

¹⁷³ www.aide-en-philo.com

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”lignende”]) Semantisk rolle: [lignende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [lignende referent]
<i>Seulement</i> <i>La société des fourmis est relativement régie</i> <i>seulement à celle des termites</i>	<i>La société des fourmis + régir</i>	<i>Celle [= la société des termites]</i> <i>(+ régir)</i>

Der vil ikke være nogen betydningsbeskrivelse af *adversativement*: dette adverbium, som ved søgning af det tilsyneladende kun optræder i ét og samme eksempel, nemlig det her viste, forekommer ikke længere at være produktivt.

De to symmetriske adverbier *pareillement* og *seulement* klassificeres i Molinier & Levrier som ”des égaliseurs”, hørende under gruppen af ”les adverbes conjonctifs” (2000:55)¹⁷⁴. I hvert fald disse to adverbier har denotative fællestræk inden for gruppen af adverbier, der denoterer [overensstemmelse], og dermed stort set samme betydningsindhold. I følgende eksempler tilfører de begge egenskaben [”lignende”] til deres fundamentale argumenter og tildeler samtidigt samme semantiske rolle til deres to VL, [lignende referent]:

(252) *Émissaire russe Vitkevitch, qui, pareillement à Burns, était officiellement à Kaboul pour des raisons commerciales*¹⁷⁵

(253) *Reine des amazones, elle était, pareillement à ses sujettes, borgne d'un téton*¹⁷⁶

(254) *La société des fourmis est relativement régie seulement à celle des termites*

(255) *Il s'agit donc, seulement à ce qui se passe en musique, de composer un ensemble de variations à partir de ce « simple », par analogie, que constitue la citation*¹⁷⁷

Pareillement stammer etymologisk fra *paraument*, som ifølge CNRTL er dokumenteret i 1228. *Paraument* er beslægtet med substantivet *paroil* (1188) som i ”n'avoir son paroil”. *Pareillement* består morfologisk af det latinske adjektiv *par*, i.e. ”égal, identique”, samt de to forholdsvis betydningsvage suffikser, adjektivsuffikset *-eille* og adverbiumsuffikset *-ment* (”Dictionnaire étymologique et historique de la langue française” 1996). Det er vist ovenfor, hvordan adverbierne

¹⁷⁴ Molinier & Levrier (2000)

¹⁷⁵ www.bassirat.net

¹⁷⁶ CNRTL, *pareillement*

¹⁷⁷ www.espacestemp.net/document

allerede i morfologien forkynder en relation: langt de fleste har en iboende præposition i sig som fx *concomitamment* og *consécutivement*, og *simultanément*, så vi, kommer af *simul*, der også denoterer en relation ved at kalde på mindst to størrelser. I *pareillement* er der, ligesom i *simultanément*, kun ét morfem, nemlig *par*, til at bære denne så væsentlige del af adverbets betydning:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er lig”] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Adjektivet *par* er dog divalent og tager både et fundamentalt led og et adjekt, som det relaterer til hinanden, og denne valens går naturligvis igen i *pareillement*: denotatum for det fundamentale led må jo nødvendigvis være [”lig”] [”i forhold til”] eller [”med”] denotatum for noget andet. I øvrigt fremgår det af flere leksika, at *pareil* har etymologiske rødder i det latinske *pariculus*, som er et diminutiv af *par*. Ifølge Robert (2002) er formen *pariculus* ”une forme non attestée”, men ”reconstituée”.

Det tilnærmelsesvis synonyme *semblablement*, tidligere ”*semblablement*” (1267, CNRTL), har, ligesom *pareillement*, rødder i et latinsk adjektiv, nemlig *similis*, men også i verbet *similare*, ”être semblable”. *Semblablement* er bygget op af adjektivsuffikset *-able*, adverbiumsuffikset *-ment* og roden *sembl-*. Helt på samme måde som i *pareillement* har vi altså også her kun ét morfem, *sembl-*, til at bære relationen,

[[denotatum for fundamentalt led] [”er lig”] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Semblablement deler, som det er forklaret ovenfor i betydningsbeskrivelsen af *simultanément*, etymologiske rødder med *simultanément*, der denoterer *en overensstemmelse i tid*: morfemerne *sembl-* og *simul-* stammer begge fra *similis*.

Ud over det fællestræk, at såvel *pareillement* som *semblablement*'s VL begge udfylder de semantiske roller [*lignende referent*], er de to adverbier dog stilistisk forskellige. CNRTL definerer leksikografisk *pareillement* som betydende ”*de la même manière, de même*” og *semblablement* som ”*de manière semblable, pareillement*”. At dømme ud fra denne definition markerer *pareillement* altså, at to verbalsituationer er *identiske* ved at forløbe på samme måde, jf. ”*même*”, medens *semblablement* denoterer, at de *ligner* hinanden, men også i nogle tilfælde *kan* være identiske. Men i hvert fald findes der data, som viser, at der *kan* være sammenfald mellem de to

adverbiers betydninger: *Ils s'habillent pareillement* og *Les deux appartements sont meublés semblablement* (Molinier & Levrier 2000:493 + 507).

Concurremment har flere betydningsnuancer inden for denotationen af [*overensstemmelse*] (TLFI, CNRTL). I Lexis (1989) defineres *concurremment* med præpositionen *avec* leksikografisk som "*en ajoutant son action à celle de quelqu'un ou de quelque chose ou en rivalisant avec*", og denne betydning, som det vil blive vist nedenfor, forekommer at være helt den samme som i *concurremment à*. Etymologisk består adjektivet *concurrent* af [*con-*], i.e. præpositionen *cum*, samt part. présent-formen af *currere*, "*løbe*", [*-currens*], i.e. "*løbende med*", hvilket giver os

[[denotatum for fundamentalt led] [[*"er løbende"*][*"med"*]] [*"i forhold til"*] [denotatum for 2. VL]]

Verbalsituationen og denotatum for *concurremment's* 2. VL "*løber*" således, i en eller anden forstand, "*sammen*" eller "*ved siden af hinanden*", og *concurremment's* tre betydningsnuancer, som forklares nedenfor, er alle varianter af denne grundbetydning, [*"løbende med"*]. De tre nuancer er "*på samme måde som*", "*i konkurrence med*" og "*samtidig med*". Substantivet *concurrence* har tidligere haft betydning som "*une rencontre*" (se Lexis 1989 og "*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*" 1996¹⁷⁸), og denne betydning, i.e. som "*en samling af to entiteter*", er beslægtet med *concurremment*, idet vi jo også her har "*et møde*", nemlig mellem to situationer. I forbindelse med præsentationen af de tre betydningsnuancer skal det understreges, at de som nævnt er varianter af samme betydning, hvorfor der er en glidende overgang mellem dem, og man derfor, strengt taget, kan forsvare alle betydningerne i de følgende eksempler.

En af *concurremment's* betydningsnuancer tildeler samme semantiske roller til sine VL som *pareillement* og *semblablement*, i.e. "*ligesom*", "*på samme måde som*", "*i lighed med*", hvor de to VL tildeles den semantiske rolle [*lignende referent*].

(256) *L'ensemble des dispositions de l'article 42 du statut relatif aux compétences respectives des juridictions nationales et de la Cour internationale paraissent placer les juridictions nationales dans une situation de subordination par rapport à celle-ci, et d'insécurité juridique. Elles peuvent conduire la Cour à exercer ses compétences concurremment à celles des juridictions nationales, à porter une appréciation sur leurs jugements (..) → "*ligesom*", "*på samme måde som*", "*i lighed med*"¹⁷⁹*

¹⁷⁸ - som i "*La peinture demande la concurrence immédiate d'une foule de qualités*" (Lexis 1989)

¹⁷⁹ www.conseil-etat.fr/ce/rappor/index

Selvom disse anvendelser af *concurrentement*, *pareillement* og *semblablement* langt fra altid kan erstatte hinanden i de kontekster, de optræder i, deler de en række træk, såsom beskrivelsen af deres fundamentale led som [”lignende”], tildelingen af den semantiske rolle [lignende referent] til deres VL og ikke mindst *symmetrien* inden for [overensstemmelse]:

- Er verbalsituationen [”lignende”] [”i forhold til”] denotatum for 2. VL, er denotatum for 2. VL også [”lignende”] [”i forhold til”] verbalsituationen
- Adverbiernes to VL udfylder samme semantiske rollepar som [lignende referent]
- Symmetriske adverbier kan i en parafrase koncentrere sine to VL på sætningsniveau, så at begge VL udfylder adverbets aftagerflade og derved rammes af adverbets beskrivelse på samme måde:

Elles peuvent conduire la Cour à exercer ses compétences concurrentement à celles des juridictions nationales, à porter une appréciation sur leurs jugements

→ [la Cour et les juridictions nationales exercent leurs compétences concurrentement]

La société des fourmis est relativement régie semblablement à celle des termites

→ [la société des fourmis et celle des termites sont régies semblablement]

*Émissaire russe Vitkevitch, qui, pareillement à Burns, était officiellement à Kaboul pour des raisons commerciales*¹⁸⁰

→ [émissaire russe Vitkevitch et Burns étaient pareillement à Kaboul pour des raisons commerciales]

Vi kan derfor samle *concurrentement*, *pareillement* og *semblablement* i følgende denotationsdesign:

---

¹⁸⁰ www.bassirat.net

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”lignende”]) Semantisk rolle: [lignende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [lignende referent]
<i>Concurremment</i> Elles peuvent conduire la Cour à exercer ses compétences concurremment à celles des juridictions nationales, à porter une appréciation sur leurs jugements	<i>Ses compétences + exercer</i>	<i>Celles [= les compétences] (+ exercer)</i>
<i>Semblablement</i> la société des fourmis est relativement régie semblablement à celle des termites	<i>La société des fourmis + régir</i>	<i>Celle [= la société des termites] (+ régir)</i>
<i>Pareillement</i> Les gamins étaient vêtus pareillement à leurs papas	<i>Les gamins + vêtir</i>	<i>Leurs papas (+ vêtir)</i>

Derudover har *concurremment* en betydningsvariant, som svarer til det danske ”i konkurrence med”, i.e. ”rivaliserende”:

(257) *Des logiciels Z39.50 sont également développés concurremment à des projets internationaux → ”i konkurrence med”*

(258) *La technique de l'estampage a continué à exister jusqu'au XXe siècle concurremment à d'autres procédés d'imprimerie¹⁸¹ → ”i konkurrence med”*

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”konkurrerende”]) Semantisk rolle: [konkurrerende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [konkurrerende referent]
<i>Concurremment</i> Des logiciels Z39.50 sont également développés concurremment à des projets internationaux	<i>Des logiciels Z39.50 + développer</i>	<i>Des projets internationaux (+ développer)</i>

Endelig har *concurremment* en betydningsvariant, som harmonerer med *simultanément*, *concomitamment* og *parallèlement* (*parallèlement* i den temporale betydning), fordi denne variant ud over komponenten [overensstemmelse] også består af [temporalitet]. I denne anvendelse af *concurremment* tildeles den semantiske rolle [temporalt sideløbende referent] eller [samtidig referent] til begge VL:

¹⁸¹ <http://expositions.bnf.fr/chine/reperes/2/2>

(259) *Ces régimes de gouvernements atypiques se développèrent concurrentement à un environnement intellectuel et philosophique original, en tout cas sans équivalent pour l'époque*¹⁸² → "samtidig", "på samme tid"

(260) *Histoire d'une vocation littéraire, "À la recherche du temps perdu", fut ébauché en 1908 par Marcel Proust (1871-1922), concurrentement à un essai dirigé contre la méthode critique de Sainte-Beuve (..)*¹⁸³ → "samtidig", "på samme tid"

Specialdenotation: [overensstemmelse] [temporalitet]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab ["temporalt sideløbende" / "samtidig"]): Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.]: Semantisk rolle: [temporalt sideløbende referent] / [samtidig referent]
Concurrentement <i>Ces régimes de gouvernements atypiques se développèrent concurrentement à un environnement intellectuel et philosophique original, en tout cas sans équivalent pour l'époque</i>	<i>Ces régimes de gouvernements atypiques (+ se développer)</i>	<i>Un environnement intellectuel et philosophique original (+ se développer)</i>
Concomitamment <i>Concomitamment à la levée de capitaux, ce fonds a déjà réalisé sa première acquisition</i>	<i>Sa première acquisition + réaliser</i>	<i>La levée de capitaux</i>
Parallèlement <i>Parallèlement à la sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard, les éditions Futuropolis rééditent « Le Petit Bleu de la côte Ouest »</i>	<i>«Le Petit Bleu de la côte Ouest» + rééditer</i>	<i>La sortie du « Journal » de Jean-Patrick Manchette chez Gallimard</i>
Simultanément <i>L'installation des nouveaux câbles se fera simultanément à la dépose des câbles en place</i>	<i>L'installation des nouveaux câbles + faire</i>	<i>La dépose des câbles en place</i>

De tre adverbier *contrairement*, *inversement* og det uhyre sjældne *adversativement* har også denotative fællestræk ved at denotere [ikke overensstemmelse] eller [0 overensstemmelse]: i Robert (2002) defineres adjektivet *contraire* leksikografisk som "qui présente la plus grande différence possible, en parlant de deux choses du même genre". I eksemplerne (261) til (265) beskriver de denotatum for deres fundamentale led med egenskaben ["modstridende"], og de tildeler alle tre den semantiske rolle [modstridende referent] til begge deres VL:

(261) *Contrairement à mes prévisions, Anne ne s'opposa pas à ces mondanités* → "En opposition, en désaccord avec quelque chose" (CNRTL)

(262) *Les atteintes aux droits humains se poursuivent contrairement à ce qu'affirment les autorités*¹⁸⁴ → "En opposition, en désaccord avec quelque chose"

¹⁸² <http://calenda.revues.org/nouvelle>

¹⁸³ <http://www.universalis.fr/encyclopedie>

¹⁸⁴ generationtunezine.20minutes-blogs.fr/.../tunisie-les-atteintes-aux-droits-humains-se-poursuivent-cont

(263) *Je dois faire inversement à ce que tu as fait* → “*de façon inverse*” (CNRTL)

(264) *Avec menace de créer des complications au cabinet si le litige n'était tranché inversement à l'avis de l'autre*¹⁸⁵

(265) *La femme mariée, qui entame, adversativement à son mari, une instance de référé*

Contraire, som har afledt *contrairement*, har etymologiske rødder i det latinske adjektiv *contrarius*, ”opposé”, som igen har sit udspring i verbet *contrariare*, i.e. ”dire le contraire” (”*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*” 1996). Morfologisk består *contrairement* således ”kun” af præpositionen *contra*, i.e. *contr-*, medens *-aire* er adjektivsuffiks og *-ment* adverbiumsuffiks:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er imod”] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Inverse stammer fra det latinske *inversus*, som er part.passé-formen af *invertere*, på fransk ”retourner” (”*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*” 1996). Dette verbum består af præpositionen *in*, i.e. ”til, mod”, samt verbet *vertere*, på dansk ”vende, dreje”, og selvom *inversement* og *contrairement* er tætte på hinanden i betydningen, er deres morfologiske opbygninger dermed meget forskellige:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er vendt”] [”mod”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Igen ser vi, hvordan adverbierne morfologisk udtrykker en relation ved en præposition, og at denne relation faktisk udtrykkes dobbelt ved adverbets implicering af præpositionssyntagmet. Ligesom *concurrentement*, *pareillement* og *semblablement* kan betydningerne af *contrairement*, *inversement* og *adversativement*, som det fremgår af eksemplerne, langt fra altid erstatte hinanden i de kontekster, de optræder i. Men i deres valensstruktur har de alligevel fællestræk, såsom beskrivelsen af deres fundamentale led som [”modstridende”] og tildelingen af de semantiske roller [modstridende referent] til begge VL. Vi kan derfor samle dem som følger:

---

¹⁸⁵ TLF1, *inversement*

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”modstridende”]) Semantisk rolle: [modstridende referent]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [modstridende referent]
<i>Adversativement</i> <i>la femme mariée, qui entame, adversativement à son mari, une instance de référé</i>	<i>Une instance de référé + entamer</i>	<i>Son mari (+ une instance de référé + entamer + ne pas)</i>
<i>Contrairement</i> <i>Contrairement à mes prévisions, Anne ne s’opposa pas à ces mondanités</i>	<i>Anne + s’opposer + ne pas</i>	<i>Mes prévisions [qu’Anne s’oppose]</i>
<i>Inversement</i> <i>Je dois faire inversement à ce que tu as fait</i>	<i>Je + faire</i>	<i>Ce que tu as fait</i>

De tre adverbier er symmetriske i den forstand, at er denotatum for det fundamentale argument [”modstridende”] med denotatum for 2. VL, så må denotatum for 2. VL tilsvarende være [”modstridende”] med denotatum for det fundamentale argument. De tre adverbier opfylder også de andre kriterier til symmetriske adverbier ved, at deres to VL udfylder samme semantiske rolle som [modstridende referent] og ved, at de i en semantisk parafrase kan sideordne deres VL på sætningsniveau, hvorved der opstår *valenskoncentration*, så at begge VL udfylder adverbets aftagerflade:

Contrairement à mes prévisions, Anne ne s’opposa pas à ces mondanités

→ [[*le fait qu’Anne ne s’opposa pas*] et [*mes prévisions*] [*se déroulent / se produisent / ont lieu*] contrairement]

Je dois faire inversement à ce que tu as fait

→ [*ce que je fais et ce que tu as fait*] [*se déroulent / se produisent / ont lieu*] inversement]

Til det sidste kriterium vedrørende valenskoncentrationen skal det understreges, at *contrairement* i det her viste eksempel fungerer som sætningsadverbial ved at arbejde uden på verbalsituationen og derved ikke indgår i det propositionelle indhold. Vi oplever altså her tilstedeværelsen af en taler, som, igennem *contrairement*, kommenterer verbalsituationen. At *contrairement* med sit 2. VL befinder sig på et andet ytringsplan end verbalsituationen gør det lidt vanskeligere at foretage den type parafrase, vi har set ovenfor ved *concurrentement*, *pareillement* og *semblablement* til visning af disses symmetri, hvorfor jeg har tilføjet [*le fait que*] for at markere forskellen på de to ytringsplaner (jf. kap. 1.2.3 eks. (73), *Je n’ai pas oublié, contrairement à ce que tu crois*).

Endelig udmærker *conformément* sig ved ikke at have fællestræk med hverken *concurrentement*, *pareillement* og *semblablement* eller *contrairement*, *inversement* og *adversativement* inden for [overensstemmelse]. Den overensstemmelse, *conformément* denoterer, bygger nemlig på *et hierarki* mellem dets to VL, hvor denotatum for 2. VL *instruerer* eller *dikterer* denotatum for det fundamentale led. Overensstemmelsen opstår altså, fordi denotatum for det fundamentale led, i.e. verbalsituationen, *kopierer* denotatum for 2. VL:

(266) *Qu'est-ce que vivre conformément à la nature ?*

(267) *Dans le domaine de leurs compétences, qu'ils exercent conformément à la Constitution, à la loi et à la tradition, ils agissent selon le principe de libre administration, reconnu et garanti par la Constitution*¹⁸⁶

(268) *Conformément à tes directives, j'ai exécuté cet ouvrage*¹⁸⁷

Denne *instruktion* eller *diktering* af denotatum for *conformément*'s fundamentale led harmonerer fint med den leksikografiske definition på adjektivet *conforme*, "se dit de quelque chose dont la forme correspond à un modèle" (Lexis 1989): såvel adjektivet som adverbets fundamentale led "formes af en model", 2. VL, som altså afgør dets form. Et sådant hierarki ser vi ingenlunde hos *concurrentement*, *pareillement* og *semblablement*, hvis VL udfylder samme semantiske roller og derfor er symmetriske. *Conformément*'s semantiske roller er ikke ens, men består af hhv. [*dikteret referent*], denotatum for det fundamentale led, og [*dikterende referent*], denotatum for 2. VL, hvorfor *conformément* ikke er symmetrisk. Etymologisk stammer adjektivet *conforme* fra det latinske adjektiv *conformis*, "tout à fait semblable", som er en form af verbet *conformare*, "donner une forme, façonner" ("Dictionnaire étymologique et historique de la langue française" 1996): overført til adverbiet betyder det altså, som omtalt ovenfor, at denotatum for det fundamentale led "er formet" [*i forhold til*] [*en model*]. Både *conformis* og *conformare* er afledt af det latinske substantiv "forma":

[[denotatum for fundamentalt led] [{"er med"}] [{"form"}]] [{"i forhold til"}] [denotatum for 2. VL]]

¹⁸⁶ www.andorramania.com/constit_fra

¹⁸⁷ Molinier & Levrier (2000:61)

Conformément's valensstruktur er således næsten identisk med *conséquentment*, som det er beskrevet ovenfor. Vi så ovenfor, hvordan dette adverbium har to semantiske nuancer med udgangspunkt i specialdenotationen [*følge*], hvoraf det ene *conséquentment*, som har betydningen *d'après, selon* eller *suivant*, kræver pladsen for sit 2. VL mættet af denotatum for *en retningslinie*, der dikterer denotatum for det fundamentale led, således at der opstår et hierarki mellem dem:

(269) *Quels hommes agissaient toujours "conséquentment à leurs maximes"?*¹⁸⁸

(270) *Conséquentment à cette hypothèse, une créature ne pourrait agir conformément à sa nature*¹⁸⁹

At denotatum for *conformément*'s 2. VL udfylder rollen som [*dikterende referent*] eller som retningslinie ved at diktere den situation, der denoteres af det fundamentale argument, fremgår af følgende semantiske parafrase:

Qu'est-ce que vivre conformément à la nature ? → Qu'est-ce que vivre conformément à la nature [qui dicte / commande / prescrit / règle / stipule / impose la façon de vivre] ?

Selvom *conformément* er klassificeret som denoterende [*overensstemmelse*] og *conséquentment* som [*følge*], ser vi i virkeligheden begge specialdenotationer i begge adverbier. Selvom følgen ikke er helt den samme som den, der denoteres af *consécutivement, subséquentment* og *corollairement*, beskriver såvel *conformément* som *conséquentment* denotatum for deres fundamentale argument som [*"følgende"*], idet denotatum for 2. VL dikterer, at denotatum for det fundamentale argument skal "*følge det*". Denne fortolkning af [*følge*] medfører, at der denoteres [*overensstemmelse*]: verbalsituationen [*exercer + leurs compétences*] foregår i eks. (267) som det foreskrives af [*la Constitution, la loi et la tradition*] og dermed *overensstemmende: Dans le domaine de leurs compétences, qu'ils exercent conformément à la Constitution, à la loi et à la tradition, ils agissent selon le principe de libre administration, reconnu et garanti par la Constitution.* [*overensstemmelse*], som på den måde her er en naturlig konsekvens af [*følge*], finder vi ikke i de kausale adverbier *consécutivement, subséquentment* og *corollairement*, medens den er helt karakteristisk for *conformément* og *conséquentment*. Vi kan derfor tegne *conformément* og (denne variant af) *conséquentment*'s semantiske roller under ét i følgende tabel:

¹⁸⁸ TLF1, *conséquentment*

¹⁸⁹ www.membres.lycos.fr/paulhenri/essaissurlemerite.htm

Specialdenotation: [følge] [overensstemmelse]	Fundamentalt led/præd. på sætningsniv. (tilføres egenskaben [”følgende”]): Semantisk rolle: [dikteret referent]	2. VL/styrelse i [præp.synt] på synt.niv: Semantisk rolle: [dikterende referent]
<i>Conséquemment</i> Quels hommes agissaient toujours ”conséquemment à leurs maxims”?	<i>Quels hommes + agir</i>	<i>Leurs maxims</i>
<i>Conformément</i> Qu'est-ce que vivre conformément à la nature? ¹⁹⁰	<i>X + vivre</i>	<i>La nature</i>

Comparativement og det noget mere sjældne *comparablement* – og de tilsvarende adjektiver *comparatif* og *comparable* – har rødder i de latinske adjektiver hhv. *comparativus*, ”*qui compare*”, og *comparabilis*, ”*qui peut être comparé*”. Disse er igen afledte af det latinske verbum *comparare* (”*Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*” 1996, CNRTL). Morfologisk består adverbierne ifølge Merriam-Webster af præpositionen *cum*, adjektivet *par* (”*égal*”, ”*identique*”), et adjektivsuffiks *-ative/-able* og adverbiumsuffikset *-ment*. Selvom *comparablement* og *comparativement*, som det vil blive vist nedenfor, ikke altid har samme betydning, deler de altså den morfologiske opbygning med *cum* og *par*:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er lig, identisk”] [”med”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

Da de samtidig har denotationen af en sammenligning tilfælles, kan vi samle dem og deres semantiske roller som følger:

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led: prædikat (tilføres egenskaben [”sammenlignet”]): Semantisk rolle: [sammenlignet referent]	2. VL: styrelse i præpositionssyntagme Semantisk rolle: [sammenlignet referent]
<i>Comparativement</i> La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003	<i>89% + atteindre</i>	<i>73% (+ atteindre)</i>
<i>Comparablement</i> (..) votre pays se porte relativement bien comparablement à d'autres	<i>Votre pays + se porter + bien</i>	<i>D'autres [pays] (+ se porter + moins bien)</i>

Det skal her understreges, at selvom *comparativement* er placeret i denne gruppe af adverbier, der denoterer [overensstemmelse], pga. dets morfologiske opbygning [”er lig, identisk”] [”med”]], så denoterer *comparativement*, som det vil blive vist nedenfor, i virkeligheden slet ikke en sådan

¹⁹⁰ www.aide-en-philo.com

lighed eller *overensstemmelse* mellem sine to VL, på trods af at adverbiet ifølge sin etymologi turde være noget nær synonymt med *pareillement* og *semblablement*. Det er derfor muligt, at den *lighed*, der denoteres af *cum + par*, må forstås som det semantiske fællestræk, som to sammenlignede størrelser altid deler i en sammenligning, i.e. det træk, der sammenlignes hos dem, og som er forklaret i kap. 1.3 om *Adverbiet i sammenligningskonstruktioner*: denotationen [["*lig, identisk*"] ["*med*"]] er altså underforstået, at de to sammenlignede VL deler et træk, som går igen på begge sider af adverbiet, og som sådan forstået gør denotatum for de to VL ["*lig, identisk*"]. *Comparativement* i det følgende eksempel,

(271) *La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003 → "sammenlignet med", "i sammenligning med"*¹⁹¹

denoterer således ikke, at verbalsituationerne er [["*lig, identisk*"] ["*med*"]] eller ["*svarende til*"] hinanden. *Comparativement à* i eks. (271) betyder derimod ["*sammenlignet med*"], ["*i sammenligning med*"]. Det, der i eks. (271) skal forstås som ["*lig, identisk*"], er den [kvantitet], som denoteres af begge *comparativement*'s VL – i.e. 89% og 73% –, og som er det semantiske fællestræk, der sammenlignes hos dem.

Comparablement derimod kan uproblematisk læses som denoterende [overensstemmelse]. *Comparablement* har samme denotation som *pareillement* og *semblablement*, fordi adverbiet i sig selv, i modsætning til *comparativement*, faktisk har den etymologiske grundbetydning ["*lig, identisk*"] ["*med*"] og dermed betyder "*ligesom*", "*som*", "*på samme måde som*". Denne betydning harmonerer i øvrigt fint med adjektivet *comparable*, der ifølge Robert (2002) svarer til betydningen af hhv. *analogue*, *commensurable* og *assimilable*:

(272) *Certains de ses produits contiennent des narcoïdes provoquant une accoutumance comparablement à la drogue ou à la cigarette → "ligesom", "som", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med"*¹⁹²

(273) *J'ai reçu dans la lettre de mission que m'a adressée le Président de la République, la demande que les professeurs soient recrutés, comparablement à ce qui se passe dans tous les pays modernes, au niveau du Master. Ce qui permettra d'ailleurs d'avoir des professeurs*

¹⁹¹ www.co.sncf.com/communiq/communiq302

¹⁹² <http://lafrancelibre.20minutes-blogs.fr/archive/2008/07/23/fanta-coca-des-millions-de-femmes-touche-par-une-depigmentat.html>

mieux qualifiés → ”ligesom”, ”som”, ”på samme måde som”, ”på en måde, der kan sidestilles med”¹⁹³

(274) *Les étapes a) à e) sont effectuées comparablement à celles décrites précédemment → ”ligesom”, ”som”, ”på samme måde som”, ”på en måde, der kan sidestilles med”*¹⁹⁴

Comparablement findes dog også i samme betydning som *comparativement*, i.e. ”sammenlignet”, ”i sammenligning”:

(275) *(..) votre pays se porte relativement bien comparablement à d'autres*

På trods af den latinske betydning [”lig, identisk”] [”med”]] har *comparativement* som vist ikke samme betydning som *pareillement* og *semblablement* og har altså også kun delvis synonymi med *comparablement*. Tværtimod synes *comparativement* faktisk at have samme betydning som *contrairement* og *inversement* ved at fungere i sammenhænge, hvor der udtrykkes *uoverensstemmelse* eller *modsatning*:

(276) *La France développée au Nord et à l'Est est comparativement vide à l'Ouest et au Sud-Ouest*¹⁹⁵

(277) *AMD avait 29.1 % du marché des desktops comparativement à 26.6 % un an auparavant, soit 9% de mieux*¹⁹⁶

(278) *Les taux des IgG4 spécifiques du Fel d 1 montraient une association statistiquement significative avec la présence d'un chat au domicile, avec des taux plus élevés chez les patients ayant un chat au domicile comparativement à ceux n'en ayant pas*¹⁹⁷

Forskellen på *contrairement* og *inversement*, som jo er etymologisk beslægtede med *contra* og *inversus*, og *comparativement*, er, at *contrairement* og *inversement* også uden kontekst informerer om et modsætningsforhold, og de kan dermed læses isoleret som denoterende [0 *overensstemmelse*]. *Comparativement* denoterer ikke i sig selv en sådan manglende overensstemmelse eller et modsætningsforhold, kun *at* der sammenlignes, og ”resultatet” af denne sammenligning, som oftest vil være manglende overensstemmelse eller modsætning, må vi hente i konteksten.

¹⁹³ <http://motivation-crpe.over-blog.com/article>

¹⁹⁴ www.freepatentsonline.com

¹⁹⁵ TLF1

¹⁹⁶ <http://www.presence-pc.com/actualite/AMD-marche-22212>

¹⁹⁷ <http://www.allergique.org/spip.php?article2706>

Comparativement denoterer heller ikke isoleret set fx [kvantitet], [spatialitet], [temporalitet] eller et andet semantisk træk, der kan sammenlignes ved to sammenligningsgenstande (jf. kap. 1.3). I modsætning hertil udtrykker fx *inférieurement* og *postérieurement* sammenligninger, som er hhv. rumlige og temporale, medens *pareillement* og *semblablement* denoterer, at denotatum for dets to VL er [”ens”] eller [”lignende”], i.e. en leksikalsk oplysning, der altså, på trods af *cum + par*, ikke er indeholdt i *comparativement*’s leksikalske indhold. Adverbier som *inférieurement*, *postérieurement*, *pareillement* og *semblablement* føjer altså, gennem deres specialdenotation, en ekstra semantisk nuance til den sammenligning, de udtrykker, og markerer derved, *hvordan* deres VL sammenlignes, medens *comparativement* blot denoterer, *at* dets VL sammenlignes:

inférieurement [spatialitet]

postérieurement [temporalitet]

hvordan →

pareillement, semblablement [overensstemmelse]

etc.

VL

-----
sammenlignes

comparativement [overensstemmelse]

at →

(Fig. 21)

Det semantiske specialtræk, der sammenlignes hos *comparativement*’s to VL, må vi således finde i konteksten, idet et sådant træk ikke denoteres af *comparativement*. Vi så i eks. (271),

La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003

at det semantiske specialtræk, der sammenlignes, er [kvantitet], i.e. *atteindre 89%* og (*atteindre*) *73%*. Det kunne dog også, hvis vi ser ud over VL’ne, være [temporalitet], i.e. *pour le premier trimestre* og *pour la même période en 2003*.

Nedenfor følger en redegørelse for de konstruktionsmuligheder, *comparativement* har med sin valens. Her er tale om konstruktionsmuligheder, som kan påvirke dets betydning. Disse forskellige semantiske nuancer, *comparativement* ad den vej kan udtrykke, forekommer i virkeligheden at være

forbundet med dets *ledfunktion som mådesadverbial eller sætningsadverbial*, ligesom det er vist ovenfor med *conséquemment*. Som nævnt vises i kap. 4 nedenfor samtlige adverbier, der er genstand for analyse i denne afhandling, i de forskellige funktioner, de kan have i sætningen, men ligesom forskellen på *conséquemment* som sætningsadverbial og verbaltilknyttet adverbial skal *comparativement's sætningsfunktioner i forhold til betydningen* fremhæves allerede i dette kapitel. Det er værd at bemærke, at der er tale om *samme denotation og grundbetydning* i de to varianter af *comparativement*, og at det derfor kun er semantiske *nuancer*, der adskiller dem, ligesom de også *syntaktisk* konstrueres forskelligt:

<i>Comparativement</i>	
<p>Mådesadverbial (dansk betydning [”komparativ”] eller [”sammenlignende”]): <i>Il est nécessaire d’avoir un critère objectif qui permette de mesurer <u>comparativement</u> les réponses des constituants</i>¹⁹⁸</p>	<p>Sætningsadverbial (dansk betydning [”sammenlignet”]): <i>La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre <u>comparativement à 73% pour la même période en 2003</u></i>¹⁹⁹</p>
<p>Omtale af sammenligning (ml. ukendt antal størrelser, samlet i én konstituent, i.e. valenskoncentration)</p>	<p>Egentlig sammenligningskonstruktion (ml. to konstituent)</p>

(Fig. 22)

Vi har ovenfor set følgende eksempler:

*La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003 → ”sammenlignet med”, ”i sammenligning med”*²⁰⁰

Les taux des IgG4 spécifiques du Fel d 1 montraient une association statistiquement significative avec la présence d’un chat au domicile, avec des taux plus élevés chez les patients ayant un chat au

¹⁹⁸ <http://www.loria.fr/~scherrer/articles/valgo2001.pdf>

¹⁹⁹ www.co.sncf.com/communiq/communiq302

²⁰⁰ www.co.sncf.com/communiq/communiq302

domicile comparativement à ceux n'en ayant pas → ”sammenlignet med”, ”i sammenligning med”²⁰¹

AMD avait 29.1 % du marché des desktops comparativement à 26.6 % un an auparavant, soit 9% de mieux → ”sammenlignet med”, ”i sammenligning med”²⁰²

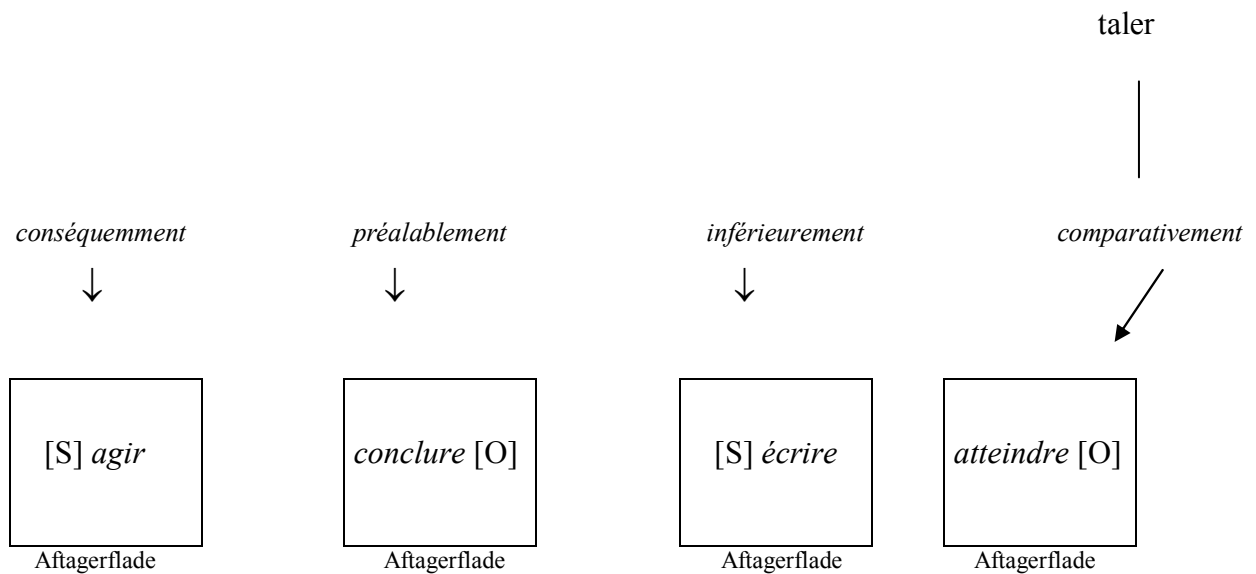
I disse eksempler optræder *comparativement* i en egentlig sammenligning mellem sine to VL, der hver især spiller den semantiske rolle [sammenlignet referent]. Sætningsstrukturen i disse sammenligningskonstruktioner er *parallel*, idet vi har to identiske verbalsituationer på hver sin side af adverbiet.

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led: prædikat (tilføres egenskaben [”sammenlignet”]) Semantisk rolle: [sammenlignet referent]	2. VL: styrelse i præpositionssyntagme Semantisk rolle: [sammenlignet referent]
<i>Comparativement</i> La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003	89% + <i>atteindre</i>	73% (+ <i>atteindre</i>)
<i>Comparativement</i> Les taux des IgG4 spécifiques du Fel d 1 montraient une association statistiquement significative avec la présence d'un chat au domicile, avec des taux plus élevés chez les patients ayant un chat au domicile comparativement à ceux n'en ayant pas	<i>Un chat + avoir</i>	<i>Un chat + ne pas + avoir</i>
<i>Comparativement</i> AMD avait 29.1 % du marché des desktops comparativement à 26.6 % un an auparavant, soit 9% de mieux	29.1 % du marché des <i>desktops + avoir</i>	26.6% (du marché des <i>desktops</i>) (+ <i>avoir</i>)

Denne type *comparativement* fungerer som sætningsadverbial, idet det her synes at være *taler*, der formidler en kommentar til verbalsituationen. *Comparativement* arbejder uden på den etablerede verbalsituation og har sit virke *uden for propositionen*, i.e. uden at indgå i det propositionelle indhold. Adverbets beskrivelse rammer altså den fundamentale aftagerflade *i et andet perspektiv* så at sige, når beskrivelsen som her foregår gennem *taler* og dermed kommer *et andet sted fra* end inde fra propositionen:

²⁰¹ <http://www.allergique.org/spip.php?article2706>

²⁰² <http://www.presence-pc.com/actualite/AMD-marche-22212>

(Fig. 23)

(*Conséquemment, préalablement og inférieurement* i figur 23 er fra eksemplerne *Quels hommes agissaient toujours "conséquemment à leurs maximes"?*, *Cependant les architectes et agréés en architecture ont l'obligation de conclure un contrat préalablement à l'exécution de tout engagement* og *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un bien inférieurement à l'autre*)

I beskrivelsen af denotatum for det fundamentale argument synes der at være endnu en diskrepans mellem sætningsadverbialet *comparativement* og det verbaltilknyttede *comparativement*: som det fremgår af figur 22 ovenfor, er det ikke muligt til dansk at oversætte sætningsadverbialet *comparativement*'s beskrivende egenskab med en form i præsens participium aktiv,

La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003

→ *"*Præcisionen opnår 89% i første trimester ["sammenlignende"] ["i forhold til", "med"] 73% i samme periode i 2003*"

Denotatum for *comparativement*'s fundamentale led, *atteindre* + 89%, lader sig bedst oversætte med en perfektum participium passiv-konstruktion, [*"sammenlignet"*]:

"Præcisionen opnår 89% i første trimester ["sammenlignet"] ["i forhold til", "med"] 73% i samme periode i 2003"

Sætningen svarer faktisk til betydningen af den semantiske parafrase

La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre [si l'on compare] à 73% pour la même période en 2003

hvor [si l'on compare] viser, at nogen, i.e. taler, aktivt er i færd med at sammenligne²⁰³. I virkeligheden er det derfor taler, som er den sammenlignende i den forstand, at vi i den egentlige sammenligningskonstruktion tydeligt ser tilstedeværelsen af en taler, som aktivt udfører en sammenligningshandling mellem to allerede etablerede verbalsituationer. Sætningsadverbialet *comparativement* og dets to VL befinder sig altså på to forskellige ytringsplaner, og med taler som aktivt sammenlignende bliver de to VL faktisk til en slags S i en passiv-konstruktion:

Kendsgerning A [*sammenlignes*] / [*bliver sammenlignet*] / [*er sammenlignet*] med kendsgerning B (af en sammenlignende taler)

En sådan sammenligning med tilstedeværelsen af en taler, der aktivt ytrer sammenligningshandlingen, ser vi ikke i de følgende eksempler, hvor *comparativement* fungerer som verbaltilknyttet mådesadverbial:

(279) *Il est nécessaire d'avoir un critère objectif qui permette de mesurer comparativement les réponses des constituants* → ”sammenlignende”, ”komparativt”²⁰⁴

(280) *L'approche genre qui permet de mesurer comparativement l'état d'avancement des femmes dans tous les secteurs n'est pas une méthode systématiquement adoptée* → ”sammenlignende”, ”komparativt”²⁰⁵

(281) *Grâce à l'électrophorèse des allozymes, il a été possible d'estimer comparativement le niveau de variation génétique à l'intérieur des divers peuplements* → ”sammenlignende”, ”komparativt”²⁰⁶

Her er *comparativement* en del af propositionen, men denoterer stadig komparation eller sammenligning, nøjagtigt som sætningsadverbialet *comparativement*. *Comparativement* i disse eksempler er blot ikke på samme måde som sætningsadverbialet en egentlig sammenligningskonstruktion mellem to konstituenten, men, som det fremgår af figur 22, en omtale af en sammenligning mellem VL'ne. Det vil blive vist i det følgende, hvordan det verbaltilknyttede *comparativement* på flere måder adskiller sig fra sætningsadverbialet *comparativement*. Bl.a. kan

²⁰³ Sml. endvidere, at *on*-konstruktioner til dansk typisk oversættes med passiv

²⁰⁴ <http://www.loria.fr/~scherrer/articles/valgo2001.pdf>

²⁰⁵ <http://www.epolafrica.org/dakar06/content/Femmes%20et%20TIC%20final.doc>

²⁰⁶ <http://cat.inist.fr>

det fungere *absolut*, i.e. uden formel realisering af 2. VL, fordi der er tale om *valenskoncentration* af de to relater i ét samlet led, nemlig det fundamentale.

I modsætning til sætningsadverbialet *comparativement* kan den egenskab, hvormed det verbaltilknyttede *comparativement* beskriver prædikatet, uproblematisk oversættes med [”sammenlignende”] eller [”komparativt”] (mere herom nedenfor). Herved tilføres prædikatet denne egenskab som [”sammenlignende”] eller [”komparativt”] og tildeles status som fundamentalt argument,

L'activité [*prædikat*], *verbalemment évoquée, est déclarée* [*adverbium*]

L'activité [*observer ce que nous faisons de nos enfants*], *verbalemment évoquée, est déclarée* [*comparativement*]

Data synes at vise, at når *comparativement* fungerer som verbaltilknyttet, refererer dets fundamentale argument meget ofte til en verbalsituation, som denoterer *en måling, en analyse* el.l., og det fundamentale argument er derfor, som det også fremgår af eksemplerne (279), (280) og (281), typisk konstitueret af verber som *analyser, observer, mesurer* og *estimer*. Det er således denne ”*måle-*” eller ”*analysesituation*”, som foretages *sammenlignende* eller *komparativt*.

Et andet karakteristisk træk ved det verbaltilknyttede *comparativement* er *valenskoncentrationen: den semantiske fordeling af to VL på én konstituent*, nemlig det fundamentale led, som derved refererer til én samlet *sammenligningsmasse*. Denne masse er en repræsentant for de størrelser, som er genstand for sammenligning. Antallet af sammenlignede størrelser, som er dækket af denne masse, er ukendt. I eks. (279) er det således størrelser fra massen af *les réponses des constituants*, der indbyrdes sammenlignes med andre størrelser fra samme masse, i eks. (280) er det størrelser fra massen af *l'état d'avancement des femmes dans tous les secteurs*, der indbyrdes sammenlignes med andre størrelser fra samme masse etc. I sagens natur skal der mindst to genstande til en sammenligning, og verbalsituationerne *mesurer les réponses des constituants, mesurer l'état d'avancement des femmes dans tous les secteurs* etc. udføres altså mindst to gange. Vi kan forsøge at fremkalde valensen,

Il est nécessaire d'avoir un critère objectif qui permette de mesurer comparativement les réponses des constituants

→ *Il est nécessaire d'avoir un critère objectif qui permette de mesurer les réponses des constituants comparativement [les unes aux autres]*

i betydningen [*comparativement entre elles*], [*mutuellement*] eller [*réciproquement*], i.e. de to VL refererer til den samme størrelse:

→ *Il est nécessaire d'avoir un critère objectif qui permette de mesurer les réponses des constituants comparativement [aux réponses des constituants]*

Specialdenotation: [overensstemmelse]	Fundamentalt led: prædikat (tilføres egenskaben [" <i>sammenlignende</i> "]) Semantisk rolle: [sammenlignet referent]	2. VL: styrelse i præpositionssyntagme Semantisk rolle: [sammenlignet referent]
<i>Comparativement</i> Il est nécessaire d'avoir un critère objectif qui permette de mesurer comparativement les réponses des constituants	<i>Les réponses des constituants + mesurer</i>	<i>Les réponses des constituants</i>
<i>Comparativement</i> L'approche genre qui permet de mesurer comparativement l'état d'avancement des femmes dans tous les secteurs n'est pas une méthode systématiquement adoptée	<i>L'état d'avancement des femmes dans tous les secteurs + mesurer</i>	<i>L'état d'avancement des femmes dans tous les secteurs</i>
<i>Comparativement</i> Grâce à l'électrophorèse des allozymes, il a été possible d'estimer comparativement le niveau de variation génétique à l'intérieur des divers peuplements	<i>Le niveau de variation génétique à l'intérieur des divers peuplements + estimer</i>	<i>Le niveau de variation génétique à l'intérieur des divers peuplements</i>

I disse eksempler, hvor *comparativement* fungerer som mådesadverbial og *ikke er en egentlig sammenligning*, men *en omtale* af en sammenligning, er der altså valenskoncentration. Adverbiets denoterede relation er dermed koncentreret i en sammenligningsmasse, som samtidig fungerer som fundamentalt argument, og ikke, som vi har set ved *comparativement* som sætningsadverbial, fordelt på to VL (A og B i figuren henviser til hhv. den fundamentale aftagerflade og 2. VL):

A

AMD avait 29.1 % du marché des desktops comparativement à 26.6 % un an auparavant, soit 9% de mieux

Fundamentalt led

(avoir 29.1% du marché des desktops)

←

comparativement ["sammenlignet"]

→

2. VL

(avoir 26.6% du marché des desktops)

Il est nécessaire d'avoir un critère objectif qui permette de mesurer comparativement les réponses des constituants

Fundamentalt led

(mesurer les réponses des constituants)

←

comparativement ["sammenlignende" / "komparativt"]

→

Sammenligningmasse

((mesurer) les réponses des constituants)

(Fig. 24)

Selvom sætningsadverbialet og det verbaltilknyttede *comparativement* har samme *semantik*, hvilket bl.a. deres semantiske roller, som er ens i begge varianter, vidner om, er der altså *syntaktisk* tale om to ret forskellige konstruktioner.

Adverbiet etablerer generelt ikke sin denoterede relation udenom verbalet, heller ikke i sammenligninger, hvor verbalet, som det primære fundamentale argument, *syntaktisk* er den bærende konstruktion i sammenligningen – jf. som omtalt i kap. 2.3.1.1.2, *at verbalet berettiger adverbets realisering i sætningen*. Det er således hele verbalsituationer, der er genstand for sammenligning. Adverbiet knytter sig ikke direkte til et nominal, men må bruge sin tætte forbindelse til verbalet for at etablere en sammenligning mellem nominaler, hvorfor det er [*mesurer les réponses des constituants*], der sammenlignes med [*mesurer les réponses des constituants*] (og altså ikke kun [*les réponses des constituants*] med [*les réponses des constituants*]). Dertil kommer, at verbalsituationen *mesurer* i sagens natur *semantisk* udføres mindst to gange, da vi har mindst to sammenlignede størrelser i *les réponses des constituants*, som jo hver især som O spiller en patient-rolle for *mesurer*, og dermed ligger under for denne handling. Dette semantiske argument finder jeg er meget væsentligt i forklaringen på, at verbalet som bærende konstruktion er en del af sammenligningen.

5. Andre

Et par adverbier synes vanskeligere at placere i grupperingen ovenfor. Det drejer sig om bl.a. *préférablement*:

(282) *On lui a donné cette place, préférablement à tous ceux qui la demandaient*²⁰⁷

(283) *Il faut aimer Dieu préférablement à toutes choses*²⁰⁸

(284) *Préférablement à un long texte unique sur lequel il aurait fallu s'accorder, il a semblé plus judicieux de multiplier les textes brefs*²⁰⁹

Det synes ikke i nogen kontekster overhovedet at kunne lade sig forbinde med [*temporalitet*], [*spatialitet*], [*følge*] eller [*overensstemmelse*], men har sin egen specialdenotation som [*prioritering*]:

[prioritering]	Ekstra leksikalsk delkomponent	Eksempel
<i>Préférablement à</i>	-	<i>Il faut aimer Dieu préférablement à toutes choses</i>

Préférablement tildeler dermed denotatum for hhv. sit fundamentale argument og 2. VL de semantiske roller [*1. prioritet*] og [*2. prioritet*]:

Specialdenotation: [<i>prioritering</i>]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [<i>"præferabel"</i>]) Semantisk rolle: [1. prioritet]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [2. prioritet]
<i>Préférablement</i> <i>Il faut aimer Dieu préférablement à toutes choses</i>	<i>Dieu + aimer</i>	<i>Toutes choses (+ aimer)</i>

Etymologisk stammer verbet *préférer* fra det latinske verbum *præferre*, som er bygget op af præpositionen *præ*, "*avant, devant*", og verbet *ferre*, "*porter*", hvilket giver os betydningen

²⁰⁷ <http://fr.wiktionary.org>

²⁰⁸ <http://fr.wiktionary.org>

²⁰⁹ <http://lodel.ehess.fr/crc>

”porter en avant”, som metaforisk er blevet til ”considérer comme meilleur” (”Dictionnaire étymologique et historique de la langue française” 1996). Adverbiet *préféablement* består således af *prae*, (en form af) *ferre*, adjektivsuffikset *-able* samt adverbiumsuffikset *-ment*:

[[denotatum for fundamentalt led] [”er båret”] [”foran”]] [”i forhold til”][denotatum for 2. VL]]

Dermed er det i eks. (283) denotatum for *préféablement*'s fundamentale argument, verbalsituationen *aimer Dieu*, som er ”porté en avant” eller ”considéré comme meilleur”: den står på *préféablement*'s aftagerflade og rammes derved af adverbiets beskrivelse som [”præferabel”].

Et andet adverbium, som forekommer vanskeligt at placere i grupperingen ovenfor, er *corrélativement*. Det består af det latinske *latus*, part. passé-formen af *ferre*, ”porter”, præfikset *re-*, som markerer [*le retour en arrière*], samt det ”overordnede” præfiks *co-*, i.e. præpositionen *cum* (Merriam-Webster). Dertil kommer suffikserne *-ative* og *-ment*. Vi kan derfor formalisere *corrélativement*'s betydning som

[[denotatum for fundamentalt led] [”er båret”] [”tilbage”] [”i forening med”]] [”i forhold til”] [denotatum for 2. VL]]

i.e. som det eneste adverbium, der er genstand for analyse i denne afhandling, kan *corrélativement* med sit præpositionssyntagma faktisk udtrykke relationen hele tre gange, nemlig med *co-*, *re-* samt *à*.

Lexis (1989) oplyser, at substantivet *corrélation* betegner ”une relation, réciproque ou non, lien causal qui existe entre deux événements qui se correspondent”. Ifølge denne definition er de to VL altså ikke nødvendigvis reciprokke, men ”svarende til hinanden, forbundne”, jf. ”qui se correspondent”. Denne definition harmonerer altså udmærket med etymologien bag *corrélativement*, hvor reciprociteten eller ”samføringen” af de to VL tydeligt ses ved *co-*, [”i forening med”], men også ved *re-*, [”tilbage”]. Samtidigt med denne ”samføring” denoteres også ”la dépendance ou le découlement d'autre chose” (CNRTL, *corrélatif*), i.e. at verbalsituationen eller egenskaben ”afhænger af eller kommer fra en anden størrelse”:

- (285) Corrélativement à l'augmentation de capital par l'émission de 2 000 000 certificats d'investissement, 2 000 000 certificats de droits de vote seront créés et attribués aux actionnaires détenteurs des 17 600 000 actions, à raison de 5 certificats de droits de vote pour 44 actions ²¹⁰
- (286) Corrélativement à l'augmentation du surplus du compte courant de la balance des paiements, le déficit du compte capital s'est stabilisé en 2003 ²¹¹
- (287) En 1990, le Groupe Intergouvernemental d'Etude sur le Climat (GIEC) a reconnu l'accroissement de l'effet de serre (élévation de la température à la surface de la terre) corrélativement à l'évolution correspondante de gaz radiatif (CO₂, CH₄, O₃, N₂O, CFC*) produits par l'activité humaine (...) ²¹²

Selvom *corrélativement*'s specialdenotation er [følge] og [overensstemmelse], kan vi ikke gruppere *corrélativement* med *conformément* og *conséquemment*, idet denotatum for *corrélativement*'s 2. VL ikke dikterer denotatum for det fundamentale argument, som vi ser det i det hierarkiske forhold mellem *conformément* og *conséquemment*'s to VL:

Specialdenotation: [følge] [temporalitet] [overensstemmelse]	Fundamentalt led [prædikat] (tilført egenskab [”korrelerende”]) Semantisk rolle: [virkning]	2. VL [styrelse i præp. synt.] Semantisk rolle: [årsag]
<i>Corrélativement</i> <i>Corrélativement à l'augmentation de capital par l'émission de 2 000 000 certificats d'investissement, 2 000 000 certificats de droits de vote seront créés et attribués aux actionnaires détenteurs des 17 600 000 actions</i>	2000000 certificats de droits de vote + créer + attribuer	<i>L'augmentation de capital par l'émission de 2000000 certificats d'investissement</i>

Opsamling

Ovenfor er undersøgt nogle forskellige forhold i adverbets betydning med henblik på at nå ind til det enkelte adverbiums betydningskerne og derved få et overblik over dets valensstruktur. Det er forhold som *adverbets VL's semantiske roller, dets eventuelle symmetri og synonymi samt etymologiske status*, der er kortlagt. Særligt har en undersøgelse af *adverbiernes etymologiske rødder* bekræftet det enkelte adverbiums forkyndelse af en relation, dermed altså *etableringen af et*

²¹⁰ www.tustex.com/commun

²¹¹ www.bank-of-algeria.dz/docs4

²¹² <http://agriculture.gouv.fr/sections/thematiques/foret-bois/protection-de-la-foret/lutter-contre-l-effet-de-serre>

valensforhold. Langt de fleste adverbier indeholder morfologisk *en præposition*, der jo generelt må siges at være karakteriseret ved at denotere en relation: vi har set adverbier, som morfologisk faktisk ikke består af andet end en præposition samt hhv. adjektiv- og adverbiumsuffiks, som fx *extérieurement, ultérieurement, supérieurement* og *contrairement*. Dertil kommer de adverbier, som, ud over de to suffikser, indeholder *en præposition samt et participium* – det er fx *concomitamment, consequemment, consécutivement* og *précédemment*. Derudover kan adverbiet bestå af *en præposition og et adjektiv* som *comparablement* og *comparativement*, og ganske få, *conformément* og *proportionnellement*, af hhv. *en præposition og et substantiv*. *Parallèlement* skiller sig ud fra de andre adverbier ved at indeholde *en præposition og et pronomen*.

Endelig indeholder en ganske lille gruppe adverbier slet ikke nogen præposition, men har morfologisk, ud over de to suffikser, bare et enkelt morfem til at markere deres betydninger med: *pareillement, semblablement* og *simultanément* stammer fra hhv. adjektiverne *par* og *similis*. De denoterer alligevel i høj grad en relation mellem to relater, idet betydningen ”ens”, ”lig” implicerer mindst to størrelser. *Latéralement* og *corollairement*, som morfologisk heller ikke består af nogen præposition, denoterer faktisk slet ikke en relation på den måde, som en relation er afgrænset i denne afhandling, eller på den måde, som de øvrige adverbier denoterer en relation. *Latéralement*, som stammer fra *lateralis*, har etymologiske rødder i *latus*, ”side”, og det er først ved den formelle realisering af præpositionssyntagmet, at adverbiet udtrykker en relation, hvilket må siges at harmonere med, at *latéralement* i sig selv ikke denoterer nogen relation, som samtlige øvrige adverbier gør det: *latéralement* uden præpositionssyntagme svarer til betydningen af ”*de côté, sur le côté*” og ”1: *of or relating to the side, 2 : situated on, directed toward, or coming from the side*”, medens data synes at vise, at *latéralement* med præpositionssyntagme kan have to lidt forskellige betydninger med udgangspunkt i ”side”, nemlig den, der svarer til *parallèlement* eller den, vi finder i ”*à côté de*”.

Denne kortlægning af adverbiernes etymologiske status viser altså, hvor stærk adverbets denotation af en relation egentlig er: som forklaret i kap. 1.2.1, *Den almene relation*, er det umuligt at opfatte læsningen af adverbierne, uden at vi samtidig involverer to til hinanden relaterede *relater* ubevidst, uanset om disse er formelt realiserede i sætningen eller ej. Men denotationen af en relation ligger faktisk endnu dybere i adverbets struktur, ser vi, idet den, med undtagelse af *latéralement*, også kan forklares *morfologisk*.

De semantiske roller, som adverbierne tildeler deres VL, samt *den symmetri*, adverbiet kan være forbundet med, er også bidrag til en kortlægning af adverbets betydning. De mange forskellige semantiske roller, der altså i virkeligheden findes, dersom man tager alle adverbets semantiske drejninger i betragtning, samt de enkelte adverbiers symmetri, der hænger sammen med et ens semantisk rollepar, er samlet i figur 25:

<i>Specialdenotation:</i>	<i>Adverbium:</i>	<i>Semantiske roller:</i>		<i>Symmetri:</i>
<i>[temporalitet]</i>	<i>Antérieurement à</i>	[temporalt forrest beliggende referent]	[temporalt sidst beliggende referent]	-
	<i>Concomitamment à</i>	[temporalt sideløbende referent]	[temporalt sideløbende referent]	+
	<i>Parallèlement à</i>	[temporalt sideløbende referent]	[temporalt sideløbende referent]	+
	<i>Postérieurement à</i>	[temporalt bagest beliggende referent]	[temporalt forrest beliggende referent]	-
	<i>Préalablement à</i>	[temporalt forrest beliggende referent]	[temporalt sidst beliggende referent]	-
	<i>Précédemment à</i>	[temporalt forrest beliggende referent]	[temporalt sidst beliggende referent]	-
	<i>Simultanément à</i>	[temporalt sideløbende referent]	[temporalt sideløbende referent]	+
	<i>Ultérieurement à</i>	[temporalt bagest beliggende referent]	[temporalt forrest beliggende referent]	-
<i>[spatialitet]</i>	<i>Antérieurement à</i>	[spatialt forrest beliggende referent]	[spatialt sidst beliggende referent]	-
	<i>Extérieurement à</i>	[på ydersiden beliggende referent]	[på indersiden beliggende referent]	-
	<i>Inférieurement à</i>	[nederst beliggende referent]	[øverst beliggende referent]	-
	<i>Latéralement à</i>	[spatialt sideløbende referent]	[spatialt sideløbende referent]	+
	<i>Parallèlement à</i>	[spatialt sideløbende referent]	[spatialt sideløbende referent]	+
	<i>Perpendiculairement à</i>	[lodret referent] / [vinkelret referent]	[vandret referent] / [vinkelret referent]	-/+
	<i>Postérieurement à</i>	[spatialt bagest beliggende referent]	[spatialt forrest beliggende referent]	-
	<i>Proportionnellement à</i>	[forholdsmæssig referent]	[forholdsmæssig referent]	+
	<i>Relativement à</i>	[forholdsmæssig referent]	[forholdsmæssig referent]	+
	<i>Supérieurement à</i>	[øverst beliggende referent]	[nederst beliggende referent]	-
<i>[følge]</i>	<i>Consécutivement à</i>	[virkning]	[årsag]	-
		[umiddelbart følgende referent]	[umiddelbart følgende referent]	-
	<i>Conséquemment à</i>	[virkning]	[årsag]	-
		[dikteret referent]	[dikterende referent]	-
	<i>Corollairement à</i>	[virkning]	[årsag]	-
<i>Subséquemment à</i>	[virkning]	[årsag]	-	
<i>[overensstemmelse]</i>	<i>Adversativement à</i>	[modstridende referent]	[modstridende referent]	+
	<i>Comparablement à</i>	[sammenlignet referent]	[sammenlignet referent]	+
	<i>Comparativement à</i>	[sammenlignet referent]	[sammenlignet referent]	+
	<i>Concurrentement à</i>	[lignende referent]	[lignende referent]	+
		[konkurrerende referent]	[konkurrerende referent]	+
		[temporalt sideløbende referent]	[temporalt sideløbende referent]	+
	<i>Conformément à</i>	[dikteret referent]	[dikterende referent]	-
	<i>Contrairement à</i>	[modstridende referent]	[modstridende referent]	+
	<i>Inversement à</i>	[modstridende referent]	[modstridende referent]	+
	<i>Pareillement à</i>	[lignende referent]	[lignende referent]	+
<i>Semblablement à</i>	[lignende referent]	[lignende referent]	+	
Andre	<i>Préférentiellement à</i>	[1. prioritet]	[2. prioritet]	-
	<i>Corrélativement à</i>	[virkning]	[årsag]	-

(Fig. 25)

Det skal tilføjes, at adverbierne *antérieurement*, *postérieurement* og *parallèlement* hver er repræsenterede to gange i diagrammet, i.e. under specialdenotationerne *[temporalitet]* og *[spatialitet]*, da *den ene kontekst udelukker den anden*, og ingen af disse adverbier på én gang kan denotere *[temporalitet]* og *[spatialitet]*. I modsætning hertil er de fire følgeadverbier, *consécutivement*, *conséquemment*, *corollairement* og *subséquemment* kun repræsenterede én gang, nemlig med specialdenotationen *[følge]*, selvom de som vist også indeholder komponenten *[temporalitet]* og dermed tilsvarende kunne figurere herunder. Men *[følge]* og *[temporalitet]* er to leksikalske komponenter, som helt naturligt og uløseligt hænger sammen, i.e. de udelukker ikke hinanden. Denotationen af *[temporalitet]* i disse fire følgeadverbier udspringer altså fra den leksikalske komponent *[følge]* og er fundamentalt indlejret heri.

På samme måde kunne *concomitamment*, *parallèlement* og *simultanément* også være repræsenterede under *[overensstemmelse]*, men ligesom de fire følgeadverbier indeholder *concomitamment*, *parallèlement* og *simultanément* også to leksikalske komponenter, som hænger uløseligt sammen i dem: *[temporalitet]* og *[overensstemmelse]* udelukker ikke hinanden i disse adverbier som *[temporalitet]* og *[spatialitet]* gør det i *antérieurement* og *postérieurement*, og vi finder derfor ikke data, hvor fx *concomitamment* kun denoterer *[overensstemmelse]* uden samtidigt at denotere *[temporalitet]*. *Concurremment*, som, med udgangspunkt i *[overensstemmelse]*, har taget hele tre semantiske drejninger, kunne også figurere under *[temporalitet]*, idet den ene af de tre semantiske nuancer svarer til betydningen af *concomitamment*, *parallèlement* og *simultanément*. Men *concurremment* vil, uanset hvilken af de tre semantiske nuancer der er tale om, ubetinget altid denotere *[overensstemmelse]*, i.e. de semantiske nuancer er alle varianter af denne, hvorfor *concurremment* kun er repræsenteret som denoterende *[overensstemmelse]*.

4. Adverbiums syntagmets funktioner

I kap. 2, *Valensbaseret analyse*, redegjorde jeg for noget af den forskning, der ligger bag Herslund & Sørensen's valensteoretiske analyse. *Adjektteorien*, i særdeleshed den del, der vedrører *lokaliseringen af denotatum for det fundamentale led i forhold til denotatum for adjektet*, samt deres arbejde med *adjektivet som argumenttager*, er særligt relevante for mit eget arbejde med adverbiet som argumenttager, og med teoretisk afsæt i disse dele af Herslund & Sørensen's valensteori præsenteredes i kap. 2.3, *Adverbiets valens*, adverbiets valensstruktur. Det er således forhold i *adverbiets indre struktur*, der er blevet undersøgt i de foregående kapitler, i.e. dets VL's konstituering, status og semantiske roller, dets etymologiske status og morfologiske opbygning, dets denotationsdesign, som altså består af en geometrisk relation samt en specialdenotation, og ikke mindst dets uhyre tætte forbindelse til verbalet.

I dette kapitel skildres adverbiet i et lidt andet perspektiv, idet jeg vil redegøre for de forskellige *funktioner*, adverbiet med sin valens kan have *udadtil*, dels på sætnings-, dels på syntagmeniveau. Adverbiets funktioner er særligt relevante i forhold til mit arbejde med adverbiet som *valensbærer i det omfang, funktionen påvirker dets betydning*, herunder *dets status som valensbærer*. En sådan påvirkning ser vi dels ved enkelte adverbiers skift *fra sætningsniveau til adverbial bestemmelse*, dels ved nogle adverbiers skift *fra fx sætningsadverbial til verbaltilknyttet adverbial*. Disse påvirkninger i betydningen og valensen forklares i det følgende.

Som udgangspunkt synes det, som omtalt i kap. 2.3.1.1, *Konstituenten på aftagerfladen*, at gælde for langt de fleste adverbier, der er genstand for analyse i min afhandling, at *adverbiets betydning bevares ved et skift fra sætnings- til syntagmeniveau*, og at skiftet dermed ikke influerer på adverbiets status som argumenttager. Der finder altså *ikke nogen semantisk påvirkning* sted i adverbiets valens. I eksemplet

(288) *Depuis, et en dépit des courriers et demandes d'actes que lui formule, conformément à la loi, Abdelhamid Hakkar, celui-ci est laissé sans réponse. Le 20 juillet 2001, conséquentment à ce silence et ce qu'il considère comme un déni, il saisira la Cour européenne des Droits de l'Homme d'une requête en urgence*

fungerer adverbiet på sætningsniveau som frit adverbial og denoterer en kausal følge ved at betyde ”*som konsekvens af*”, ”*som resultat af*”, ”*på grund af*”. I eksemplet

(289) *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines*

fungerer adverbiet på syntagmeniveau som adverbial bestemmelse og denoterer nøjagtigt samme kausale følge som på sætningsniveau, selvom 2. VL ikke kan udløses syntaktisk i ét kontinuert adverbiums syntagme, som det kan på sætningsniveau ²¹³. Denotatum for adverbiet er således uændret i forhold til sætningsniveau og adverbiet stadig argumenttagende. Forskellene består *dels i størrelsen på den fundamentale aftagerflade*, som er mindre på syntagmeniveau (se figur 11 i kap. 2.3.1.1), *dels i den umulige realisering af 2. VL* på syntagmeniveau.

Men der er enkelte adverbier, *inférieurement* og *supérieurement*, som alligevel, ved et skift fra sætnings- til syntagmeniveau, synes at indtage *en anden betydningsnuance* – og i et enkelt tilfælde, *relativement*, kan man faktisk tale om *et denotationsskift*. I disse tre tilfælde er forskellen altså ikke kun syntaktisk, og disse semantiske forskelle, som fremgår af figur 26, uddybes i det følgende.

<i>Semantiske fortolkninger ved de adverbielle bestemmelser på syntagmeniveau:</i>					
relativement:		inférieurement:		supérieurement:	
÷relationel:	+relationel:	÷relationel:	+relationel:	÷relationel:	+relationel:
[assez] [plutôt]	[par rapport à]	[peu] [médiocrement]	[moins que]	[très] [fort]	[plus que]

(Fig. 26)

I følgende eksempel

(290) *Mesurer deux grandeurs relativement à une troisième*

fungerer *relativement* på sætningsniveau som verbaltilknyttet adverbial og denoterer en geometrisk relation ved at betyde ”*i forhold til*”, ”*i relation til*” ²¹⁴. Men i eksemplet

²¹³ www.artestructo.be/info. Den manglende udfyldelse af 2. VL på syntagmeniveau betyder også, at en oversættelse af adverbiet vil være en anden end på sætningsniveau, selvom de to danske adverbialer *på grund af* og *derfor* semantisk indeholder det samme. Se nedenfor

²¹⁴ Robert 2002

(291) *Cette île, relativement petite, est à 1h30 de bateau de l'aéroport*²¹⁵

hvor *relativement* på syntagmeniveau fungerer som adverbial bestemmelse, kan *relativement* betragtes som havende *to forskellige semantiske betydningsnuancer*, afhængigt af læsningen (sml. figur 26 ovenfor). I den ene læsning må *relativement* betragtes som synonymt med *assez* og *plutôt*, såkaldte *intensitetsmarkører* fra intensitetsskalaens midterste frekvens, som præsenteres nedenfor. I denne betydning denoteres ikke nogen relation, og adverbiet tager dermed ikke noget relat, som det relaterer til egenskaben [*petite*]. Den denoterede relation, der ellers forbindes med *relativement* på sætningsniveau, er altså *svækket*, i.e. adverbiets leksikalske indhold er forskudt pga. ledfunktionen, og i denne læsning kan man dermed tale om *et denotationsskift*: der synes at være stor semantisk forskel på betydningen ”i forhold til”, som vi finder på sætningsniveau, og betydningen ”ret”/”temmelig”/”nogenlunde” på syntagmeniveau²¹⁶.

Medmindre man altså accepterer den anden læsning, *Cette île, [petite relativement à d'autres], est à 1h30 de bateau de l'aéroport*. Her bliver der plads til præp.synt. under forudsætning af, at adverbiet *eferstilles* sit fundamentale argument *petite*. Den kvantificering, *relativement* her udtrykker, er altså *relativ* og uddybes i et præpositionssyntagma, i.e. [*”lille i forhold til andre”*]. Den er beskrevet af bl.a. Michèle Noailly (2001) med afsæt i adverbierne *trop* og *assez* (se også indledning)²¹⁷. I denne læsning er betydningen altså helt den samme som på sætningsniveau, og der denoteres nøjagtigt samme relation. Problemet er fortsat udelukkende den syntaktiske valensudfyldning, som jo gælder helt generelt for adverbierne på dette syntagmeniveau.

Supérieurement og *inférieurement* synes også at udtrykke en tvetydighed. Ligesom *relativement* kan de i én læsning også betragtes som intensitetsmarkører, med betydningerne *très*, *fort* og *peu*, *médiocrement* som vist i figur 26:

(292) *Farouchement déterminé à « vaincre le mal du nomadisme à sa racine, chez les enfants, par des mesures éducatives systématiques et conduites de façon conséquente », il nourrissait un racisme viscéral envers des gens du voyage, qu'il qualifiait d' « inférieurement doués », de « psychopathes », de « faibles d'esprit » et de « débiles »*²¹⁸ → *peu, médiocrement*

²¹⁵ Eksemplet er fra abstract af Martine Schuwer på kollokvium (om intensitetsmarkører): *Intensité, degré, comparaison* på universitetet i Brest, juni 2003

²¹⁶ Dette denotationsskift afhængigt af funktionen er i øvrigt blevet redegjort for af Schlyter (1977:198) ”*Un grand nombre d'adverbes ont des significations différentes dans des positions différentes*”, uden at hun dog nævner *relativement* eller andre af den type adverbier, som jeg undersøger

²¹⁷ Michèle Noailly : ”*Trop n'est pas assez*” i *Par mont et par vaux, Itinéraires linguistiques et grammaticaux* (2001), pp. 273 – 283

²¹⁸ www.monde-diplomatique.fr

(293) (...) *une personne que MLP juge intellectuellement friable, politiquement fragile et inférieurement intelligent ?*²¹⁹ → *peu, médiocrement*

(294) *Louis-Napoléon (...) mena une politique supérieurement habile pour servir ses desseins* → *très, fort*

(295) *On ne comprend bien quelque chose qu'en en faisant le tour, sous plusieurs angles; seul un individu supérieurement doué est en mesure de comprendre à partir d'une seule approche*²²⁰ → *très, fort*

I denne læsning denoteres ikke nogen relation, og *inférieurement* og *supérieurement* tager dermed ikke noget relat, som relateres til egenskaberne *doué, intelligent, habile* og *doué*. Adverbierne intensiverer betydningerne af de egenskaber, der konstituerer de fundamentale argumenter uden at relatere dem til noget andet. Den denoterede relation, der ellers kendetegner dem, den latinske komparative betydning, de etymologisk stammer fra, er altså svækket.

Men de to adverbier kan, ligesom *relativement*, også læses som denoterende en relation, hvis 2. relat blot ikke kan realiseres i forlængelse af adverbiet. I denne læsning har adverbierne betydningerne *moins* og *plus*:

(...) *une personne que MLP juge intellectuellement friable, politiquement fragile et inférieurement [aux autres] intelligent* → *moins [intelligent que x]*

Louis-Napoléon (...) mena une politique supérieurement [à la politique menée par x] habile pour servir ses desseins → *plus [habile que x]*

Som det fremgår af kap. 2.3.2.2, *Konstituering af 2. VL ved adverbets funktion på syntagmeniveau*, synes det at gælde for de adverbier, der er genstand for analyse i denne afhandling, at *valensudfyldningen på syntagmeniveau flytter adverbiet fra foranstilling til efterstilling* i forhold til sit fundamentale led, dersom der altså er et 2. VL. Vi har fx set følgende eksempler :

Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines

→ *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et saines [conséquemment à la propriété [nette et hygiénique] / conséquemment à des conditions nettes et hygiéniques]*

²¹⁹ carnigano.20minutes-blogs.fr/archive

²²⁰ www.debatnational.education.fr

Cette île, relativement petite, est à 1h30 de bateau de l'aéroport

→ *Cette île, petite [relativement à la propriété [grande] des autres / relativement à la grandeur des autres], est à 1h30 de bateau de l'aéroport*

Men som det også er vist i kap. 2.3.2.2 adskiller enkelte adverbier, som netop *inférieurement* og *supérieurement*, sig herfra ved tværtimod at kunne realisere deres 2. VL til højre for adjektivet. Ved netop *inférieurement* og *supérieurement* på syntagmeniveau behøver valensudfyldningen af 2. VL altså *ikke* at foregå ved, at adverbiet flyttes fra foranstilling til efterstilling:

(296) *(..) qu'il faut bien que quelqu'un leur montre à quel point ils sont inférieurement intelligents à la moyenne*²²¹

(297) *Ceux qui font avancer la société sont des gens supérieurement doués à la moyenne*²²²

I modsætning til *relativement* synes *inférieurement* og *supérieurement* ikke at undergå et denotationsskift ved bevægelsen fra sætnings- til syntagmeniveau, heller ikke i den læsning, hvor *inférieurement* og *supérieurement* kun intensiverer uden at relatere. Men der er naturligvis tale om *en anden betydningsnuance*, som dog stadig udspringer fra den relation, de to adverbier denoterer og deres specialdenotation [*spatialitet*]: som nævnt ovenfor synes der, ved *relativement*, at være stor semantisk forskel på ”i forhold til”, som vi finder på sætningsniveau, og ”ret”/”temmelig”/”nogenlunde” på syntagmeniveau. Derimod er der mindre forskel på indholdet i ”meget (begavet)” overfor ”bedre (begavet)” i *supérieurement* og en tilsvarende mindre forskel i ”lidt (begavet)” og ”mindre (begavet)” i *inférieurement* – også selvom ”bedre begavet end” og ”mindre begavet end” ikke nødvendigvis udtrykker begavelse overhovedet. Det er, med andre ord, ikke vanskeligt at forstå, at de to betydninger ”meget (begavet)” og ”bedre (begavet)” i *supérieurement* har rødder i det samme ord, og forskellen består i, at den ene betydningsnuance kun intensiverer, medens den anden både intensiverer og relaterer.

Men uden undtagelse synes det at gælde for adverbierne, der er genstand for undersøgelse i denne afhandling, at skiftet fra sætnings- til syntagmeniveau generelt influerer på den formelle realisering af 2. VL: *på syntagmeniveau er det umuligt at udløse præpositionssyntagmet i et kontinuert adverbiums syntagme, da indsættelse af andre størrelser mellem den adverbielle bestemmelse og dets fundamentale argument er umulig*. Det synes at gælde for samtlige adverbier, at de, der også

²²¹ www.mahora-school.actifforum.com/les-toits

²²² www.forum.doctissimo.fr/doctissimo

fungerer på syntagmeniveau, optræder absolut, i.e. uden præp.synt., selvom de betyder det samme som på sætningsniveau, og adverbiet derfor stadig er argumenttagende.

En anden type forskydning i adverbets betydning, som er relateret til dets funktion i sætningen, ser vi i fx *comparativement*, som kan fungere som hhv. verbaltilknyttet adverbial og sætningsadverbial, og som, afhængigt af funktionen, kan indtage to lidt forskellige betydninger, som påvirker dets valens, men som dog stadig deler samme grundbetydning. Figur 22, som også blev vist i denotationsdesignet i kap. 3, kan give et hurtigt overblik over *comparativement*'s komplekse semantik, som vi i øvrigt også ser i fx *contrairement*, *inversement*, *semblablement* og *pareillement*, idet de også kan fungere som sætningsadverbialer (se nedenfor):

<i>Comparativement</i>	
<p>Mådesadverbial (dansk betydning [”komparativ”] eller [”sammenlignende”]): <i>Il est nécessaire d’avoir un critère objectif qui permette de mesurer <u>comparativement</u> les réponses des constituants</i>²²³</p>	<p>Sætningsadverbial (dansk betydning [”sammenlignet”]): <i>La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre <u>comparativement à 73% pour la même période en 2003</u></i>²²⁴</p>
<p><i>Omtale af sammenligning</i> (ml. ukendt antal størrelser, samlet i én konstituent, i.e. valenskoncentration)</p>	<p><i>Egentlig sammenligningskonstruktion</i> (ml. to konstituent)</p>

(Fig. 22)

En gennemgang af de forskellige funktioner, det enkelte adverbium kan operere i, er altså ikke uvæsentlig i forhold til min undersøgelse af adverbiet som valensbærer, fordi i hvert fald skiftet fra sætnings- til syntagmeniveau *syntaktisk* influerer på valensudfyldningen, og fordi enkelte adverbier, *relativement*, *supérieurement* og *inférieurement*, ved dette skift *kan* tage en *betydningsdrejning* afhængigt af læsningen. Andre adverbier som fx *comparativement* tager også en sådan mindre

²²³ <http://www.loria.fr/~scherrer/articles/valgo2001.pdf>

²²⁴ www.co.sncf.com/communiq/communiq302

betydningsdrejning med udgangspunkt i deres denotation ved et skift fra sætningsadverbial til verbaltilknyttet adverbial, et skift, som også påvirker den formelle realisering af deres VL. Dog skal der ikke være tvivl om, at *adverbiets denotation ubetinget altid er den samme* uanset sætningsniveau: adverbiets eventuelle flere betydningsnuancer i forskellige ledfunktioner kan altid spores tilbage til og forklares med én og samme uudviklede betydning, hvor betydningsnuancerne ”mødes”. I ingen tilfælde synes der derfor at være tale om egentlige *denotationsskift*. Eneste undtagelse herfra er *relativement*, dersom man antager, at det på syntagmeniveau ikke er valensbærende: der synes som ovenfor nævnt at være stor semantisk forskel på ”*i forhold til*” og ”*ret*”/”*temmelig*”/”*nogenlunde*”, medens der er væsentligt mindre forskel på indholdet i ”*meget (begavet)*” og ”*bedre (begavet)*” i *supérieurement* og tilsvarende ”*lidt (begavet)*” og ”*mindre (begavet)*” i *inférieurement*.

Nedenfor præsenteres ledfunktionen adverbial, som den er blevet klassificeret af Henning Nølle i *Modifikation* (1999), nemlig i funktionstyperne *Frie adverbialer* (kap. 4.1.1), *Sætningsadverbialer* (kap. 4.1.2) og *Verbaltilknyttede adverbialer* (kap. 4.1.3)²²⁵. I Nølle klassificeres desuden i *Konnektorer* – en redegørelse for denne sætningsfunktion er ikke medregnet i denne afhandling, idet ingen af de adverbier, der her er empirisk genstand, har vist sig at fungere som sådan.

Mit motiv for at vælge netop Nølles klassifikation i min belysning af adverbiets funktioner er, at han i *Modifikation* *eksplicit har placeret sin klassifikation i forhold til Herslund & Sørensens valensteori*: adverbialet placeres her som værende ikke-leksikalsk bundet af verbalet. Et adverbial, som jeg definerer som en funktion, konstitueres langt fra altid af et adverbium. I min fremstilling af Nølles klassificering er det imidlertid udelukkende adjektivisk afledte adverbier, der denoterer en geometrisk relation og tager et præpositionssyntagma som argument, der placeres i funktionstyperne: Adjektivisk afledte adverbier, der tager et præpositionssyntagma som argument, kan i øvrigt selv være argumenter for verbalet ved at være impliceret af verbets leksikalske indhold. Denne status som VL er imidlertid yderst sjælden, men vi finder dog følgende eksempler, som også blev vist i kap. 3:

(298) *Institut de St-Aubain (ISAN), 1977. Situé antérieurement à la rue de Bruxelles*²²⁶

²²⁵ I Nølle (1999) omtales sidstnævnte gruppe dog som ”*verbaltbundne adverbialer*”

²²⁶ namur.homily-service.net/gennart/monuments_religieux_nam

(299) *Une position intermédiaire de changement de sens du guide-fil, position qui est toujours située postérieurement à la position intermédiaire du mouvement précédent et située antérieurement à la position finale*²²⁷

I kap. 4.2 redegøres for det adjektivisk afledte adverbiums funktion *som adverbial bestemmelse*. De forskellige måder, hvorpå adverbiet på syntagmeniveau kan beskrive sit fundamentale argument, har jeg klassificeret i *fire typer*: *Intensitetsmarkører* (kap. 4.2.1), *Spatio-temporale markører* (kap. 4.2.2), *Kausale markører* (kap. 4.2.3) og *Overensstemmende markører* (kap. 4.2.4).

I langt de fleste tilfælde, hvor adverbiet har samme betydning på sætnings- og syntagmeniveau, beskriver adverbiet sit fundamentale argument, i.e. prædikatet på sætningsniveau og adjektivet, adverbiet eller et part.passé på syntagmeniveau, på helt samme måde, i.e. verbalsituationen eller egenskaben beskrives som fx [”resulterende”] af fx *conséquemment* og [”foranliggende”] af *antérieurement*. Som forklaret i kap. 2.3.1.1, figur 11, om *Konstituenten på aftagerfladen*, er det først og fremmest *størrelsen på denne fundamentale aftagerflade*, der adskiller de to sætningsniveauer ved at være mindre på syntagmeniveau end på sætningsniveau: fladen på syntagmeniveau dækkes af én simpel konstituent, adjektivet, hvor konstituenten på sætningsniveau, prædikatet, er kompleks og består af både verbal og S eller O.

4.1 På sætningsniveau

Men i det følgende præsenteres først ledfunktionen adverbial *på sætningsniveau*.

4.1.1 Frie adverbialer

Det frie adverbial er *intégré à la proposition*, det vil sige *del af det propositionelle indhold*. Det betyder, at det, ligesom de verbaltilknyttede adverbier, men i modsætning til sætningsadverbialerne (se nedenfor), udgør en del af sætningen ved at være en del af det scenario, der udspiller sig heri. Med udgangspunkt i sin denotation udtrykker det frie adverbial *en ledsagende omstændighed* ved det sagforhold, som adverbets fundamentale argument, prædikatet, denoterer, og som udspiller sig i propositionen. Omstændigheden kan fx være en hensigt, en årsag, en betingelse eller en indrømmelse, eller den kan være spatio-temporal.

²²⁷ www.wipo.int/pctdb/en/wo/jsp

Flere af adverbierne, der er genstand for undersøgelse i denne afhandling, kan fungere som frie adverbialer, mere præcist som *hhv. sceniske adverbialer og operatoradverbialer*. Vi finder dem inden for i hvert fald tre af de grupper af specialdenotation, som adverbiet denoterer, nemlig [*temporalitet*]: *antérieurement, parallèlement, postérieurement, préalablement, précédemment, simultanément og ultérieurement*. [*følge*]: *consécutivement, conséquemment, corollairement og subséquemment*. [*overensstemmelse*]: *concomitamment, concurremment og corrélativement*:

[*temporalitet*] (sceniske adverbialer):

(300) *Il a présenté des symptômes antérieurement à l'absorption du gaz*

(301) *Parallèlement à ses activités de concertiste, TM enseigne le clavecin au Conservatoire Royal de la Haye*

(302) *Lorsqu'une prestation est créée postérieurement à la signature du contrat, son prix est librement fixé au moment de sa création*²²⁸

(303) *M. J. P. effectuera, préalablement à son installation dans ses fonctions, une période de formation*²²⁹

(304) *As-tu déplacé ton PC précédemment à la panne ?*

(305) *La mini-enceinte CMI a été conçue et développée simultanément à la 805S de la Série 800 et partage le haut-parleur et la technologie hybride de ce modèle*²³⁰

(306) *Ultérieurement à la conclusion de la vente, CAE a dû supporter des frais en rapport avec la mutation de personnel*

[*følge*] (operatoradverbialer):

(307) *Une mère perd la garde de son fils consécutivement à son refus que celui-ci reçoive une transfusion sanguine*²³¹

(308) *Le 20 juillet 2001, conséquemment à ce silence et ce qu'il considère comme un déni, il saisira la Cour européenne des Droits de l'Homme d'une requête en urgence*²³²

²²⁸ sos-net.eu.org/conso/tig/persoage.htm

²²⁹ www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do

²³⁰ www.netoo.fr/web.php

²³¹ www.google.fr. *consécutivement*, oversat artikel "Une mère perd la garde de son fils consécutivement à son refus que celui-ci reçoive une transfusion sanguine" i *Lincoln Journalstar*, april 03

²³² www.prisons.eu.org/article

- (309) *Corollairement à la proposition précédente, il faut considérer que la description d'une œuvre ne peut pas avoir exactement la même fonction sociale que cette œuvre elle-même*²³³
- (310) *Une question, donc, qui n'est toujours pas résolue et qui reste, subséquemment à cet état de fait, sans réponse*

Rigtigt mange af de adverbier, der denoterer [*overensstemmelse*], er særligt velegnede som sætningsadverbialer i den forstand, at de kan fungere uden for propositionen med en tilstedeværende taler, der anvender adverbiet til at kommentere propositionen (se nedenfor). De kan dog også fungere som verbaltilknyttede adverbialer, men ikke som frie adverbialer. Der er tale om adverbier, som ikke indeholder andre komponenter end [*overensstemmelse*], i.e. *comparablement*, *comparativement*, *contrairement*, *inversement*, *pareillement* og *semblablement*, og de behandles nedenfor. Men der er enkelte adverbier, som samtidigt med [*overensstemmelse*] indeholder en ekstra leksikalsk komponent, nemlig [*temporalitet*] og [*følge*], og netop pga. disse komponenter derfor kan begå sig som frie adverbialer:

[*overensstemmelse*]:

- (311) *C'est ainsi que l'outil TRIGO sera, dès le début 2006, d'abord proposé aux opérateurs du secteur des huiles minérales, concomitamment à la livraison de la nouvelle application TIPP Régionalisée*²³⁴
- (312) *Corrélativement à l'augmentation de capital par l'émission de 2 000 000 certificats d'investissement, 2 000 000 certificats de droits de vote seront créés et attribués aux actionnaires détenteurs des 17 600 000 actions, à raison de 5 certificats de droits de vote pour 44 actions*²³⁵
- (313) *Histoire d'une vocation littéraire, "À la recherche du temps perdu", fut ébauché en 1908 par Marcel Proust (1871-1922), concurrentement à un essai dirigé contre la méthode critique de Sainte-Beuve (..) → "samtidig", "på samme tid"*²³⁶

Adjektivisk afledte adverbier, som er genstand for analyse i denne afhandling, og som denoterer [*spatialitet*], uanset om denne skal forstås konkret eller abstrakt, kan også fungere som frit adverbial, selvom kombinationen af specialdenotationen [*spatialitet*] og funktionen frit adverbial blandt disse adverbier ikke synes så hyppig som [*temporalitet*] og [*følge*] kombineret med frit adverbial. Vi finder dog

²³³ www.fabula.org/atelier

²³⁴ www.douane.gouv.fr

²³⁵ www.tustex.com/commun

²³⁶ <http://www.universalis.fr/encyclopedie>

(314) *Au centre du tympan : le relief du maléus est visible avec, au centre et inférieurement à ce relief, une dépression : l'ombilic, en effet, le tympan est légèrement creusé en son centre*²³⁷

(315) *Elle eût vécu dans un état de somnambulisme, extérieurement à elle-même, hypnotisée sur son travail. Le langage a beaucoup contribué à la libérer*²³⁸

(316) *Supérieurement à cette chambre il y avait une petite salle dont le pavé était en bois*²³⁹

4.1.2 Sætningsadverbialer

Som det frie adverbial lægger sætningsadverbialet sig til hele sætningen, men derimod bidrager det ikke til det propositionelle indhold. Som ovenfor nævnt er stort set samtlige adverbier, hvis specialdenotation kun består af komponenten [*overensstemmelse*] og ikke andet, i stand til at udfylde funktionen sætningsadverbial, i.e. *comparablement, comparativement, contrairement, inversement, pareillement* og *semblablement*. Sætningsadverbialet er, i forhold til den proposition, det lægger sig til, så at sige etableret på et andet ytringsplan: sætningsadverbialet formidler en talers kommentar til det propositionelle indhold, og vi fornemmer dermed tilstedeværelsen af en sådan taler gennem sætningsadverbialet, som vi ikke gør ved det frie eller verbaltilknyttede adverbial. Sætningsadverbialet har altså sit virke uden på den aktualiserede proposition. I figur 27a er dette vist med eksemplet

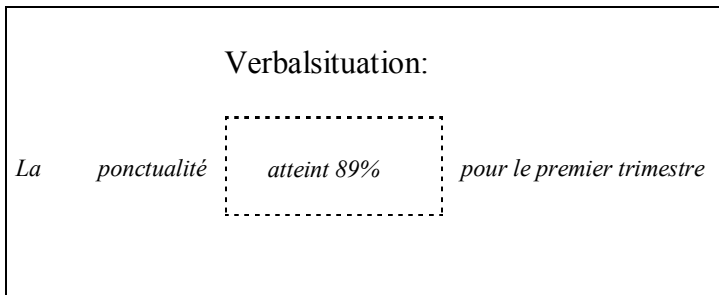
La ponctualité atteint 89% pour le premier trimestre comparativement à 73% pour la même période en 2003

Fig. 27b illustrerer, hvordan det frie adverbial til sammenligning er del af propositionen og fungerer inde i denne:

²³⁷ www.medecin.skyrock.com

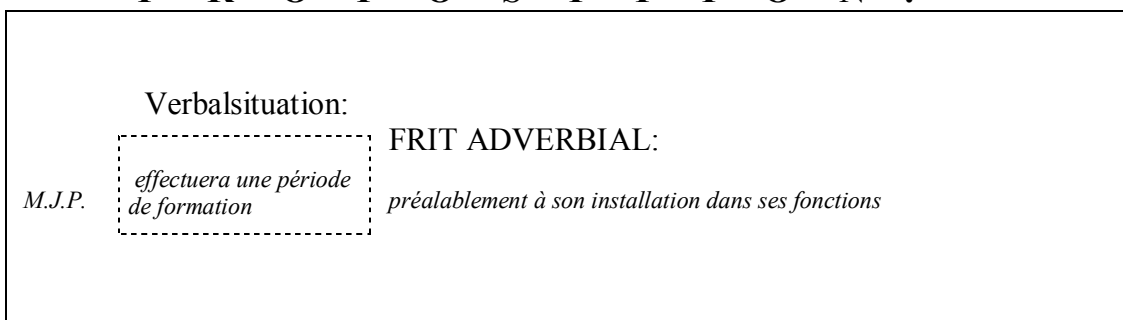
²³⁸ www.philonet.fr/AlloPass/CTBerginlan.html

²³⁹ www.archive.org/stream

P R O P O S I T I O N :**SÆTNINGSADVERBIAL:**

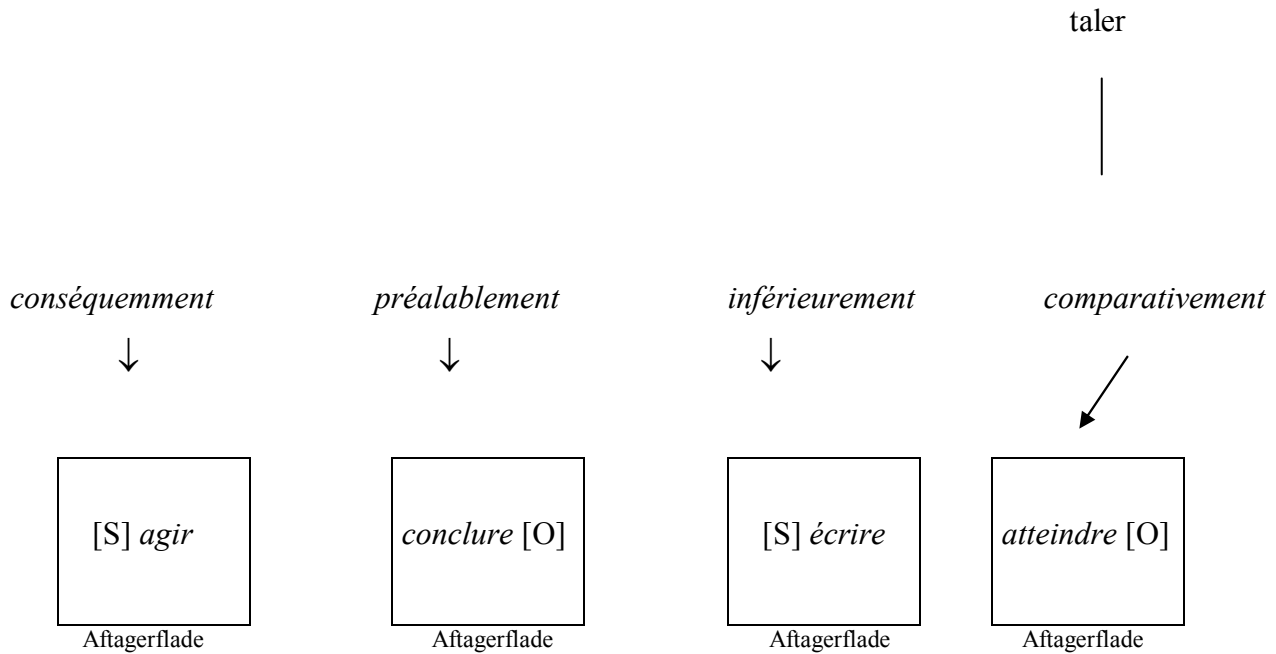
*comparativement à 73%
pour la meme période en 2003*

(Fig. 27a)

P R O P O S I T I O N :

(Fig. 27b)

Selvom sætningsadverbialet ikke er del af propositionen, kræver det naturligvis fortsat en aftagerflade at kaste sin beskrivelse over på. Man kunne mene, at de to ytringsplaner, som hhv. adverbium og proposition befinder sig på, er for forskellige, til at man kan tale om, at denotatum for prædikatet tilføres den egenskab, som adverbiet denoterer, fordi adverbiet står uden for propositionen. Men helt som frie adverbialer og verbaltilknyttede adverbialer har også adverbiet, der fungerer som sætningsadverbial, ubetinget brug for en aftagerflade til at beskrive, og også sætningsadverbialet kræver dermed et prædikat som sit fundamentale argument. Ganske vist rammer adverbiets beskrivelse den fundamentale aftagerflade *i et andet perspektiv*, når beskrivelsen som her foregår gennem taler og dermed udgår fra et andet sted fra end inde fra propositionen. Det er vist ved figur 23 i kap. 3:

(Fig. 23)

(*Conséquemment*, *préalablement* og *inférieurement* i figuren er fra eksemplerne *Quels hommes agissaient toujours “conséquemment à leurs maximes”?*, *Cependant les architectes et agrées en architecture ont l'obligation de conclure un contrat préalablement à l'exécution de tout engagement* og *Deux auteurs ont écrit sur le sujet, mais l'un bien inférieurement à l'autre*).

Som omtalt ovenfor kan rigtig mange af de adverbier, hvis specialdenotation udelukkende består af komponenten [*overensstemmelse*], på denne måde rykke uden for propositionen og udfylde funktionen sætningsadverbial. Det drejer sig om *comparablement*, *comparativement*, *conformément*, *contrairement*, *inversement*, *pareillement* og *semblablement* (disse kan dog samtidigt i andre sammenhænge også fungere som verbaltilknyttede (se nedenfor)):

[*overensstemmelse*]:

(317) (..) *votre pays se porte relativement bien comparablement à d'autres*

(318) *Conformément à tes directives, j'ai executé le travail* ²⁴⁰ (→ *conformément* (..) her i betydningen [“*som du sagde jeg skulle*”], sml. *conformément* som verbaltilknyttet adverbial nedenfor)

(319) *Contrairement à mes prévisions, Anne ne s'opposa pas à ces mondanités*

²⁴⁰ Molinier & Levrier (2000:61)

- (320) *Les atteintes aux droits humains se poursuivent contrairement à ce qu'affirment les autorités*²⁴¹
- (321) *Aujourd'hui, il [le train] demeure toujours très performant pour les parcours de moins de trois heures en TGV. Si, inversement à l'automobile, il souffre de ne pouvoir assurer une desserte de porte à porte, il demeure, par ses liaisons de centre-ville à centre-ville, plus attractif que l'avion*²⁴²
- (322) *Émissaire russe Vitkevitch, qui, pareillement à Burns, était officiellement à Kaboul pour des raisons commerciales*²⁴³
- (323) *Reine des amazones, elle était, pareillement à ses sujettes, borgne d'un téton*²⁴⁴
- (324) *La figure 2 montre, semblablement à la figure 1, la tête pour distributeur après claquage de la pièce portant la pompe*²⁴⁵

Et par af adverbierne, der denoterer [*spatialitet*], synes også, i abstrakt overført betydning, at kunne fungere som sætningsadverbial ved at ”træde ud” af propositionen og arbejde uden på verbalsituationen. Her er tale om *proportionnellement* og *relativement* (som dog også i andre sammenhænge kan være verbaltilknyttede (se nedenfor)):

[*spatialitet*]:

- (325) *Les aimants ne sont pas tous d'égale force, à beaucoup près ; plus les pierres d'aimant sont grosses, moins elles ont de force attractive, relativement à leur volume*²⁴⁶
- (326) *Relativement à l'opposition intégration – désintégration, est-ce que je reste moi-même lorsque je suis intégré dans un groupe ?*²⁴⁷
- (327) *Quelle "communauté" religieuse est la plus victime d'agressions racistes proportionnellement à sa population ?*²⁴⁸

Som vist ovenfor synes adverbier, der denoterer [*temporalitet*] og [*følge*], at være meget velegnede som frie adverbialer: [*temporalitet*]: *antérieurement*, *parallèlement*, *postérieurement*, *préalablement*, *précédemment*, *simultanément* og *ultérieurement*. [*følge*]: *consécutivement*, *conséquemment*,

²⁴¹ generationtunezine.20minutes-blogs.fr

²⁴² www.auvergne.info

²⁴³ www.bassirat.net

²⁴⁴ CNRTL, *pareillement*

²⁴⁵ www.freepatentsonline.com

²⁴⁶ www.dictionnaire.sensagent.com/relativement/fr

²⁴⁷ www.cndp.fr

²⁴⁸ www.fr.answers.yahoo.com

corollairement og *subséquemment*. De synes til gengæld ikke at forekomme som sætningsadverbialer.

4.1.3 Verbaltilknyttede adverbialer

Udtrykket ”det verbaltilknyttede adverbial” dækker adverbiumsyntagmet i en række funktioner, som alle i en eller anden forstand knytter sig til verbet. I helt enkelte tilfælde kan adverbiumsyntagmet, har vi set i kap. 2.3.1.1 og kap. 3, være leksikalsk impliceret af verbet og dermed selv fungere som VL, i givet fald som LOK:

(328) *Institut de St-Aubain (ISAN), 1977. Situé antérieurement à la rue de Bruxelles*²⁴⁹

(329) *Une position intermédiaire de changement de sens du guide-fil, position qui est toujours située postérieurement à la position intermédiaire du mouvement précédent et située antérieurement à la position finale*²⁵⁰

Som nævnt fungerer langt de fleste af de adverbiumsyntagmer, som undersøges i denne afhandling, dog som frie tilføjelser ved ikke at være leksikalsk implicerede: vi har set frie adverbialer og sætningsadverbialer, og adverbierne i denne afhandling, der er verbaltilknyttede uden at være VL, synes at kunne udfylde to af de funktioner, der præsenteres i Nølke, nemlig *mådesadverbialer* og *gradsadverbialer*. De verbaltilknyttede adverbialer bidrager til det propositionelle indhold ligesom de frie adverbialer ved at være en del af det scenario, som en afsender fortæller om. Som det vil blive vist nedenfor kan størstedelen af de adverbier, der er genstand for redegørelse i denne afhandling, fungere som verbaltilknyttet adverbial. Mange af disse adverbier kan dog også fungere i andre ledfunktioner, og de forskellige funktioner, som det enkelte adverbium på den måde kan have, er ofte relaterede til de forskellige semantiske nuancer, som adverbier som fx *comparativement* og *consécutivement* kan udtrykke, og som er vist i kap. 3. Det skal dog gentages, at det er *nuancer* og *ikke egentlige denotationsskift*, der er tale om.

Adjektivisk afledte adverbier, der kan fungere som verbaltilknyttede adverbialer, finder vi særligt mange af blandt dem, der denoterer [*overensstemmelse*], i.e. *concomitamment*, *concurrentement*, *comparativement*, *conformément*, *contrairement*, *inversement*, *latéralement*, *parallèlement*,

²⁴⁹ namur.homily-service.net/gennart/monuments_religieux_nam

²⁵⁰ www.wipo.int/pctdb/en/wo/jsp

pareillement, semblablement og *simultanément*. Flere af disse indeholder ud over komponenten [*overensstemmelse*] en ekstra komponent: fx denoterer *latéralement, parallèlement* og *simultanément* således også [*spatialitet*] eller [*temporalitet*].

(330) *Les peines courent concomitamment; les peines de Mika Muhimana sont immédiatement exécutoires*²⁵¹

(331) *L'ensemble des dispositions de l'article 42 du statut relatif aux compétences respectives des juridictions nationales et de la Cour internationale paraissent placer les juridictions nationales dans une situation de subordination par rapport à celle-ci, et d'insécurité juridique. Elles peuvent conduire la Cour à exercer ses compétences concurrentement à celles des juridictions nationales, à porter une appréciation sur leurs jugements (..)*

(332) *Il est nécessaire d'avoir un critère objectif qui permette de mesurer comparativement les réponses des constituants*²⁵² → "komparativt", "sammenlignende" (sml. *comparativement* som sætningsadverbial, der betyder "i sammenligning med", "sammenlignende")

(333) *Pour réaliser ses buts et exercer ses fonctions, l'Entreprise agit conformément à la Convention et aux règles, règlements et procédures de l'Autorité*²⁵³

(334) *J'ai exécuté le travail conformément à tes directives*²⁵⁴ (→ *conformément* (..) her i betydningen ["på den måde, du sagde jeg skulle"], sml. *conformément* som sætningsadverbial ovenfor)

(335) *Le médecin qui, de manière intentionnelle et délibérée, aide un individu à mettre fin à sa propre vie, agit contrairement à l'éthique*²⁵⁵

(336) *Je dois faire inversement à ce que tu as fait*

(337) (..) *une documentation technique et commerciale sur vos volets coulissant latéralement à la façade*

(338) *Il mène deux tâches parallèlement [l'une à l'autre]*²⁵⁶ (i.e. *parallèlement* i temporal betydning)

(339) *Établir le véritable cours de la ligne des montagnes qui commence à la mer Noire, va parallèlement au Danube jusqu'au mont Saint-Gothard et continue jusqu'à la Méditerranée*²⁵⁷ (i.e. *parallèlement* i spatial betydning)

²⁵¹ 69.94.11.53/FRENCH/cases/Muhimana/judgement/summary280405

²⁵² <http://www.loria.fr/~scherrer/articles/valgo2001.pdf>

²⁵³ www.un.org/french/law

²⁵⁴ Molinier & Levrier (2000:61)

²⁵⁵ www.wma.net/fr

²⁵⁶ Molinier & Levrier (2000:492)

(340) ... *au moment où il passe sur le quai Malaquais, il voit marcher sur le quai du Louvre, parallèlement à sa propre direction, un individu, porteur d'un sac ...*²⁵⁸ (i.e. *parallèlement* i spatial betydning)

(341) *Les gamins étaient vêtus pareillement à leurs papas*

(342) *Les deux appartements sont meublés semblablement*

(343) *Deux coups de feu ont été tirés simultanément*²⁵⁹

Herudover ses *conséquemment* også som verbaltilknyttet verbal, nemlig i den variant, som er beskrevet i kap. 3, som både indeholder [*overensstemmelse*] og [*følge*]:

(344) *Disons que les hommes n'étant pas trop accoutumés à vivre conséquemment à leurs principes, les chrétiens n'ont pas suivi les leurs; et qu'ils ont été violents, en prêchant un Évangile qui ne leur commande que la débonnairété, nous sauverons par là le christianisme aux dépens de ses sectateurs*²⁶⁰

(345) *Il a conduit l'affaire conséquemment à ce qui avait été réglé*

Der er tale om en semantisk nuance og en valensstruktur, som er stort set identisk med den, vi finder i *conformément*, og som er forklaret i kapitlet om *Adverbiernes denotationsdesign*: både *conséquemment* og *conformément* tildeler samme semantiske rollepar til deres to VL som hhv. [*dikteret referent*] og [*dikterende referent*], og begge kræver pladsen for 2. VL mættet af *denotatum for en retningslinie, der dikterer denotatum for det fundamentale led* således, at der opstår et hierarki mellem *denotatum for de to VL*.

Consécutivement i den ikke-kausale betydning ”*i umiddelbar forlængelse af hinanden*” kan også begå sig som verbaltilknyttet adverbial:

(346) *Il a tiré deux fois consécutivement*

(347) *Suite au succès de quatre singles placés consécutivement en première place des charts américains, et surtout depuis l'incroyable succès réservé à “I'll be there”, MJ se voit donner une chance toute spéciale par la maison de disque Motown*

²⁵⁷ fr.wiktionary.org/wiki/cours

²⁵⁸ www.cavi.univ-paris3.fr/phalèse

²⁵⁹ Molinier & Levrier (2000:508)

²⁶⁰ www.perso.wanadoo.fr/dboudin/zEtudes/Bayle

Såvel *conséquemment* som *consécutivement* i egentlig kausal betydning, i.e. med [*årsag*] og [*virkning*] som semantiske roller, synes derimod kun at kunne fungere som frit adverbial.

Corrélativement kan også, sjældent set ganske vist, fungere som verbaltilknyttet:

(348) *La production d'ombre est, à ce stade, une production de lumière assortie d'un dispositif d'occultation, dérivation, concentration, diffusion et réflexion qui produit l'ombre. La variation de l'intensité des sources lumineuses module cette ombre mais agit corrélativement sur la quantité de lumière*²⁶¹

(349) *Le sport est un phénomène de culture. Il reflète les tendances d'une certaine culture et agit corrélativement sur elle*²⁶²

Flere af de adverbier, der denoterer [*spatialitet*], fungerer også som verbaltilknyttede. Det drejer sig om *extérieurement*, *perpendiculairement*, *proportionnellement* og *relativement*:

(350) *Nous vivons et agissons le plus souvent extérieurement à notre propre personne*

(351) *Toutes les fois qu'un corps tombe librement, il tombe perpendiculairement à l'horizon*

(352) *"L'hésitation augmente en fonction des risques et proportionnellement à l'âge"* (citations de Ernest Hemingway)²⁶³

(353) *(..) si, de ce fait, nous devons les [les modalités de "non-participation au jeu scolaire"] analyser relativement à une configuration sociale plus large, il reste que, pour aller plus loin dans la compréhension des modes de sociabilité des enfants et des adolescents, l'opposition conceptuelle entre un espace social informel et un espace social formel apporte un éclairage (..)*²⁶⁴

Endelig fungerer *inférieurement* og *supérieurement*, når de opererer på sætningsniveau, almindeligvis som gradsadverbialer. Betydningen er her abstrakt, og adverbierne beskriver verbalsituationen med egenskaben [*"dårligere"*] eller [*"bedre"*]:

(354) *Les deux écrivains ont écrit sur le même sujet, mais l'un bien inférieurement à l'autre → "dårligere"*

²⁶¹ www.empyre.eu/24process/24generateur.htm

²⁶² www.books.google.fr: Jacques Ulmann (1965): "De la gymnastique aux sports modernes. Histoire des doctrines de l'éducation physique"

²⁶³ www.dicocitations.com/citation

²⁶⁴ www.books.google.fr/books

- (355) *Bientôt chômeur de longue durée, je comprend que des gens choisissent d'essayer d'être recrutés même inférieurement à leur diplôme*²⁶⁵ → "dårligere"
- (356) *Toute méthode d'analyse qui n'est pas elle-même discriminatoire à l'égard d'un sexe est admissible. Il faut que des caractéristiques sexospécifiques ne soient pas systématiquement évaluées inférieurement à celles neutres quant au sexe sans lien avec l'activité ou que des critères spécifiques à l'autre sexe ne soient pas pris en considération*²⁶⁶ → "dårligere"
- (357) *Fléchier et Marsolier ont fait la Vie du cardinal Ximenès, mais l'un supérieurement à l'autre*²⁶⁷ → "bedre"
- (358) *Ces deux auteurs ont écrit sur la même matière, mais l'un bien supérieurement à l'autre*²⁶⁸ → "bedre"
- (359) *Tous les modèles se sont vendus conformément ou supérieurement à nos prévisions*²⁶⁹ → "bedre"

Inférieurement og *supérieurement* kan også have konkret betydning, i.e. som hhv. "lavere, nedenfor" og "højere, ovenfor". I disse sjældne forekomster fungerer de som VL:

- (360) *(..) on choisirait un de ces bourgeois placés inférieurement à lui* → "lavere, nedenfor"
- (361) *(..) un petit muscle situé supérieurement à la partie postérieure de la jambe* → "højere, ovenfor"

Vi kan nu samle adverbierne i de funktioner og betydninger, de kan indtage på sætningsniveau i et diagram, se figur 28a nedenfor. Som omtalt ovenfor synes ingen adverbier at undergå et decideret denotationsskift, når man sammenligner betydningerne i de forskellige funktioner på sætningsniveau. Dermed er jeg enig med Molinier og Levrier, som i deres arbejde med beskrivelse af *-ment*-adverbier fra 2000 konkluderer, at "L'adverbe conserve en général fondamentalement le même sens, quel que soit son emploi. Tel est le cas pour conjointement, conformément, conséquemment, consécutivement, contrairement, corrélativement etc."²⁷⁰. Enkelte adverbier kan dog skifte semantisk nuance afhængigt af ledfunktionen, fx *consécutivement*, *comparativement* og også *antérieurement* og *postérieurement*, der i temporale sammenhænge typisk fungerer som frit adverbial, men i spatiale sammenhænge som VL (denne anvendelse er dog sjælden). Eventuelle flere betydningsnuancer i et adverbium kan imidlertid

²⁶⁵ recuscolles.canalblog.com/archives

²⁶⁶ www.ebg.admin.ch/themen/00007/00069/00116/index.html?lang=fr

²⁶⁷ www.base2mots.com

²⁶⁸ www.base2mots.com

²⁶⁹ www.moto-net.com/actualites-motos

²⁷⁰ Molinier et Levrier (2000:61 + 295)

altid forklares ved hjælp af én og samme primitive grundbetydning som vist i kapitlet om *Adverbiernes denotationsdesign*²⁷¹.

---

²⁷¹ Enkelte undtagelser fra adverbiernes placering i de forskellige ledfunktioner, i.e. forekomst af fx *concurrentment* som sætningsadverbial, kan dog næppe udelukkes helt, selvom muligheden er undersøgt. Med andre ord er adverbiernes placering i funktionerne først og fremmest *tendenser*

<i>Funktion:</i> <i>Adverbium:</i>	<i>Del af proposition</i>		<i>Ikke del af proposition</i>
	<i>Frit adverbial</i>	<i>Verbaltilknyttet el. VL</i>	<i>Sætningsadverbial</i>
<i>Antérieurement à</i>	temporalt "foranliggende", "før", "inden", "tidligere"	spatialt "foranliggende", "før", "inden"	-
<i>Comparablement à</i>	-	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med"	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med", men også "sammenlignet med", "i sammenligning med"
<i>Comparativement à</i>	-	"sammenlignende", "komparativt"	"sammenlignet med", "i sammenligning med"
<i>Concomitamment à</i>	"samtidigt"	"samtidigt"	-
<i>Concurrentement à</i>	"samtidigt"	"ligesom", "på samme måde som", men også "i konkurrence med"	-
<i>Conformément à</i>	-	"i overensstemmelse med" (i.e. ["på den måde jeg siger, du skal"])	"i overensstemmelse med" (i.e. ["som jeg siger, du skal"])
<i>Consécutivement à</i>	"som følge af", "på grund af"	"i træk", "i umiddelbar forlængelse af hinanden"	-
<i>Conséquemment à</i>	"som følge af", "på grund af"	"i overensstemmelse med"	-
<i>Contrairement à</i>	-	"mod", "kontrært"	"modsat", "i modsætning til"
<i>Corollairement à</i>	"som følge af", "på grund af"	-	-
<i>Corrélativement à</i>	"som følge af", "svarende til"	"korrelativt"	-
<i>Extérieurement à</i>	"uden for"	"uden for"	-
<i>Inférieurement à</i>	"neden for"	"neden for", men også "ringere", "dårligere", "på et lavere niveau"	-
<i>Inversement à</i>	-	"modsat"	"modsat", "i modsætning til"
<i>Latéralement à</i>	"parallelt med", "ved siden af"	"parallelt med", "ved siden af", men også "fra, på siden"	-
<i>Parallèlement à</i>	temporalt og spatialt "sideløbende med"	temporalt og spatialt "sideløbende med"	-
<i>Pareillement à</i>	-	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med"	"ligesom"
<i>Perpendiculairement à</i>	"vinkelret", "lodret"	"vinkelret", "lodret"	-
<i>Postérieurement à</i>	temporalt "efterliggende", "efter"	spatialt "efterliggende", "efter", "bag", "bag ved"	-
<i>Préalablement à</i>	"før", "inden", "tidligere"	-	-
<i>Précédemment à</i>	"før", "inden", "tidligere"	-	-
<i>Préférentiellement à</i>	"fremfor"	-	-
<i>Proportionnellement à</i>	-	"proportionalt med", "så x er i forhold med"	"i forhold til"
<i>Relativement à</i>	-	"i forhold til", "relativt"	"i forhold til"
<i>Semblablement à</i>	-	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med"	"ligesom"
<i>Simultanément à</i>	"samtidigt"	"samtidigt"	-
<i>Subséquemment à</i>	"som følge af", "på grund af", men også "efter"	-	-
<i>Supérieurement à</i>	"oven over"	"oven for", men også "bedre", "på et højere niveau"	-
<i>Ultérieurement à</i>	"efter", "senere"	-	-

(Fig. 28a)

4.2 På syntagmeniveau: den adverbielle bestemmelse

I dette kapitel gennemgås det adjektivisk afledte adverbiums funktion *som adverbial bestemmelse*. På dette sætningsniveau udgør adverbiets fundamentale led, som tidligere vist, bl.a. ved figur 1, *en egenskab eller en situation*, konstitueret af hhv. et adjektiv, et adverbium eller et part. passé:

Fundamentalt led:	Forholdet ml. fundamentalt led og adv.:
- er en situation: prædikat på sætningsniveau	<i>L'activité, verbalement évoquée, est déclarée</i> [adverbium]
- er en egenskab eller en situation: adjektiv, adverbium eller part. passé på syntagmeniveau	<i>La propriété ou l'activité, adjectivement, adverbialement ou verbalement évoquée, est déclarée</i> [adverbium]

(Fig. 1)

Ikke alle adverbier, der er genstand for analyse i afhandlingen, synes at kunne fungere på syntagmeniveau. Men for dem, der kan, tegner der sig *fire typer*: *Intensitetsmarkører* (kap. 4.2.1), *Spatio-temporale markører* (kap. 4.2.2), *Kausale markører* (kap. 4.2.3) samt *Overensstemmende markører* (kap. 4.2.4). I den følgende præsentation af adverbierne i de forskellige adverbielle bestemmelser er det tilstræbt at lade *adjektiver* konstituere den egenskab, som adverbiet tager som sit fundamentale led, idet en adverbial bestemmelse, der beskriver denotatum for et part. passé, i nogle tilfælde *kan* forveksles med et adverbial, der er ”rykket ned” på syntagmeniveau og står på den adverbIELLES bestemmelses plads. Det ses fx i

(362) [*Le tableau*] a été signé en bas à gauche et postérieurement daté: Claude Monet 72
→ [*Le tableau*] a été signé en bas à gauche et daté postérieurement [à x]: Claude Monet 72

(363) *Un spectre complet est simultanément acquis pour chaque pixel de l'image, dans le domaine 0.35-5.2 μm*
→ *Un spectre complet est acquis simultanément [à x] pour chaque pixel de l'image, dans le domaine 0.35-5.2 μm*

I helt enkelte tilfælde vil der dog forekomme eksempler med part.passé.

4.2.1 Intensitetsmarkører

Intensitetsmarkørens funktion er *at intensiverer denotatum for det fundamentale led*. Af de adverbier, som undersøges i denne afhandling, synes tre at kunne fungere som sådan: vi har set *inférieurement*, *supérieurement* og *relativement*,

(364) *Cette île, relativement petite, est à 1h30 de bateau de l'aéroport*

(365) *Louis-Napoléon (...) mena une politique supérieurement habile pour servir ses desseins*

(366) *On ne comprend bien quelque chose qu'en en faisant le tour, sous plusieurs angles; seul un individu supérieurement doué est en mesure de comprendre à partir d'une seule approche*²⁷²

(367) *Farouchement déterminé à « vaincre le mal du nomadisme à sa racine, chez les enfants, par des mesures éducatives systématiques et conduites de façon conséquente », il nourrissait un racisme viscéral envers des gens du voyage, qu'il qualifiait d' « inférieurement doués », de « psychopathes », de « faibles d'esprit » et de « débiles »*²⁷³

(368) *(..) une personne que MLP juge intellectuellement friable, politiquement fragile et inférieurement intelligent ?*²⁷⁴

Som forklaret ovenfor har netop disse tre adverbier dog også muligheden for at blive tolket som denoterende en relation i betydningerne *par rapport à*, *plus que* og *moins que*. I denne læsning bør de tre adverbier altså klassificeres som *relationelle kvantitetsmarkører*, idet de her *kvantificerer i forhold til et relat, et 2. VL*, som de jo ikke tager, hvis vi læser dem som intensitetsmarkører.

Intensitetsmarkører adskiller sig fra andre adverbielle bestemmelser ved, at de for det første kan placeres på *en intensitetsskala*, figur 29. Jeg har indsat *inférieurement*, *supérieurement* og *relativement* på skalaen blandt en række tilfældigt udvalgte adverbier, som alle kan fungere som sådanne intensitetsmarkører på syntagmeniveau, og som illustrerer de forskellige grader af intensivering:

²⁷² www.debatnational.education.fr

²⁷³ www.monde-diplomatique.fr

²⁷⁴ carnigano.20minutes-blogs.fr/archive

Intensitetsfrekvens:	Svag		Medium		Ekstrem	
→	→	→	→	→	→	→
<i>aucunement</i>	<i>peu</i>	<i>modérément</i>	<i>moyennement</i>	<i>plutôt</i>	<i>excellément</i>	<i>trop</i>
<i>nullement</i>	<i>moins</i>	<i>etc.</i>	<i>passablement</i>	<i>assez</i>	<i>très</i>	<i>excessivement</i>
<i>etc.</i>	<i>médiocrement</i>		<i>relativement</i>	<i>etc.</i>	<i>fort</i>	<i>etc.</i>
	<i>inférieurement</i>		<i>etc.</i>		<i>merveilleusement</i>	
	<i>etc.</i>				<i>supérieurement</i>	
					<i>etc.</i>	

(Fig. 29)

Intensitetsmarkøren adskiller sig også fra andre adverbier ved altid at udgøre svaret på spørgsmålet ”à quel degré *x* est-il [adjektiv], [adverbium] eller [part.passé]?” Her vist ved eksemplerne (364) og (365):

”à quel degré l’île est-elle petite?” → *relativement (petite)*

”à quel degré la politique est-elle habile ?” → *supérieurement (habile)*

etc.

4.2.2 Spatio-temporale markører

En lang række adverbier har tilfælles, at de på syntagmeniveau beskriver den egenskab eller den situation, der denoteres af deres fundamentale led, således at egenskaben eller situationen placeres spatielt eller temporalt. Data bekræfter, at af de adverbier, der er genstand for undersøgelse i denne afhandling, og som denoterer [*spatialitet*] eller [*temporalitet*], kan følgende virke på syntagmeniveau:

(369) *Le cas échéant, il en informe l’État membre antérieurement responsable, celui qui conduit une procédure de détermination de l’État membre responsable*²⁷⁵

(370) *y et z représentent chacun 0 ou un nombre entier valant 1, 2 ou 3 (à condition que y et z ne soient pas concurrément égaux à 0 et que $x + y + z = 3$)*²⁷⁶

(371) *Il est redevenu extérieurement chrétien, mais il continue à détester les serviteurs du vrai Dieu* (CNRTL)

²⁷⁵ www.info-europe.fr/doc02/282/g00112d2.pdf

²⁷⁶ www.patent-de.com

- (372) *Quelque peu révoltée dans son for intérieur, mais extérieurement impassible* (CNRTL)
- (373) *Que le texte original soit parallèlement accessible en fac-similé donne une certaine liberté à la modernisation du texte*²⁷⁷
- (374) *En tout état de cause, n'importe quel rayon émis, de type lumière, laser ou autre, sera nécessairement droit, en tout cas dans notre ciel. Oui, le faisceau d'un laser est nécessairement droit, mais je le trouvais trop perpendiculairement droit*²⁷⁸

Følgende eksempler med *perpendiculairement* er fra hhv. 1750 og 1760:

- (375) *Au second, on portera la main gauche sur la crosse, à quatre doigts du bout, tenant le fusil bien perpendiculairement droit entre la tête & l'épaule*²⁷⁹
- (376) *Après cela, il y a cinq rangées régulières de boffettes. Celle des trois rangées du milieu s'élèvent perpendiculairement droit en haut*²⁸⁰
- (377) *Disposition des muscles et des canaux: L'arrangement des muscles est légèrement élargi avec les lignes périmyales postérieurement concaves ; muscles obliques internes antérieurs et postérieurs bien séparés sur la face ventrale*²⁸¹
- (378) *Cette méthode s'avère indispensable et préalablement nécessaire avant toute démarche trop hâtive portant sue l'étude du Guanche*²⁸²
- (379) *Il était précédemment nécessaire d'avoir un four ou foyer dans chaque chambre*²⁸³
- (380) *Ce modèle nécessite seulement 10% de la quantité d'huile hydraulique précédemment nécessaire*²⁸⁴
- (381) *Un petit État est proportionnellement plus fort qu'un grand* (Robert 2002)
- (382) *Aucune science ne peut se concevoir sans un découpage simultanément arbitraire et opératoire* (CNRTL)
- (383) *L'entrepreneur est lié par son prix d'offre, même si le volume des travaux à réaliser s'avère nettement supérieur au volume estimé. Inversement, le client ne peut pas non plus exiger une diminution du prix si le volume des travaux à réaliser s'avère ultérieurement inférieur au*

²⁷⁷ www.berardier.org/projet

²⁷⁸ www.icietmaintenant.fr/SMF

²⁷⁹ www.pfef.free.fr

²⁸⁰ books.google.fr/books: George Wolfgang Knorr: "Les delices des yeux et de l'esprit: ou collection générale des différentes espèces de coquillage que la mer renferme" (1760:32)

²⁸¹ www.com.univ-mrs.fr/EuroBrachNet/CLASS/LINGULIDAE/Lingula.html

²⁸² www.aulaintercultural.org/article

²⁸³ www.fr.wikipedia.org/wiki/Vaillant

²⁸⁴ www.thalesgroup.com

*volume estimé. Ainsi, les deux parties se partagent le risque concernant le volume des travaux*²⁸⁵

Hvor det på sætningsniveau altså er en hel verbalsituation, der, ved adverbets beskrivelse, placeres i tid eller rum, er den spatio-temporale markør begrænset til at dække et adjektiv, et adverbium eller et part. passé, som denoterer en egenskab: i eks. (369) *responsable: Le cas échéant, il en informe l'État membre antérieurement responsable* (..), i eks. (370) *égal: (..) à condition que y et z ne soient pas concurremment égaux à 0* (..) etc.:

Spatio-temporale markørers betydning er ikke svækkede udgaver af spatio-temporal placering på sætningsniveau på samme måde, som intensitetsmarkørerne kan betragtes som svækkede udgaver af *relativement, inférieurement* og *supérieurement*, når disse fungerer på sætningsniveau. Det er svært at se, hvilke andre semantiske nuancer fx *antérieurement* og *postérieurement* skulle kunne have end denotationen af tid eller rum. De kan ikke, på samme måde som intensitetsmarkørerne, lade sig svække. I modsætning til *relativement, inférieurement* og *supérieurement*, hvis valens man kan diskutere på syntagmeniveau, synes spatio-temporale markører derimod alle at være valensbærere ved at denotere samme relation som på sætningsniveau, selvom 2. VL ikke er formelt realiseret.

4.2.3 Kausale markører

I kap. 3 er det beskrevet, hvordan fire adverbier tildeler de semantiske roller [*årsag*] og [*virkning*] til deres VL: *consécutivement, conséquemment, corollairement* og *subséquemment*. I figur 20 er vist, hvordan tre af disse tilmed kan udtrykke en ekstra semantisk nuance, dog stadig inden for specialdenotationen [*følge*], men de fire adverbier deler det træk, at de alle kan fungere i kausale sammenhænge. I hvert fald *conséquemment* og *corollairement* ses også på den adverbielle bestemmelses plads på syntagmeniveau, hvor de, som *kausale markører*, sætter *to egenskaber* i en kausal forbindelse med hinanden og lader denotatum for den ene være [*årsag*] til denotatum for den anden:

(384) *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM*²⁸⁶

²⁸⁵ www.handwerk-gr.eu/pls/CICM

²⁸⁶ www.artestructo.be/info

(385) *Il est froid, tenace, personnel, corollairement hypocrite* (CNRTL)

4.2.4 Overensstemmende markører

Endelig udgør gruppen af adverbier, der denoterer [*overensstemmelse*], en klasse for sig. Af disse synes i hvert fald følgende at kunne fungere som adverbielle bestemmelser: *comparativement*, *conformément*, *inversement*, *pareillement* og *semblablement*:

(386) *La France développée au Nord et à l'Est est comparativement vide à l'Ouest et au Sud-Ouest*
287

(387) *Le temps ne serait pas la bonne variable pour décrire les événements : en lui substituant l'entropie, l'univers devient conformément plat*²⁸⁸

(388) *Chez les mammifères, la longévité est inversement proportionnelle à la fréquence du rythme cardiaque* (CNRTL)

(389) *Dans cette extrême déchéance il est toujours pareillement beau* (CNRTL)

(390) *L'ombre de l'Île, obscure et fixe, repose au milieu d'une plaine mobile de diamants. Le spectacle du ciel est semblablement magnifique* (CNRTL)

Opsamling

Vi kan nu tilføje adverbiernes funktion som adverbial bestemmelse til figur 28a – nedenfor benævnt figur 28b. Det må fastholdes, at ingen adverbier, bortset fra *relativement* i fortolkningen som intensitetsmarkør, gennemgår et denotationsskift, således heller ikke ved bevægelsen fra sætnings- til syntagmeniveau, hvor den enkelte adverbielle bestemmelse ”overtager” den semantiske nuance, som det pågældende adverbium har som enten verbaltilknyttet, frit adverbial eller sætningsadverbial. Men det er klart, at man, fordi adverbets 2. VL ikke er formelt realiseret, i forhold til *betydningsbeskrivelsen* må benytte sig af andre løsninger: de kausale markører kan fx ikke helt synonymt sidestilles med ”à cause de” som de kan på sætningsniveau, men bedre med ”pour cela”, selvom disse to adverbialer har semantisk samme indhold:

²⁸⁷ TLFi

²⁸⁸ <http://sboisse.free.fr/science/cosmologie/paradoxes.html>

Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et conséquemment saines dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM

→ *Cette caractéristique garantit des conditions nettes et hygiéniques et [pour cela] saines dans les chambres, traitées avec de la peinture KEIM*

Der gøres opmærksom på, at der i figur 28b ikke er taget stilling til, hvorvidt den adverbelle bestemmelse bidrager til sætningens propositionnelle indhold eller ej, som det er gjort i forhold til adverbialfunktionen på sætningsniveau i figur 28a. Det propositionnelle indhold, som den adverbelle bestemmelse i givet fald skulle være del eller ikke del af, begrænser sig i givet fald til adjektivsyntagmet (eller adverbium- eller part.passé-syntagmet), da det jo konstituerer den fundamentale aftagerflade, når adverbiet fungerer på syntagmeniveau.

I det tidligere viste eksempel,

La France développée au Nord et à l'Est est comparativement vide à l'Ouest et au Sud-Ouest

denoterer *comparativement* en sammenligning på helt samme måde som sætningsadverbialet *comparativement*, i.e. ”i sammenligning med”, ”sammenlignet med”, selvom det som adverbial bestemmelse må oversættes med ”sammenligneligt”. Selvom det er muligt at tage stilling til *comparativement*'s bidrag, eller mangel på samme, til det propositionnelle indhold, når det fungerer som adverbial bestemmelse, i.e. på en så afgrænset flade, er en sådan undersøgelse af samtlige adverbelle bestemmelser ikke blevet prioriteret i denne afhandling, hvis primære undersøgelsesgenstand er adverbets valens i sætningen.

Funktion: Adverbium:	Del af propositionen		Ikke del af propositionen	Adv. best.
	Frit adverbial	Verbaltilknyttet el. VL	Sætningsadverbial	
Antérieurement à	temporalt "foranliggende", "før", "inden", "tidligere"	spatialt "foranliggende", "før", "inden"	-	temporalt "foranliggende", "tidligere"
Comparablement à	-	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med"	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med", men også "sammenlignet med", "i sammenligning med"	-
Comparativement à	-	"sammenlignende", "komparativt"	"sammenlignet med", "i sammenligning med"	"sammenligneligt"
Concomitamment à	"samtidigt"	"samtidigt"	-	-
Concurrentement à	"samtidigt"	"ligesom", "på samme måde som", men også "i konkurrence med"	-	"samtidigt"
Conformément à	-	"i overensstemmelse med" (i.e. ["på den måde jeg siger, du skal"])	"i overensstemmelse med" (i.e. ["som jeg siger, du skal"])	"tilsvarende"
Consécutivement à	"som følge af", "på grund af"	"i træk", "i umiddelbar forlængelse af hinanden"	-	-
Conséquemment à	"som følge af", "på grund af"	"i overensstemmelse med"	-	"følgeligt", "derfor"
Contrairement à	-	"mod", "kontrært"	"modsat", "i modsætning til"	-
Corollairement à	"som følge af", "på grund af"	-	-	"følgeligt", "derfor"
Corrélativement à	"som følge af", "svarende til"	"korrelativt"	-	-
Extérieurement à	"uden for"	"uden for"	-	"udvendigt", "udadtil"
Inférieurement à	"neden for"	"neden for", men også "dårligere", "på et lavere niveau"	-	"mindre", "dårligere", men også "lidt", "dårligt"
Inversement à	-	"modsat"	"modsat", "i modsætning til"	"omvendt"
Latéralement à	"parallelt med", "ved siden af"	"parallelt med", "ved siden af", men også "fra siden", "på siden"	-	-
Parallèlement à	temporalt og spatialt "sideløbende med"	temporalt og spatialt "sideløbende med"	-	temporalt "sideløbende", "samtidigt"
Pareillement à	-	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med"	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med"	"på samme måde", "ligeså"
Perpendiculairement à	"vinkelret", "lodret"	"vinkelret", "lodret"	-	"vinkelret", "lodret"
Postérieurement à	temporalt "efterliggende", "efter"	spatialt "efterliggende", "efter", "bag", "bagved"	-	temporalt "efterliggende", "senere"
Préalablement à	"før", "inden", "tidligere"	-	-	"forinden", "tidligere"
Précédemment à	"før", "inden", "tidligere"	-	-	"forinden", "tidligere"
Préférentiellement à	"fremfor"	-	-	-
Proportionnellement à	-	"proportionalt med", "så x er i forhold med"	"i forhold til"	"proportionalt", "forholdsmæssigt"
Relativement à	-	"i forhold til", "relativt"	"i forhold til"	"ret", "temmelig", "nogenlunde", men også "forholdsvis"

<i>Semblablement à</i>	-	"ligesom", "på samme måde som", "på en måde, der kan sidestilles med"	"ligesom"	"på samme måde", "ligeså"
<i>Simultanément à</i>	"samtidigt"	"samtidigt"	-	samtidigt", " på én gang"
<i>Subséquentement à</i>	"som følge af", "på grund af", men også "efter"	-	-	-
<i>Supérieurement à</i>	"oven over"	"oven over", men også "bedre", "på et højere niveau"	-	"mere", "bedre", men også "meget", "godt"
<i>Ultérieurement à</i>	"efter", "senere"	-	-	"senere"

Fig. 28b

Konklusion

Som det fremgår af indledningen, er formålet med afhandlingen at kortlægge franske adverbiers valensstruktur. Den empiriske undersøgelsesgenstand er koncentreret til adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer med præpositionen *à* som argumenter, medens metoden til denne analyse af adverbierne er Herslund & Sørensens valensteori.

I indledningen er rejst en række forsknings spørgsmål:

Hvilke led impliceres via adverbets leksikalske indhold, herunder denotationen af en relation, og hvordan er disse led semantisk implicerede og syntaktisk realiserede? Hvad er deres status i forhold til adverbiet og til hinanden?

Indledningsvis har jeg fundet det relevant for undersøgelsen at skitsere en række træk ved adverbierne mhp. en yderligere afgrænsning af dem i forhold til andre adverbier. Samtlige adverbier, der undersøges i afhandlingen, deler det træk, at de er afledte af adjektiver og tilført suffikset *-ment*, der stammer fra det latinske substantiv *mens*, ”ånd/tanke/stemning/klang”, som det er beskrevet af bl.a. Nilsson-Ehle (1941). Koblingen af adjektivet og *mens* giver således adverbiet den overordnede betydning [*med/i en* [adjektiv] *ånd/tanke/stemning/klang*], i.e. adverbiet bevarer den egenskab, adjektivet denoterer, men beskrivelsen rammer i stedet den verbalsituation (på sætningsniveau) eller den egenskab (på syntagmeniveau), der befinder sig på adverbets aftagerflade. Verbalsituationen er i denne afhandling afgrænset til at være syntaktisk realiseret som prædikatet, medens egenskaben er realiseret som et adjektiv (der kan dog også være tale om et part.passé eller et andet adverbium). Da dette for adverbiet så vigtige led er impliceret via den beskrivelse, adverbiet denoterer, har leddet status som fundamentalt VL.

Et andet væsentligt træk ved adverbiet, der er analytisk genstand i denne afhandling, er at det forkynder en etablering af en relation mellem to entiteter. Det betyder, at adverbiet, ud over sit fundamentale led, via relationen implicerer endnu et VL, som det relaterer til det fundamentale. Dette led er i afhandlingen omtalt som adverbets 2. VL. De to VL må begge betragtes som relater i

en relation. Relationen er, for de i denne afhandling analyserede adverbier, semantisk set en geometrisk relation.

I modsætning til det fundamentale led fungerer 2. VL altid på syntagmeniveau. Når adverbiet fungerer på sætningsniveau, er 2. VL realiseret som styrelse i det til adverbiet knyttede præpositionssyntagme. Denne realisering er imidlertid ikke mulig, når adverbiet fungerer på syntagmeniveau. Det skal ses i lyset af, at det er umuligt at indsætte andre led mellem den adverbielle bestemmelse og det adjektiv, adverbium eller participium, som adverbiet beskriver. Valensudfyldningen af 2. VL på syntagmeniveau flytter derfor adverbiet fra foranstilling til efterstilling i forhold til sit fundamentale led. Min undersøgelse har også vist, at 2. VL, i modsætning til det fundamentale argument, kan referere til mange forskellige størrelser, såsom verbalsituationer og egenskaber, men også til tredimensionelle genstande, fx *perpendiculairement à la corde*, og ”abstract nouns”, fx (*entendre le témoin*) *relativement à l'affaire*, der ikke synes at indgå i en verbalsituation. Da den af adverbiet denoterede relation hviler på ”en lokalisering af denotatum for det fundamentale led i forhold til denotatum for 2. VL”, som dette fænomen er præsenteret af Herslund & Sørensen, kan de to VL tilføres status som hhv. den verbalsituation/egenskab, som er genstand for placering (det fundamentale led) og den referent/verbalsituation/egenskab, der etableres en relation til (2. VL).

Som påvist kommer adverbiets denoterede relation også til udtryk i sætningens struktur. Afhængigt af, om de to VL refererer til første-, anden- eller tredieordens entiteter, kan sætningsstrukturen være parallel eller ikke-parallel. Data har vist, at vi blandt de adverbier, der har været genstand for analyse i denne afhandling, finder deciderede symmetriske adverbier, og er der tale om et sådant symmetrisk adverbium, præges sætningsstrukturen heraf og bliver tilsvarende symmetrisk: i en symmetrisk sætningsstruktur kan de to relater bytte plads, medens relationen forbliver den samme.

Ligesom adjektivet sammen med sit fundamentale argument, som er et nominal, udgør et prædikativisk fundament, kan man tilsvarende betragte adverbiet og dets fundamentale led, i.e. prædikatet, som adverbiets prædikativiske fundament. Som for adjektivet gælder det også for adverbiet, at det prædikativiske fundament ikke kan realiseres som én kontinuert enhed, som indeholder det fundamentale led: vi kan ikke have et adverbiums syntagme, i.e. med adverbiet som valensbærer, som samtidig bærer prædikatet inde i sig. Men i modsætning til adjektivet har

adverbets prædikativiske fundament faktisk udseende som en sætning ved at indeholde det for adverbiet så vigtige verbal, og som sådan kan der altså argumenteres for, at adverbiet med sit fundamentale argument kan danne en kontinuert enhed, som blot ikke er et adverbiums syntagma.

Det enkelte adverbiums betydning er afgørende for dets valens, herunder også for måden hvorpå det implicerer VL. Generelt er der flere ”kilder” til at finde ind til ords inderste betydning. De kilder, som jeg har ladet min analyse hvile på, er forhold som adverbiernes VL’s semantiske roller, deres eventuelle symmetri, deres eventuelle synonymi med andre adverbier samt deres etymologiske rødder og morfologi. Oplysninger om disse forhold er derfor præsenterede i et denotationsdesign. Særligt har en kortlægning af adverbiernes etymologiske status bekræftet det enkelte adverbiums forkyndelse af en relation, dermed altså etableringen af et valensforhold. Det har vist sig, at langt de fleste adverbier, ud over adjektiv- og adverbiumsuffikset, således morfologisk indeholder en præposition, der jo må siges at denotere en relation mellem to entiteter: nogle indeholder både en præposition og et morfem fra en anden ordklasse (fx *comparativement* og *subséquentement*), medens andre kun består af præpositionen (fx *antérieurement* og *postérieurement*). Derudover indeholder en ganske lille gruppe adverbier ikke nogen præposition, men består morfologisk af et enkelt adjektiv, som markerer relationen: adjektiverne *par* og *similis*, som har dannet fx *pareillement* og *semblablement*, denoterer i høj grad en relation mellem to relater. Enkelte adverbier som *latéralement* denoterer etymologisk set slet ikke nogen relation – det er først ved den formelle realisering af præpositionssyntagmet, at relationen kommer til udtryk.

Denne afhandling har således kortlagt en række semantiske og morfologiske forhold i adverbiernes indre struktur mhp. undersøge deres valens, men også en undersøgelse af de forskellige funktioner, adverbierne med deres valens kan have udadtil, dels på sætnings-, dels på syntagmeniveau, har vist sig relevant i det omfang, funktionen påvirker dets betydning, herunder dets status som valensbærer. En sådan påvirkning ser vi muligvis, afhængigt af læsningen, ved enkelte adverbiers skift fra sætningsniveau til adverbial bestemmelse som ved *relativement*, *supérieurement* og *inférieurement*, dels ved nogle adverbiers skift fra fx sætningsadverbial til verbaltilknyttet adverbial som fx *conformément* og *comparativement*.

Resumé

Formålet med denne afhandling er at kortlægge franske adverbiers valensstruktur. Den empiriske undersøgelsesgenstand er koncentreret til adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer med præpositionen *à* som argumenter.

Samtlige adverbier, der undersøges i afhandlingen, deler det træk, at de er afledte af adjektiver og tilført suffikset *-ment*, der stammer fra det latinske substantiv *mens*, ”ånd/tanke/stemning/klang”. Koblingen af adjektivet og *mens* giver således adverbiet den overordnede betydning [*med/i en* [adjektiv] *ånd/tanke/stemning/klang*], i.e. adverbiet bevarer den egenskab, adjektivet denoterer, men beskrivelsen rammer i stedet den verbalsituation (på sætningsniveau) eller den egenskab (på syntagmeniveau), der mætter adverbets aftagerflade. Verbalsituationen er i denne afhandling afgrænset til at være konstitueret af prædikatet, medens egenskaben konstitueres af et adjektiv (der kan dog også være tale om et part.passé eller et andet adverbium). Da dette for adverbiet så vigtige led er impliceret via den beskrivelse, adverbiet denoterer, har leddet status som fundamentalt VL.

Et andet væsentligt træk ved adverbiet, der er analytisk genstand i denne afhandling, er at det forkynder en etablering af et forhold mellem to entiteter. Det betyder, at adverbiet, ud over sit fundamentale led, implicerer endnu et VL, som det relaterer til det fundamentale. Dette led er i afhandlingen omtalt som adverbets 2. VL. De to VL må begge betragtes som relater i en relation.

I modsætning til det fundamentale led fungerer 2. VL altid på syntagmeniveau. Når adverbiet fungerer på sætningsniveau, er 2. VL realiseret som styrelse i det til adverbiet knyttede præpositionssyntagme. Denne realisering er imidlertid ikke mulig, når adverbiet fungerer på syntagmeniveau. Det skal ses i lyset af, at det er umuligt at indsætte andre led mellem den adverbelle bestemmelse og det adjektiv, adverbium eller participium, som adverbiet beskriver. Valensudfyldningen af 2. VL på syntagmeniveau flytter derfor adverbiet fra foranstilling til efterstilling i forhold til sit fundamentale led. 2. VL kan referere til meget forskellige størrelser, såsom verbalsituationer og egenskaber, men også til genstande og ”*abstract nouns*”, der ikke synes at indgå i en verbalsituation.

Det enkelte adverbiums betydning er afgørende for dets valens. Generelt er der flere ”kilder” til at finde ind til ords inderste betydning. De kilder, som denne undersøgelse hviler på, er forhold som adverbiernes VL’s semantiske roller, deres eventuelle symmetri, deres eventuelle synonymi med andre adverbier samt deres etymologiske rødder og morfologi. Det skyldes naturligvis en forventning om, at vi kan hente viden om adverbiernes betydning, herunder deres valens, i netop disse forhold. Oplysninger om disse forhold er derfor præsenterede i et denotationsdesign. Særligt har en kortlægning af adverbiernes etymologiske status bekræftet det enkelte adverbiums forkyndelse af en relation, dermed altså etableringen af et valensforhold. Langt de fleste adverbier indeholder, ud over adjektiv- og adverbiumsuffikset, således morfologisk en præposition, der jo må siges at denotere en relation mellem to entiteter: nogle indeholder både en præposition samt et morfem fra en anden ordklasse (fx *comparativement* og *subséquentement*), medens andre kun består af præpositionen (fx *antérieurement* og *postérieurement*). Derudover indeholder en ganske lille gruppe adverbier ikke nogen præposition, men består morfologisk af et enkelt adjektiv, som markerer relationen: adjektiverne *par* og *similis*, som har dannet fx *pareillement* og *semblablement*, denoterer i høj grad en relation mellem to relater. Enkelte adverbier som *latéralement* denoterer etymologisk set slet ikke nogen relation – det er først ved den formelle realisering af præpositionssyntagmet, at relationen kommer til udtryk.

Afhandlingen kortlægger således forhold i adverbietts indre struktur, men også de forskellige funktioner, adverbiet med sin valens kan have udadtil, dels på sætnings-, dels på syntagmeniveau. Adverbietts funktioner er særligt relevante i det omfang, funktionen påvirker dets betydning, herunder dets status som valensbærer. En sådan påvirkning ser vi dels ved enkelte adverbiers skift fra sætningsniveau til adverbial bestemmelse, dels ved nogle adverbiers skift fra fx sætningsadverbial til verbaltilknyttet adverbial.

Summary in English

The purpose of this dissertation is to map the valency structure of a subset of the French adverbs. More specifically, the dissertation seeks to answer the following questions: What valency structure follows from the lexical content of the adverbs investigated? What is the nature of the semantic relation established? What is the status of the valents relative to the adverb and relative to other valents? The empirical object of investigation is focused on adverbs derived from adjectives which take prepositional phrases headed by the preposition *à* as their complement.

In addition, the delimitation chosen for this dissertation is a class of adverbs which share the feature that they carry the suffix *-ment*, which developed from the Latin noun *mens*, meaning “*spirit/thought/mood/tenor*”. It is argued that the fusion of an adverb and *mens* establishes the general meaning [*in an adjective spirit/thought/mood/tenor*], i.e. the adverb retains the general quality denoted by the adjective, but the meaning targets the verb situation (at clause level) or the quality (at phrasal level) which saturates the argument of the adverb. Following tradition, the analysis adopted here, takes the verb situation to be realised by the predicate, and the quality to be realised by an adjective phrase, which may be realised by a past participle or, in rare cases, by another adverb. Since the valent is required by the lexical content of the adverb, it is assumed, following Herslund and Sørensen, that the valent is a fundamental valent.

Another important feature of the adverbs which are analysed in this dissertation is that they establish a relation between two entities. This means that in addition to its fundamental valent, the adverb takes a further valent which it links with the fundamental valent. This second valent is referred to as the second valent of the adverb. The two valents are analysed as two *relata* in a relation.

Unlike the fundamental valent, the second valent is always at phrasal level. When the adverb functions at clausal level, the second valent is realised as the prepositional object of the prepositional phrase headed by *à*. This realisation is, however, not possible when the adverb functions at phrasal level. It is argued that this is a consequence of the fact that it is impossible to insert other constituents between the adverb and the adjective, adverb or participle which is modified by the

adverb. The result is that where the second valent is realised, the adverb moves from preposition to postposition relative to its fundamental valent. In the data investigated the second valent denotes very different entities such as situations denoted by verbs and qualities, but also objects and abstract entities.

The individual adverbs which are investigated here each determine their valency. In general there are different sources that allow us to uncover the core meaning of a word. The sources chosen in this dissertation are: the semantic roles assigned by the adverbs, their symmetry, elements of shared semantics or partial synonymy, their morphology and etymological roots. In order to bring together these different sources, the dissertation postulates a denotation design for each adverb. The etymology of the adverbs has been particularly helpful in determining the relation and valency they establish. In addition to adverb and adjective suffixes, the majority of the adverbs investigated have a preposition in their synchronic morphological make-up which denotes a relation between two entities: some adverbs contain both a preposition and a morpheme from another word class, e.g. *comparativement* and *subséquemment*, while others contain only a preposition, e.g. *antérieurement* and *postérieurement*. A very small subset does not contain a preposition, but only a single adverb morpheme which denotes the relation in question, so, for instance, the adjectives *par* and *similis*, which have formed *pareillement* and *semblablement*, denote a relation between two relata. From an etymological perspective, a few adverbs, such as *latéralement*, do not denote a relation – so it is only through the formal realisation of the preposition phrase that the relation is established.

The dissertation maps the etymological and morphological structure of the adverb and the range of functions that the adverb and its valents can have at clausal and phrasal level. The function of the adverb is relevant to the extent that the function affects its semantics and its valency structure. The effect of function is seen in some adverbs when they operate on clausal or on phrasal level and in other adverbs when they modify entire clauses or just the verb.

Bibliografi

Baron, Irène (1992): *Les syntagmes nominaux complexes dans les textes juridiques français*, Hermes, Tidsskrift for Sprogforskning, 9, 19–42.

Blinkenberg, Andreas (1960) : *Le problème de la transitivité en français moderne*, Munksgaard, København.

Brøndal, Viggo (1928): *Ordklasserne Partes Orationis. Studier over de sproglige Kategorier*, C.E.C. Gads Forlag, København.

Brøndal, Viggo (1940): *Præpositionernes Theori. Indledning til en rationel Betydeningslære*, Munksgaard, København.

Cinque, Guglielmo (1999): *Adverbs and Functional Heads. A cross-Linguistic Perspective*, Oxford Studies in Comparative Syntax, Oxford University Press, New York.

Darmesteter, Arsène (1890): *Reliques scientifiques II*, Librairie Léopold Cerf, Paris.

Greimas, Algirdas Julien (1966): *Sémantique structurale*, Langue et Langage, Larousse, Paris.

Gross, Maurice (1986): *Grammaire transformationnelle du français. 3 : Syntaxe de l'adverbe*, Asstril, Paris.

Hamon, Sophie (2005): *La phrase double causale – propriétés syntaxiques et interprétations sémantiques*, Université Paris X-Nanterre.

Herslund, Michael (1988): *On Valence and Grammatical Relations*. In Sørensen, Finn (red.): *Valency. Three Studies on the Linking Power of Verbs*, Copenhagen Studies in Language, pp. 3-34, CEBAL Series 11.

Herslund, Michael (1988): *Le datif en français*, Bibliothèque de l'Information générale, Éditions Peeters, Louvain-Paris.

Herslund, Michael & Sørensen, Finn (1990): *De franske verber. En valens-grammatisk fremstilling: I. Verbernes syntaks*, Samfundslitteratur, København.

Herslund, Michael & Sørensen, Finn (1994): *Om adjekter*, Institut for Datalogivistik, Handelshøjskolen i København.

Herslund, Michael (red.) (1996): *Det franske sprog, Kapitel III : Valens og transitivitet*, foreløbig version, Handelshøjskolen i København.

Herslund, Michael & Sørensen, Finn (1996): *Adjektivernes valens i fransk*. In Durme, Karen Van (red.): *Adjektivernes valens*, pp. 21-48, Odense Working Papers in Language and Communication 12.

Herslund, Michael (red.) (1997): *Det franske sprog, Kapitel II: Konsistens*, foreløbig version, Handelshøjskolen i København.

Herslund, Michael (2000): *L'actant fondamental et les verbes symétriques et réfléchis de l'ancien français*. In Schøsler, Lene (red.): *La valence, perspectives romanes et diachroniques*, Zeitschrift für französische Sprache und Literatur, Beiheft 30, pp. 34-42, Franz Steiner Verlag, Stuttgart.

Herslund, Michael (2002): *Adjektet – 20 år efter*. In Baron, Irène, Herslund, Michael & Müller, Henrik Høeg (red.): *Lingvistiske essays til minde om Finn Sørensen*, Copenhagen Studies in Language 28, pp. 17-33, København.

Herslund, Michael og Smith, Viktor (2003): *Semantik*. In Herslund, Michael og Jensen, Bente Lihn (red.): *Sprog og sprogbeskrivelse*, Samfundslitteratur, pp. 83-125, København.

Hume, David (1739-1740): *A Treatise on Human Nature*

- Lakoff, George and Johnson, Mark (1980): *Metaphors we live by*, The University of Chicago Press.
- Langacker, Ronald (1991): *Foundations of Cognitive Grammar. Volume II. Descriptive Application*, Stanford University Press.
- Lyons, John (1977): *Semantics*, Volume 1 & 2, Cambridge University Press.
- Melis, Ludo (1983): *Les circonstants et la phrase*, Presses Universitaires de Louvain.
- Meyer-Lübke, Wilhelm (1895), fransk oversættelse af Auguste Doutrepoint et Georges Doutrepoint: *Grammaire des langues romanes II – III*, Éditions H. Welter, Paris.
- Mikkelsen, Kr. (1978): *Latinsk læsebog*, Gyldendal, København.
- Moignet, Gérard (1961): *L'adverbe dans la locution verbale. Étude de psycho-systématique française*, Presses de l'Université Laval, Quebec.
- Molinier, Christian & Levrier, Françoise (2000): *Grammaire des adverbes. Description des formes en -ment*, Librairie Droz S.A., Genève.
- Muller, Claude (1996): *La subordination en français*, Armand Colin, Paris.
- Mørdrup, Ole (1976): *Une analyse non transformationnelle des adverbes en -ment*, Revue Romane no 11 1976, Akademisk Forlag, København.
- Nilsson-Ehle, Hans (1941): *Les adverbes en -ment compléments d'un verbe en français moderne – Étude de classement syntaxique et sémantique*, C.W.K. Gleerup, Lund / Munksgaard, København.
- Noailly, Michèle (2001): *Trop n'est pas assez*. In Buridant, Claude, Kleiber, Georges & Pellat, Jean Christophe (red.): *Par monts et par vaux, Itinéraires linguistiques et grammaticaux. Mélanges de linguistique générale et française offerts au professeur Martin Riegel pour son soixantième anniversaire par ses collègues et amis*, Bibliothèque de l'Information grammaticale, pp. 273-274, Éditions Peeters, Louvain-Paris.

- Nølke, Henning (red.) (1999) : *Det franske sprog, Kapitel V, II : Modifikation 2*, foreløbig version, Handelshøjskolen i København.
- Picabia, Leila (1978): *Les constructions adjectivales en français. Systématique transformationnelle*, Librairie Droz S.A., Genève.
- Pichon, Édouard (1939): *L'enrichissement lexical du français d'aujourd'hui. 4. La vitalité de la suffixation*, Le français moderne VII, Revue de linguistique, pp. 7-14, Édition CILF, Paris.
- Schuerer, Martine (2004): *Les marqueurs dits de l'intensité moyenne en français*. In Lefeuvre, Florence & Noailly, Michèle (red.): *Intensité, comparaison, degré*, Travaux linguistique du CerLiCo, pp. 201-218, Presses Universitaires Rennes.
- Schlyter, Susanne (1977): *La place des adverbs en -ment en français*, Universität Konstanz.
- Schwarz, Christoph (1980): *Der nicht-nominale -ment-Ausdruck im Französischen*, Romanica Monacensia, 18, Wilhelm Fink Verlag, München.
- Spang-Hanssen, Ebbe (1963): *Les prépositions incolores du français moderne*, Gads Forlag, København.
- Spang-Hanssen, Ebbe (2004): *Nyt om dimensionsadjektiver?*, abstract i anledning af 1. Internationale Hanne Korzen symposium, november 2004.
- Spitzer, Leo (1928): *Stilstudien I-II*, Max Hueber Verlag, München.
- Stage, Lilian (1997): *La transposition des actants dans le syntagme nominal*, Revue Romane 32-1, pp. 51-86, København.
- Tesnière, Lucien (1959): *Éléments de syntaxe structurale*, Klincksieck, Paris.
- Thomsen, Henrik (1964): *Hvem tænkte hvad ?*, Politikens Forlag, København.

Wilmet, Marc (2003): *Grammaire critique du français*, Éditions Duculot, Bruxelles.

Leksika, ordbøger og opslagsværker, herunder elektroniske

Baumgartner, Emmanuèle & Ménard, Philippe (1996): *Dictionnaire étymologique et historique de la langue française*, Librairie Générale Française, Paris.

Busse, Winfried, & Dubost, Jean-Pierre (1983): *Französisches Verblexikon. Die Konstruktion der Verben im Französischen*, Ernst Klett Schulbuchverlag GmbH, Stuttgart.

Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales: www.cnrtl.fr.

Comte-Sponville, André (2001): *Dictionnaire philosophique*, Perspectives Littéraires, Presses Universitaires de France, Paris.

Day, Daphne, Gautier, Phyllis et al: *Collins-Robert French Dictionary* (2002), Harper Collins Publishers, Glasgow/Dictionnaires le Robert, Paris.

De Vaan, Michiel (2008): *Etymological dictionary of Latin and the other Italic languages*, Leiden Indo-European Etymological Dictionary Series, Koninklijke Brill, Leiden, Holland.

Dubois, Jean et al. (1989): *Dictionnaire de la langue française – Lexis*, Librairie Larousse, Paris.

Lafaye, Pierre-Benjamin (1861): *Dictionnaire des synonymes de la langue française*, Hachette, Paris.

Merriam-Webster's Online Dictionary: www.merriam-webster.com/dictionary.

Onions, Charles Talbut (1966): *The Oxford Dictionary of English Etymology*, Oxford University Press, New York.

Pedersen, John, Spang-Hanssen, Ebbe & Vikner, Carl (1990): *Fransk Grammatik*, Akademisk Forlag, Universitetsforlaget i København.

Picoche, Jacqueline (1973): *Nouveau Dictionnaire Étymologique du français*, Hachette-Tchou, Paris.

Rey-Debove, Josette & Rey, Alain (2002): *Le nouveau petit Robert – Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, Dictionnaires Le Robert, Paris.

Rey-Debove, Josette (1983): *Le Robert Méthodique – Dictionnaire méthodique du français actuel*, Dictionnaires Le Robert, Paris.

Le Trésor de la Langue Française informatisé: <http://atilf.atilf.fr/tlf.htm>.

TITLER I PH.D.SERIEN:

- *a Field Study of the Rise and Fall of a Bottom-Up Process*
- 2004**
1. Martin Grieger
Internet-based Electronic Marketplaces and Supply Chain Management
  2. Thomas Basbøll
*LIKENESS
A Philosophical Investigation*
  3. Morten Knudsen
*Beslutningens vaklen
En systemteoretisk analyse af moderniseringen af et amtskommunalt sundhedsvæsen 1980-2000*
  4. Lars Bo Jeppesen
*Organizing Consumer Innovation
A product development strategy that is based on online communities and allows some firms to benefit from a distributed process of innovation by consumers*
  5. Barbara Dragsted
*SEGMENTATION IN TRANSLATION AND TRANSLATION MEMORY SYSTEMS
An empirical investigation of cognitive segmentation and effects of integrating a TM system into the translation process*
  6. Jeanet Hardis
*Sociale partnerskaber
Et socialkonstruktivistisk casestudie af partnerskabsaktørers virkelighedsopfattelse mellem identitet og legitimitet*
  7. Henriette Hallberg Thygesen
System Dynamics in Action
  8. Carsten Mejer Plath
Strategisk Økonomistyring
  9. Annemette Kjærgaard
Knowledge Management as Internal Corporate Venturing
  10. Knut Arne Hovdal
*De professionelle i endring
Norsk ph.d., ej til salg gennem Samfundslitteratur*
  11. Søren Jeppesen
*Environmental Practices and Greening Strategies in Small Manufacturing Enterprises in South Africa
– A Critical Realist Approach*
  12. Lars Frode Frederiksen
*Industriel forskningsledelse
– på sporet af mønstre og samarbejde i danske forskningsintensive virksomheder*
  13. Martin Jes Iversen
*The Governance of GN Great Nordic
– in an age of strategic and structural transitions 1939-1988*
  14. Lars Pynt Andersen
*The Rhetorical Strategies of Danish TV Advertising
A study of the first fifteen years with special emphasis on genre and irony*
  15. Jakob Rasmussen
Business Perspectives on E-learning
  16. Sof Thrane
*The Social and Economic Dynamics of Networks
– a Weberian Analysis of Three Formalised Horizontal Networks*
  17. Lene Nielsen
Engaging Personas and Narrative Scenarios – a study on how a user-centered approach influenced the perception of the design process in the e-business group at AstraZeneca
  18. S.J Valstad
*Organisationsidentitet
Norsk ph.d., ej til salg gennem Samfundslitteratur*

19. Thomas Lyse Hansen
Six Essays on Pricing and Weather risk in Energy Markets
20. Sabine Madsen
Emerging Methods – An Interpretive Study of ISD Methods in Practice
21. Evis Sinani
The Impact of Foreign Direct Investment on Efficiency, Productivity Growth and Trade: An Empirical Investigation
22. Bent Meier Sørensen
Making Events Work Or, How to Multiply Your Crisis
23. Pernille Schnoor
*Brand Ethos
Om troværdige brand- og virksomhedsidentiteter i et retorisk og diskursteoretisk perspektiv*
24. Sidsel Fabech
*Von welchem Österreich ist hier die Rede?
Diskursive forhandlinger og magtkampe mellem rivaliserende nationale identitetskonstruktioner i østrigske pressediskurser*
25. Klavs Odgaard Christensen
*Sprogpolitik og identitetsdannelse i flersprogede forbundsstater
Et komparativt studie af Schweiz og Canada*
26. Dana B. Minbaeva
Human Resource Practices and Knowledge Transfer in Multinational Corporations
27. Holger Højlund
*Markedets politiske fornuft
Et studie af velfærdens organisering i perioden 1990-2003*
28. Christine Mølgaard Frandsen
*A.s erfaring
Om mellemværendets praktik i en transformation af mennesket og subjektiviteten*
29. Sine Nørholm Just
The Constitution of Meaning – A Meaningful Constitution? Legitimacy, identity, and public opinion in the debate on the future of Europe
- 2005**
1. Claus J. Varnes
Managing product innovation through rules – The role of formal and structured methods in product development
2. Helle Hedegaard Hein
Mellem konflikt og konsensus – Dialogudvikling på hospitalsklinikker
3. Axel Rosenø
Customer Value Driven Product Innovation – A Study of Market Learning in New Product Development
4. Søren Buhl Pedersen
*Making space
An outline of place branding*
5. Camilla Funck Ellehave
*Differences that Matter
An analysis of practices of gender and organizing in contemporary workplaces*
6. Rigmor Madeleine Lond
Styring af kommunale forvaltninger
7. Mette Aagaard Andreassen
Supply Chain versus Supply Chain Benchmarking as a Means to Managing Supply Chains
8. Caroline Aggestam-Pontoppidan
*From an idea to a standard
The UN and the global governance of accountants' competence*
9. Norsk ph.d.
10. Vivienne Heng Ker-ni
An Experimental Field Study on the

- Effectiveness of Grocer Media Advertising*
Measuring Ad Recall and Recognition, Purchase Intentions and Short-Term Sales
11. Allan Mortensen
Essays on the Pricing of Corporate Bonds and Credit Derivatives
12. Remo Stefano Chiari
Figure che fanno conoscere
Itinerario sull'idea del valore cognitivo e espressivo della metafora e di altri tropi da Aristotele e da Vico fino al cognitivismo contemporaneo
13. Anders McIlquham-Schmidt
Strategic Planning and Corporate Performance
An integrative research review and a meta-analysis of the strategic planning and corporate performance literature from 1956 to 2003
14. Jens Geersbro
The TDF – PMI Case
Making Sense of the Dynamics of Business Relationships and Networks
15. Mette Andersen
Corporate Social Responsibility in Global Supply Chains
Understanding the uniqueness of firm behaviour
16. Eva Boxenbaum
Institutional Genesis: Micro – Dynamic Foundations of Institutional Change
17. Peter Lund-Thomsen
Capacity Development, Environmental Justice NGOs, and Governance: The Case of South Africa
18. Signe Jarlov
Konstruktioner af offentlig ledelse
19. Lars Stæhr Jensen
Vocabulary Knowledge and Listening Comprehension in English as a Foreign Language
- An empirical study employing data elicited from Danish EFL learners*
20. Christian Nielsen
Essays on Business Reporting
Production and consumption of strategic information in the market for information
21. Marianne Thejls Fischer
Egos and Ethics of Management Consultants
22. Annie Bekke Kjær
Performance management i Proces-innovation
– belyst i et social-konstruktivistisk perspektiv
23. Suzanne Dee Pedersen
GENTAGELSENS METAMORFOSE
Om organisering af den kreative gøren i den kunstneriske arbejdspraksis
24. Benedikte Dorte Rosenbrink
Revenue Management
Økonomiske, konkurrencemæssige & organisatoriske konsekvenser
25. Thomas Riise Johansen
Written Accounts and Verbal Accounts
The Danish Case of Accounting and Accountability to Employees
26. Ann Fogelgren-Pedersen
The Mobile Internet: Pioneering Users' Adoption Decisions
27. Birgitte Rasmussen
Ledelse i fællesskab – de tillidsvalgte fornyende rolle
28. Gitte Thit Nielsen
Remerger
– skabende ledelseskrafter i fusion og opkøb
29. Carmine Gioia
A MICROECONOMETRIC ANALYSIS OF MERGERS AND ACQUISITIONS

30. Ole Hinz
Den effektive forandringsleder: pilot, pædagog eller politiker?
Et studie i arbejdslederes meningstilskrivninger i forbindelse med vellykket gennemførelse af ledelsesinitierede forandringsprojekter
31. Kjell-Åge Gotvassli
Et praksisbasert perspektiv på dynamiske læringsnettverk i toppidretten
Norsk ph.d., ej til salg gennem Samfundslitteratur
32. Henriette Langstrup Nielsen
Linking Healthcare
An inquiry into the changing performances of web-based technology for asthma monitoring
33. Karin Tweddell Levinsen
Virtual Uddannelsespraksis
Master i IKT og Læring – et casestudie i hvordan proaktiv proceshåndtering kan forbedre praksis i virtuelle læringsmiljøer
34. Anika Liversage
Finding a Path
Labour Market Life Stories of Immigrant Professionals
35. Kasper Elmquist Jørgensen
Studier i samspillet mellem stat og erhvervsliv i Danmark under 1. verdenskrig
36. Finn Janning
A DIFFERENT STORY
Seduction, Conquest and Discovery
37. Patricia Ann Plackett
Strategic Management of the Radical Innovation Process
Leveraging Social Capital for Market Uncertainty Management
- 2006**
1. Christian Vintergaard
Early Phases of Corporate Venturing
2. Niels Rom-Poulsen
Essays in Computational Finance
3. Tina Brandt Husman
Organisational Capabilities, Competitive Advantage & Project-Based Organisations
The Case of Advertising and Creative Good Production
4. Mette Rosenkrands Johansen
Practice at the top
– how top managers mobilise and use non-financial performance measures
5. Eva Parum
Corporate governance som strategisk kommunikations- og ledelsesværktøj
6. Susan Aagaard Petersen
Culture's Influence on Performance Management: The Case of a Danish Company in China
7. Thomas Nicolai Pedersen
The Discursive Constitution of Organizational Governance – Between unity and differentiation
The Case of the governance of environmental risks by World Bank environmental staff
8. Cynthia Selin
Volatile Visions: Transactions in Anticipatory Knowledge
9. Jesper Banghøj
Financial Accounting Information and Compensation in Danish Companies
10. Mikkel Lucas Overby
Strategic Alliances in Emerging High-Tech Markets: What's the Difference and does it Matter?
11. Tine Aage
External Information Acquisition of Industrial Districts and the Impact of Different Knowledge Creation Dimensions

- A case study of the Fashion and Design Branch of the Industrial District of Montebelluna, NE Italy*
12. Mikkel Flyverbom
*Making the Global Information Society Governable
On the Governmentality of Multi-Stakeholder Networks*
  13. Anette Grønning
*Personen bag
Tilstedevær i e-mail som interaktionsform mellem kunde og medarbejder i dansk forsikringskontekst*
  14. Jørn Helder
*One Company – One Language?
The NN-case*
  15. Lars Bjerregaard Mikkelsen
*Differing perceptions of customer value
Development and application of a tool for mapping perceptions of customer value at both ends of customer-supplier dyads in industrial markets*
  16. Lise Granerud
*Exploring Learning
Technological learning within small manufacturers in South Africa*
  17. Esben Rahbek Pedersen
*Between Hopes and Realities:
Reflections on the Promises and Practices of Corporate Social Responsibility (CSR)*
  18. Ramona Samson
*The Cultural Integration Model and European Transformation.
The Case of Romania*
- 2007**
1. Jakob Vestergaard
*Discipline in The Global Economy
Panopticism and the Post-Washington Consensus*
  2. Heidi Lund Hansen
*Spaces for learning and working
A qualitative study of change of work, management, vehicles of power and social practices in open offices*
  3. Sudhanshu Rai
*Exploring the internal dynamics of software development teams during user analysis
A tension enabled Institutionalization Model; "Where process becomes the objective"*
  4. Norsk ph.d.
Ej til salg gennem Samfundslitteratur
  5. Serden Ozcan
*EXPLORING HETEROGENEITY IN ORGANIZATIONAL ACTIONS AND OUTCOMES
A Behavioural Perspective*
  6. Kim Sundtoft Hald
*Inter-organizational Performance Measurement and Management in Action
– An Ethnography on the Construction of Management, Identity and Relationships*
  7. Tobias Lindeberg
*Evaluative Technologies
Quality and the Multiplicity of Performance*
  8. Merete Wedell-Wedellsborg
*Den globale soldat
Identitetsdannelse og identitetsledelse i multinationale militære organisationer*
  9. Lars Frederiksen
*Open Innovation Business Models
Innovation in firm-hosted online user communities and inter-firm project ventures in the music industry
– A collection of essays*
  10. Jonas Gabrielsen
Retorisk topoplære – fra statisk 'sted' til persuasiv aktivitet

11. Christian Moldt-Jørgensen
*Fra meningsløs til meningsfuld evaluering.
Anvendelsen af studentertilfredsheds-målinger på de korte og mellemlange videregående uddannelser set fra et psykodynamisk systemperspektiv*
12. Ping Gao
*Extending the application of actor-network theory
Cases of innovation in the telecommunications industry*
13. Peter Mejlby
*Frihed og fængsel, en del af den samme drøm?
Et phronetisk baseret casestudie af frigørelsens og kontrollens sam-eksistens i værdibaseret ledelse!*
14. Kristina Birch
Statistical Modelling in Marketing
15. Signe Poulsen
*Sense and sensibility:
The language of emotional appeals in insurance marketing*
16. Anders Bjerre Trolle
Essays on derivatives pricing and dynamic asset allocation
17. Peter Feldhütter
Empirical Studies of Bond and Credit Markets
18. Jens Henrik Eggert Christensen
Default and Recovery Risk Modeling and Estimation
19. Maria Theresa Larsen
*Academic Enterprise: A New Mission for Universities or a Contradiction in Terms?
Four papers on the long-term implications of increasing industry involvement and commercialization in academia*
20. Morten Wellendorf
*Postimplementering af teknologi i den offentlige forvaltning
Analyser af en organisations kontinuerlige arbejde med informations-teknologi*
21. Ekaterina Mhaanna
Concept Relations for Terminological Process Analysis
22. Stefan Ring Thorbjørnsen
*Forsvaret i forandring
Et studie i officerers kapabiliteter under påvirkning af omverdenens forandringspres mod øget styring og læring*
23. Christa Breum Amhøj
Det selvskabte medlemskab om managementstaten, dens styringsteknologier og indbyggere
24. Karoline Bromose
*Between Technological Turbulence and Operational Stability
– An empirical case study of corporate venturing in TDC*
25. Susanne Justesen
*Navigating the Paradoxes of Diversity in Innovation Practice
– A Longitudinal study of six very different innovation processes – in practice*
26. Luise Noring Henler
*Conceptualising successful supply chain partnerships
– Viewing supply chain partnerships from an organisational culture perspective*
27. Mark Mau
*Kampen om telefonen
Det danske telefonvæsen under den tyske besættelse 1940-45*
28. Jakob Halskov
The semiautomatic expansion of existing terminological ontologies using knowledge patterns discovered

- on the WWW – an implementation and evaluation*
29. Gergana Koleva
European Policy Instruments Beyond Networks and Structure: The Innovative Medicines Initiative
  30. Christian Geisler Asmussen
Global Strategy and International Diversity: A Double-Edged Sword?
  31. Christina Holm-Petersen
*Stolthed og fordom
Kultur- og identitetsarbejde ved skabelsen af en ny sengeafdeling gennem fusion*
  32. Hans Peter Olsen
*Hybrid Governance of Standardized States
Causes and Contours of the Global Regulation of Government Auditing*
  33. Lars Bøge Sørensen
Risk Management in the Supply Chain
  34. Peter Aagaard
*Det unikkes dynamikker
De institutionelle mulighedsbetingelser bag den individuelle udforskning i professionelt og frivilligt arbejde*
  35. Yun Mi Antorini
*Brand Community Innovation
An Intrinsic Case Study of the Adult Fans of LEGO Community*
  36. Joachim Lynggaard Boll
*Labor Related Corporate Social Performance in Denmark
Organizational and Institutional Perspectives*
- 2008**
1. Frederik Christian Vinten
Essays on Private Equity
  2. Jesper Clement
Visual Influence of Packaging Design on In-Store Buying Decisions
  3. Marius Brostrøm Kousgaard
*Tid til kvalitetsmåling?
– Studier af indrulleringsprocesser i forbindelse med introduktionen af kliniske kvalitetsdatabaser i speciallægepraksissektoren*
  4. Irene Skovgaard Smith
*Management Consulting in Action
Value creation and ambiguity in client-consultant relations*
  5. Anders Rom
*Management accounting and integrated information systems
How to exploit the potential for management accounting of information technology*
  6. Marina Candi
Aesthetic Design as an Element of Service Innovation in New Technology-based Firms
  7. Morten Schnack
*Teknologi og tværfaglighed
– en analyse af diskussionen omkring indførelse af EPJ på en hospitalsafdeling*
  8. Helene Balslev Clausen
Juntos pero no revueltos – un estudio sobre emigrantes norteamericanos en un pueblo mexicano
  9. Lise Justesen
*Kunsten at skrive revisionsrapporter.
En beretning om forvaltningsrevisions beretninger*
  10. Michael E. Hansen
The politics of corporate responsibility: CSR and the governance of child labor and core labor rights in the 1990s
  11. Anne Roepstorff
Holdning for handling – en etnologisk undersøgelse af Virksomheders Sociale Ansvar/CSR

12. Claus Bajlum
Essays on Credit Risk and Credit Derivatives
  13. Anders Bojesen
The Performative Power of Competence – an Inquiry into Subjectivity and Social Technologies at Work
  14. Satu Reijonen
*Green and Fragile
A Study on Markets and the Natural Environment*
  15. Ilduara Busta
*Corporate Governance in Banking
A European Study*
  16. Kristian Anders Hvass
*A Boolean Analysis Predicting Industry Change: Innovation, Imitation & Business Models
The Winning Hybrid: A case study of isomorphism in the airline industry*
  17. Trine Paludan
*De uvidende og de udviklingsparate
Identitet som mulighed og restriktion
blandt fabriksarbejdere på det aftayloriserede fabriksgulv*
  18. Kristian Jakobsen
Foreign market entry in transition economies: Entry timing and mode choice
  19. Jakob Elming
Syntactic reordering in statistical machine translation
  20. Lars Brømsøe Termansen
*Regional Computable General Equilibrium Models for Denmark
Three papers laying the foundation for regional CGE models with agglomeration characteristics*
  21. Mia Reinholt
The Motivational Foundations of Knowledge Sharing
  22. Frederikke Krogh-Meibom
*The Co-Evolution of Institutions and Technology
– A Neo-Institutional Understanding of Change Processes within the Business Press – the Case Study of Financial Times*
  23. Peter D. Ørberg Jensen
OFFSHORING OF ADVANCED AND HIGH-VALUE TECHNICAL SERVICES: ANTECEDENTS, PROCESS DYNAMICS AND FIRMLEVEL IMPACTS
  24. Pham Thi Song Hanh
Functional Upgrading, Relational Capability and Export Performance of Vietnamese Wood Furniture Producers
  25. Mads Vangkilde
*Why wait?
An Exploration of first-mover advantages among Danish e-grocers through a resource perspective*
  26. Hubert Buch-Hansen
*Rethinking the History of European Level Merger Control
A Critical Political Economy Perspective*
- 2009**
1. Vivian Lindhardsen
From Independent Ratings to Communal Ratings: A Study of CWA Raters' Decision-Making Behaviours
  2. Guðrið Weihe
Public-Private Partnerships: Meaning and Practice
  3. Chris Nøkkentved
*Enabling Supply Networks with Collaborative Information Infrastructures
An Empirical Investigation of Business Model Innovation in Supplier Relationship Management*
  4. Sara Louise Muhr
Wound, Interrupted – On the Vulnerability of Diversity Management

5. Christine Sestoft
Forbrugeradfærd i et Stats- og Livsformsteoretisk perspektiv
6. Michael Pedersen
Tune in, Breakdown, and Reboot: On the production of the stress-fit self-managing employee
7. Salla Lutz
Position and Reposition in Networks – Exemplified by the Transformation of the Danish Pine Furniture Manufacturers
8. Jens Forssbæck
Essays on market discipline in commercial and central banking
9. Tine Murphy
Sense from Silence – A Basis for Organised Action
How do Sensemaking Processes with Minimal Sharing Relate to the Reproduction of Organised Action?
10. Sara Malou Strandvad
Inspirations for a new sociology of art: A sociomaterial study of development processes in the Danish film industry
11. Nicolaas Mouton
On the evolution of social scientific metaphors: A cognitive-historical enquiry into the divergent trajectories of the idea that collective entities – states and societies, cities and corporations – are biological organisms.
12. Lars Andreas Knutsen
Mobile Data Services: Shaping of user engagements
13. Nikolaos Theodoros Korfiatis
Information Exchange and Behavior
A Multi-method Inquiry on Online Communities
14. Jens Albæk
Forestillinger om kvalitet og tværfaglighed på sygehuse
– skabelse af forestillinger i læge- og plejegrupperne angående relevans af nye idéer om kvalitetsudvikling gennem tolkningsprocesser
15. Maja Lotz
The Business of Co-Creation – and the Co-Creation of Business
16. Gitte P. Jakobsen
Narrative Construction of Leader Identity in a Leader Development Program Context
17. Dorte Hermansen
“Living the brand” som en brandorienteret dialogisk praksis: Om udvikling af medarbejdernes brandorienterede dømmekraft
18. Aseem Kinra
Supply Chain (logistics) Environmental Complexity
19. Michael Nørager
How to manage SMEs through the transformation from non innovative to innovative?
20. Kristin Wallevik
Corporate Governance in Family Firms
The Norwegian Maritime Sector
21. Bo Hansen Hansen
Beyond the Process
Enriching Software Process Improvement with Knowledge Management
22. Annemette Skot-Hansen
Franske adjektivisk afledte adverbier, der tager præpositionssyntagmer indledt med præpositionen à som argumenter
En valensgrammatisk undersøgelse

TITLER I ATV PH.D.-SERIEN

1992

1. Niels Kornum
Servicesamkørsel – organisation, økonomi og planlægningsmetoder

1995

2. Verner Worm
*Nordiske virksomheder i Kina
Kulturspecifikke interaktionsrelationer ved nordiske virksomhedsetableringer i Kina*

1999

3. Mogens Bjerre
*Key Account Management of Complex Strategic Relationships
An Empirical Study of the Fast Moving Consumer Goods Industry*

2000

4. Lotte Darsø
*Innovation in the Making
Interaction Research with heterogeneous Groups of Knowledge Workers creating new Knowledge and new Leads*

2001

5. Peter Hobolt Jensen
*Managing Strategic Design Identities
The case of the Lego Developer Network*

2002

6. Peter Lohmann
The Deleuzian Other of Organizational Change – Moving Perspectives of the Human
7. Anne Marie Jess Hansen
To lead from a distance: The dynamic interplay between strategy and strategizing – A case study of the strategic management process

2003

8. Lotte Henriksen
*Videndeling
– om organisatoriske og ledelsesmæs-*

sige udfordringer ved videndeling i praksis

9. Niels Christian Nickelsen
Arrangements of Knowing: Coordinating Procedures Tools and Bodies in Industrial Production – a case study of the collective making of new products

2005

10. Carsten Ørts Hansen
Konstruktion af ledelsesteknologier og effektivitet

TITLER I DBA PH.D.-SERIEN

2007

1. Peter Kastrup-Misir
Endeavoring to Understand Market Orientation – and the concomitant co-mutation of the researched, the researcher, the research itself and the truth